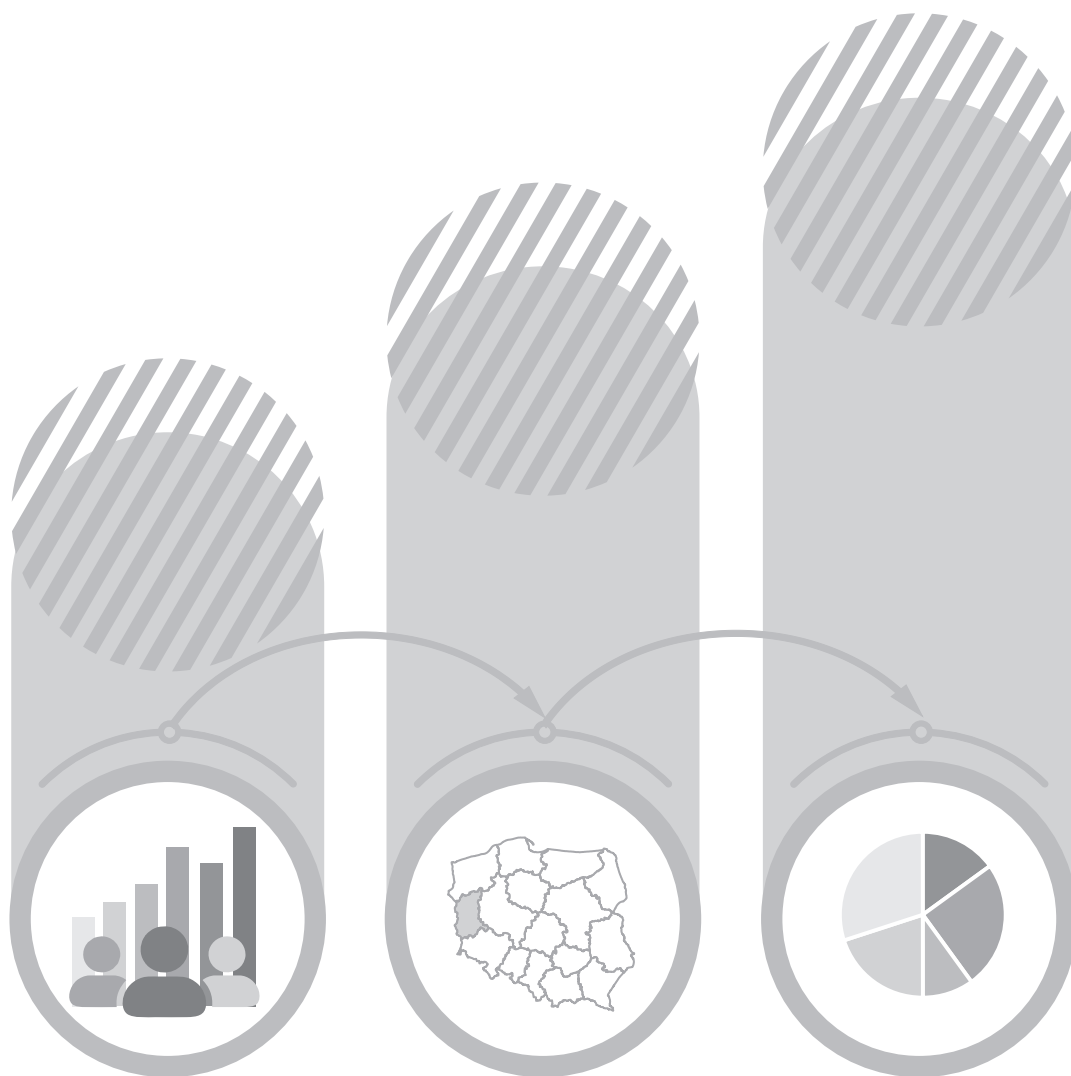

Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa lubuskiego 2023

Report on the socio-economic situation of Lubuskie Voivodship 2023

Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa lubuskiego 2023

Report on the socio-economic situation of Lubuskie Voivodship 2023

Urząd Statystyczny w Zielonej Górze Statistical Office in Zielona Góra

Zielona Góra 2023

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Zielonej Górze - Lubuski Ośrodek Badań Regionalnych
Statistical Office in Zielona Góra - Lubuskie Regional Research Centre

pod kierunkiem
supervised by
Iwony Goździckiej

Zespół autorski

Editorial team

Elżbieta Adamska, Roksana Bach, Angela Burchardt, Elżbieta Kaliszewska, Anna Kuźma, Elwira Olczyk, Zuzanna Sikora,
Iwona Surgucka, Piotr Wawrzusik

Prace redakcyjne

Editorial work

Edyta Leśniarek

Tłumaczenie

Translation

Roksana Bach, Piotr Wawrzusik

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Edyta Leśniarek

Recenzent

Reviewer

Roman Fedak

ISSN 2084-6711

Publikacja dostępna na stronie internetowej

Publications available on website

zielonagora.stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data — please indicate the source

Przedmowa

Urząd Statystyczny w Zielonej Górze przekazuje Państwu dziesiątą edycję publikacji Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa lubuskiego 2023.

Publikacja zawiera bogaty zestaw informacji charakteryzujących sytuację społeczno-gospodarczą województwa dotyczących środowiska, społeczeństwa, gospodarki i finansów publicznych. Opracowanie składa się z części analitycznej, wzbogaconej tabelami, ilustracją graficzną w postaci zestawu wykresów i kartogramów oraz części tabelarycznej. Wybrane kategorie zostały przedstawione w ujęciu dynamicznym, a także w relacji do przeciętnych wielkości dla kraju. Prezentowane dane dotyczą roku 2022 lub ostatniego dostępnego.

Przy opracowywaniu poszczególnych działów korzystano z wyników badań statystycznych statystyki publicznej, jak również ze źródeł pozastatystycznych. Z uwagi na przyjętą formę prezentacji, szersze wyjaśnienia pojęć znajdują się w publikacjach tematycznych Głównego Urzędu Statystycznego oraz w Zeszytach metodologicznych.

Oddając w ręce Państwa Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa lubuskiego 2023 pragnę podziękować wszystkim osobom i instytucjom za współpracę oraz przekazane informacje. Będę wdzięczny za wnioski oraz uwagi wspomagające kształtowanie i wzbogacanie jego treści.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Zielonej Górze

Roman Fedak

Zielona Góra, kwiecień 2023 r.

Preface

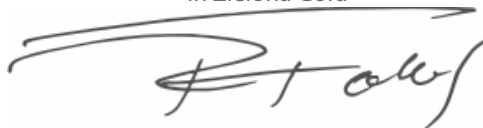
The Statistical Office in Zielona Góra presents the tenth edition of the publication Report on the socio-economic situation of Lubuskie Voivodship 2023.

The publication contains a vast range of information characterizing the socio-economic situation of the voivodship containing environment, society, economy as well as finances of local government units. The elaboration consists of analytical part enriched with tables, charts and cartograms as well as tabular part. Selected categories are presented in dynamic terms and some also in relation to the average national aggregates. The presented data refer to 2022 or the last available year.

The results of public statistical surveys and non-statistical sources have been used to prepare chapters. Due to the concise form of the compendium, comprehensive term definitions can be found in the thematic publications of Statistics Poland and in Methodological reports.

Presenting Report on the socio-economic situation of Lubuskie Voivodship 2023 I would like to thank all people and institutions for cooperation and submitted information. I will be grateful for all suggestions and comments which can help to develop and enrich its content.

Director
of the Statistical Office
in Zielona Góra

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'R Fedak', with a long horizontal flourish above it.

Roman Fedak

Zielona Góra, April 2023

Spis treści

Contents

	Str. Page
Przedmowa	3
Preface	4
Objaśnienia znaków umownych. Ważniejsze skróty.	19
Symbols. Major abbreviations	
Synteza	20
Executive summary	25
Rozdział 1 Województwo na tle kraju	30
Chapter 1 Voivodship against the background of the country	
Rozdział 2 Województwo na tle pozostałych województw	33
Chapter 2 Voivodship against the background of other voivodships	
Rozdział 3 Powierzchnia i podział terytorialny województwa	41
Chapter 3 Area and territorial division of voivodship	
Rozdział 4 Środowisko	43
Rozdział 4 Environment	
4.1. Powierzchnia	43
4.1. Area	
4.2. Zużycie wody. Ścieki komunalne i przemysłowe	45
4.2. Water consumption. Municipal and industrial wastewater	
4.3. Zanieczyszczenie i ochrona powietrza	49
4.3. Pollution and protection of air	
4.4. Ochrona przyrody. Lasy	51
4.4. Nature protection. Forests	
4.5. Odpady przemysłowe i komunalne	55
4.5. Industrial and municipal waste	
4.6. Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska	59
4.6. Economic aspects of environmental protection	
Rozdział 5 Społeczeństwo	63
Rozdział 5 Society	
5.1. Kapitał ludzki	63
5.1. Human capital	
Demografia	63
Demography	
Edukacja	71
Education	
Zasoby pracy	79
Labour resources	
5.2. Jakość życia	86
5.2. Quality of life	

Spis treści (cd.)

Contents (cont.)

	Str. Page
Zamożność mieszkańców	86
<i>Inhabitant's wealth</i>	
Pomoc społeczna i wspieranie rodziny	92
<i>Social welfare and family support</i>	
Warunki mieszkaniowe	99
<i>Housing conditions</i>	
Ochrona zdrowia	105
<i>Health care</i>	
Kultura	111
<i>Culture</i>	
Bezpieczeństwo publiczne	114
<i>Public safety</i>	
Społeczeństwo informacyjne	117
<i>Information society</i>	
Aktywność społeczna	119
<i>Social activity</i>	
Rozdział 6 Gospodarka	122
Rozdział 6 Economy	
6.1. Produkt krajowy brutto	122
<i>6.1. Gross domestic product</i>	
6.2. Przedsiębiorczość	126
<i>6.2. Entrepreneurship</i>	
Podmioty gospodarki narodowej	126
<i>Entities of the national economy</i>	
Działalność badawcza i rozwojowa oraz innowacyjna	130
<i>Research and development and innovation activity</i>	
Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach	135
<i>Using of information and communication technologies in enterprises</i>	
Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych	137
<i>Financial results of non-financial enterprises</i>	
Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw	141
<i>Investment outlays of enterprises</i>	
6.3. Produkcja i usługi	145
<i>6.3. Production and services</i>	
Rolnictwo	145
<i>Agriculture</i>	
Przemysł	150
<i>Industry</i>	
Budownictwo	155
<i>Construction</i>	

Spis treści (dok.)

Contents (cont.)

	Str. Page
Rynek wewnętrzny	161
<i>Internal market</i>	
Transport	164
<i>Transport</i>	
Energia	170
<i>Energy</i>	
Rozdział 7 Zarządzanie rozwojem	173
Rozdział 7 Development management	
7.1. Dochody jednostek samorządu terytorialnego	173
<i>7.1. Revenue of local government units</i>	
7.2. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego	176
<i>7.2. Expenditure of local government units</i>	
7.3. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego	179
<i>7.3. Result of budgets of local government units</i>	
7.4. Projekty dofinansowane ze środków unijnych	182
<i>7.4. Projects co-financed by the European funds</i>	
7.5. Planowanie przestrzenne	186
<i>7.5. Spatial planning</i>	
Rozdział 8 Wybrane dane o województwie lubuskim	192
Rozdział 8 Selected data on lubuskie voivodship	
Rozdział 9 Wybrane dane o:	196
Rozdział 9 Selected data on:	
Gorzowie Wielkopolskim	196
<i>Gorzów Wielkopolski</i>	
Zielonej Górze	198
<i>Zielona Góra</i>	
Rozdział 10 Wybrane dane o miastach na prawach powiatu	200
Rozdział 10 Selected data on cities with powiat status	

Spis tablic

List of tables

	Nr No	Str. Page
Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie <i>Selected data for Poland and voivodship</i>	1	30
Powierzchnia geodezyjna według kierunków wykorzystania. Stan w dniu 1 stycznia <i>Geodetic area by the land use. As of 1 January</i>	3	44
Zużycie wody według potrzeb w ciągu roku <i>Consumption of water by needs during the year</i>	4	46
Ścieki komunalne i przemysłowe wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi <i>Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground</i>	5	47
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza <i>Emission of air pollutants from plants especially noxious to air quality</i>	6	50
Odpady przemysłowe <i>Industrial waste</i>	7	56
Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku <i>Municipal waste collected separately during the year</i>	8	57
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej w latach 2015-2021 (ceny bieżące). <i>Outlays on fixed assets for environmental protection and water management in 2015-2021 (current prices)</i>	9	59
Ludność <i>Population</i>	10	64
Wychowanie przedszkolne <i>Pre-primary education</i>	11	72
Osoby, które przystąpiły/zdały egzamin maturalny <i>Persons who took or passed matriculation exam</i>	12	77
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15-89 lat w 4 kwartale według BAEL <i>Economic activity of the population aged 15-89 in quarter 4 by LFS</i>	13	83
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw <i>Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector</i>	14	88
Świadczenia społeczne <i>Social benefits</i>	15	89
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny <i>Average monthly available income</i>	16	90
Świadczenia pomocy społecznej <i>Social assistance benefits</i>	17	93
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej <i>Beneficiaries of community social assistance</i>	18	94

Spis tablic (cd.)

List of tables (cont.)

	Nr	Str.
	No	Page
Świadczenia wychowawcze „RODZINA 500+” <i>„FAMILY 500+” child-support benefit</i>	19	95
Świadczenia na rzecz rodziny <i>Benefits to the family</i>	20	96
Żłobki i kluby dziecięce. Stan w dniu 31 grudnia <i>Nurseries and children's clubs. As of 31 December</i>	21	97
Zasoby mieszkaniowe. Stan w dniu 31 grudnia <i>Dwelling stocks. As of 31 December</i>	22	99
Wodociągi. Stan w dniu 31 grudnia <i>Water supply system. As of 31 st December</i>	23	101
Kanalizacja. Stan w dniu 31 grudnia <i>Sewage system. As of 31 December</i>	24	102
Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych. Stan w dniu 31 grudnia <i>Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households. As of 31 December</i>	25	103
Placówki opieki zdrowotnej. Stan w dniu 31 grudnia <i>Health care facilities. As of 31 December</i>	26	106
Instytucje kultury. Stan w dniu 31 grudnia <i>Culture institutions. As of 31 December</i>	27	111
Wypadki drogowe oraz ich skutki <i>Road accidents and their results</i>	28	116
Gospodarstwa domowe posiadające dostęp do Internetu w domu oraz osoby korzystające z Internetu <i>Households with access to the Internet at home and Internet users</i>	29	117
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON. Stan w dniu 31 grudnia <i>Foundations, associations and social organizations entered in the REGON register. As of 31 December</i>	30	120
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON. Stan w dniu 31 grudnia <i>Entities od national economy in the REGON register. As of 31 December</i>	31	127
Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową według źródeł finansowania (ceny bieżące) <i>Intramural expenditures on research and development by source of funds (current prices)</i>	32	130
Nakłady wewnętrzne na działalność B+R według pochodzenia środków (ceny bieżące) <i>Intramural expenditures on R&D by origin of funds (current prices)</i>	33	132
Przedsiębiorstwa innowacyjne według rodzajów wprowadzonych innowacji <i>Innovative enterprises by types of introduced innovations</i>	34	133
Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych <i>Selected economic and financial indicators in the surveyed non-financial enterprises</i>	35	140

Spis tablic (dok.)

List of tables (cont.)

	Nr No	Str. Page
Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące) <i>Investment outlays (current prices)</i>	36	143
Plony wybranych ziemiopłodów rolnych <i>Yields of selected agricultural crops</i>	37	146
Przemysł <i>Industry</i>	38	153
Budownictwo <i>Construction</i>	39	156
Budownictwo mieszkaniowe <i>Residential construction</i>	40	159
Dynamika sprzedaży detalicznej towarów (ceny bieżące) <i>Indices of retail sales of goods (current prices)</i>	41	162
Drogi publiczne według rodzajów nawierzchni. Stan w dniu 31 grudnia <i>Public roads by type of surface. As of 31 December</i>	42	165
Drogi publiczne o twardej nawierzchni. Stan w dniu 31 grudnia <i>Hard surface public roads. As of 31 December</i>	43	165
Komunikacja miejska. Stan w dniu 31 grudnia <i>Urban transport. As of 31 December</i>	44	168
Ruch pasażerów w portach lotniczych <i>Passenger traffic at airports</i>	45	169
Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych <i>Consumers and consumption of electricity in households</i>	46	171
Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego <i>Revenue of budgets of local government units</i>	47	174
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego <i>Expenditure of budgets of local government units</i>	48	177
Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego <i>Result of budgets of local government units</i>	49	179
Zadłużenie jednostek samorządu terytorialnego w 2021 r. Stan w dniu 31 grudnia <i>Debt of local government units in 2021. As of 31 December</i>	50	181
Wartość całkowita projektów oraz wartość dofinansowania ze środków UE projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 na terenie województwa do końca czerwca 2022 r. <i>The total value of projects and the value of European Union co-financing of projects implemented under the Partnership Agreement 2014-2020 in the Voivodship by the end of June 2022</i>	51	182
Obszary zdegradowane w gminach. <i>Degraded area in gminas</i>	52	188

Spis wykresów

List of charts

	Nr No	Str. Page
Odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w 2021 r.	1	33
<i>Municipal waste collected separately in relation to total municipal waste collected in 2021</i>		
Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2022 r.	2	34
<i>Natural increase per 1000 population in 2022</i>		
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2022 r.	3	34
<i>Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population in 2022</i>		
Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych w 2022 r.	4	39
<i>Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises in 2022</i>		
Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca w 2021 r. (ceny bieżące)	5	39
<i>Intramural expenditures on research and development per capita in 2021 (current prices)</i>		
Grunty zrekultywowane i zagospodarowane w ciągu roku	6	45
<i>Land reclaimed and managed during the year</i>		
Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi	7	48
<i>Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground</i>		
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2021 r. Stan w dniu 31 grudnia	8	54
<i>Area of special nature value under legal protection in 2021. As of 31 December</i>		
Odpady przemysłowe wytworzone w ciągu roku na 1 mieszkańca	9	56
<i>Industrial waste generated during the year per capita</i>		
Odpady komunalne zebrane w ciągu roku na 1 mieszkańca	10	58
<i>Municipal waste collected during the year per capita</i>		
Nakłady na środki trwale służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej według źródeł finansowania w latach 2015 – 2021	11	60
<i>Outlays on fixed assets for environmental protection and water management by sources of financing in the years 2015 – 2021</i>		
Liczba ludności. Stan w dniu 31 grudnia	12	64
<i>Population. As of 31 December</i>		
Indeks starości	13	66
<i>Ageing index</i>		
Mediana wieku ludności	14	67
<i>Median age of population</i>		
Małżeństwa zawarte na 1000 ludności	15	67
<i>Marriages contracted per 1000 population</i>		
Ruch naturalny ludności	16	68
<i>Vital statistics of population</i>		

Spis wykresów (cd.)

List of charts (cont.)

	Nr	Str.
	No	Page
Saldo migracji ludności na pobyt stały na 1000 ludności	17	69
<i>Net migration of population for permanent residence per 1000 population</i>		
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego według typów placówek	18	72
<i>Children pre-primary establishments by type of establishments</i>		
Ludność według poziomu wykształcenia według BAEL	19	73
<i>Structure of population by level of educational attainment by LFS</i>		
Uczniowie i absolwenci szkół podstawowych	20	75
<i>Pupils and graduates of primary schools</i>		
Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych i ponadpodstawowych według typów szkół w roku szkolnym 2021/22	21	76
<i>Students of upper secondary and post-primary schools by types in the 2021/22 school year</i>		
Absolwenci szkół zawodowych dla młodzieży według podgrup kierunków kształcenia w roku szkolnym 2020/21	22	76
<i>Graduates of vocational school for youth by narrow fields of education in the 2020/21 school year</i>		
Studenci stacjonarni uczelni w miejscowościach akademickich na 1000 ludności	23	78
<i>Students in full-time programmes in academic towns per 1000 population</i>		
Struktura absolwentów uczelni według grup kierunków kształcenia w roku akademickim 2020/2021	24	78
<i>Structure of graduates by broad fields of education in the 2020/2021 academic year</i>		
Stopa bezrobocia rejestrowanego. Stan w dniu 31 grudnia	25	81
<i>Registered unemployment rate. As of 31 December</i>		
Współczynnik aktywności zawodowej według kwartałów	26	84
<i>Activity rate by quarters</i>		
Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw. Rok poprzedni=100	27	89
<i>Indices of average monthly gross wages and salaries in enterprise sector. Previous year=100</i>		
Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych w 2021 r.	28	91
<i>Subjective evaluation of material situation of household in 2021</i>		
Rodziny, którym na podstawie decyzji przyznano pomoc według przyczyn	29	95
<i>Number of families with assigning help (based on the decisions) by reasons</i>		
Dzieci w wieku do lat 3 na 100 miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych	30	98
<i>Children up to the age of 3 per 100 places in nurseries and children's clubs</i>		
Lekarze i pielęgniarki na 10 tys. ludności. Stan w dniu 31 grudnia	31	108
<i>Doctors and nurses per 10 thousand population. As of 31 December</i>		
Lekarze specjaliści. Stan w dniu 31 grudnia	32	109
<i>Doctors specialists. As of 31 December</i>		
Świadczenia udzielone w trybie ambulatoryjnym w szpitalnych oddziałach ratunkowych i izbach przyjęć.	33	110
<i>Outpatient health services provided in hospital emergency wards and admission rooms</i>		

Spis wykresów (cd.)

List of charts (cont.)

	Nr	Str.
	No	Page
Imprezy i uczestnicy imprez organizowanych przez placówki kultury w 2021 r	34	112
<i>Events organised by culture institutions and event participants in 2021</i>		
Osoby korzystające z usług administracji publicznej za pomocą Internetu w ciągu ostatnich 12 miesięcy	35	118
<i>Individuals using e-government services during the last 12 months</i>		
Osoby zamawiające przez Internet towary lub usługi do użytku prywatnego w ciągu ostatnich 12 miesięcy	36	118
<i>Individuals ordering goods or services via the Internet for private use during the last 12 months</i>		
Dynamika produktu krajowego brutto (ceny bieżące). Rok poprzedni=100	37	123
<i>Indices of gross domestic product (current prices). Previous year=100</i>		
Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca (ceny bieżące) odchylenia względne od przeciętnej wartości w kraju	38	124
<i>Gross domestic product per capita (current prices) relative deviations from the national average value</i>		
Wartość dodana brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące)	39	125
<i>Gross value added by kind of activity (current prices)</i>		
Wartość dodana brutto według rodzajów działalności i podregionów (ceny bieżące)	40	125
<i>Gross value added by kind of activity and subregions (current prices)</i>		
Podmioty gospodarki narodowej. Stan w dniu 31 grudnia	41	127
<i>Entities of the national economy. As of 31 December</i>		
Podmioty gospodarki narodowej według wybranych sekcji PKD. Stan w dniu 31 grudnia	42	128
<i>Entities of the national economy by selected PKD sections. As of 31 December</i>		
Spółki handlowe według rodzaju kapitału. Stan w dniu 31 grudnia	43	129
<i>Commercial companies by type of capital. As of 31 December</i>		
Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca	44	131
<i>Intramural expenditures on research and development per 1 capita</i>		
Udział nakładów wewnętrznych na działalność B+R finansowanych przez sektor przedsiębiorstw w nakładach wewnętrznych na działalność B+R	45	131
<i>Share of intramural expenditure on R&D financed from business enterprise sector in intramural expenditure on R&D</i>		
Personel wewnętrzny B+R na 1000 osób aktywnych zawodowo	46	132
<i>Internal R&D personnel per 1000 economically active persons</i>		
Udział przychodów przedsiębiorstw przemysłowych ze sprzedaży produktów nowych lub istotnie ulepszonych w przychodach ze sprzedaży ogółem	47	134
<i>Revenues of industrial enterprises from sales of new or significantly improved products as the share of total revenues from sales</i>		
Zgłoszenia wynalazków dokonane przez podmioty krajowe na 1 mln mieszkańców	48	135
<i>Patent applications filed by domestic entities per million inhabitants</i>		
Przedsiębiorstwa posiadające dostęp do Internetu	49	136
<i>Enterprises with Internet access</i>		

Spis wykresów (cd.)

List of charts (cont.)

	Nr	Str.
	No	Page
Przedsiębiorstwa otrzymujące zamówienia przez sieci komputerowe	50	137
<i>Enterprises receiving orders via computer networks</i>		
Udział przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem	51	138
<i>Share of revenues from sale of products, goods and materials for export in total revenues from sale of products, goods and materials</i>		
Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw niefinansowych	52	139
<i>Share of the number of enterprises showing net profit in the total number of non-financial enterprises</i>		
Dynamika nakładów inwestycyjnych (ceny bieżące). Rok poprzedni=100	53	142
<i>Indices of investment outlays (current prices). Previous year=100</i>		
Udział województwa w krajowej produkcji wybranych ziemiołódów rolnych i ogrodniczych w 2022 r.	54	146
<i>Share of voivodship in the country production of selected agricultural and horticultural crops in 2022</i>		
Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych. Stan w dniu 1 czerwca	55	147
<i>Cattle density per 100 ha of agricultural land. As of 1 June</i>		
Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych. Stan w dniu 1 czerwca	56	147
<i>Pigs density per 100 ha of agricultural land. As of 1 June</i>		
Dynamika skupu żywca rzeźnego ogółem (w wadze żywej). Rok poprzedni=100	57	148
<i>Indices of procurement of total animals for slaughter (in live weight). Previous year=100</i>		
Dynamika skupu mleka. Rok poprzedni=100	58	149
<i>Indices of procurement of cows' milk. Previous year=100</i>		
Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu (ceny stałe). 2015=100	59	153
<i>Indices of sold production of industry (constant prices). 2015=100</i>		
Produkcja sprzedana przemysłu według sekcji PKD (ceny bieżące)	60	154
<i>Sold production of industry by PKD sections (current prices)</i>		
Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle. 2015=100	61	154
<i>Indices of average employment in industry. 2015=100</i>		
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle według sekcji PKD	62	155
<i>Average paid employment in industry by PKD sections</i>		
Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące). 2015=100	63	156
<i>Indices of sold production of construction (current prices). 2015=100</i>		
Dynamika produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące). 2015=100	64	157
<i>Indices of construction and assembly production (current prices). 2015=100</i>		
Struktura produkcji budowlano-montażowej według działów PKD (ceny bieżące)	65	157
<i>Construction and assembly production by divisions of PKD (current prices)</i>		
Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie. 2015=100	66	158
<i>Indices of average employment in construction. 2015=100</i>		

Spis wykresów (dok.)

List of charts (cont.)

	Nr	Str.
	<i>No</i>	<i>Page</i>
Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania. 2015=100	67	158
<i>Indices of the number of dwellings completed. 2015=100</i>		
Mieszkania oddane do użytkowania według form budownictwa	68	159
<i>Dwellings completed by construction form</i>		
Dynamika sprzedaży detalicznej towarów (ceny bieżące). 2015=100	69	162
<i>Indices of retail sales of goods (current prices). 2015=100</i>		
Struktura dróg publicznych o twardej nawierzchni. Stan w dniu 31 grudnia	70	165
<i>Structure of hard surface public roads. As of 31 December</i>		
Struktura krajowych linii regularnej komunikacji autobusowej w 2021 r. Stan w dniu 31 grudnia	71	167
<i>Structure of national lines of scheduled bus transport in 2021. As of 31 December</i>		
Ruch pasażerów w porcie lotniczym (przyjazdy i wyjazdy)	72	169
<i>International passenger traffic at airport/airports (arrivals and departures)</i>		
Struktura zużycia energii elektrycznej według sektorów gospodarki	73	170
<i>Structure of electricity consumption by economy sectors</i>		
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2021 r.	74	178
<i>Expenditure of local government units budget by divisions in 2021</i>		
Liczba jednostek samorządu terytorialnego według relacji wyniku budżetowego do dochodów ogółem w 2021 r	75	180
<i>Number of local government units by relation of budget result to total revenue in 2021</i>		
Dotacje otrzymane przez jednostki samorządu terytorialnego na realizację projektów europejskich	76	184
<i>Grants received by local government units for the implementation of European projects</i>		
Struktura przedsięwzięć z zakresu rewitalizacji zaplanowanych w programach rewitalizacji GPR/PR według obszaru interwencji w % w 2021 r..	77	190
<i>Structure of revitalisation undertakings planned of revitalisation in programme GPR/PR by intervention areas in % in 2021</i>		

Spis map

List of maps

	Nr	Str.
	No	Page
Stężenie pyłów zawieszonych PM _{2,5} , PM ₁₀ i NO ₂ w 2021 r.	1	33
<i>Concentration of suspended particulates matter PM_{2,5}, PM₁₀ and NO₂ in 2022</i>		
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2022 r. (przeciętne w roku)	2	35
<i>Employment rate by LFS in 2022 (annual average)</i>		
Stopa bezrobocia według BAEL w 2022 r. (przeciętne w roku)	3	35
<i>Unemployment rate by LFS in 2022 (annual average)</i>		
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2021 r.	4	36
<i>Average monthly available income per capita in households in 2021</i>		
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2021 r.	5	36
<i>Social assistance beneficiaries in the total population in 2021</i>		
Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności w 2021 r. (stan w dniu 31 grudnia)	6	37
<i>Dwellings stocks per 1000 population in 2021 (as of 31 December)</i>		
Placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2021 r.	7	37
<i>Out-patient health care units in 2021</i>		
Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca w 2021 r. (ceny bieżące)	8	38
<i>Gross domestic product per capita in 2021 (current prices)</i>		
Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia)	9	38
<i>Entities of the national economy per 10 thousand population in 2022 (as of 31 December)</i>		
Drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej w 2021 r.	10	40
<i>Gmina and powiat roads with hard surface per 100 km² of total area in 2021</i>		
Energia ze źródeł odnawialnych w 2021 r.	11	40
<i>Energy from renewable sources in 2021</i>		
Podział województwa lubuskiego w 2022 r. Stan w dniu 31 grudnia	12	41
<i>Division of Lubuskie voivodship in 2022. As of 31 December</i>		
Podział województwa lubuskiego według Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) w 2022 r. Stan w dniu 31 grudnia	13	42
<i>Division of Lubuskie voivodship according to the Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS) in 2022. As of 31 December</i>		
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności na 1 mieszkańca w m ³ w 2021 r.	14	47
<i>Water consumption for needs of the national economy and population per capita in m³ in 2021</i>		
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w 2021 r.	15	49
<i>Population connected to wastewater treatment plants in 2021</i>		
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2021 r. Stan w dniu 31 grudnia	16	53
<i>Area of special nature value under legal protection in 2021. As of 31 December</i>		
Lesistość w 2021 r. Stan w dniu 31 grudnia	17	55
<i>Forest cover in 2021. As of 31 December</i>		
Odpady komunalne zebrane w 2021 r.	18	58
<i>Municipal waste collected in 2021</i>		
Zmiana liczby ludności w latach 2015-2022. Stan w dniu 31 grudnia	19	65
<i>Population changes in 2015-2022. As of 31 December</i>		

Spis map (cd.)

List of maps (cont.)

	Nr No	Str. Page
Przyrost naturalny ludności w 2022 r. <i>Natural increase in 2022</i>	20	67
Saldo migracji ludności na pobyt stały w 2022 r. <i>Net migration of population for permanent residence in 2022</i>	21	70
Wychowanie przedszkolne w roku szkolnym 2021/22 <i>Pre-primary education in the 2021/22 school year</i>	22	73
Uczniowie w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2021/22 <i>Pupils in primary schools in the 2020/21 school year</i>	23	74
Pracujący w gospodarce narodowej w 2021 r. Stan w dniu 31 grudnia <i>Employed persons in national economy in 2021. As of 31 December</i>	24	79
Pracujący w 2021 r. Stan w dniu 31 grudnia <i>Employed persons in 2021. As of 31 December</i>	25	80
Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2022 r. Stan w dniu 31 grudnia <i>Registered unemployment rate in 2022. As of 31 December</i>	26	81
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w 2021 r. <i>Average monthly gross wages and salaries in 2021</i>	27	87
Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w 2021 r. <i>Scope of use of community social assistance in 2021</i>	28	94
Żłobki i kluby dziecięce w 2021 r. <i>Nurseries and children clubs in 2021</i>	29	98
Warunki mieszkaniowe ludności w 2021 r. Stan w dniu 31 grudnia <i>Housing conditions of population in 2021. As of 31 December</i>	30	100
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w 2021 r. <i>Population using water supply system in 2021</i>	31	101
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w 2021 r. <i>Population using sewage system in 2021</i>	32	102
Ludność korzystająca z gazu z sieci w 2021 r. <i>Population using gas supply system in 2021</i>	33	104
Ambulatoryjna opieka zdrowotna w 2021 r. <i>Out-patient health care in 2021</i>	34	106
Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Ochrona zdrowia” w 2021 r. <i>Expenditures of gminas and cities with powiat status in division “Health care” in 2021</i>	35	111
Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” w 2021 r. <i>Expenditure of gminas and cities with powiat status in division “Culture and national heritage” in 2021</i>	36	113
Zagrożenie przestępczością w 2022 r. <i>Crime risk in 2022</i>	37	115
Bezpieczeństwo na drogach w 2022 r. <i>Road safety in 2021</i>	38	117

Spis map (dok.)

List of maps (cont.)

	Nr	Str.
	No	Page
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON w 2022 r. Stan w dniu 31 grudnia	39	120
<i>Foundations, associations and social organizations entered in the REGON register in 2022 As of 31 December</i>		
Podmioty gospodarki narodowej w 2022 r. Stan w dniu 31 grudnia	40	128
<i>Entities of the national economy in 2022. As of 31 December</i>		
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca w 2021 r. (ceny bieżące) . . .	41	142
<i>Investment outlays in enterprises per capita in 2021 (current prices)</i>		
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) w 2021 r.	42	151
<i>Sold production of industry (current prices) in 2021</i>		
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w 2021 r.	43	152
<i>Average employment in industry in 2021</i>		
Mieszkania oddane do użytkowania w 2022 r.	44	160
<i>Dwellings completed in 2022</i>		
Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni twardej ulepszonej w 2021 r. Stan w dniu 31 grudnia	45	166
<i>Improved hard surface communal and district roads in 2021. As of 31 December</i>		
Ścieżki rowerowe w 2021 r.	46	166
<i>Cycle paths in 2021</i>		
Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w 2021 r.	47	172
<i>Consumption of electricity in households in 2021</i>		
Dochody własne budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2021 r.	48	175
<i>Own revenue of budgets of gminas per capita in 2021</i>		
Dotacje dla gmin na 1 mieszkańca w 2021 r.	49	176
<i>Grants for gminas per capita in 2021</i>		
Wydatki inwestycyjne gmin na 1 mieszkańca w 2021 r.	50	178
<i>Investment expenditures of gminas per capita in 2021</i>		
Zadłużenie gmin w % dochodów ogółem w 2021 r. Stan w dniu 31 grudnia	51	181
<i>Debt of gminas in % of revenue in 2021. As of 31 December</i>		
Dotacje otrzymane przez gminy na realizację projektów europejskich w 2021 r.	52	184
<i>Grant received by gminas for the implementation of European project in 2021</i>		
Udział europejskich dotacji inwestycyjnych w wydatkach inwestycyjnych ogółem w 2021 r.	53	185
<i>Share of the European investment grants in total investment expenditure in 2021</i>		
Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem w 2021 r.	54	186
<i>Share of the area covered by binding local spatial management plans in total area in 2021</i>		
Aktywność gmin w zakresie rewitalizacji w 2021 r.	55	187
<i>Activity of the gminas in the field of revitalization in 2021</i>		
Udział powierzchni obszaru zdegradowanego w powierzchni ogółem gmin w 2021 r. . . .	56	188
<i>Share of area of degraded area in total areas of gminas in 2021</i>		
Udział powierzchni obszaru rewitalizacji w powierzchni ogółem gmin, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR w 2021 r.	57	189
<i>Share of area of revitalisation area in total areas of gminas which have carried out revitalisation activities on the basis of GPR or PR in 2021</i>		

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (–)	zjawisko nie wystąpiło. <i>magnitude zero.</i>
Zero: (0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5. <i>magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit.</i>
(0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. <i>magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit.</i>
Kropka (.)	brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej lub wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe. <i>data not available, necessity of maintaining statistical confidentiality in accordance with the Law on Public Statistics or not applicable.</i>
„W tym” <i>Of which</i> ”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy <i>indicates that not all elements of the sum are given</i>

Ważniejsze skróty

Major abbreviations

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
zł <i>PLN</i>	złoty <i>zloty</i>
tys.	tysiąc <i>thousand</i>
mln	milion <i>million</i>
t	tona <i>tonne</i>
l	litr <i>litre</i>
m	metr <i>metre</i>
m ²	metr kwadratowy <i>square metre</i>
m ³	metr sześcienny <i>cubic metre</i>
dam ³	dekametr sześcienny <i>cubic dekametre</i>
dt	decytona <i>deciton</i>
szt.	sztuka <i>piece, unit</i>
pkt	punkt <i>point</i>
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności <i>NACE classification</i>

Synteza

Executive summary

Województwo lubuskie zajmuje powierzchnię blisko 14,0 tys. km² (stan w dniu 1 stycznia 2022 r.), tj. 4,5% powierzchni kraju. Na jego obszarze (według stanu w dniu 31 grudnia 2022 r.) mieszkało ok. 980,0 tys. ludności, tj. 2,6% ogółu ludności Polski. Gęstość zaludnienia wynosiła 70 osób na 1 km² (czternasta lokata w kraju). W miastach mieszkało 64,3% ludności województwa.

Połowę areалу gruntów w województwie (51,0%) stanowiły grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione, a użytki rolne stanowiły 40,5% powierzchni ogólnej województwa. W porównaniu z 2015 r. odnotowano spadek powierzchni gruntów rolnych oraz gruntów leśnych wyłączonych z produkcji. Wyłączenia dotyczyły głównie powierzchni przeznaczonej pod użytki kopalne. Wzrosła powierzchnia gruntów zdegradowanych i zdewastowanych wymagających rekultywacji. Więcej gruntów zrehabilitowano, natomiast mniej zagospodarowano.

W 2021 r. odnotowano po raz kolejny spadek zużycia wody ogółem w województwie lubuskim w porównaniu z 2015 r. Największy udział w zużyciu wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności miała eksploatacja sieci wodociągowej. Woda zużywana przez przemysł pochodziła głównie z poboru wód podziemnych i powierzchniowych. Więcej wody zużyły gospodarstwa domowe w przeliczeniu na 1 mieszkańca gospodarstwa domowego.

W 2021 r. wytworzono więcej ścieków ogółem, jednocześnie więcej ścieków odprowadzono do wód lub do ziemi. Wzrosła ilość ogółem ścieków oczyszczanych w ilości ścieków wymagających oczyszczania. Główną metodą oczyszczania ścieków w województwie lubuskim była metoda z podwyższonym usuwaniem biogenów.

W stosunku do 2015 r. zmniejszyła się liczba oczyszczalni ścieków ogółem, przy wzroście ich przepustowości. W latach 2015-2021 odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków systematycznie wzrastał.

W stosunku do 2015 r. liczba zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza województwa lubuskiego nie zmieniła się. W okresie 2015-2021 znacząco zmniejszyła się emisja zanieczyszczeń pyłowych, a wzrosła - gazowych. Emisja pyłów pochodziła głównie ze spalania paliw. Wśród zanieczyszczeń gazowych dominował dwutlenek węgla. Zwiększył się wskaźnik zanieczyszczeń zatrzymanych w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych.

W relacji do stanu w 2015 r. powierzchnia obszarów prawnie chronionych w województwie lubuskim zmniejszyła się. Na terenie województwa lubuskiego znajdują się dwa parki narodowe: największy w województwie Park Narodowy „Ujście Warty” oraz „Drawieński Park Narodowy”. Wzrosła powierzchnia stanowisk dokumentacyjnych (blisko dziesięciokrotnie), zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, rezerwatów przyrody i parków krajobrazowych, a zmniejszyła powierzchnia obszarów chronionego krajobrazu i użytków ekologicznych. Zwiększyła się liczba nowych pomników przyrody, wśród których dominowały pojedyncze drzewa. Wśród zwierząt chronionych dominował wilk, którego populacja zwiększyła się ponad czterokrotnie oraz bóbr europejski. Pod względem wskaźnika lesistości województwo lubuskie nadal zajmowało 1. lokatę w Polsce.

W 2021 r. wytworzono mniej odpadów przemysłowych niż w 2015 r. Głównym źródłem odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych) było przetwórstwo przemysłowe. Nadal duża część odpadów pochodzących z działalności gospodarczej była składowana i zwiększyła się w porównaniu ze stanem z końca 2015 r. Ilość odpadów komunalnych stałych zebranych w 2021 r. wzrosła w odniesieniu do 2015 r. o ponad 20%, stanowiąc 2,9% odpadów zebranych w Polsce. Składowanie na wysypiskach było podstawowym sposobem postępowania z odpadami komunalnymi. Zwiększyła się, ilość odpadów zebranych selektywnie. W 2021 r. zlikwidowano 293 nielegalnych wysypisk, zbierając podczas ich likwidacji niemal 6,4 tys. ton odpadów komunalnych. W województwie lubuskim w końcu 2021 r. odnotowano o 27 więcej „dzikich” wysypisk niż w 2015 r.

W 2021 r. nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska zmniejszyły się w porównaniu z 2015 r.

Najwięcej środków przeznaczono na gospodarkę ściekową i ochronę wód, w tym na oczyszczanie ścieków komunalnych. W finansowaniu nakładów na ochronę środowiska zwiększył się udział środków własnych inwestorów.

Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej były wyższe. Najwięcej środków przeznaczono na obwałowania przeciwpowodziowe, ujęcia i doprowadzenia wody oraz na regulację i zabudowę rzek i potoków górskich. Środki na inwestycje służące gospodarce wodnej pochodziły głównie z funduszy zagranicznych. W latach 2015-2021 przekazano do użytku wiele inwestycji rzeczowych w zakresie ochrony środowiska jak i gospodarki wodnej.

W 2022 r. w skali roku liczba ludności w województwie lubuskim zmniejszyła się o 5,5 tys. (o 0,6%). Licząc od 2015 r. spadła gęstość zaludnienia i wskaźnik urbanizacji regionu, wzrósł natomiast współczynnik feminizacji. W 2022 r. odnotowano mniej zarówno urodzeń, jak i zgonów w relacji do poprzedniego roku. W efekcie mniejszy był też ujemny przyrost naturalny. W ciągu roku zmniejszyła się liczba zawartych małżeństw. Zmniejszyło się ujemne saldo migracji. Prawie co piąty mieszkaniec województwa był w wieku 65 lat i więcej. Sytuacja demograficzna regionu kształtowała się mniej korzystnie niż przeciętnie w kraju.

W roku szkolnym 2021/22 w województwie lubuskim funkcjonowały łącznie 493 placówki wychowania przedszkolnego. W ramach systemu oświaty wychowaniem przedszkolnym objęto 36,5 tys. dzieci. Ponad 97% dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego było w wieku 3-6 lat. Wśród wszystkich placówek wychowania przedszkolnego dominowały przedszkola, które stanowiły blisko 62,9% ogółu placówek wychowania przedszkolnego. Średnio na 1 przedszkole w województwie lubuskim przypadało 100 dzieci.

W roku szkolnym 2021/22 w województwie lubuskim funkcjonowało 355 szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży, w tym 182 szkoły na wsi. Uczyło się w nich 82,6 tys. uczniów, tj. o 0,2% więcej niż w poprzednim roku. Naukę w szkołach podstawowych zakończyło ponad 9,8 tys. absolwentów.

Do szkół ponadpodstawowych uczęszczało 40,2 tys. uczniów, tj. o 4,1% więcej niż w poprzednim roku szkolnym. Największą liczbę uczniów skupiały technika, do których uczęszczało 49% młodzieży uczącej się oraz licea ogólnokształcące – 34%. Do szkół branżowych uczęszczało 18% uczniów szkół ponadpodstawowych.

W województwie funkcjonowało również 30 szkół policealnych, w których naukę po ukończeniu liceum kontynuowało 5,7 tys. osób. Liczba osób uczących się zwiększyła się o 10% w porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym.

Na lubuskich uczelniach kształciło się 11,7 tys. studentów, o 1,8% mniej niż w poprzednim roku akademickim. Liczba absolwentów wyniosła 2,7 tys. osób i zmniejszyła się o 7,0%.

W okresie 2015-2022 obserwowano pozytywne zmiany na rynku pracy. Zwiększyła się liczba osób aktywnych zawodowo, jednocześnie wzrósł wskaźnik zatrudnienia. Zmniejszyła się liczba biernych zawodowo. Mniejsza była również liczba zarejestrowanych bezrobotnych.

Po raz kolejny przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w województwie lubuskim wzrosło w skali roku i stanowiło 89% średniego wynagrodzenia w kraju.

W latach 2015-2021 nastąpiła poprawa sytuacji materialnej gospodarstw domowych. W 2021 r. przeciętny miesięczny dochód i wydatki na 1 osobę w gospodarstwie domowym były wyższe niż w poprzednim roku. W województwie lubuskim zanotowano jednocześnie wzrost zasięgu ubóstwa ekonomicznego. W 2021 r. 57% gospodarstw domowych oceniało swoją sytuację materialną jako dobrą i raczej dobrą.

W województwie utrzymuje się tendencja spadkowa liczby korzystających ze świadczeń społecznych. Przy czym wskaźnik beneficjentów w przeliczeniu na 10 tys. ludności jest wyższy niż średnio w kraju. Rodziny najczęściej korzystają z pomocy z powodu ubóstwa, długotrwałej choroby i niepełnosprawności. W 2021 r. na pomoc społeczną wydano mniej w porównaniu z rokiem poprzednim, jak i w odniesieniu do 2015 r. W ujęciu rocznym zmniejszyła się przede wszystkim kwota wydatków na świadczenia wychowawcze 500+, zasiłki rodzinne i świadczenia z funduszu alimentacyjnego.

W porównaniu z rokiem poprzednim przybyły nowe placówki sprawujące opiekę nad dziećmi do lat 3. Licząc od 2015 r. liczba miejsc w tych placówkach wzrosła 2-krotnie.

Warunki mieszkaniowe ludności województwa lubuskiego z roku na rok ulegają poprawie. Świadczy o tym wzrost zasobów mieszkaniowych oraz coraz mniejsza liczba osób przypadająca na 1 mieszkanie. W regionie widoczna jest także tendencja wzrostowa przeciętnej powierzchni użytkowej na 1 mieszkańca.

W 2021 r. liczba przychodni w województwie lubuskim zwiększyła się, natomiast liczba praktyk lekarskich spadła, zarówno w porównaniu z rokiem poprzednim, jak i w odniesieniu do 2015 r. Zmniejszył się wskaźnik zaopatrzenia ludności w łóżka szpitalne.

W województwie poprawiła się dostępność do lekarzy pracujących bezpośrednio z pacjentem, przy czym wskaźnik lekarzy był najniższy w kraju. Wzrosła także liczba specjalistów, przede wszystkim w dziedzinie: anestezjologii i intensywnej terapii, kardiologii oraz pediatrii. Dostępność świadczeń udzielanych przez system ratownictwa medycznego uplasowała województwo na drugim miejscu wśród województw.

W 2022 r. liczba przestępstw stwierdzonych w zakończonych postępowaniach przygotowawczych była mniejsza niż w 2021 r. Spadek liczby przestępstw ogółem w województwie, wynikał m.in. ze spadku przestępstw o charakterze gospodarczym oraz przestępstw drogowych. Zmniejszyła się skuteczność wykrywania sprawców przestępstw.

Liczba wypadków drogowych na lubuskich drogach, a także liczba rannych i ofiar śmiertelnych wypadków w 2022 r. była mniejsza niż w poprzednim roku.

W 2022 r. ponownie zanotowano poprawę podstawowych wskaźników charakteryzujących społeczeństwo informacyjne. Rozwój społeczeństwa informacyjnego w województwie lubuskim przebiega jednak wolniej niż średnio w kraju – prezentowane wskaźniki nadal były mniejsze w stosunku do ich wartości średnich w kraju.

Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych wpisanych do rejestru REGON w województwie lubuskim zwiększyła się w relacji do poprzedniego roku jak i 2015 r.

Produkt krajowy brutto województwie lubuskim 2021 r. (według wstępnego szacunku) był wyższy niż rok wcześniej, a w latach 2015 – 2021 tempo jego wzrostu było najwyższe od 2015 r. Udział województwa lubuskiego w tworzeniu PKB w kraju wyniósł 2,1%. W 2021 r. PKB na 1 mieszkańca stanowił 81,4% średniej krajowej, podobnie jak w poprzednim roku, jednak był mniejszy niż w latach poprzednich. W 2020 r., w porównaniu z rokiem poprzednim zanotowano wzrost wartości dodanej brutto i wydajności pracy, mierzonej WDB na 1 pracującego.

W 2022 r. w województwie lubuskim w relacji do poprzedniego roku wzrosła liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON. Wyższa była również liczba podmiotów w przeliczeniu na 1000 ludności. Zwiększyła się w skali roku liczba nowo zarejestrowanych, jak i wyrejestrowanych podmiotów z rejestru (o odpowiednio 7,3% oraz 7,8%).

W 2021 r. zmniejszyły się nakłady na działalność badawczą i rozwojową w porównaniu z poprzednim rokiem. W przeliczeniu na 1 mieszkańca nakłady były nadal niższe od średnich nakładów na działalność B+R na 1 mieszkańca w kraju. Mniejsza od przeciętnej w kraju była także liczba pracujących w działalności B+R na 1000 osób aktywnych zawodowo. Zmniejszył się odsetek przedsiębiorstw innowacyjnych zarówno przedsiębiorstw przemysłowych, jak i z sektora usług. Wielkość nakładów przeznaczonych na innowacje wzrosła w przedsiębiorstwach przemysłowych, natomiast zmniejszyła się w usługowych.

Podstawowe wskaźniki charakteryzujące województwo ze względu na wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach były nieco wyższe od średnich w kraju. W skali roku zmniejszył się odsetek firm prowadzących sprzedaż elektroniczną, natomiast wzrósł udział jednostek wykorzystujących otwarte dane publiczne.

W 2022 r. w jednostkach objętych badaniem przychody i koszty z całokształtu działalności przedsiębiorstw niefinansowych były wyższe niż w poprzednim roku. Większość wyników finansowych było wyższych od uzyskanych rok wcześniej. Pogorszeniu uległy wskaźniki ekonomiczno-finansowe. Wzrósł udział przedsiębiorstw wykazujących zysk netto, natomiast zmniejszył się udział ich przychodów w ogólnej kwocie przychodów z całokształtu działalności.

W 2022 r. nakłady inwestycyjne lubuskich przedsiębiorstw o liczbie pracujących 49 i więcej osób wzrosły w relacji do poprzedniego roku. Wzrost zanotowano zarówno w nakładach przeznaczonych na zakupy, jak i na budynki i budowlę. Zmniejszyła się, zarówno liczba inwestycji nowo rozpoczętych, jak ich łączna wartość kosztorysowa.

W województwie lubuskim zbiory wybranych ziemiopłodów rolnych w 2022 r. (z wyjątkiem pszenicy oraz rzepaku i rzepiku) były niższe w odniesieniu do poprzedniego roku. Zwiększyło się pogłowie bydła i trzody chlewnej, natomiast zmalało pogłowie owiec.

Skup większości roślinnych produktów rolnych kształtował się na niższym poziomie niż w poprzednim roku, natomiast skup produktów zwierzęcych, za wyjątkiem żywca drobiowego, zwiększył się.

W produkcji globalnej, końcowej i towarowej zanotowano wartość wyższą w odniesieniu do poprzedniego roku.

W 2022 r. produkcja sprzedana przemysłu w województwie lubuskim była wyższa niż w roku poprzednim, a jej wzrost był bardziej dynamiczny niż przed rokiem. Wyższa była również wydajność pracy mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego, przy wzroście przeciętnego zatrudnienia i przeciętnego wynagrodzenia brutto w przemyśle.

Wartość produkcji sprzedanej budownictwa ogółem wzrosła w relacji do poprzedniego roku. W produkcji sprzedanej budownictwa 45% stanowiła produkcja budowlano-montażowa, której wartość wzrosła w skali roku. Wyższa niż w poprzednim roku była wydajność pracy w budownictwie, mierzona wartością sprzedaży budownictwa na 1 zatrudnionego w budownictwie.

Oddano do użytkowania więcej mieszkań niż w 2021 r. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania była nieznacznie mniejsza. Zmniejszyła się liczba mieszkań, na budowę których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym. Mniejsza była również liczba mieszkań, których budowę rozpoczęto.

W 2022 r. sprzedaż detaliczna w województwie lubuskim była wyższa niż w poprzednim roku. Zwiększyła się także sprzedaż hurtowa zrealizowana w przedsiębiorstwach handlowych, w tym w jednostkach hurtowych.

W 2021 r. w województwie wskaźnik długości dróg publicznych na 100 km² był wyższy niż w 2015 r., jednak jego wartość była mniejsza niż przeciętnie w kraju. W porcie lotniczym województwa zmniejszył się ruch samolotów, jednak ruch pasażerów był większy niż w poprzednim roku.

W 2021 r. w województwie wzrosła w skali roku produkcja energii elektrycznej. Wyższy był również udział produkcji energii ze źródeł odnawialnych w ogólnej produkcji energii elektrycznej. W stosunku do 2020 r. wzrosła liczba gospodarstw domowych będących odbiorcami energii elektrycznej oraz zużycie energii elektrycznej w przeliczeniu na 1 odbiorcę.

W 2021 r. dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego (JST) w województwie lubuskim na 1 mieszkańca stanowiły około 96% średnich dochodów JST na 1 mieszkańca w kraju. W strukturze dochodów JST ogółem, w porównaniu z 2015 r., wzrósł udział dochodów własnych oraz dotacji, a zmniejszył się subwencji ogólnej w dochodach JST.

Wydatki jednostek samorządu terytorialnego w województwie lubuskim na 1 mieszkańca stanowiły około 96% średnich wydatków JST na 1 mieszkańca w kraju. W strukturze wydatków JST około 84% stanowiły wydatki bieżące, tj. mniej niż w 2015 r. Wydatki inwestycyjne JST na 1 mieszkańca w województwie lubuskim w 2021 r. utrzymały się na zbliżonym poziomie do stanu z 2020 r., jednak wzrosły w relacji do 2015 r.

W 2021 r. zanotowano nadwyżkę budżetów JST ogółem. W stosunku do 2020 r. wzrosła liczba JST, które zamknęły rok budżetowy nadwyżką. W 2021 r. zadłużenie JST w województwie lubuskim zmniejszyło się w skali roku. Zobowiązania stanowiły 24,7% dochodów JST, tj. o 2,7 p. proc. mniej niż średnio w kraju.

W pierwszym półroczu 2022 r. odnotowano wzrost całkowitej wartości umów o dofinansowanie projektów realizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 na terenie województwa. Wzrost ten wyniósł 5,3% w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku. W przeliczeniu na 1 mieszkańca wartość ta była o 13,2% mniejsza niż przeciętnie w kraju.

W 2021 r. w województwie lubuskim, w relacji do poprzedniego roku, wzrosła liczba miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz powierzchnia terenów wskazanych do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. W 2021 r. program rewitalizacji posiadało 56,3% gmin województwa. Obszar rewitalizacji obejmował 2,5% powierzchni województwa ogółem.

Executive summary

Lubuskie Voivodship covers an area of nearly 14 thousand km² (as of January 1, 2022), i.e. 4.5% of the country's area. About 980.0 thousand people lived in its area (as of December 31, 2022), i.e. 2.6% of the total population of Poland. The population density amounted 70 people per 1 km² (fourteenth place in the country). Cities were home to 64.3% of the Voivodship's population.

Over half of the land area in the Voivodship (51.0%) was forest land as well as wooded and bushy while agricultural land accounted for 40.5% of the total area of the Voivodship. Compared to 2015, there was a decrease in the area of agricultural land and a decrease in the area of forest land excluded from production. The exclusions concerned mainly the area designated for mining grounds. The area of degraded and devastated land requiring reclamation increased. More land has been rehabilitated, while less has been developed.

In 2021, a further decrease in total water consumption was recorded in Lubuskie Voivodship compared to 2015. The largest share in water consumption for the needs of the national economy and population had a water supply network operation. The water consumed by the industry came mainly from groundwater and surface water abstraction. More water was used by households per 1 member of the household.

In 2021, more total wastewater was produced, simultaneously more wastewater was discharged into waters or into the ground. There was an increase in the total amount of wastewater treated in the amount of wastewater requiring treatment. The main method of wastewater treatment in Lubuskie Voivodship was the method with increased removal of biogenes.

Compared to 2015, the total number of sewage treatment plants decreased, with an increase in their capacity. In the years 2015-2021, the percentage of the population using wastewater treatment plants was systematically increasing.

Compared to 2015, the number of plants particularly burdensome for air cleanliness in Lubuskie Voivodship did not change. In the period 2015-2021, the emission of dust pollutants decreased, however, the emission of gases pollutants increased. Dust emission was mainly due to fuel combustion. Carbon dioxide dominated among the gases pollutants. At the same time, the rate of pollutants retained in dust and gases pollutant reduction systems increased.

Compared to the situation in 2015, the area of legally protected areas in Lubuskie Voivodship has decreased. There are two national parks in Lubuskie Voivodship: the largest National Park in the Voivodship „Ujście Warty” and „Drawieński Park Narodowy”. There has been also an increase in the area of documentation sites (by nearly ten times), natural and landscape complexes, ecological lands and nature reserves, while the area of protected landscape areas and landscape parks decreased. New natural monuments, dominated by single trees, have arrived. Among the protected animals, the wolf, whose population increased more than four times, and the European beaver dominated. In terms of the forest cover index Lubuskie Voivodship was still ranked 1st in Poland.

In 2021, less industrial waste was generated than in 2015. The main source of waste (excluding municipal waste) was industrial processing. A large proportion of waste from industry was stored and has increased compared to the end of 2015. The amount of municipal solid waste collected in 2021 has increased, compared to 2015, by over 20%, representing 2.9% of waste collected in Poland. Landfilling was the basic method of municipal waste management. The amount of waste collected selectively has increased. In 2021, 293 illegal landfills were closed, collecting almost 6.4 thousand tons of municipal waste during their liquidation. In Lubuskie Voivodship, at the end of 2021, there were 27 more „wild” landfills than in 2015.

In 2021, outlays on fixed assets for environmental protection decreased compared to 2015. The most funds were allocated to wastewater management and water protection, including treatment of municipal wastewater. The share of investors' own funds in financing environmental protection outlays has increased.

Outlays for fixed assets for water management were higher. Most funds were allocated to flood control bunds, water intakes and supplies and the regulation and development of rivers and mountain streams.

Funds for water management investments came mainly from foreign funds. In the years 2015-2021, many tangible investments in the field of environmental protection and water management were commissioned.

In 2022, the population of Lubuskie Voivodship decreased by 5.5 thousand (0.6%), compared to the previous year. Counting from 2015, the Voivodship's population density and urbanization rate decreased, while the feminisation rate increased. In 2022, there were fewer both births and deaths compared to the previous year. As a result, the negative natural increase was also lower. During the year, the number of marriages decreased. The negative migration balance decreased. Almost one in five residents of the Voivodship was aged 65 and over. The demographic situation of the region was less favourable than the national average.

In the school year 2021/22, there were a total of 493 pre-primary education establishments in Lubuskie Voivodship. More than 97% of children in pre-school facilities were aged 3-6. Within the education system, pre-primary education covers 36.5 thousand kids. Among all pre-primary education establishments, kindergarten dominated, accounting for almost 62.9% of all preschool education establishments. On average, there were 1 children per 1 kindergarten in Lubuskie Voivodship.

In the 2021/22 school year, there were 355 primary schools for children and youth in Lubuskie Voivodship, including 182 schools in the countryside. These had 82.6 thousand students, i.e. 0.2% more than the year before. Education in primary schools was completed by over 9.8 thousand graduates.

Post-primary schools were attended by 40.2 thousand students, i.e. 4.1% more than in the previous school year. The largest number of students were concentrated in technical secondary schools, which were attended by 49% of young people, and general secondary schools 34%, while vocational schools 18%.

There were also 30 post-secondary schools in the Voivodship, in which 5.7 thousand persons continued their education after completing secondary education. The number of learners increased by 10% in comparison to the previous school year.

Lubuskie's universities educated 11.7 thousand students, 1.8% less than in the previous academic year. The number of graduates decreased by 7.0% and amounted to 2.7 thousand.

During the years 2015-2022, positive changes were observed in the labor market. There was an increase in labour force participation and at the same time the employment rate increased. The number of economically inactive persons decreased. The number of registered unemployed decreased as well.

Once again, the average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector in Lubuskie Voivodship increased, however, it was at a level corresponding to 89% of the average salary in the country.

During the period 2015-2021, the material situation of households improved. In 2021, the average monthly income and expenditures per person in the household were higher than in the previous year.

An increase in the extent of economic poverty was recorded in Lubuskie Province. In 2021, 57% of households assessed their material situation as good or rather good.

In the Voivodship, the downward trend in the number of beneficiaries of social benefits continues. At the same time, the rate of beneficiaries per 10,000 population is higher than the national average. Families most often receive assistance due to poverty, long-term illness and disability. In 2021, less was spent on social assistance compared to the previous year, as well as with respect to 2015. On an annual basis, the amount of spending on "Family 500+" child-support benefit, family benefits and alimony fund benefits decreased in particular.

Compared to the previous year, new institutions providing care for children under 3 years of age have arrived. Counting from 2015, the number of places in these institutions has increased twofold.

The housing conditions of the population of Lubuskie Voivodship are improving year by year. This is reflected in an increase in housing stock and a decreasing number of people per 1 apartment. In the region there is also an upward trend in the average useful floor area per capita.

In 2021, the number of out-patient departments in Lubuskie Voivodship increased, while the number of medical practices decreased, both compared to the previous year and in relation to 2015. The rate of supply of hospital beds to the population decreased.

The availability of doctors working directly with patients has improved in the Voivodship, with the rate of doctors being the lowest in the country. The number of specialists has also increased, primarily in anaesthesiology and intensive care, cardiology and paediatrics. The availability of services provided by the emergency medical services system ranked the province second among voivodships.

In 2022, the number of crimes found in completed pre-trial proceedings was lower than in 2021. The decrease in the number of total crimes in the Voivodship, was due to, among other things, a decrease in economic crimes and traffic offenses. The overall rate of detection of delinquents of crimes identified by the Police was lower.

In 2022, the number of road accidents as well as the number of injured or fatalities decreased compared to the previous year.

In 2022, another year in a row, the basic indicators characterizing the information society have improved. However, the development of the information society in Lubuskie Voivodship is slower than the national average, the presented indicators were still lower than their average values in the country.

The number of foundations, associations and social organizations entered in the REGON register in Lubuskie Voivodship has significantly increased compared to the previous year and 2015.

According to preliminary estimates, in 2021 the Voivodship's GDP was higher than in the previous year, while its growth rate was the highest in 2015 - 2021. Its value accounted for 2.1% of the national value. In 2021, GDP per capita was 81.4% of the national average, similarly to the previous year, but was lower than in years before. In 2020, there was an increase in gross value added and labor productivity, as measured by GVA per worker, compared to the previous year.

In 2022, in Lubuskie Voivodship, the number of national economy entities entered in the REGON register and the number of entities per 1000 population increased compared to the previous year. Both the number of newly registered and deregistered entities was lower than recorded a year ago (by 7.3% and 7.8%, respectively).

In 2021, there has been a decrease in expenditure of entities on the research and development activities, compared to the previous year. Expenditure per capita was lower than the average expenditure on R&D per 1 inhabitant in the country. Also the number of employed in R&D activity per 1000 professionally active was lower than the national average. The percentage of innovative enterprises of both industrial and service sector enterprises. The volume of expenditures allocated to innovation increased in industrial enterprises, while it decreased in service enterprises.

Basic indicators characterizing the Voivodship with regard to the use of information and communication technologies in enterprises were slightly higher than the national average. Over the year, the percentage of companies conducting electronic sales decreased, while the share of entities using open public data increased.

In 2022, total revenues and expenses of non-financial enterprises in the surveyed entities were higher than in the previous year. Most of the financial results improved compared to those recorded in the previous year. Economic and financial indicators worsened. The share of enterprises reporting net profit increased, while the share of their revenues in the total amount of total revenues decreased.

In 2022, in Lubuskie Voivodship, investment outlays of enterprises employing 49 people and more increased compared to the previous year. An increase was recorded both in outlays for purchases and for buildings and structures. Both, the number of newly started investments and their total cost value decreased.

In Lubuskie Voivodship, the harvest and yields of selected agricultural crops in 2022 (except for wheat and rape and turnip rape) were lower compared to the previous year. The stock of cattle and pig increased, while the stock of sheep decreased.

The purchase of plant agricultural products was lower than in the previous year, while the purchase of animal products, except for poultry for slaughter, increased.

The value of gross, final and market agricultural output was higher compared to the previous year.

In 2022, the sold production of industry in Lubuskie Voivodship increased compared to 2021, and its growth was more dynamic than the year before. There was an increase in labour productivity measured by the value of production sold per 1 employee, with an increase in average employment and in average gross wage and salary in industry.

The value of total sold production of construction increased compared to the previous year. Nearly 45% of sold production of construction was the construction and assembly production, which increased over the year. Labour productivity in construction, measured by the value of construction sales per 1 employee increased year-on-year.

More dwellings were completed than in 2021. The average usable floor area of 1 dwelling was slightly lower. The number of dwellings for which permits have been granted or which have been registered with a construction project decreased. The number of dwellings in which construction has begun also decreased.

In 2022, retail sales in Lubuskie Voivodship was higher than realized in the previous year. Wholesale sales in commercial enterprises, including wholesale entities, also increased.

In 2021, in Lubuskie Voivodship, the indicator of the length of public roads per 100 km² increased compared to the one recorded in 2015, however, it was lower than the national average. Aircraft traffic decreased at the Voivodship's airport, but passenger traffic was higher than in the previous year.

In 2021, the production of electricity in Lubuskie Voivodship was higher than in the previous year. The share of the production of energy from renewable sources in the total production of electricity also increased. Compared to 2020, the number of households being electricity recipients and the consumption of electricity per 1 household increased.

In 2021, the revenues of the budgets of local government units (LGUs) in Lubuskie Voivodship per capita constituted about 96% of the average income of LGUs per capita in the country. In the structure of the total revenue of LGUs, compared to 2015, the share of own revenues and grants increased, while the share of general subvention in the revenue of LGUs decreased.

The expenditures of local government units in Lubuskie Voivodship per capita accounted for almost 96% of the average expenditures of local government units per capita in the country. In the structure of local government expenditure, about 84% were current expenditure, i.e. less than in 2015. The investment expenditure of local government units per capita in Lubuskie Voivodship in 2021 remained at a similar level to that of 2020, but increased in relation to 2015.

In 2021, a surplus of total local government units' budgets was recorded. Compared to 2020, the number of local government units that closed the financial year with a surplus increased. In 2021, the debt of local government units in Lubuskie Voivodship decreased annually. Liabilities accounted for 24.7% of local government units' revenues, i.e. by 2.7 percentage points less than the national average.

During the first half of 2022, there was an increase in the total value of contracts for co-financing projects implemented under the Partnership Agreement 2014-2020 in Lubuskie Voivodship. This increase was 5.3% compared to the same period of the previous year. Calculated per capita, this value was by 13.2% lower than the national average.

In 2021, the number of local spatial management plans and the area of land designated for the preparation of a local spatial management plans increased in Lubuskie Voivodship, compared to the previous year. In 2021, 56.3% of the gminas of Lubuskie Voivodship had a revitalization program. The revitalization area covered 2.5% of the total area of the Voivodship.

Rozdział 1

Chapter 1

Województwo na tle kraju

Voivodship against the background of the country

Tablica 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie
Table 1. Selected data for Poland and voivodship

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Województwo Voivodship
Udział gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania w powierzchni ogółem w 2021 r. (%) Share of devastated and degraded land requiring reclamation and management in total area in 2021 (%)	0,2	0,1
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku w 2021 r. (hm ³) Consumption of water for needs of the national economy and population during the year in 2021 (hm ³)	8845,0	77,0
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzone do wód lub do ziemi w 2021 r. (hm ³) Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground in 2021 (hm ³)	7769,3	42,2
Ścieki komunalne oczyszczane w ciągu roku ogółem w 2021 r. (dam ³) Municipal treated wastewater during the year in 2021 (dam ³)	1355953	35881
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2021 r. (tony/rok): Emissions of air pollutants from plants especially noxious to air purity in 2021 (tonnes/year):		
gazowych gases	209490154	2341242
pyłowych particulates	22168	611
Obszary prawnie chronione ogółem w powierzchni ogółem w 2021 r. (%) Total area under legal protection in total area in 2021 (%)	32,3	37,4
Lesistość w 2021 r. (%) Forest cover in 2021 (%)	29,6	49,3
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia) Population per 1 km ² of total area in 2022 (as of 31 December)	121	70
Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2022 r. Natural increase per 1000 population in 2022	-3,8	-4,6
Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności w 2022 r. Net migration for permanent residence per 1000 population in 2022	0,1	-0,8
Przeciętne trwanie życia w 2022 r. (w latach) Life expectancy in 2022 (in years)		
mężczyźni males	71,8	70,5
kobiety females	79,7	79,0
Dzieci w wieku 3–6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego ^a na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat w roku szkolnym 2021/2022 r. Children aged 3–6 in pre-primary education establishments ^a per 1000 children aged 3–6 in 2021/2022 school year	904	897

a W przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych, zespołach wychowania przedszkolnego i punktach przedszkolnych; łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą.
a In nursery schools, pre-primary sections of primary schools, pre-primary education groups and pre-primary points; including children in units performing health care activities throughout the school year.

Tablica 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie (cd.)
 Table 1. Selected data for Poland and voivodship (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Województwo Voivodship
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2022 r. (w %) (przeciętne w roku) Employment rate by LFS in 2022 r. (in %) (annual average)	56,3	55,2
Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL w 2022 r. (w %) (przeciętne w roku) Activity rate by LFS in 2022 (in %) (annual average)	58,0	56,1
Stopa bezrobocia według BAEL w 2022 r. (w %) (przeciętne w roku) Unemployment rate by LFS in 2022 (in %) (annual average)	2,9	.
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy w 2022 r. Unemployed persons per 1 job offer in 2022	18	11
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^a w 2022 r. (zł) Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector ^a in 2022 (PLN)	6653,67	5910,45
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w 2022 r. (zł) Average monthly retirement and other pension paid from non-agricultural social security system in 2022 (PLN)	2789,89	2616,25
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2021 r. (zł) Average monthly per capita available income in households in 2021 (PLN)	2061,93	2126,85
Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych ^b w 2021 r. (%) At-risk-of-poverty rate after social transfers ^b in 2021 (%)	14,8	12,8
Współczynnik Giniego ^b w 2021 r. (%) Gini coefficient ^b in 2021 (%)	26,8	23,1
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2021 r. (%) Beneficiaries of social assistance in number of total population in 2021 (%)	3,7	4,3
Udzielone świadczenia pomocy społecznej w 2021 r. (tys. zł) Social assistance benefits granted in 2021 (thousand PLN)	3451528	107736
Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych ^c na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w 2021 r. Children staying in nurseries and children's clubs ^c per 1000 children up to the age of 3 in 2021	155,2	192,1
Liczba ludności na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2021 r. Population per out-patient health care unit in 2021	1474	1371
Pracownicy medyczni na 10 tys. ludności w 2021 r.		
lekarze doctors	34,3	23,3
pielęgniarki nurses	56,6	46,4
Łóżka w szpitalach na 10 tys. ludności w 2021 r. Beds in hospitals per 10 thousand population in 2021	44,4	41,1
Produkt krajowy brutto ^d (ceny bieżące) na 1 mieszkańca w 2021 r. (w zł) Gross domestic product ^d (current prices) per capita in 2021 (in PLN)	69069	56196
Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia) Entities of the national economy per 10 thousand population in 2022 (as of 31 December)	1323	1301
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego na 10 tys. ludności w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia) Commercial companies with foreign capital participation per 10 thousand population in 2022 (as of 31 December)	23	17

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Na podstawie danych z Europejskiego badania dochodów i warunków życia ludności (EU-SILC). c Łącznie z oddziałami żłobkowymi i ze żłobkami przyzakładowymi. d Wstępny szacunek.

a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. b Based on data from the European Survey of Income and Living Conditions (EU-SILC). c Including nursery wards and workplace nurseries. d Preliminary estimate.

Tablica 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie (dok.)
 Table 1. Selected data for Poland and voivodship (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Województwo Voivodship
Pracujący (personel wewnętrzny) w działalności badawczej i rozwojowej na 1000 osób aktywnych zawodowo ^a w 2021 r. Internal R&D personnel per 1000 economically active persons ^a in 2021	9,0	2,4
Udział przedsiębiorstw rentownych w ogólnej liczbie badanych przedsiębiorstw niefinansowych ^b w 2022 r. (%) Share of profitable enterprises in the total number of non-financial enterprises surveyed ^b in 2022 (%)	83,2	85,7
Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych ^b w 2022 r. (%) Cost level indicator in non-financial enterprises ^b in 2022 (%)	94	93,9
Dynamika nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw ^b w 2022 r. (rok poprzedni=100; ceny bieżące) Indices of investment outlays of enterprises ^b in 2022 (previous year=100; current prices)	118,2	114,8
Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych w 2022 r. ^c (szt.) Cattle density per 100 ha of agricultural land in 2022 ^c (heads)	43,1	21,1
Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych w 2022 r. ^c (szt.) Pigs density per 100 ha of agricultural land in 2022 ^c (heads)	64,3	18,5
Produkcja sprzedana przemysłu ^d (ceny bieżące) na 1 przeciętnie zatrudnionego w przemyśle w 2022 r. (zł) Sold production of industry ^d (current prices) per 1 average employed person in industry in 2022 (PLN)	895324	841643
Produkcja sprzedana budownictwa ^d (ceny bieżące) na 1 przeciętnie zatrudnionego w budownictwie w 2022 r. (zł) Sold production of industry ^d (current prices) per 1 average employed person in construction in 2022 (PLN)	908593	509934
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w 2022 r. Dwellings completed per 1000 population in 2022	6,3	6,0
Drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej w 2021 r. Communal and district roads with hard surface per 100 km ² of total area in 2021	100,9	64,5
Długość linii kolejowych eksploatowanych na 100 km ² w 2021 r. Length of railway lines operated per 100 km ² in 2021	6,2	6,5
Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej w 2021 r. (w %) Share of renewable energy sources in production of electricity in 2021 (in %)	17,0	25,6

a Aktywni zawodowo (wszystkie osoby pracujące oraz uznane za bezrobotne) – na podstawie badania aktywności ekonomicznej ludności – dane średnioroczne. b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. c Stan w dniu 1 czerwca. Jako podstawę przeliczeń dla pogłowia zwierząt gospodarskich w dniu 1 czerwca 2021 r. przyjęto dane na temat użytków rolnych wg stanu w dniu 1 czerwca 2020 r. d Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Active population (all persons employed and considered as unemployed) – based on the Labour Force Survey – average annual data. b Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons. c The data on agricultural land as of June 1, 2021 was used as the basis for the calculations for farm animal stocks on June 1, 2020. d Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

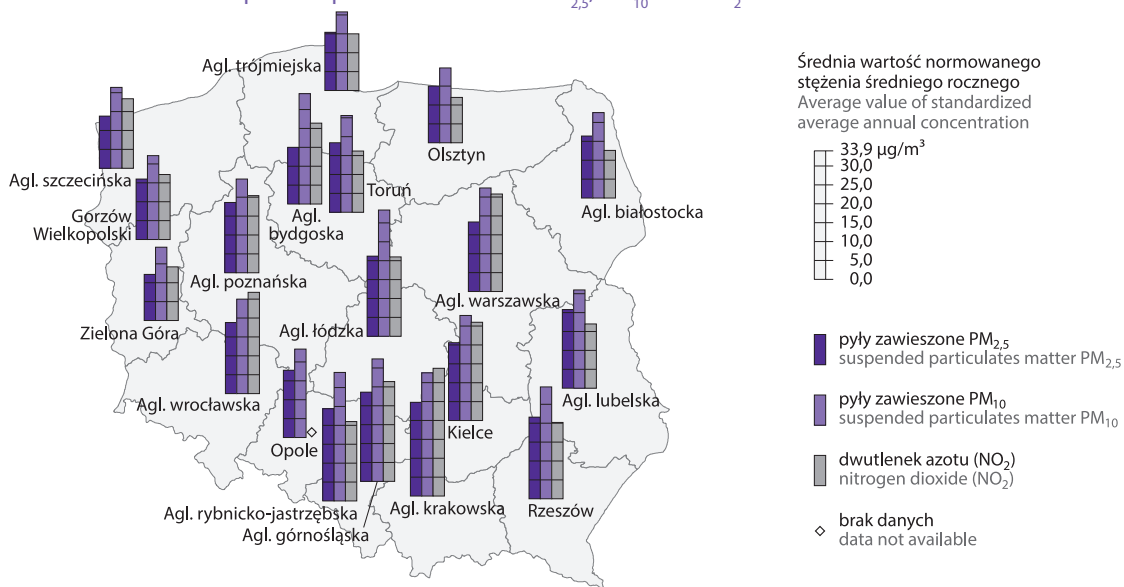
Rozdział 2

Chapter 2

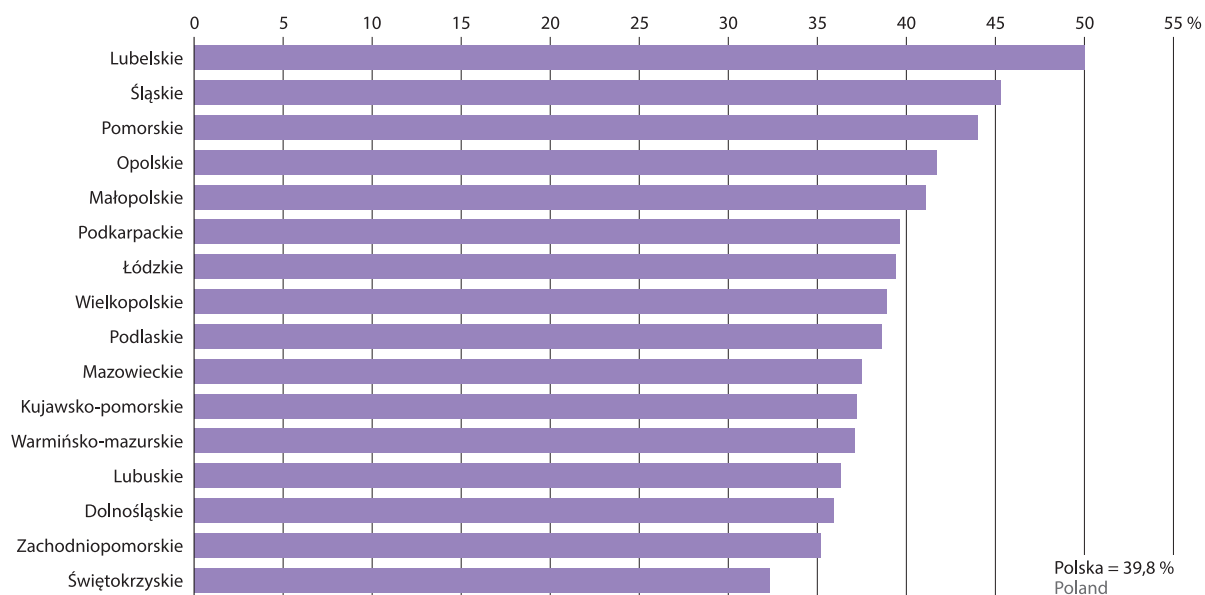
Województwo na tle pozostałych województw

Voivodship against the background of other voivodships

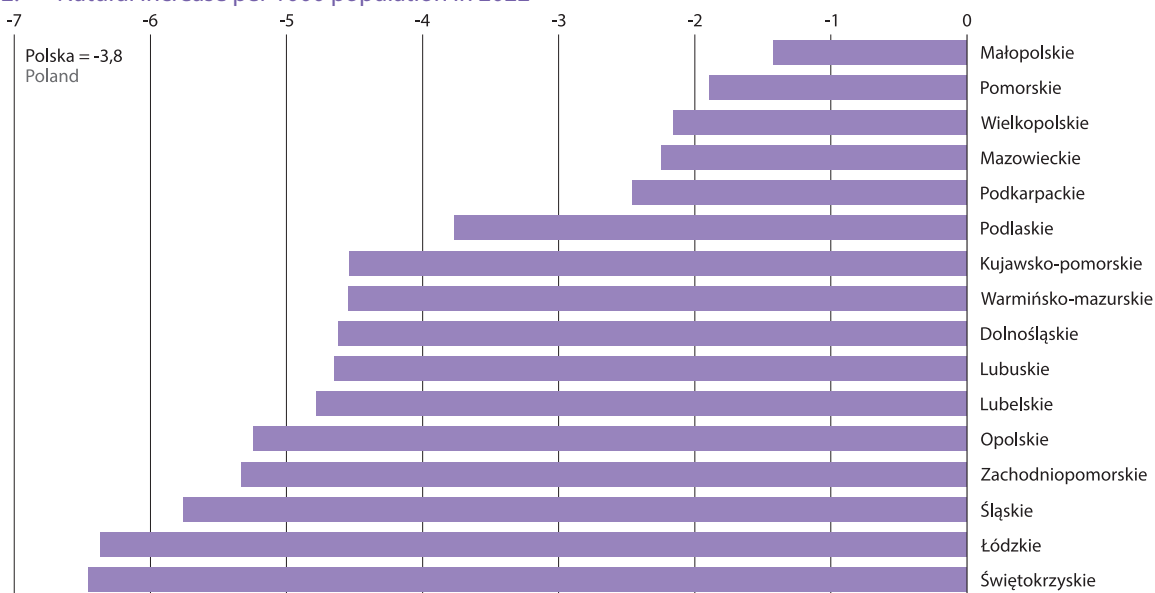
Mapa 1. Stężenie pyłów zawieszonych PM_{2,5}, PM₁₀ i NO₂ w 2021 r.
 Map 1. Concentration of suspended particulates matter PM_{2,5}, PM₁₀ and NO₂ in 2021

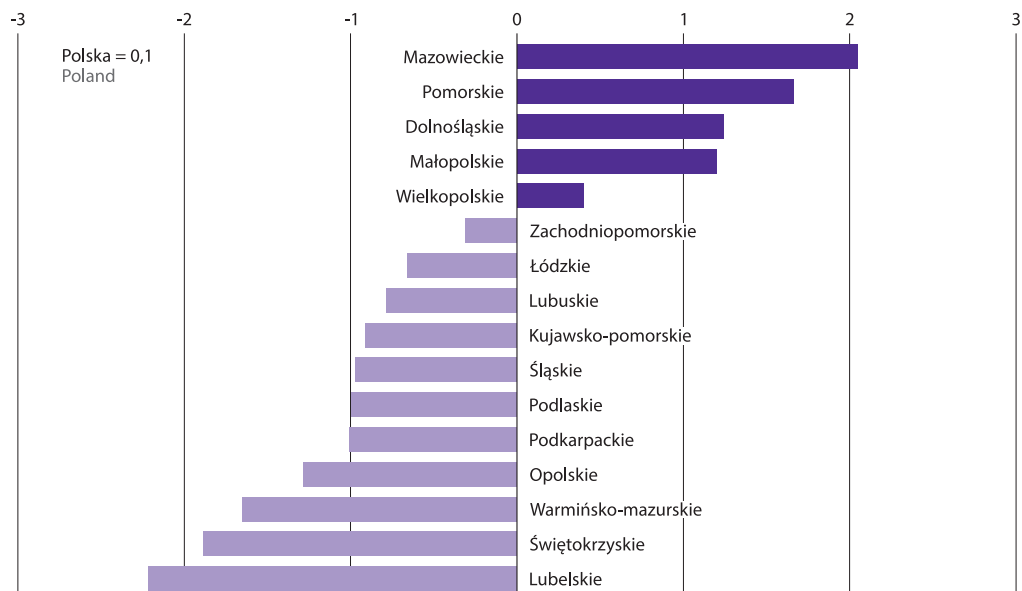
Wykres 1. Odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w 2021 r.
 Chart 1. Municipal waste collected separately in relation to total municipal waste collected in 2021

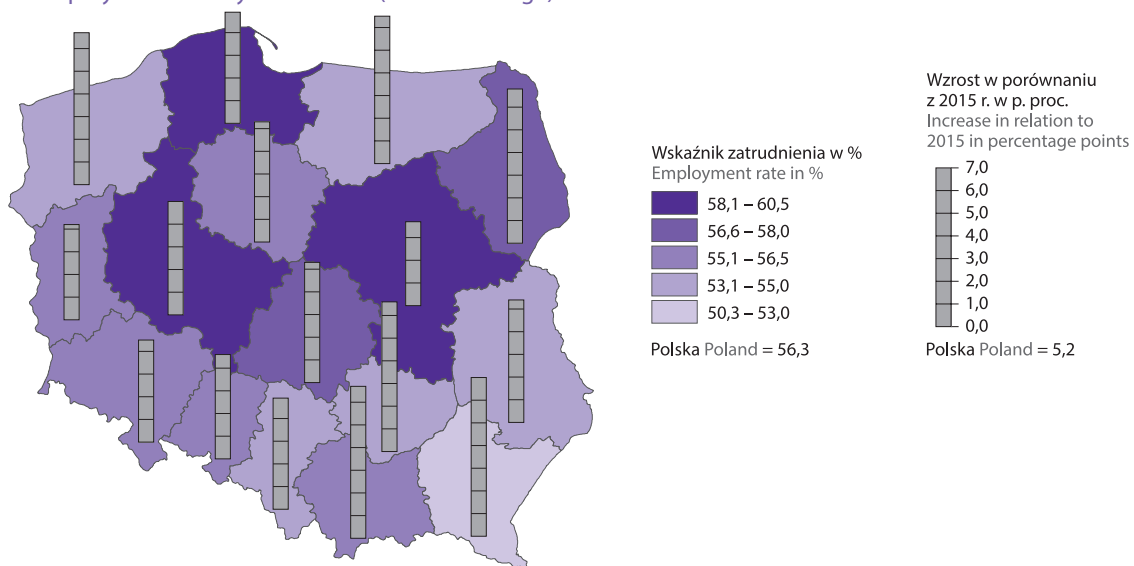
Wykres 2. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2022 r.
 Chart 2. Natural increase per 1000 population in 2022

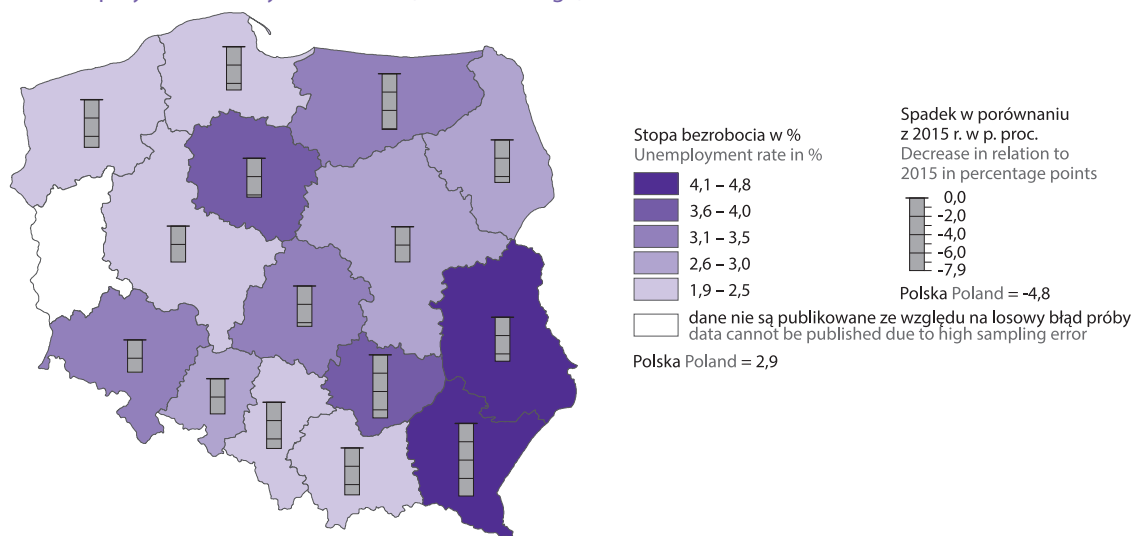
Wykres 3. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2022 r.
 Chart 3. Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population in 2022

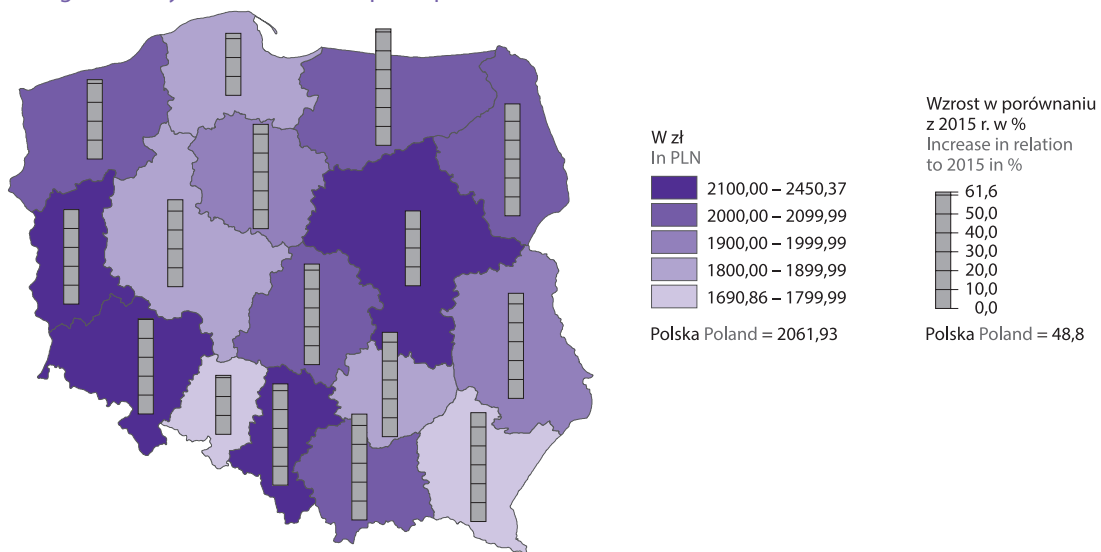
Mapa 2. Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2022 r. (przeciętne w roku)
 Map 2. Employment rate by LFS in 2022 (annual average)

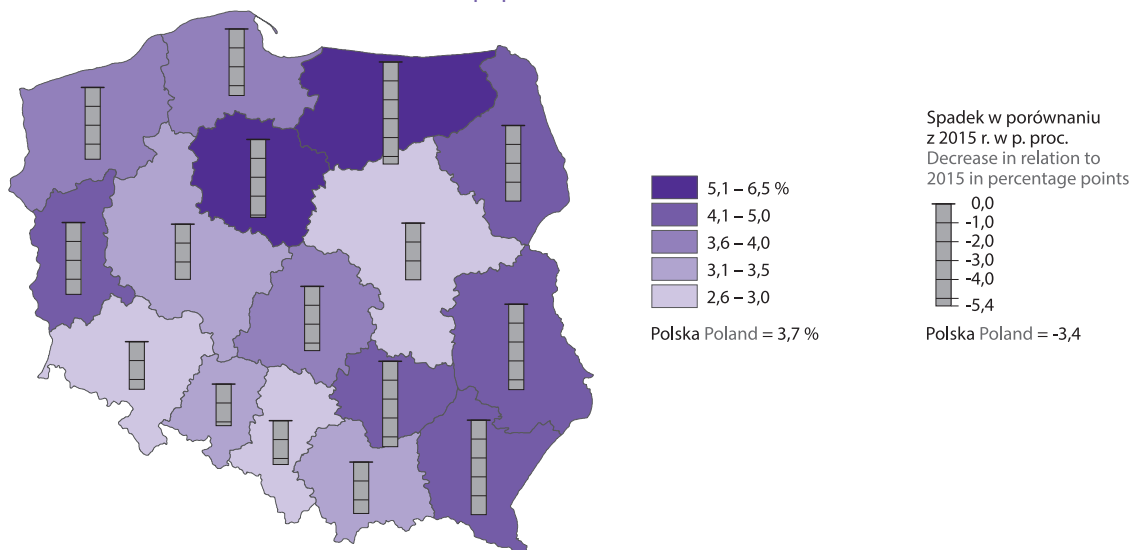
Mapa 3. Stopa bezrobocia według BAEL w 2022 r. (przeciętne w roku)
 Map 3. Unemployment rate by LFS in 2022 (annual average)

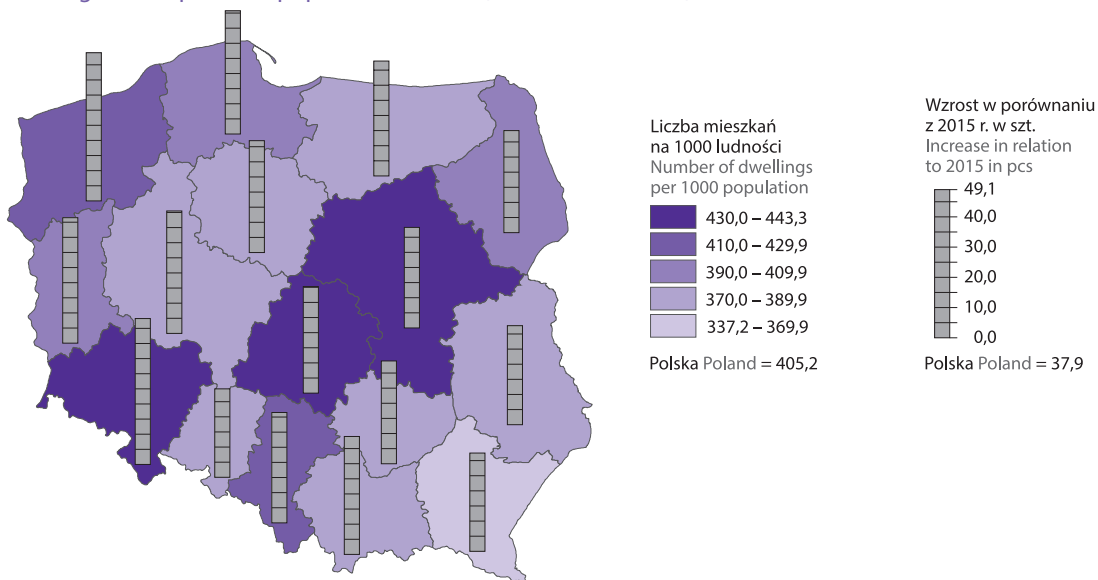
Mapa 4. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2021 r.
 Map 4. Average monthly available income per capita in households in 2021

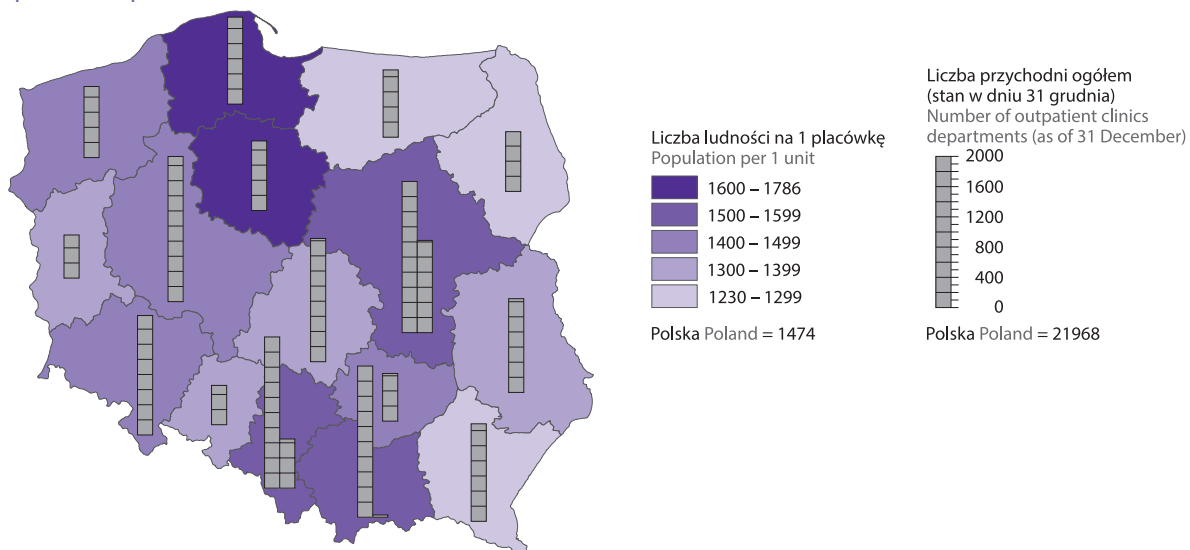
Mapa 5. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2021 r.
 Map 5. Social assistance beneficiaries in the total population in 2021

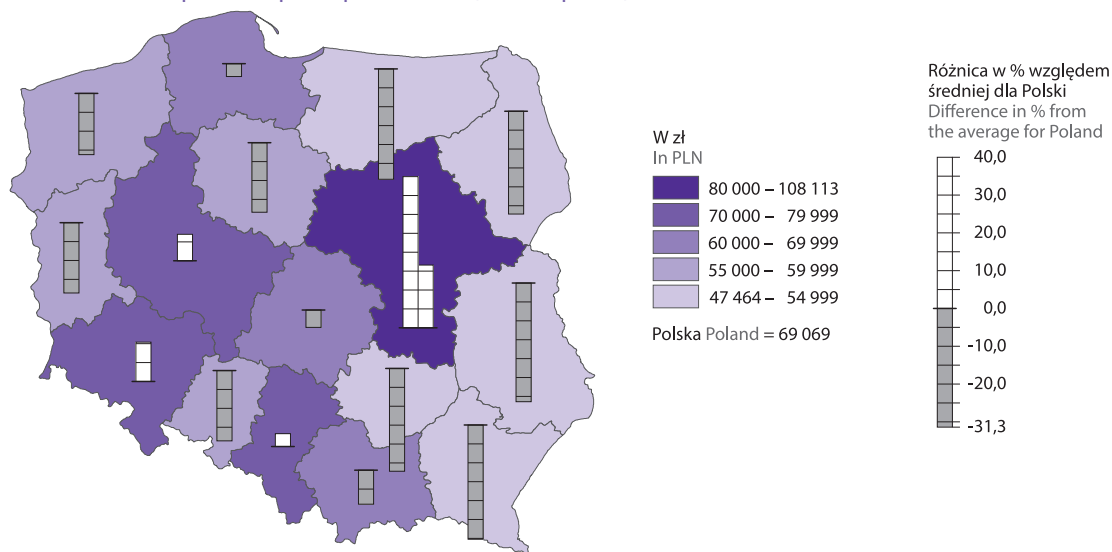
Mapa 6. Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności w 2021 r. (stan w dniu 31 grudnia)
 Map 6. Dwellings stocks per 1000 population in 2021 (as of 31 December)

Mapa 7. Placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2021 r.
 Map 7. Outpatient health care units in 2021

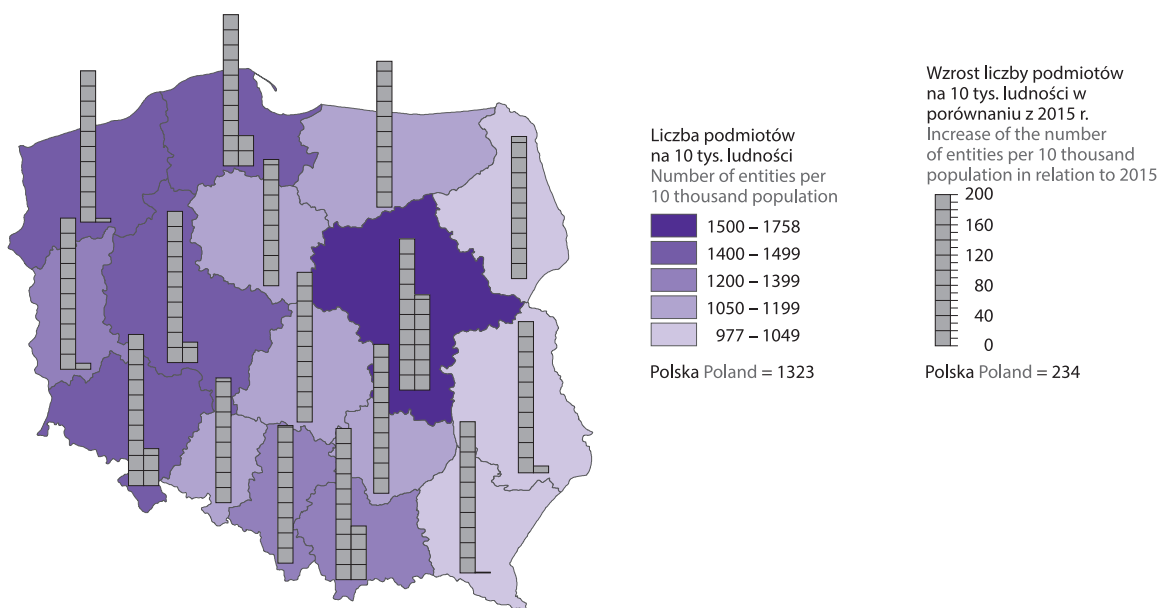

Mapa 8. Produkt krajowy brutto^a na 1 mieszkańca w 2021 r. (ceny bieżące)
 Map 8. Gross domestic product^a per capita in 2021 (current prices)

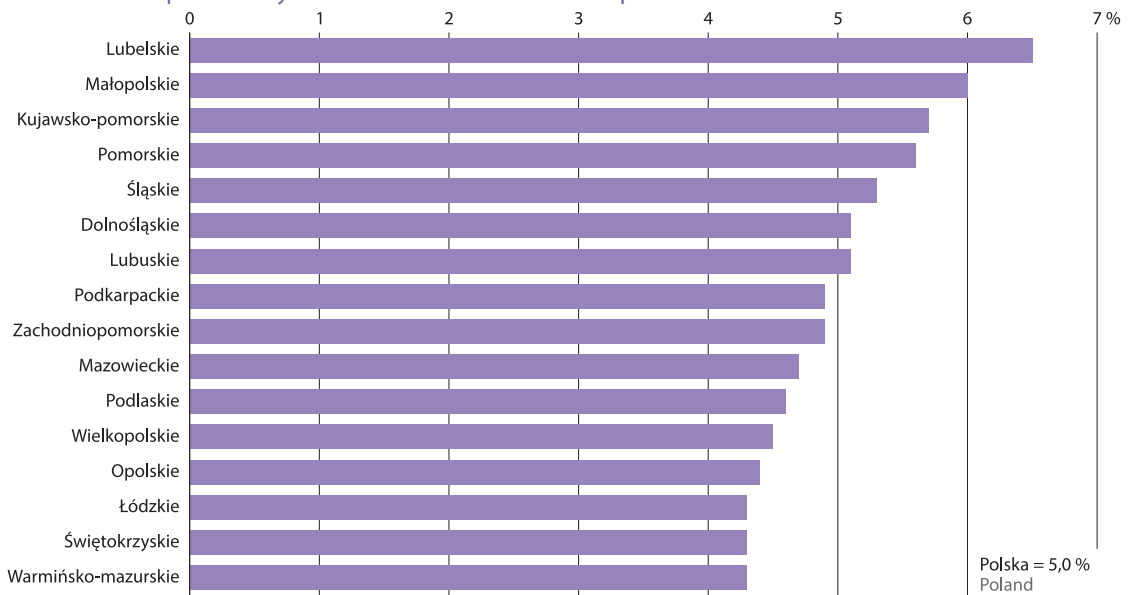

^a Grupowanie metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności; wstępne szacunki.
^a Grouping by local kind-of-activity unit method; provisional estimates.

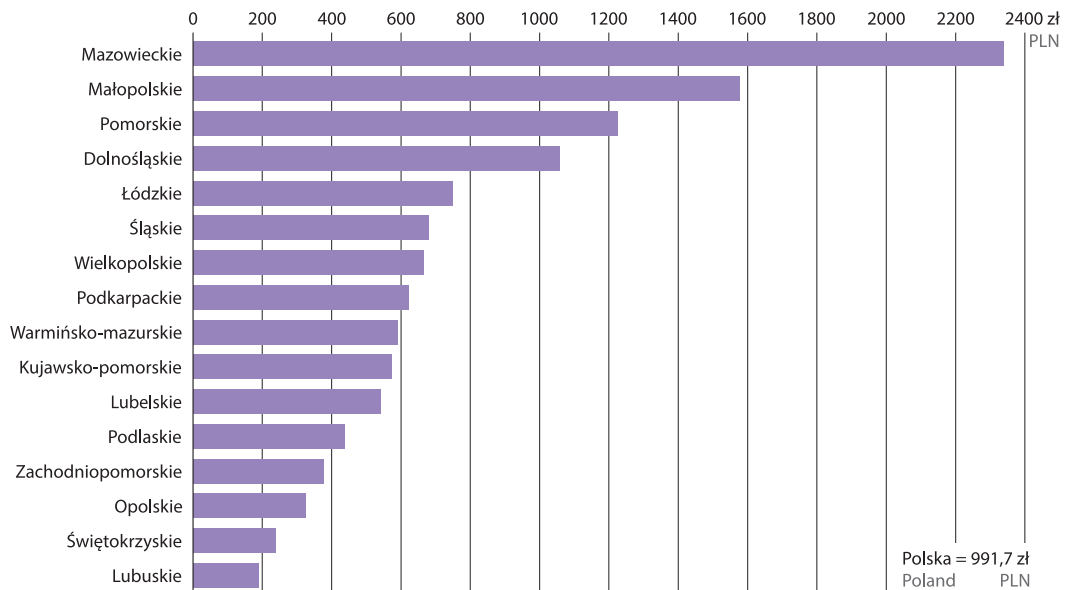
Mapa 9. Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia)
 Map 9. Entities of the national economy per 10 thousand population in 2022 (as of 31 December)

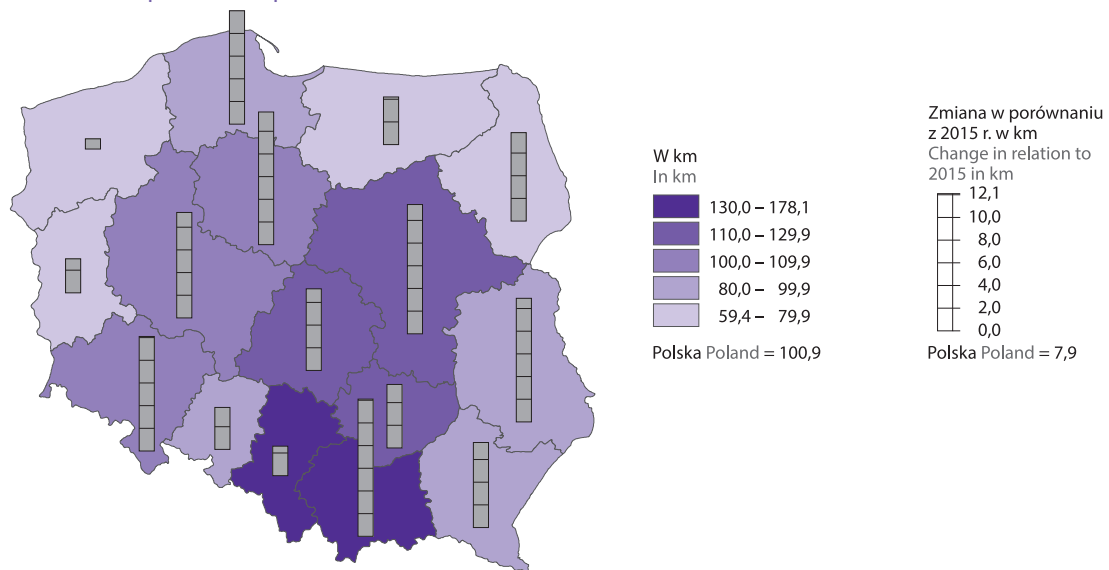
Wykres 4. Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych w 2022 r.
 Chart 4. Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises in 2022

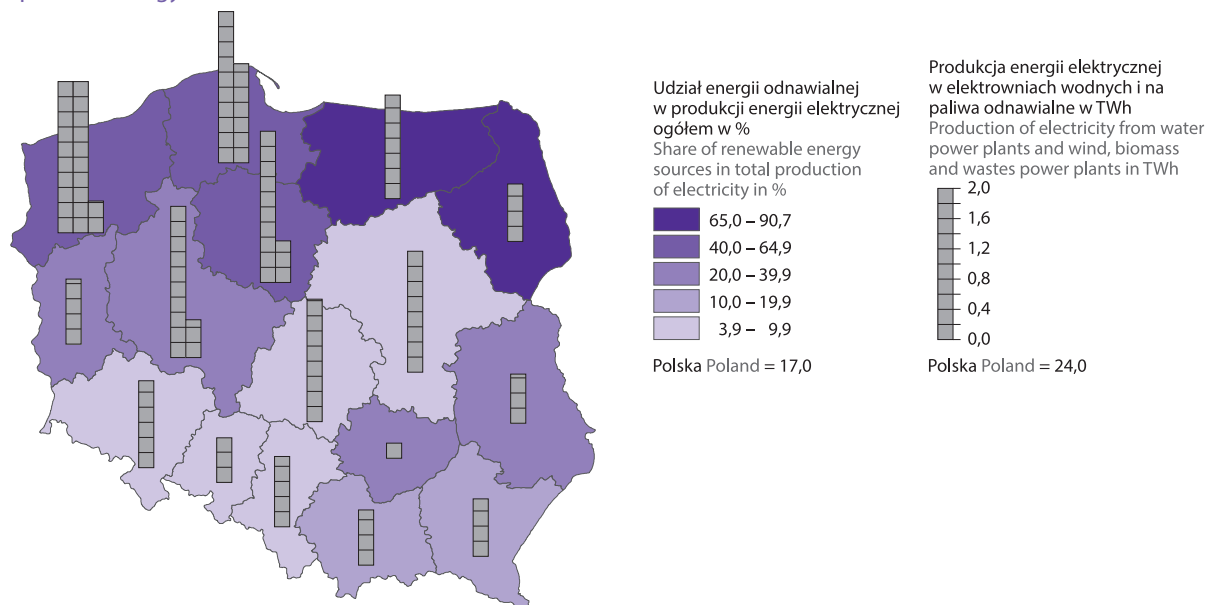
Wykres 5. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca w 2021 r. (ceny bieżące)
 Chart 5. Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population in 2021

Mapa 10. Drogi publiczne o twardej nawierzchni na 100 km² powierzchni ogólnej w 2021 r.
 Map 10. Hard surface public road per 100 km² of total area in 2021

Mapa 11. Energia ze źródeł odnawialnych w 2021 r.
 Map 11. Energy from renewable sources in 2021

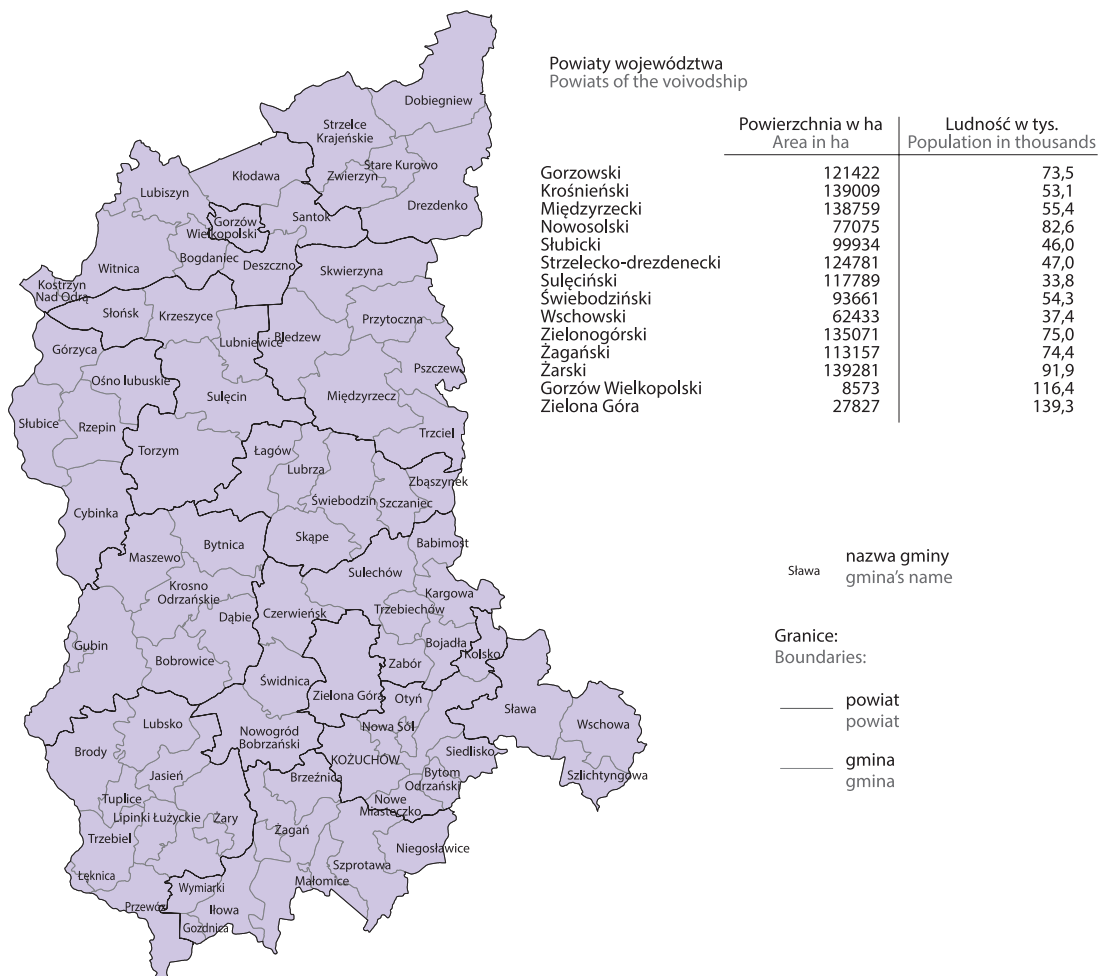
Rozdział 3

Chapter 3

Powierzchnia i podział terytorialny województwa

Area nad territorial division of the Voivodship

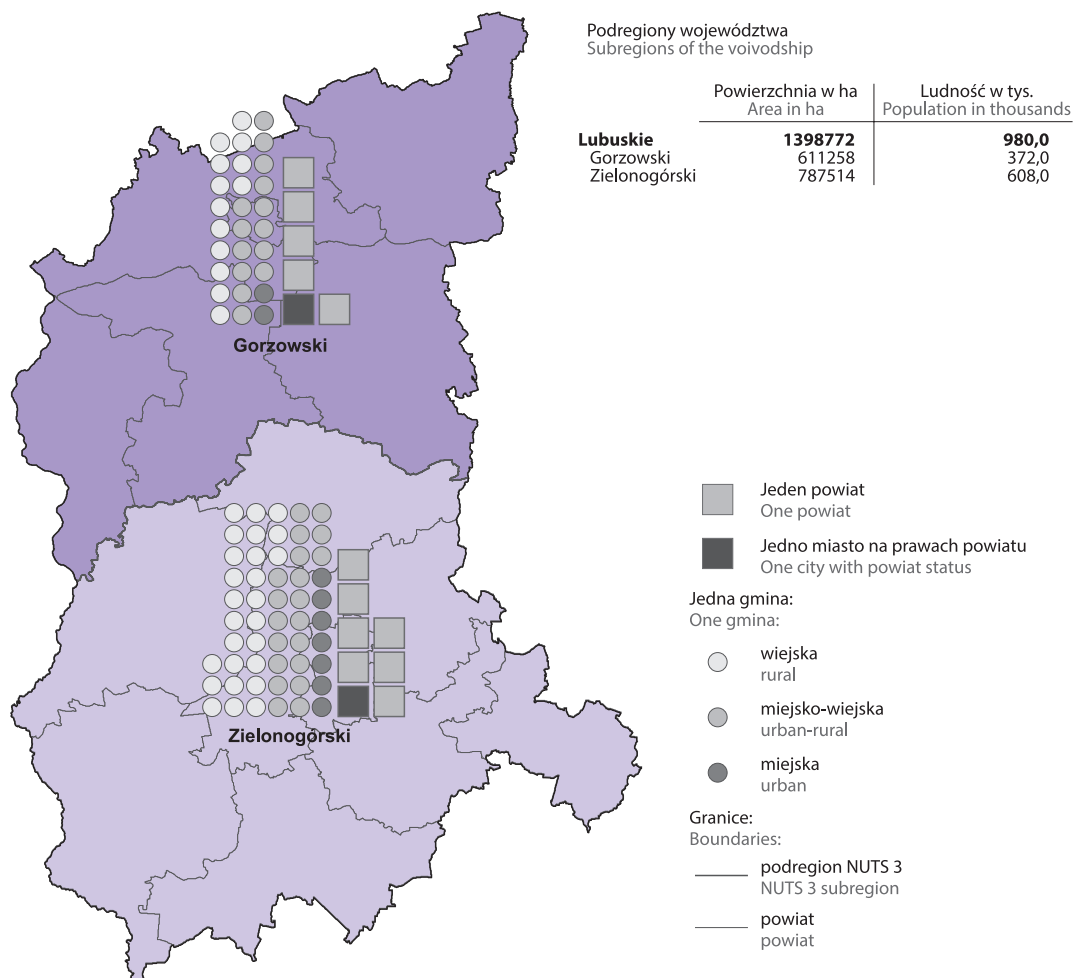
Mapa 12. Podział województwa lubuskiego w 2022 r. Stan w dniu 31 grudnia
 Map 12. Division of Lubuskie voivodship in 2022. As of 31 December

Według stanu w dniu 1 stycznia 2022 r. województwo lubuskie zajmowało powierzchnię 13988 km², co stanowiło 4,5% powierzchni kraju. Na jego obszarze (według stanu w dniu 31.12.2022 r.) mieszkało ok. 980,0 tys. ludności, tj. 2,6% ogółu ludności Polski. Gęstość zaludnienia na 1 km² wynosiła 70 osób (czternasta lokata w kraju). W miastach mieszkało 64,3% ludności województwa.

Mapa 13. Podział województwa lubuskiego według Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) w 2022 r. Stan w dniu 31 grudnia

Map 13. Division of Lubuskie voivodship according to the Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS) in 2022. As of 31 December

Rozdział 4

Chapter 4

Środowisko

Environment

4.1. Powierzchnia

4.1. Area

Powierzchnia geodezyjna województwa lubuskiego nie uległa znaczącym zmianom. W strukturze gruntów ponad połowę areału (51,1%) stanowiły grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione, a użytki rolne stanowiły 40,5% powierzchni ogólnej województwa. W porównaniu z 2015 r. odnotowano spadek powierzchni gruntów rolnych oraz gruntów leśnych **wyłączonych z produkcji**. Wyłączenia dotyczyły głównie powierzchni przeznaczonej pod użytki kopalne. Wzrostowi uległa powierzchnia gruntów zdegradowanych i zdewastowanych wymagających rekultywacji. Więcej gruntów zrehabilitowano, natomiast mniej zagospodarowano.

Województwo lubuskie zajmuje środkowozachodnią część Polski – od północy graniczy z województwem zachodniopomorskim, od wschodu z wielkopolskim, od południa z dolnośląskim, a granica zachodnia jest granicą państwową z Niemcami.

Ogólna **powierzchnia geodezyjna** województwa lubuskiego w dniu 1.01.2022 r. wyniosła 1398,8 tys. ha i stanowiła 4,5% powierzchni kraju. W porównaniu ze stanem w dniu 1.01.2015 r. powierzchnia województwa zmniejszyła się o 17 ha. Na 1 mieszkańca województwa przypadało 14,2 tys. m² powierzchni.

W strukturze gruntów ponad połowę areału (51,1%) stanowiły grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione, których powierzchnia ukształtowała się na poziomie 714,3 tys. ha. Użytki rolne zajmowały 566,5 tys. ha (40,5%), grunty zabudowane i zurbanizowane – 67,8 tys. ha (4,8%), grunty pod wodami – 24,9 tys. ha (1,8%), a nieużytki – 17,6 tys. ha (1,3%).

W okresie od 1.01.2015 r. do 1.01.2022 r. o 3,9 tys. ha wzrosła powierzchnia gruntów zabudowanych i zurbanizowanych (o 6,1%), nieużytków o 0,7 tys. ha (3,9%) oraz użytków rolnych o 1,4 tys. ha (o 0,2%).

Z uwagi na fakt wyłączenia od 2017 r. z pozycji „grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione” gruntów zadrzewionych i zakrzewionych występujących na użytkach rolnych, zmniejszyła się powierzchnia tych gruntów (o 4,5 tys. ha, tj. o 0,6% w porównaniu z 2015 r.).

Tablica 3. Powierzchnia geodezyjna według kierunków wykorzystania. Stan w dniu 1 stycznia
 Table 3. Geodetic area by the land use. As of 1 January

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022	
	w ha		in ha	w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	
Powierzchnia ogólna Total area	1398789	1398793	1398801	1398772	4,5
w tym: of which:					
Użytki rolne ^a Agricultural land ^a	565086	567545a	567129a	566450a	3,0
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione Forest land as well as woody and bushy land	718783	713928	713965	714316	7,5
Grunty pod wodami po- wierzchniowymi Lands under surface waters	24899	24752	24790	24871	3,8
Grunty zabudowane i zurbani- zowane Built-up and urbanized areas	63966	66505b	66946b	67839b	3,8
Nieużytki Wasteland	16975	16797	16761	17632	3,8

a Łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych, ujmowanymi do 2016 r. w pozycji „grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione”. b Łącznie z gruntami przeznaczonymi pod budowę dróg publicznych lub linii kolejowych.

Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

a Including woodland and shrubland on agricultural land, classified in the item „Forest land as well as woodland and shrubland” until 2016. b Including areas used for the construction of public roads or railways.

Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

W latach 2015–2021 w trybie przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych, na cele **nierolnicze wyłączono** łącznie 1392 ha gruntów rolnych, natomiast na cele **nieleśne** – 141 ha gruntów leśnych. Wyłączone grunty rolne i leśne zostały przeznaczone m.in.: na tereny osiedlowe (49,6%), pod użytki kopalne (22,5%), na tereny przemysłowe (20,0%), oraz pod drogi i szlaki komunikacyjne (2,2%).

W 2021 r. z produkcji rolniczej na cele nierolnicze wyłączono 167 ha gruntów rolnych (o 15,2% mniej niż w 2015 r., ale niemal trzykrotnie więcej niż w roku poprzednim). Z produkcji leśnej na cele nieleśne wyłączono 15 ha gruntów leśnych (o 44,4% mniej niż w 2015 r., natomiast o 25,0% więcej niż w 2020 r.). Grunty wyłączone w 2021 r. z produkcji rolniczej i leśnej zostały przeznaczone m.in.: pod użytki kopalne (79,0%), na tereny osiedlowe (10,5%), na tereny przemysłowe (6,1%) oraz pod drogi i szlaki komunikacyjne (0,6%).

W końcu 2021 r. powierzchnia gruntów zdewastowanych oraz gruntów zdegradowanych wyniosła 1752 ha (wzrost o 5,5% w porównaniu z 2015 r. i o 3,2% w stosunku do 2020 r.) W 2021 r. grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji stanowiły 2,8% tych gruntów ogółem w kraju i 0,1% powierzchni ogólnej województwa.

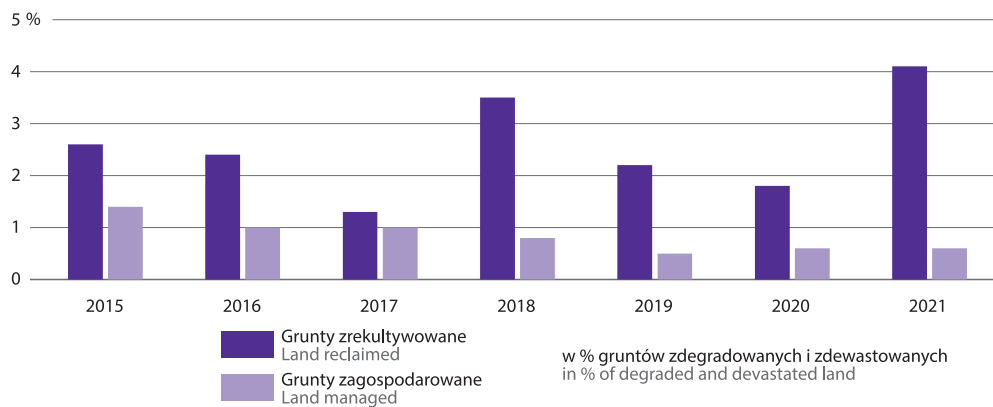
W ciągu roku zrekultywowano 72 ha, tj. 3,2% gruntów zrekultywowanych w kraju (o 63,6% więcej w porównaniu z 2015 r. i ponad dwukrotnie więcej niż przed rokiem), a zagospodarowano – 11 ha gruntów (2,0% w wielkości ogólnopolskiej), tj. o 10,0% więcej w porównaniu z rokiem poprzednim i o 54,2% mniej niż w 2015 r.

Grunty zdegradowane - grunty, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także nieodpowiedniej działalności rolniczej.

Grunty zdewastowane - grunty, które w wyniku działalności człowieka lub innych czynników utraciły całkowicie wartości użytkowe.

Rekultywacja gruntów - nadanie lub przywrócenie gruntom zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg. Grunty zrehabilitowane podlegają zagospodarowaniu, czyli rolnictwu, leśnemu lub innemu rodzajowi użytkowania.

Wykres 6. Grunty zrehabilitowane i zagospodarowane w ciągu roku
Chart 6. Land reclaimed and managed during the year

4.2. Zużycie wody. Ścieki komunalne i przemysłowe

4.2. Water consumption. Municipal and industrial wastewater

W porównaniu z 2015 r. odnotowano spadek zużycia wody ogółem w województwie lubuskim. Największy udział w zużyciu wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności miała eksploatacja sieci wodociągowej. Woda zużywana przez przemysł pochodziła głównie z poboru wód powierzchniowych i podziemnych. Więcej wody w odniesieniu do 2015 r. zużyły gospodarstwa domowe w przeliczeniu na jedną osobę – członka gospodarstwa domowego.

W 2021 r. wytworzono więcej ścieków ogółem, zatem więcej ścieków odprowadzono do wód lub do ziemi. Odnotowano wzrost ogółem ilości ścieków oczyszczanych w ilości ścieków wymagających oczyszczania. Główną metodą oczyszczania ścieków w województwie lubuskim była metoda z podwyższonym usuwaniem biogenów.

W stosunku do 2015 r. zmniejszyła się liczba oczyszczalni ścieków ogółem, przy wzroście ich przepustowości.

W latach 2015-2021 odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków systematycznie wzrastał.

W 2021 r. w województwie lubuskim **zużyto** 77,0 hm³ **wody**, tj. 0,9% wielkości krajowej. Było to mniej w porównaniu z 2015 r. (o 8,5%), natomiast nieco więcej w odniesieniu do roku poprzedniego (o 1,0%). Największy udział w zużyciu wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności miała eksploatacja sieci wodociągowej – 52,9% (40,7 hm³), zużycie wody do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz do napełniania i uzupełniania stawów rybnych wyniosło 33,2% ogółu (25,6 hm³).

Woda jest niezbędnym czynnikiem produkcji przemysłowej. Zakłady gospodarujące wodą w przemyśle zużyły 10,7 hm³ (13,9% ogólnego zużycia wody w województwie), w tym 91,4% wody przeznaczono na cele produkcyjne. Woda zużywana przez przemysł pochodziła głównie z poboru wód powierzchniowych i podziemnych (odpowiednio 5,8 i 5,0 hm³).

W 2021 r. najwięcej wody według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) zużyto w przetwórstwie przemysłowym – 8,5 hm³ (73,7% zużycia ogółem), w tym 56,4% zużyły zakłady zajmujące się produkcją papieru i wyrobów z papieru. Na działalność związaną z wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę przypadają – 1,8 hm³ wody (15,5% zużycia na potrzeby przemysłu).

Struktura zużycia wody w ostatnich latach ulegała zmianie. W 2020 r. zużycie wody na potrzeby przemysłu stanowiło 13,9% ogółu zużycia (14,5% w roku poprzednim) i było 0,5 p. proc. wyższe niż w 2015 r. W skali roku zmniejszył się udział eksploatacji sieci wodociągowej o 1,2 p. proc. W odniesieniu do 2015 r. zużycie wody z sieci wodociągowej zwiększyło się o 7,4 p. proc.

W 2021 r. gospodarstwa domowe zużyły 31,5 hm³ wody (2,5% zużycia krajowego), tj. więcej o 4,7% w porównaniu z 2015 r., natomiast o 1,9% mniej w odniesieniu do poprzedniego roku. Przeciętne zużycie wody na 1 mieszkańca w gospodarstwach domowych wyniosło 31,9 m³ (w 2015 r. – 29,5 m³), przy czym w miastach wskaźnik ten osiągnął wielkość 33,4 m³ (więcej o 6,7% w stosunku do 2015 r.), a na wsi 29,1 m³, tj. więcej niż w 2015 r. o 11,1%. Przeciętny mieszkaniec gospodarstwa domowego w kraju zużył w ciągu 2021 r. 33,7 m³, tj. o 5,6% więcej niż przeciętny lubuszanin. Większe przeciętne zużycie wody z wodociągów dotyczyło także Polaków mieszkających w miastach (więcej o 2,9%) i na wsi (więcej o 7,6%).

Tablica 4. Zużycie wody według potrzeb w ciągu roku
Table 4. Consumption of water by needs during the year

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021	
	w hm ³		in hm ³	w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	
Ogółem^a Total^a	84,1	75,4	76,2	77,0	0,9
w tym: of which:					
Przemysł Industry	11,3	10,6	11,0	10,7	0,2
Rybacktwo ^b Fishing ^b	34,6	23,4	23,9	25,6	3,0
Gospodarstwa domowe Households	30,1	31,3	32,1	31,5	2,5

a Do 2018 r. łącznie z nawodnieniami w rolnictwie i leśnictwie. b Napelnianie i uzupełnianie stawów rybnych.
a Until 2018 includes irrigation in agriculture and forestry. b Filling and completing fish ponds.

Woda zużyta przez zakłady produkcyjne oraz na potrzeby ludności wraca do środowiska w postaci ścieków, które są głównym czynnikiem zanieczyszczenia i degradacji zasobów wodnych.

W 2021 r. w województwie lubuskim wytworzono 44,2 hm³ ścieków (tj. o 13,0% więcej niż w 2015 r.), z tego 35,9 hm³ stanowiły ścieki komunalne, a 8,3 hm³ ścieki przemysłowe.

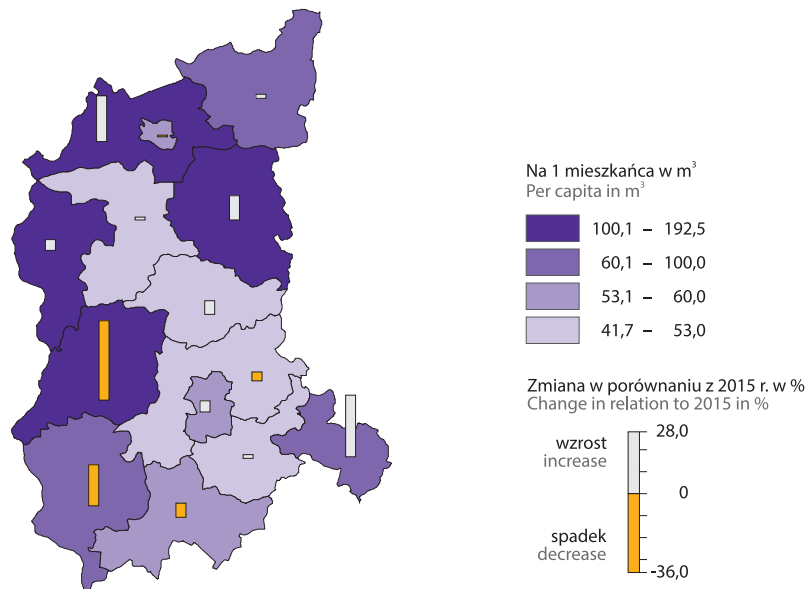
Do wód powierzchniowych lub do ziemi **odprowadzono 42,2 hm³ ścieków komunalnych i przemysłowych ogółem** (o 18,0% więcej niż w 2015 r.), tj. 0,5% ogółu ścieków odprowadzonych do wód lub do ziemi w Polsce. Na ścieki przemysłowe przypadało 14,8% (6,2 hm³), a pozostałe 85,2% – 35,9 hm³ – na ścieki komunalne. W 2021 r. z ogółu ścieków – 99,5% wymagało oczyszczenia, a w 2015 – 98,1%.

W 2021 r. spośród 6,0 hm³ **ścieków przemysłowych** wymagających oczyszczenia, oczyszczono 99,8% ścieków. Najwięcej ścieków było oczyszczanych biologicznie – 74,8% i mechanicznie – 20,4%, natomiast chemicznie oczyszczono 4,9% ogółu ścieków przemysłowych wymagających oczyszczenia. Na przestrze-

ni ostatnich lat struktura oczyszczania ścieków przemysłowych uległa zmianie. W porównaniu z 2015 r. zwiększył się odsetek ścieków oczyszczanych mechanicznie (o 9,5 p. proc.) oraz biologicznie (o 4,8 p. proc.), natomiast zmniejszył oczyszczanych metodą chemiczną (o 12,1 p. proc.).

W 2021 r. do wód lub do ziemi odprowadzono 35,9 hm³ **ścieków komunalnych wymagających oczyszczania**, z tego oczyszczono 99,9% ścieków. Ścieki oczyszczano stosując metodę z podwyższonym usuwaniem biogenów – 74,0% i biologicznie – 26,0% ścieków komunalnych wymagających oczyszczania. Na przestrzeni ostatnich lat struktura oczyszczania ścieków komunalnych uległa niewielkiej zmianie. W porównaniu z 2015 r. zwiększył się odsetek ścieków oczyszczanych z podwyższonym usuwaniem biogenów (o 1,0 p. proc.), kosztem ścieków oczyszczanych biologicznie.

Mapa 14. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2021 r.
Map 14. Water consumption for the needs of the national economy and population in 2021

Tablica 5. Ścieki komunalne i przemysłowe wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi
Table 5. Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Oczyszczalnie ścieków Wastewater treatment plants	131	126	124	129
Ścieki komunalne odprowadzone w ciągu roku w dam ³ Municipal wastewater discharged during the year in dam ³	30942	32147	32600	35922
Ścieki przemysłowe odprowadzone w ciągu roku w dam ³ Industrial wastewater discharged during the year in dam ³	4772	5262	5458	6032
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^a Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^a	74,1	77,2	77,5	78,0

a Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków, ludność ogółem – na podstawie bilansów.
a Population connected to wastewater treatment plants – estimated data, total population – based on balances.

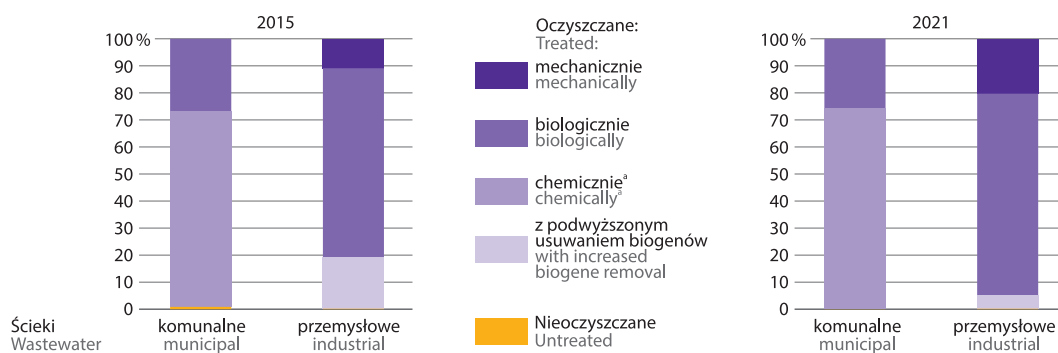
Oczyszczalnia ścieków - zespół podstawowych obiektów technologicznych, służących bezpośrednio do oczyszczania ścieków oraz znajdujących się na wspólnym terenie obiektów pomocniczych niezbędnych dla dostawy energii elektrycznej, wody, stworzenia odpowiednich warunków do pracy i obsługi oczyszczalni. Wyróżnia się oczyszczalnie mechaniczne, chemiczne, biologiczne, z podwyższonym usuwaniem biogenów.

W województwie lubuskim w 2021 r. działało 129 **oczyszczalni ścieków** przemysłowych i komunalnych (o 2 mniej niż w 2015 r.), jednak o przepustowości większej o 4,7% i wynoszącej 298,9 tys. m³/dobę.

Wśród nich znajdowały się 103 oczyszczalnie ścieków **komunalnych**: 80 typu biologicznego i 23 z podwyższonym usuwaniem biogenów. W latach 2015-2021 liczba oczyszczalni komunalnych zmniejszyła się o 2, natomiast oczyszczalni przemysłowych – nie zmieniła się. W 2021 r. w stosunku do 2015 r. ubyły 2 oczyszczalnie ścieków komunalnych z podwyższonym usuwaniem biogenów.

W omawianym roku ścieki **przemysłowe** województwa lubuskiego oczyszczane były przez 26 oczyszczalni ścieków: 16 typu biologicznego, 7 typu mechanicznego i 3 chemiczne.

Wykres 7. Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi
Chart 7. Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground

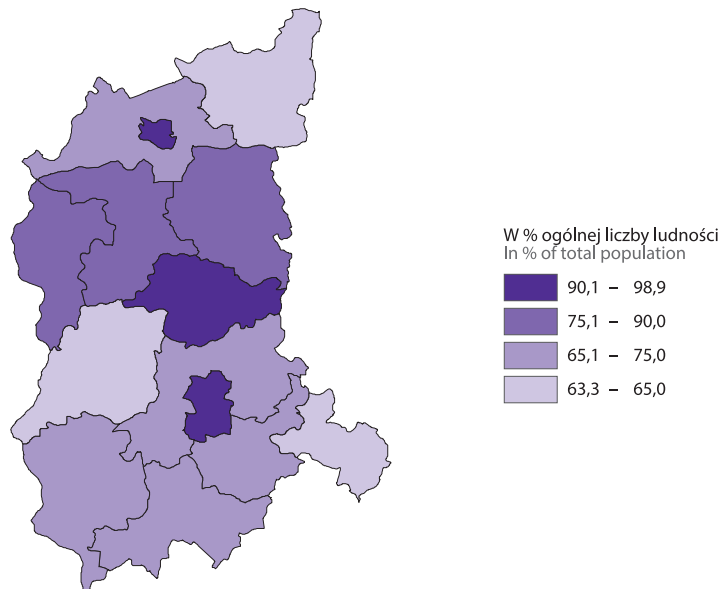
^a Dane dotyczą tylko ścieków przemysłowych.
^a Data include only industrial wastewater.

Dane o ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków podano w oparciu o szacunek liczby ludności korzystającej z oczyszczalni pracujących na sieci kanalizacyjnej i oczyszczających ścieki z miast i wsi (łącznie z ludnością korzystającą z oczyszczalni przemysłowych oczyszczających ścieki komunalne).

Według danych szacunkowych w województwie lubuskim 78,0% ogółu ludności korzystało w 2021 r. z oczyszczalni ścieków, (95,9% w miastach i 45,4% na wsi). Wskaźnik ten w ciągu ostatnich lat (od 2015 r.) systematycznie wzrastał, dla porównania: w 2015 r. wyniósł 74,1%, a w 2020 r. 77,5%.

Największy odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków odnotowano w miastach na prawach powiatu – Gorzowie Wlkp. (98,9%) i Zielonej Górze (96,1%) oraz w powiecie świebodzińskim (92,1%). Najmniejszy odsetek korzystających z oczyszczalni ścieków wystąpił w powiatach: strzelecko-drezdeneckim (63,3%) oraz wschowskim (64,6%).

Mapa 15. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w 2021 r.
Map 15. Population connected to wastewater treatment plants in 2021

4.3. Zanieczyszczenie i ochrona powietrza

4.3. Pollution and protection of air

W porównaniu z 2015 r. liczba zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza województwa lubuskiego nie uległa zmianie. W okresie 2015-2021 znacząco zmniejszyła się emisja zanieczyszczeń pyłowych, a gazowych wzrosła. Emisja pyłów pochodziła głównie ze spalania paliw. Wśród zanieczyszczeń gazowych dominował dwutlenek węgla. W tym samym czasie zwiększył się wskaźnik zanieczyszczeń zatrzymanych w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych.

O skali i strukturze zanieczyszczeń powietrza decyduje przede wszystkim sektor energetyczno-przemysłowy. Dla zbiorowości tego sektora przyjęto określenie **zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza**. W końcu 2021 r. w województwie lubuskim odnotowano 67 takich zakładów (ich liczba nie zmieniła się w odniesieniu do 2015 r.). Wśród nich 43,3% posiadało urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych, a 7,5% gazowych.

Emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych w województwie lubuskim z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza wyniosła (w ciągu 2021 r.) 2341,9 tys. ton, tj. o 17,0% więcej niż w 2015 r.

Od 2015 r. znacząco zmniejszyła się emisja zanieczyszczeń pyłowych, natomiast emisja zanieczyszczeń gazowych wzrosła (pyłowe spadek o 0,3 tys. ton, tj. o 30,8%, gazowe wzrost o 341,1 tys. ton, tj. o 17,1%). W Polsce w omawianym okresie nastąpił spadek emisji zanieczyszczeń pyłowych o 49,9% i gazowych o 1,0%.

W 2021 r. wyemitowano 0,6 tys. t zanieczyszczeń pyłowych, co stanowiło 2,8% ogólnopolskiej emisji pyłów. Na 1 km² powierzchni województwa przypadało 43,7 kg wyemitowanych pyłów, a Polski średnio 70,9 kg.

W skali roku w województwie lubuskim nastąpił wzrost emisji pyłów o 9,5%. Pochodziły one głównie ze spalania paliw (66,0% ogólnej emisji pyłów).

Wśród zanieczyszczeń gazowych dominował dwutlenek węgla (CO²), stanowiąc łącznie 99,7% ogólnej emisji gazów (99,1% w 2015 r.). Ponadto w skład zanieczyszczeń wchodziły także m.in.: tlenki azotu, tlenek węgla oraz dwutlenek siarki.

W 2021 r. emisja zanieczyszczeń gazowych (bez CO²) wyniosła 7,8 tys. ton (559,0 kg na 1 km²), tj. 0,7% wielkości krajowej. W porównaniu z 2015 r. odnotowano spadek emisji gazów (bez CO²) o 58,4%.

Wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych – ilość zanieczyszczeń pyłowych odprowadzonych do atmosfery w ciągu roku i obejmuje poszczególne rodzaje tych zanieczyszczeń, tj.: pyły ze spalania paliw, cementowo-wapiennicze i materiałów ogniotrwałych, krzemowe, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowe, sadzę i inne emitowane w danym zakładzie zanieczyszczenia pyłowe.

Wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych - ilość zanieczyszczeń gazowych odprowadzonych przez jednostkę sprawozdawczą do atmosfery w ciągu roku i obejmuje następujące rodzaje zanieczyszczeń: dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek węgla, węglowodory i inne emitowane przez dany zakład zanieczyszczenia gazowe.

Tablica 6. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza
Table 6. Emission of air pollutants from plants especially noxious to air quality

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021	
	tys. ton/rok	thousand of tonnes/year			w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Emisja zanieczyszczeń gazowych Emission of gaseous pollutants					
Ogółem Total	2000,1	3320,0	2062,4	2341,2	1,1
w tym: of which:					
Dwutlenek siarki Sulphur dioxide	2,6	1,7	1,5	1,6	0,9
Tlenki azotu Nitrogen oxides	6,1	4,1	2,7	2,8	1,6
Tlenek węgla Carbon monoxide	8,8	2,5	1,8	1,9	0,7
Dwutlenek węgla Carbon dioxide	1981,3	3310,5	2055,2	2333,4	1,1
Emisja zanieczyszczeń pyłowych Emission of particulate pollutants					
Ogółem Total	0,9	0,7	0,6	0,6	2,8
w tym ze spalania paliw of which fuel combustion	0,7	0,5	0,4	0,4	3,4

W strukturze gazowych zanieczyszczeń powietrza (bez dwutlenku węgla) największy udział miały tlenki azotu (35,9%), udział tlenku węgla wyniósł 24,9%, a dwutlenek siarki stanowił 20,2%.

Wskaźnik zanieczyszczeń zatrzymanych i zneutralizowanych w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń pyłowych w zakładach szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza zwiększył się z 99,1% w 2015 r. do 99,3% w 2021 r. W tym samym czasie wzrósł także wskaźnik zanieczyszczeń zatrzymanych w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) z 32,3% do 70,3%.

Spośród zneutralizowanych zanieczyszczeń gazowych (bez CO²) tlenek węgla stanowił 90,2, tlenki azotu – 4,8, a pozostałe gazy (głównie amoniak, dwusiarczek węgla, siarkowodor i związki chloroorganiczne) – 37,1% zanieczyszczeń wytworzonych.

4.4. Ochrona przyrody. Lasy

4.4. Nature protection. Forests

W odniesieniu do stanu z 2015 r. powierzchnia obszarów prawnie chronionych obniżyła się. Na terenie województwa lubuskiego znajdują się dwa parki narodowe: największy w województwie Park Narodowy „Ujście Warty”, którego powierzchnia zwiększyła się o 25 ha oraz „Drawieński Park Narodowy”. Wzrosła również powierzchnia stanowisk dokumentacyjnych (blisko dziesięciokrotnie), zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, rezerwatów przyrody i parków krajobrazowych, a zmniejszyła powierzchnia obszarów chronionego krajobrazu i użytków ekologicznych. Przybyły nowe pomniki przyrody, wśród których dominowały pojedyncze drzewa. Wśród zwierząt chronionych dominował wilk, którego populacja zwiększyła się ponad czterokrotnie oraz bóbr europejski. Pod względem wskaźnika lesistości województwo lubuskie nadal zajmowało 1. lokatę w Polsce.

Podstawowym celem ochrony przyrody jest utrzymanie na chronionym obszarze naturalnych procesów przyrodniczych i stabilności ekosystemów, a także zachowanie różnorodności biologicznej i dziedzictwa geologicznego. Ochrona przyrody zapewnia ciągłość istnienia gatunków i ekosystemów, kształtuje właściwą postawę wobec jej zasobów, jak również pozwala na przywrócenie ich do właściwego stanu.

Powierzchnia **obszarów prawnie chronionej przyrody** (bez obszarów sieci „Natura 2000”) w końcu 2021 r. wyniosła 522,8 tys. ha, co stanowiło 37,4% powierzchni ogólnej województwa i 5,2% powierzchni chronionej w Polsce. W odniesieniu do stanu z 2015 r. powierzchnia obszarów prawnie chronionych obniżyła się o 20,0 tys. ha, tj. o 3,7%. Na 1 mieszkańca województwa przypadało 5305 m² powierzchni prawnie chronionej.

W strukturze obszarów objętych ochroną prawną dominują obszary chronionego krajobrazu (79,7% areалу chronionego oraz 29,8% powierzchni ogólnej) oraz parki krajobrazowe (14,8% powierzchni chronionej i 5,5% powierzchni województwa). Większość powierzchni obszarów chronionych w województwie koncentruje się w powiatach podregionu gorzowskiego tj. w północnej części województwa lubuskiego.

Najwyższą formę ochrony przyrody stanowią **parki narodowe**, których powierzchnia w odniesieniu do 2015 r. zwiększyła się o 24,9 ha i w 2021 r. wyniosła 13,7 tys. ha.

Na terenie województwa lubuskiego znajdują się dwa parki narodowe: największy w województwie Park Narodowy „Ujście Warty” oraz „Drawieński Park Narodowy”, który prawie w połowie swojej powierzchni leży w województwie lubuskim (pozostała część należy do województw zachodniopomorskiego i wielkopolskiego). Niewielka, blisko siedmioprocentowa część powierzchni parków narodowych objęta była ochroną ścisłą, gdzie chroniona jest cała przyroda i jest całkowicie zaniechana bezpośrednia ingerencja człowieka.

W porównaniu z 2015 r. wzrosła powierzchnia stanowisk dokumentacyjnych (blisko dziesięciokrotnie), zespołów przyrodniczo-krajobrazowych (o 50,7%), rezerwatów przyrody (o 10,6%) i parków krajobrazowych (o 0,4%). Zmniejszyła się powierzchnia obszarów chronionego krajobrazu (o 4,9%) oraz użytków ekologicznych (o 0,6%).

W końcu 2021 r. ochroną **rezerwatową** objętych było 67 obiektów o łącznej powierzchni 4,1 tys. ha. Rezerwaty województwa lubuskiego charakteryzuje duża różnorodność biologiczna. Najliczniejsze w województwie były rezerwaty chroniące ekosystemy leśne (33 obiekty) o łącznej powierzchni 1,8 tys. ha oraz torfowiskowe (17 obiektów) o powierzchni 0,7 tys. ha. Występowało także 7 rezerwatów faunistycznych, 6 wodnych, 2 florystyczne i 2 stepowe.

Parki krajobrazowe są terenami chronionymi ze względu na walory przyrodniczo-krajobrazowe, a jednocześnie pełnią funkcję rekreacyjno-wypoczynkową. Powierzchnia parków krajobrazowych (łącznie z powierzchnią rezerwatów i pozostałych form ochrony przyrody) w 2021 r. w województwie lubuskim wyniosła 77,4 tys. ha, tj. 5,5% powierzchni ogólnej województwa. Największym pod względem powierzchni był park krajobrazowy „Łuk Mużakowa” (18,7 tys. ha).

Pozostałe osobliwości przyrodnicze chronione były w innych formach. Na terenie województwa zarejestrowano 1415 **pomników przyrody**, wśród których dominowały obiekty chroniące przyrodę żywą (pojedyncze drzewa) – stanowiąc 78,0% ogółu pomników. Od 2015 r. przybyło 77 pomników, a w odniesieniu do poprzedniego roku liczba pomników wzrosła o 14 obiektów.

Ponadto na terenie województwa odnotowano **indywidualne formy ochrony przyrody**: 411 użytków ekologicznych, 18 zespołów przyrodniczo-krajobrazowych oraz dwa stanowiska dokumentacyjne. Istniejące od 2006 r. stanowisko dokumentacyjne o nazwie „Żebra” będące skupiskiem skałek piaskowych położonych w gminie Sulęcín oraz powstałe w 2015 r. stanowisko dokumentacyjne „Wydma nad Dużym Stawem” ulokowane w gminie Brody.

Obszary „Natura 2000” są formą ochrony przyrody, która uzupełnia dotychczasowy system obszarów i obiektów chronionych w celu zachowania zagrożonych lub bardzo rzadkich gatunków roślin, zwierząt lub siedlisk przyrodniczych w Europie. W ramach „Natura 2000” na obszarze województwa lubuskiego w 2020 r., położonych w całości lub częściowo, znajdowało się 13 obszarów specjalnej ochrony ptaków – OSO (o łącznej powierzchni 294,1 tys. ha) i 65 specjalnych obszarów ochrony siedlisk – SOO (209,1 tys. ha).

Park narodowy - obszar wyróżniający się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na którym ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe.

Rezerwaty przyrody - obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Park krajobrazowy - obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania i popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Obszary chronionego krajobrazu - tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Obszary Natura 2000 - obszary utworzone w celu ochrony populacji dziko występujących ptaków lub siedlisk przyrodniczych lub gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty.

Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe - fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na walory widokowe lub estetyczne.

W Polsce występują trzy duże **drapieżniki**: niedźwiedź brunatny, ryś i wilk. Wszystkie są gatunkami chronionymi przez polskie prawo (niedźwiedź od 1952 r., ryś od 1995 r., wilk od 1998 r.).

W 2021 r. w stanie dzikim żyły 354 niedźwiedzie, 507 rysiów, zaś jedna z największych w Europie populacji wilka liczyła 3770 osobników. W lubuskich lasach odnotowano 361 **wilków**, co stanowiło 9,6% populacji krajowej. W latach 2015-2021 liczebność tego gatunku zwiększyła się w województwie lubuskim ponad czterokrotnie.

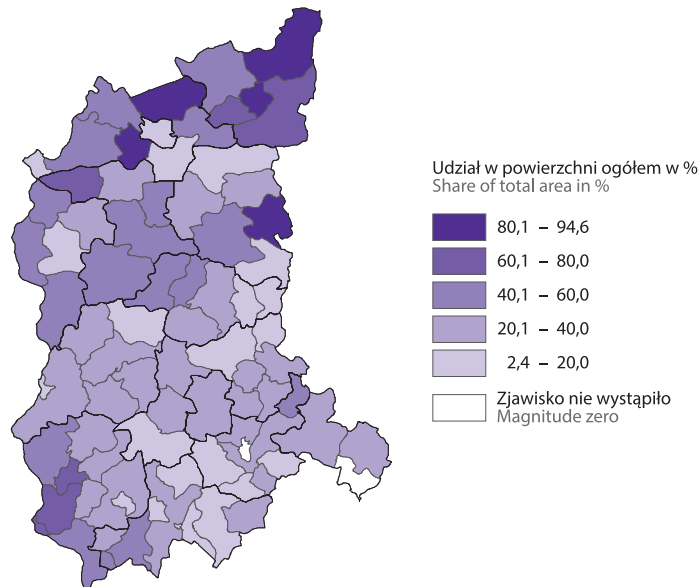
W lasach województwa lubuskiego zaobserwowano występowanie **żubra**; w 2015 r. 2 osobników, w 2018 r. – 10, jednak w 2021 r. populacja zmniejszyła się do 7 sztuk. W Polsce w 2021 r. populacja tego największego europejskiego roślinożercy liczyła 2429 osobników, tj. o 9,6% więcej w porównaniu z 2015 r.

Gatunkiem chronionym licznie występującym w województwie lubuskim jest **bóbr europejski**. Populacja tego gatunku stanowiła 6,3% populacji krajowej i wyniosła 9,3 tys. szt., przyrastając od 2015 r. o 9,6%.

W 2021 r. powierzchnia **parków spacerowo-wypoczynkowych, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej** wyniosła 2650,5 ha, zajmując 0,2% powierzchni województwa i stanowiła 4,2% krajowych terenów zielonych. Większość terenów zieleni znajdowało się w miastach (2002,2 ha), pokrywając 2,3% ich powierzchni. Na 1 mieszkańca przypadało 26,9 m² terenów zieleni, w tym w miastach – 31,5 m².

Mapa 16. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2021 r. Stan w dniu 31 grudnia

Map 16. Area of special nature value under legal protection in 2021
As of 31 December

Grunty leśne w 2021 r. zajmowały w województwie lubuskim obszar 710,6 tys. ha, tj. 50,8% powierzchni ogólnej województwa i 7,5% powierzchni gruntów leśnych kraju. Lasy lubuskie, stanowiąc w końcu 2021 r. 97,1% obszaru gruntów leśnych, zajmowały powierzchnię 690,2 tys. ha. Pozostałe grunty leśne (2,9%) związane były z gospodarką leśną. Lasy publiczne stanowiły 98,1% powierzchni lasów, a wśród nich przeważały lasy Skarbu Państwa – zarządzane i użytkowane przez Państwowe Gospodarstwo Leśne “Lasy Państwowe” (98,7%). Nieznacznie zwiększył się udział lasów prywatnych i wyniósł 1,9% (wobec 1,8% w 2015 r.).

Lesistość, wyrażająca procentowy stosunek powierzchni lasów do ogólnej powierzchni województwa, w 2021 r. wyniosła, analogicznie jak w roku poprzednim 49,3%. W 2015 r. wskaźnik lesistości dla województwa lubuskiego wynosił 49,2%. Pod względem wskaźnika lesistości województwo lubuskie zajmuje 1. lokatę w Polsce.

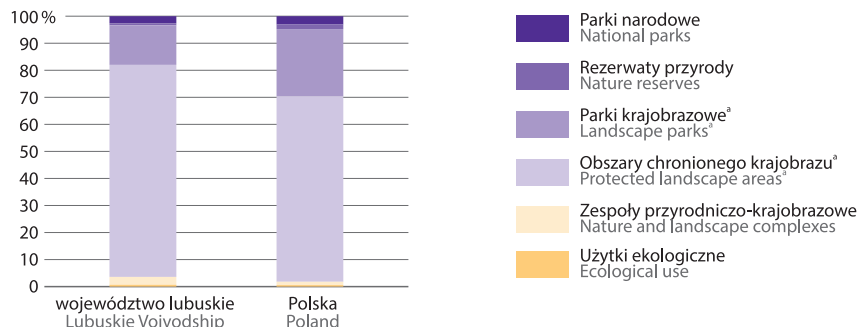
Niekorzystną cechą polskich lasów z punktu widzenia różnorodności biologicznej jest małe zróżnicowanie składu gatunkowego drzewostanów. W województwie lubuskim, w lasach będących w zarządzie Lasów Państwowych, podobnie jak w kraju, przeważały drzewostany iglaste, a ich udział ulegał zmianom, korzystnym zwłaszcza z tytułu pełnionych funkcji ekologicznych i ochronnych. Zmniejszył się udział gatunków liściastych z 17,9% w 2020 r. do 17,4% w 2021 r.), wśród których przeważał dąb (38,8% powierzchni lasów), brzoza (23,0%), olsza (12,7%) i buk (12,4%).

Panowanie drzewostanów iglastych w lasach jest przyczyną przewagi siedlisk borowych, dlatego bory i bory mieszane porastały 68,4% powierzchni lasów w województwie lubuskim.

W strukturze wiekowej lasów dominowały drzewostany w wieku od 41 do 60 lat, które zajmowały 25,0% powierzchni zalesionej będącej w zarządzie Lasów Państwowych.

Wykres 8. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2021 r. Stan w dniu 31 grudnia

Chart 8. Area of special nature value under legal protection in 2021. As of 31 December

a Bez powierzchni rezerwatów przyrody i innych form ochrony przyrody położonych na ich terenie.
a Excluding nature reserves and other forms of nature protection located within their areas.

W ramach gospodarki leśnej prowadzone są prace hodowlane i pielęgnacyjne mające na celu utrzymanie jakości oraz zdrowotności drzewostanu i gleby, a także kształtowanie lasu w sposób zapewniający uzyskanie najlepszych wyników produkcyjnych (wytwarzanie największych ilości masy drzewnej, możliwie najlepszej jakości).

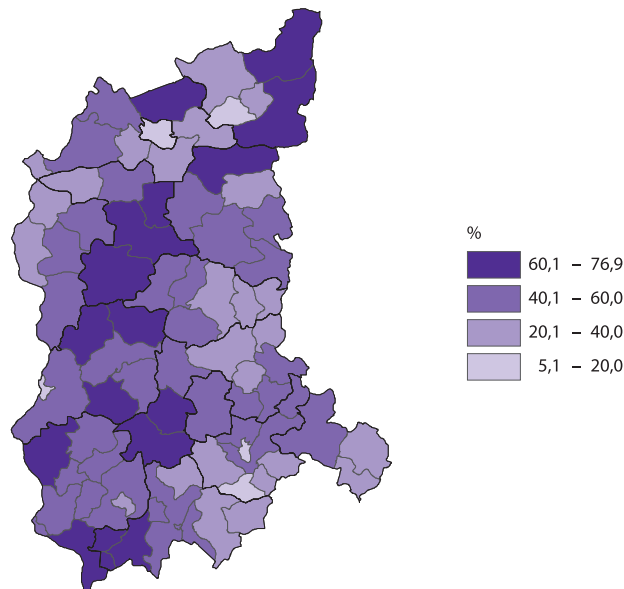
Ważną rolę w hodowli lasu spełniają odnowienia i zalesienia zmierzające do powstania młodego drzewostanu lub przebudowy istniejącego, poprzez zmianę składu gatunkowego. W 2021 r. **odnowiono** i **zalesiono** 5,5 tys. ha gruntów, tj. odpowiednio o 9,1% i o 10,2% więcej niż w roku poprzednim i w 2015 r.

Ponad 284,6 tys. ha, tj. 41,2% powierzchni lasów będących w zarządzie Lasów Państwowych, zostało uznanych za **lasy ochronne**. Obszary te podlegają ochronie ze względu na spełniane funkcje. Lasy, które miały szczególne znaczenie przyrodniczo-naukowe lub dla obronności i bezpieczeństwa państwa zajmowały powierzchnię 39,7%, te które chroniły zasoby wód powierzchniowych i podziemnych, regulowały stosunki hydrologiczne w zlewni oraz na obszarach wododziałów – stanowiły 32,8% powierzchni lasów ochronnych, a położone w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców – 20,2%.

Dużym zagrożeniem dla drzewostanów są **pożary lasów**. W 2021 r. odnotowano 223 pożary, tj. 6,8% liczby krajowej (spadek o 65,4% w porównaniu z 2015 r.), podczas których spaleni uległo ponad 18 ha lasów (mniej o 81,1% niż w 2015 r.). Główną przyczyną pożarów były podpalenia, zdarzenia nieustalone i nieostrożność dorosłych.

Lesistość – stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni geodezyjnej kraju (danej jednostki terytorialnej: województwa, powiatu, gminy).

Mapa 17. Lesistość w 2021 r. Stan w dniu 31 grudnia
Map 17. Forest cover in 2021. As of 31 December

4.5. Odpady przemysłowe i komunalne

4.5. Industrial and municipal waste

W 2021 r. wytworzono mniej odpadów przemysłowych niż w 2015 r. Głównym źródłem odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych) było przetwórstwo przemysłowe. Nadal duża część odpadów pochodzących z działalności gospodarczej była składowana i zwiększyła się w porównaniu ze stanem z końca 2015 r.

Ilość odpadów komunalnych stałych zebranych w 2021 r. wzrosła w odniesieniu do 2015 r. o ponad 20%, stanowiąc 2,9% odpadów zebranych w Polsce. Składowanie na wysypiskach było podstawowym sposobem postępowania z odpadami komunalnymi. Zwiększyła się ilość odpadów zebranych selektywnie. W ciągu 2021 r. zlikwidowano 293 nielegalnych wysypisk, zbierając podczas ich likwidacji niemal 6,4 tys. ton odpadów komunalnych. Pomimo tego w województwie lubuskim w końcu 2021 r. odnotowano o 27 więcej „dzikich” wysypisk niż w 2015 r.

Istotny wpływ na jakość wód i gleb wywiera prowadzona gospodarka odpadami oraz stan składowisk. W 2021 r. **wytworzono 610,9 tys. ton odpadów** (z wyłączeniem odpadów komunalnych), tj. o 3,3% mniej niż w 2015 r. Odpady wytworzone w województwie lubuskim stanowiły 0,6% ilości odpadów wytworzonych w Polsce.

Głównym źródłem odpadów było przetwórstwo przemysłowe, które wygenerowało 75,1% ogółu odpadów wytworzonych w 2021 r.

Z ogólnej ilości odpadów wytworzonych w 2021 r. innym odbiorcom przekazano – 73,2%, odzyskowi poddano 25,4%, unieszkodliwiono – 1,0% (w tym przez składowanie w obiektach własnych – 0,6%), a 0,4% czasowo zmagazynowano.

Odpady deponowane na składowiskach ulegają niekontrolowanym procesom fizycznym, chemicznym i biologicznym, przez co mogą stanowić zagrożenie dla środowiska. Ogólna ilość odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych) dotychczas **nagromadzonych na składowiskach** własnych na koniec 2021 r. wyniosła 2827,6 tys. ton i zwiększyła się o 1,7% w porównaniu ze stanem z końca 2015 r. (w kraju wzrost o 7,7%).

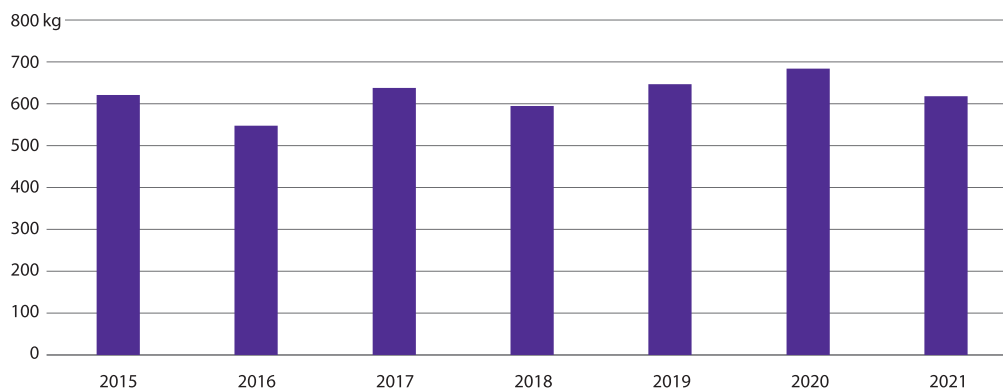
Na 1 km² powierzchni województwa przypadało 202,1 kg odpadów nagromadzonych, w kraju odpowiednio – 5792,8 kg.

Tablica 7. Odpady przemysłowe
Table 7. Industrial waste

Wyszczególnienie Specification	2015		2019	2020	2021	
	w tysiącach ton in thousand tonnes	w odsetkach (Polska =100) in percent (Poland =100)	w tysiącach ton in thousand tonnes			w odsetkach (Polska =100) in percent (Poland =100)
Odpady wytworzone (w ciągu roku) - ogółem Waste generated (during the year) - total	631,6	0,5	654,2	689,9	610,9	0,6
w tym: of which:						
unieszkodliwione we własnym zakresie disposed by producers on its own	36,4	0,1	8,7	4,3	6,2	0,0
przekazane innym odbiorcom transferred to other recipients	413,3	0,6	476,9	493,9	447,1	0,1
magazynowane czasowo temporarily stored	17,3	0,9	2,7	4,5	2,6	0,2
Odpady dotychczas składowane (nagromadzone) ^a (stan w końcu roku) - ogółem Waste landfilled to date (accumulated) ^a (at the end of the year) - total	2780,8	0,2	2834,3	2824,2	2827,6	0,2

a Na składowiskach (w tym hałdach i stawach osadowych) własnych.
a On own landfills (including heaps and setting ponds).

Wykres 9. Odpady przemysłowe wytworzone w ciągu roku na 1 mieszkańca
Chart 9. Industrial waste generated during the year per capita

Ilość **odpadów komunalnych** stałych zebranych w 2021 r. wyniosła 403,2 tys. ton i od 2015 r. wzrosła o 20,6%, stanowiąc 2,9% odpadów zebranych w Polsce. W kraju zebrano 13673,6 tys. ton odpadów, tj. więcej niż w 2015 r. o 25,9%.

Z ogółu zebranych odpadów komunalnych w województwie lubuskim 43,3% przeznaczono do składowania, 25,4% do recyklingu, 18,1% do przekształcania termicznego (w tym 16,1% z odzyskiem energii), a 13,1% poddano kompostowaniu lub fermentacji.

Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca na terenie województwa lubuskiego w 2021 r. wyniosła 408 kg (w Polsce – 360 kg) i wzrosła w stosunku do 2015 r. o 24,4%.

Większość (81,5%) zmieszanych odpadów komunalnych zostało zebranych z gospodarstw domowych. Następnym źródłem pochodzenia odpadów stałych (z wyłączeniem odpadów wyselekcjonowanych) były usługi komunalne, handel, mały biznes, biura i instytucje, zebrane w ilości 47,4 tys. ton i stanowiące pozostałe 18,5%.

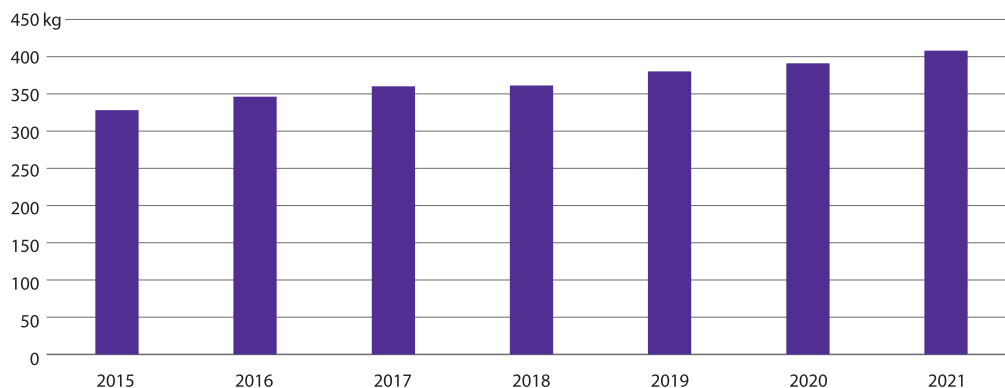
Składowanie na wysypiskach jest podstawowym sposobem postępowania z odpadami komunalnymi. W 2021 r. 44,0% odpadów zebranych (z wyłączeniem wyselekcjonowanych) trafiło na 11 zorganizowanych składowisk, zajmujących powierzchnię 80,1 ha.

Odpady komunalne - odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

Tablica 8. Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku
Table 8. Municipal waste collected separately during the year

Wyszczególnienie Specification	2015		2019	2020	2021			
	ogółem total	w tym z gospodarstw domowych of which from ho- useholds	ogółem total		ogółem total		w tym z gospodarstw domowych of which from households	
	w tonach in tonnes		w tonach in tonnes		w odset- kach (Polska =100) in percent (Poland =100)	w tonach in tonnes	w odset- kach (Polska =100) in percent (Poland =100)	
Ogółem Total	62749,8	51584,0	101146,5	126591,1	146357,6	2,7	135383,4	2,7
w tym: of which:								
Papier i tektura Paper and cardboard	9601,4	5411,0	10225,5	15032,0	15441,5	2,8	13896,2	2,9
Szkło Glass	10550,2	9669,8	12429,2	17521,2	20011,2	2,6	19032,3	2,6
Tworzywa sztuczne Plastics	11224,3	9602,2	16131,2	23588,7	26211,1	5,0	24538,8	5,1
Metale Metals	850,1	754,9	606,8	59,5	99,9	1,1	96,3	1,2
Tekstylia Textiles	22,7	18,5	179,6	76,3	85,6	1,9	78,3	1,8
Zużyte urządzenia elektryczne i elek- troniczne Waste electrical and electronic equipment	217,3	201,9	467,0	632,0	758,3	1,7	702,1	1,6

Wykres 10. Odpady komunalne zebrane w ciągu roku na 1 mieszkańca
Chart 10. Municipal waste collected during the year per capita

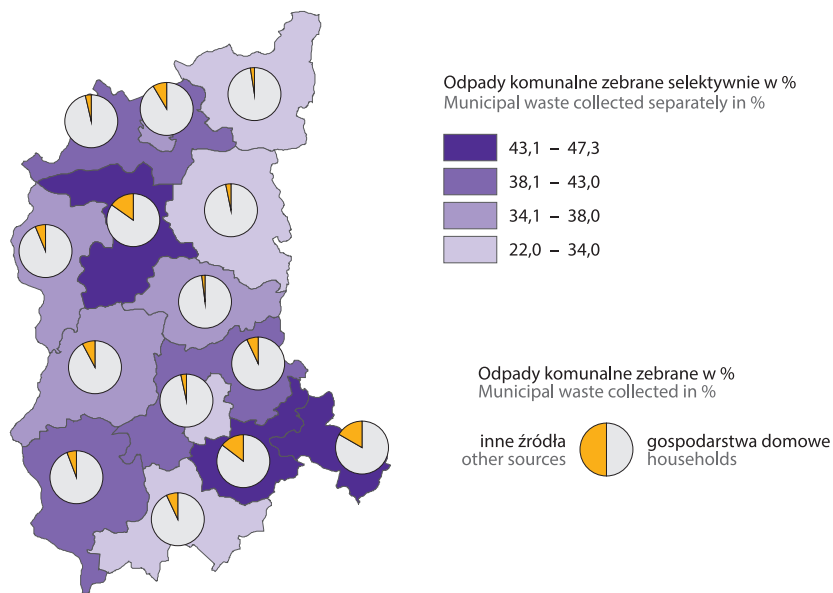
Zwiększa się ilość **odpadów zebranych selektywnie**. W 2021 r. ich udział w ogólnej ilości odpadów komunalnych wyniósł 36,3% (wobec 18,8% w 2015 r. i 32,5% w 2020 r.). W strukturze odpadów zebranych selektywnie dominujące frakcje to: odpady biodegradowalne – 35,9%, wielkogabarytowe – 20,2%, tworzywa sztuczne – 17,9%, szkło – 13,7%, papier i tektura – 10,6%.

Poważnym, jednakże coraz lepiej opanowanym, problemem gospodarki odpadami jest utrzymująca się duża liczba przypadków składowania odpadów w miejscach do tego nieprzeznaczonych.

Według danych urzędów gmin województwa lubuskiego w końcu 2021 r. w województwie lubuskim istniały 62 „dzikie” wysypiska, tj. o 27 więcej niż w 2015 r., natomiast o 52 mniej niż w roku poprzednim. Powierzchnia tych wysypisk wyniosła 6,9 ha, stanowiąc 3,3% powierzchni „dzikich” wysypisk w Polsce.

W ciągu 2021 r. zlikwidowano 293 nielegalnych wysypisk, zbierając podczas ich likwidacji 6399,0 ton odpadów komunalnych.

Mapa 18. Odpady komunalne zebrane w 2021 r.
Map 18. Municipal waste collected in 2021

4.6. Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska

4.6. Economic aspects of environmental protection

W 2021 r. nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska zmniejszyły się w porównaniu z 2015 r. Najwięcej środków przeznaczono na gospodarkę ściekową i ochronę wód, w tym na oczyszczanie ścieków komunalnych. W finansowaniu nakładów na ochronę środowiska zwiększył się udział środków własnych inwestorów.

Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej były wyższe. Najwięcej środków przeznaczono na obwałowania przeciwpowodziowe, ujęcia i doprowadzenia wody oraz na regulację i zabudowę rzek i potoków górskich. Środki na inwestycje służące gospodarce wodnej pochodziły głównie z funduszy zagranicznych.

W latach 2015-2021 przekazano do użytku wiele inwestycji rzeczowych w zakresie ochrony środowiska jak i gospodarki wodnej.

Zapobieganie zanieczyszczeniom i degradacji środowiska naturalnego wymaga nakładów na ekologiczne przedsięwzięcia inwestycyjne. W 2021 r. **nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska** wyniosły 368,4 mln zł, tj. mniej o 14,3% w porównaniu z 2015 r. Wydatki te stanowiły 3,0% nakładów na ochronę środowiska w kraju. Najwięcej środków przeznaczono na gospodarkę ściekową i ochronę wód – 40,7% (w 2015 r. 62,2%) Na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu poniesiono 38,9% nakładów inwestycyjnych (wobec 22,2% w 2015 r.), a na ochronę różnorodności biologicznej i krajobrazu – 5,6% (0,3% w 2015 r.). W ramach ponoszenia nakładów na gospodarkę ściekową i ochronę wód 39,6% przeznaczono na oczyszczanie ścieków komunalnych (w 2015 r. 15,7%).

Tablica 9. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej^a w latach 2015-2021 (ceny bieżące)

Table 9. Outlays on fixed assets for environmental protection and water management^a in 2015-2021 (current prices)

	w tysiącach zł in thousand PLN	w odsetkach (Polska=100) in percent (Po- land=100)	na 1 mieszkańca ^b w zł per capita in PLN
Ochrona środowiska - ogółem Environmental protection - total	1016068,4	2,6	278
w tym: of which:			
ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu protection of air and climate	391447,1	16	57
gospodarka ściekowa i ochrona wód wastewater management and protection of waters	1022128,5	3,0	148
gospodarka odpadami waste management	85276,5	1,1	12
ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu ogółem protection of biodiversity and landscape	106122,3	12,1	15
pozostała działalność związana z ochroną środowiska other activity connected with environment protection	294772,1	5,2	43
Gospodarka wodna – ogółem Water management – total	421003,5	2,3	61
w tym: of which:			
ujęcia i doprowadzenia wody water intakes and systems	150284,9	1,8	22
budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody construction and modernisation of water treatment plants	91921,9	2,7	11

a Według lokalizacji inwestycji. b Średnia wartość z danego okresu.
a By site location of investment. b Average value from a given period.

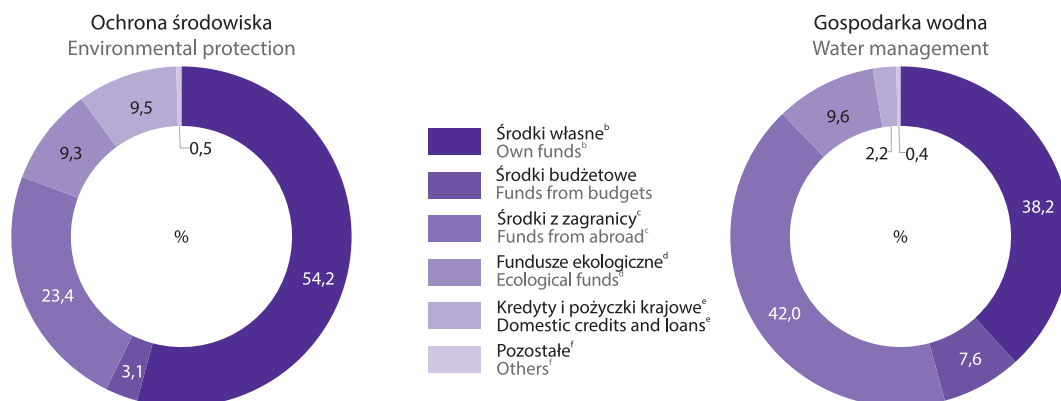
W 2021 r. w porównaniu z 2015 r., zwiększył się udział środków własnych inwestorów w ogólnych nakładach na środki trwałe służące ochronie środowiska (z 44,2% do 70,1%) oraz udział środków z funduszy ekologicznych (12,4% wobec 7,2% w 2015 r.). Zmniejszył się natomiast udział środków z zagranicy (z 34,8% do 13,2%) oraz kredytów i pożyczek krajowych (w tym bankowych), do poziomu 1,6% (wobec 11,2% w 2015 r.). Na niższym poziomie ukształtował się także udział nakładów związanych z ochroną środowiska finansowanych ze środków budżetowych, który wyniósł 0,7% (wobec 1,1% w 2015 r.).

Natomiast **nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej** były wyższe. W 2021 r. na ten cel poniesiono 131,3 mln zł, tj. o 31,0% więcej niż w 2015 r. Wydatki te stanowiły 4,0% nakładów na gospodarkę wodną w kraju. Najwięcej środków przeznaczono na obwałowania przeciwpowodziowe – 52,7%, ujęcia i doprowadzenia wody – 17,4% oraz regulację i zabudowę rzek i potoków górskich – 15,4% (w 2015 r. odpowiednio: 25,2%, 19,0% i 8,3%).

W 2021 r. 71,0% środków służących gospodarce wodnej stanowiły środki pochodzących z funduszy zagranicznych (w 2015 r. ich udział w ogólnych nakładach na te inwestycje wyniósł 32,0%). Zwiększył się udział środków własnych inwestorów (z 22,3% w 2015 r. do 24,4% w 2021 r.). Zmniejszył się natomiast udział środków z funduszy ekologicznych (1,1% wobec 25,4% w 2015 r.) oraz kredytów i pożyczek krajowych (w tym bankowych), do poziomu 1,5% (wobec 2,1% w 2015 r.).

Wykres 11. Nakłady^a na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej według źródeł finansowania w latach 2015–2021 (ceny bieżące)

Chart 11. Outlays^a on fixed assets for environmental protection and water management by sources of financing in the years 2015–2021 (current prices)

a Według lokalizacji inwestycji. b Łącznie ze środkami z budżetu gmin będących inwestorami. c Środki bezzwrotne i zwrotne uzyskane w ramach międzynarodowych programów funduszy pomocowych (w tym Fundusz Spójności), funduszy strukturalnych, pomocy bilateralnej, ekokonwersji. d Pożyczki, kredyty i dotacje. e W tym bankowe. f W tym nakłady niesfinansowane.

a By site location of investment. b Including funds from budgets of gminas which are investors. c Non-refundable and refundable funds received from international programmes of aid funds (including the Cohesion Fund), structural funds, bilateral assistance, ecological conversion. d Loans, credits and grants. e Of which bank credits and loans. f Of which non-financed outlays.

Efekty rzeczowe uzyskane w zakresie ochrony środowiska w latach 2015-2021 to, m.in.:

- przekazanie do eksploatacji urządzeń o zdolności do redukcji zanieczyszczeń:
 - pyłowych – 0,9 tys. ton na rok,
 - gazowych – 7,5 tys. ton na rok,
- wybudowanie 0,7 tys. km sieci kanalizacyjnej odprowadzającej ścieki oraz 0,1 tys. km sieci odprowadzającej wody opadowe,
- przekazanie do użytku 6 nowych biologicznych oczyszczalni ścieków komunalnych o przepustowości 8,0 dam³/dobę,

- realizacja 1,8 tys. indywidualnych (przydomowych) oczyszczalni ścieków,
- przekazanie do użytkowania składowiska dla odpadów komunalnych o powierzchni 4 ha i wydajności 20 tys. ton na rok,
- rekultywacja 21,0 ha hałd, wysypisk i stawów osadowych oraz innych terenów zdewastowanych i zdegradowanych,
- wykonanie 0,9 km barier przeciw hałasowi drogowemu.

Efektami uzyskanymi w **gospodarce wodnej** w latach 2015-2021 było:

- oddanie do użytku:
 - ujęć wodnych o wydajności 9,6 tys. m³/dobę,
 - stacji uzdatniania wody o wydajności 14,2 tys. m³ na dobę,
 - 0,4 tys. km sieci wodociągowej,
- wykonanie:
 - regulacji i zabudowy 34,5 km rzek,
 - 9,3 km obwałowań przeciwpowodziowych,
 - 1 stacji pomp na zawałach i obszarach depresyjnych.

Rozdział 5

Chapter 5

Społeczeństwo

Society

5.1. Kapitał ludzki

5.1. Human capital

Demografia

Demography

W 2022 r. w skali roku liczba ludności w województwie lubuskim zmniejszyła się o 5,5 tys. (o 0,6%). W porównaniu z 2015 r. spadła gęstość zaludnienia i wskaźnik urbanizacji regionu, wzrósł natomiast współczynnik feminizacji. W 2022 r. odnotowano mniej niż w 2021 r. zarówno urodzeń, jak i zgonów. W efekcie mniejszy był też ujemny przyrost naturalny. W ciągu roku spadła liczba zawartych małżeństw. Zmniejszyło się ujemne saldo migracji. Prawie co piąty mieszkaniec województwa był w wieku 65 lat i więcej. Sytuacja demograficzna regionu kształtowała się mniej korzystnie niż przeciętnie w kraju.

Stan i struktura ludności

Dane dotyczące ludności — jeśli nie zaznaczono inaczej — podaje się według krajowej definicji zamieszkania i dotyczą liczby stałych mieszkańców gminy skorygowanej o saldo osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 3 miesiące; do ludności gminy nie są zaliczani imigranci przebywający w Polsce czasowo, natomiast zaliczani są stali mieszkańcy Polski przebywający czasowo za granicą (bez względu na okres ich czasowego przebywania/nieobecności).

Szacunki stanu i struktury ludności dla lat międzyspisowych sporządza się metodą bilansową, w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego przy uwzględnieniu zmian w kolejnych okresach spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgony), migracjami ludności (migracje wewnętrzne i zagraniczne na pobyt stały oraz wewnętrzne na pobyt czasowy), a także przesunięciami ludności z tytułu zmian administracyjnych mających swoje odzwierciedlenie w Rozporządzeniu Rady Ministrów w sprawie ustalenia granic niektórych gmin i miast oraz nadania niektórym miejscowościom statusu miasta. Dane o migracjach wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały pochodzą z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji (obejmują wyłącznie migracje zarejestrowane). Dane o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach pochodzą ze sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego. Dane o orzeczonych rozwodach i separacjach pochodzą ze sprawozdawczości sądów.

Dane o ludności oraz współczynniki demograficzne, a także przeliczenia na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) opracowano – jeśli nie zaznaczono inaczej – przyjmując jako bazę wyjściową: – dla lat 2015–2019 – wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011, – dla lat 2020–2022 – wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021. Dane prezentowane za lata 2020–2021 zostały zmienione w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Raportu.

Tablica 10. Ludność
Table 10. Population

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Ogółem (stan w dniu 31 grudnia) Total (as of 31 December)				
w tys. in thousands	1018,1	993,3	985,5	980,0
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	2,6	2,6	2,6	2,6
Kobiety na 100 mężczyzn Females per 100 males	105	106	106	106
Miasta - w % ogółu ludności Urban areas - in % of total population	65,0	64,7	64,5	64,3
Wieś - w % ogółu ludności Rural areas - in % of total population	35,0	35,3	35,5	35,7
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej Population per 1 km ² of total area	73	71	70	70

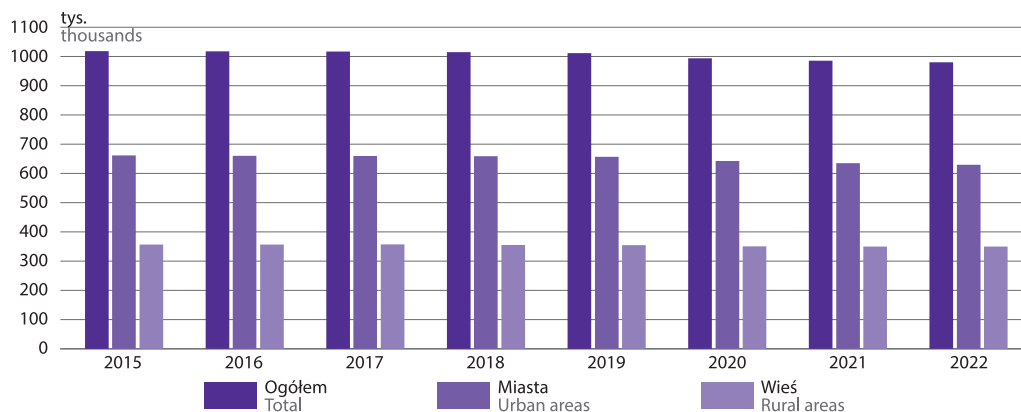
W końcu 2022 r. liczba ludności województwa lubuskiego wyniosła 980,0 tys., tj. o 5,5 tys. mniej w porównaniu z końcem 2021 r. oraz o 38,1 tys. mniej w odniesieniu do 2015 r. Przyczyną ubytku ludności były ujemne migracje i jeszcze większy ujemny przyrost naturalny. Ponadto tempo spadku ludności w regionie było wyższe niż przeciętnie w kraju.

Ludność województwa stanowiła 2,6% ludności Polski. Średnia gęstość zaludnienia, tj. liczba osób przypadająca na 1 km² powierzchni województwa, w 2022 r. wyniosła 70 osób, podobnie jak przed rokiem, natomiast była niższa niż w 2015 r. (73 osoby). Wskaźnik gęstości zaludnienia sytuuje województwo lubuskie na 14. miejscu w kraju (121 osób/km²).

W 2022 r. ponad 64,3% ludności regionu mieszkało w miastach, tj. o 0,2 p. proc. mniej w porównaniu z rokiem poprzednim i o 0,7 p. proc. mniej w odniesieniu do 2015 r. (w kraju – 59,6%). Wielkość wskaźnika urbanizacji lokuje województwo lubuskie wśród województw o największym odsetku ludności miejskiej (5. lokata). Udział mieszkańców wsi w ludności województwa ogółem, w skali roku zwiększył się o 0,2 p. proc. i wyniósł 35,7%. W porównaniu z 2015 r. wskaźnik ten wzrósł o 0,7 p. proc.

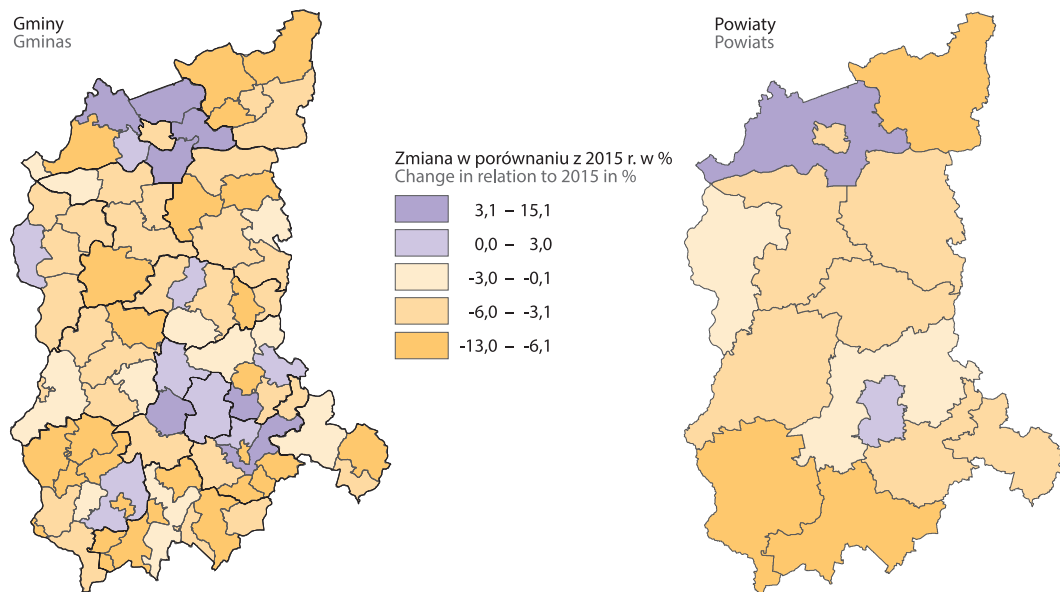
Ponad połowę populacji stanowiły kobiety (51,5%). Współczynnik feminizacji (liczba kobiet na 100 mężczyzn) wyniósł 106 i był nieznacznie niższy od średniej krajowej (107). Najwyższą wartość tego wskaźnika notowano w miastach na prawach powiatu, w Gorzowie Wlkp. i Zielonej Górze (po 112), najniższą zaś w powiecie sulęcińskim (100), w którym liczba kobiet i mężczyzn była prawie równa.

Wykres 12. Liczba ludności. Stan w dniu 31 grudnia
Chart 12. Population. As of 31 December

Zmniejszenie liczby ludności w 2022 r. w porównaniu z 2015 r. odnotowano w 12 z 14 powiatów, największe w powiecie żagańskim (o 8,2%). Jedyne powiat gorzowski (o 3,6%) i miasto na prawach powiatu Zielona Góra (o 0,4%) odnotowały wzrost stanu populacji. Wśród 82 gmin, spadek liczby ludności zanotowano w 67, zaś największy w gminie miejskiej Gozdnicza (o 13,0%). Wysoki (po 10-11%) ubytek liczby ludności zanotowano również w gminach wiejskich: Bledzew, Wymiarki i Bytnica, w gminie miejskiej Łęknica i Żagań, także w gminie miejsko-wiejskiej Szprotawa. Gminy te leżą na terenie powiatu międzyrzeckiego, krośnieńskiego, żagańskiego i żarskiego. W pozostałych 15 gminach odnotowano wzrost, przy czym największy był na terenach wiejskich w gminach: Zabór i Santok (po ok. 15,0%), także gminy Deszczno (o 14,2%) i Kłodawa (o 11,0%). Gminy te znajdują się na obszarze powiatu gorzowskiego i zielonogórskiego.

Mapa 19. Zmiana liczby ludności w latach 2015-2022. Stan w dniu 31 grudnia
Map 19. Population changes in 2015-2022. As of 31 December

W wyniku trwającej depresji urodzeniowej spowodowanej spadkiem płodności kobiet, miało miejsce – obserwowane w okresie 2015-2022 r. – zmniejszenie się liczby i odsetka dzieci (w wieku 0–14 lat). W kolejnych latach (2015-2018) liczba dzieci wzrosła, równolegle zwiększył się też udział grupy 0-14 lat w ludności województwa, odpowiednio, z 15,1% do 15,3%. Od końca 2019 r. liczebność najmłodszej grupy ludności z roku na rok spada. W 2022 r. liczba dzieci wyniosła ponad 147,6 tys., tj. o 3,9 tys. mniej w porównaniu z 2021 r. oraz o 6,3 tys. mniej w odniesieniu do 2015 r. Dzieci stanowiły 15,1% ogółu populacji (przed rokiem 15,4%).

Jednocześnie rośnie liczba osób w starszym wieku (65 lat i więcej). W 2022 r. liczebność tej grupy wieku wzrosła w skali roku o 4,3 tys. do 186,5 tys. osób. Osoby starsze stanowiły 19,6% ludności województwa (w 2021 r. – 18,9%, zaś w 2015 r. – 14,8%). Wzrost ten wynika z przesuwania do populacji w starszym wieku coraz liczniejszych roczników osób urodzonych w latach 50. ub. wieku. Z tego powodu od kilku lat zmniejsza się liczba osób w tzw. wieku dorosłym (15–64 lata).

Obserwowane przemiany demograficzne wskazują, że obecna sytuacja ludnościowa województwa nie gwarantuje stabilnego rozwoju demograficznego. Zmniejszająca się liczba urodzeń i wzrastająca liczba zgonów wpływają na stopniowy spadek liczby mieszkańców. Zdecydowanie mniejsza w przyszłości liczba kobiet w wieku rozrodczym będzie miała negatywny wpływ także na przyszłą liczbę urodzeń. Populacja województwa szybko się starzeje, co odzwierciedla przede wszystkim wzrost jej liczby i udziału w najstarszych rocznikach wieku.

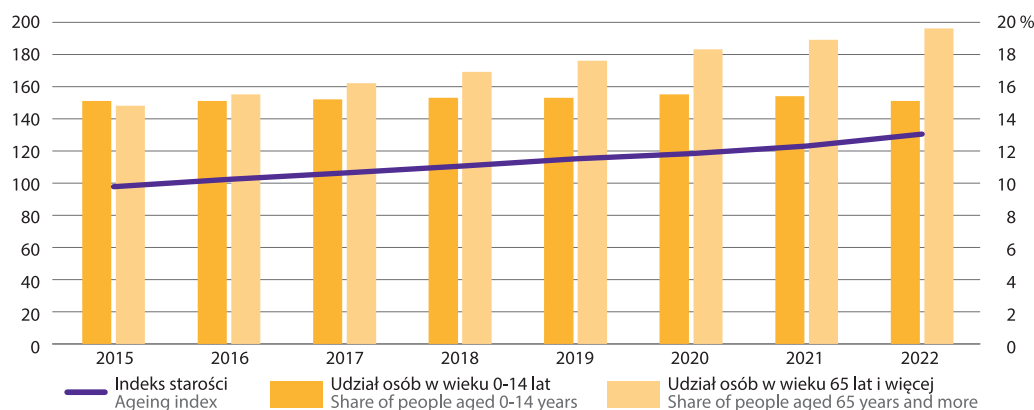
Analizując strukturę ludności województwa według ekonomicznych grup wieku zauważa się, że udział osób w wieku przedprodukcyjnym pozostaje względnie stabilny od 2015 r., na poziomie od 18,1% do 18,3% ogółu ludności. Zmniejszył się natomiast udział osób w wieku produkcyjnym – z 63,1% w 2015 r. do 58,6% w 2022 r. Równocześnie odnotowano wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym – z 18,8% w 2015 r. do 23,2% w 2022 r. Wzrost odsetka osób w starszym wieku był wyraźnie większy niż spadek odsetka ludzi młodych. Dla porównania, w kraju udział osób w wieku przedprodukcyjnym w 2022 r. wyniósł 18,4%, produkcyjnym – 58,7% i poprodukcyjnym – 22,9%.

W województwie wyraźnie spadła liczba osób w wieku produkcyjnym, natomiast wzrosła liczba osób w wieku poprodukcyjnym. W 2022 r. w wieku produkcyjnym było 573,9 tys. osób, tj. o 68,7 tys. mniej niż w 2015 r. (spadek o 10,7%). Przybyło zaś 36,7 tys. osób w wieku poprodukcyjnym (wzrost o 19,2%) i w 2022 r. w tej grupie wieku było 227,7 tys. osób. Na każde 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało prawie 71 osób w wieku nieprodukcyjnym, podczas gdy w 2015 r. było to ponad 58 osób.

Na szybkie tempo starzenia się ludności w województwie wskazuje wzrost wartości miar starzenia się. Wskaźnik starości demograficznej, czyli udział osób w wieku 65 lat i więcej w ogólnej liczbie ludności w 2022 r. wyniósł 19,6% i był o 4,8 p. proc. wyższy w porównaniu z 2015 r. Indeks starości wyrażający liczbę osób w wieku 65 lat i więcej na 100 osób w wieku 0-14 lat (liczba dziadków przypadających na 100 wnuków) zwiększył się z 97,7 w 2015 r. do 123,0 w 2021 r. i 130,4 w 2022 r. Przy tym pogorszył się wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego, czyli relacja liczby osób w wieku 15-64 lata do 100 osób w wieku 65 lat i więcej. Wskaźnik ten zmniejszył się w analizowanym okresie o 30,1%, z 475 do 332.

Wykres 13. Indeks starości

Chart 13. Ageing index

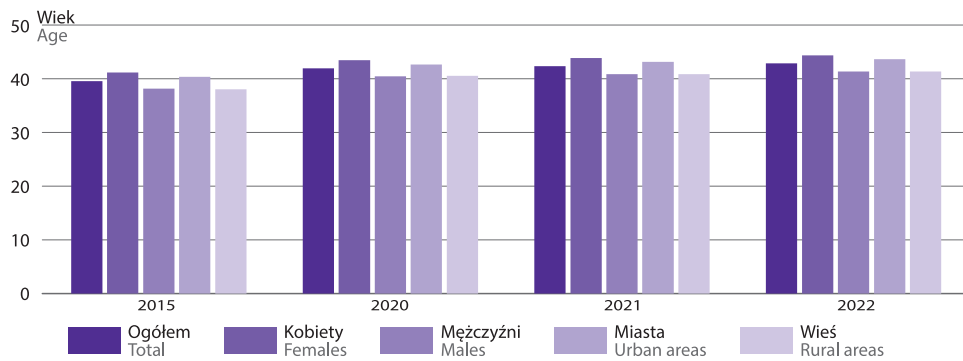

W wyniku procesów w zakresie ruchu naturalnego, migracji oraz wydłużania się trwania życia ludności mają miejsce istotne przekształcenia struktur wieku. Mediana wieku mieszkańców województwa wyniosła w 2022 r. prawie 43 lata, tj. o ponad 3 lata więcej niż w 2015 r. Wiek środkowy dla mężczyzn to ok. 41 lat, a dla kobiet – ok. 44 lata (w 2015 r. odpowiednio: ok. 38 i 41 lat). Mieszkańcy wsi byli młodszy o nieco ponad 2 lata od ludności w miastach, gdzie mediana wynosi prawie 44 lata.

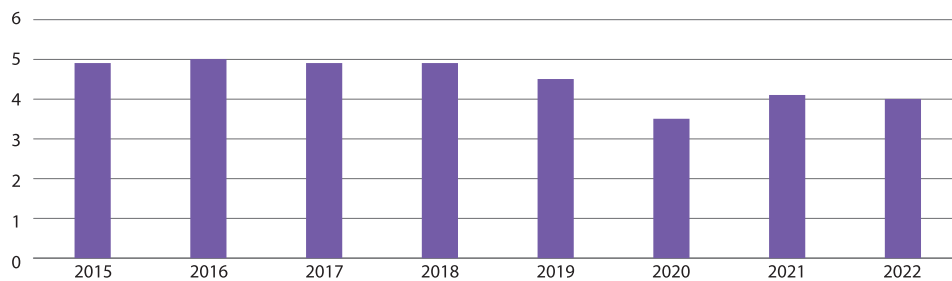
W województwie obserwuje się niekorzystny trend w zakresie formowania rodzin. Po latach względnej stabilizacji – ok. 5 tys. małżeństw rocznie w okresie 2015-2018 r., w kolejnych latach ich liczba wyraźnie się zmniejszyła. W 2022 r. zawarto prawie 4,0 tys. małżeństw, tj. o 0,1 tys. (o 3,2%) mniej w porównaniu z rokiem poprzednim oraz o 1,1 tys. (o 21,3%) mniej w odniesieniu do 2015 r. Współczynnik małżeństw w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców obniżył się z 4,9 w 2015 r. do 4,0 w 2022 r. W kraju częstość zawierania związków małżeńskich była nieznacznie wyższa (4,1 małżeństwa na 1 tys. ludności w 2022 r.).

W skali powiatów województwa lubuskiego, najwyższą wartość współczynnika małżeństw licząc na 1000 ludności zanotowano w powiecie ślubickim (5,4), zaś najniższą w powiecie sulęcińskim (3,0).

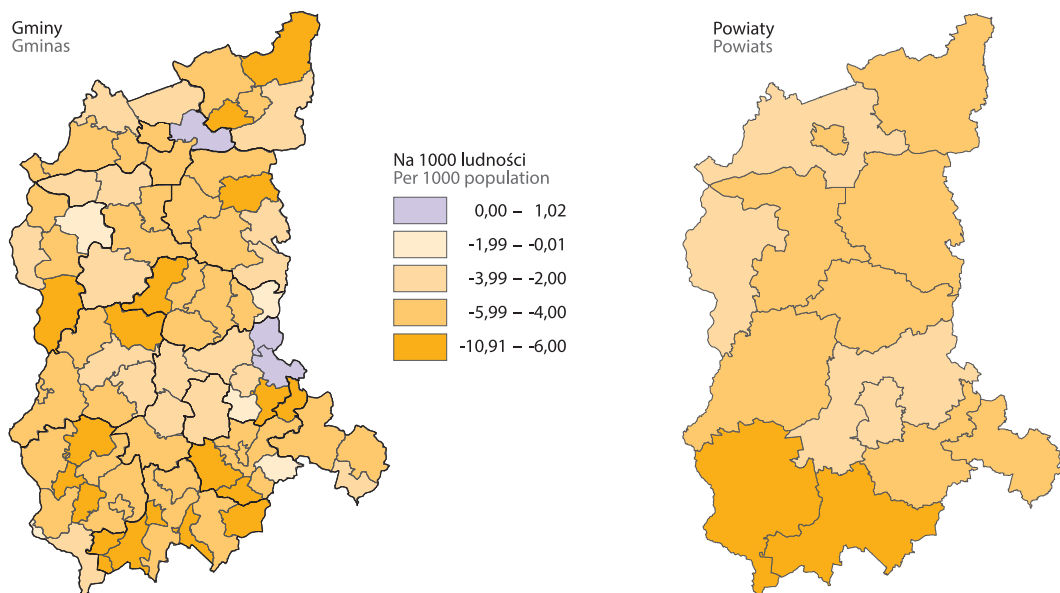
Wykres 14. Mediana wieku ludności
Chart 14. Median age of population

Wykres 15. Małżeństwa zawarte na 1000 ludności
Chart 15. Marriages contracted per 1000 population

Mapa 20. Przyrost naturalny ludności w 2022 r.
Map 20. Natural increase in 2022

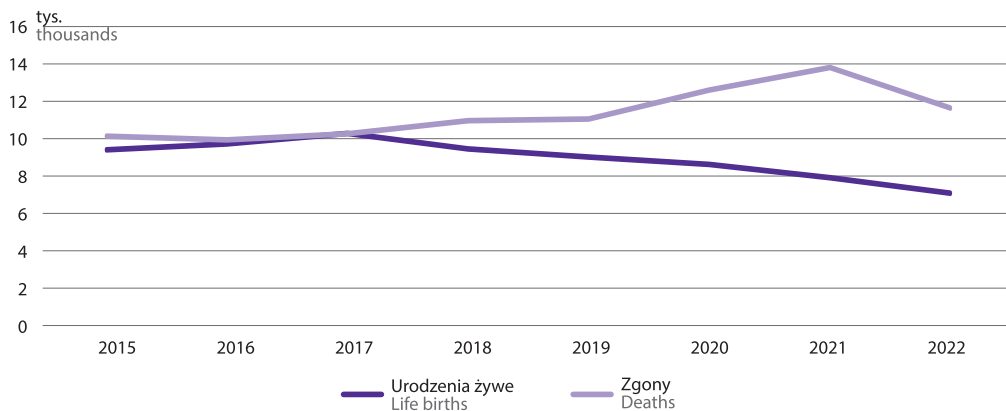
Po wyraźnym wzroście w latach 2016-2017 (do 10,3 tys.), w kolejnych latach urodzeń żywych z roku na rok było coraz mniej. W 2021 r. ich liczba spadła do 7,9 tys., a w 2022 r. – do 7,1 tys. i była mniejsza o 2,3 tys. (o 24,7%) w porównaniu z 2015 r. Współczynnik urodzeń żywych w przeliczeniu na 1000 ludności osiągnął poziom 7,2 i był niższy o 0,8 p. prom. w porównaniu z rokiem poprzednim oraz o 2,0 p. prom. w porównaniu z 2015 r. Wskaźnik ten był niższy niż średnio dla całego kraju (8,1).

Wśród powiatów województwa lubuskiego, największa wartość współczynnika urodzeń charakteryzowała powiat zielonogórski i miasto na prawach powiatu Zieloną Górę, w których zanotowano po ok. 8 urodzeń żywych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Najniższy zaś współczynnik urodzeń wystąpił w powiecie żagańskim (6,3).

W stosunku do 2015 r. liczba zgonów w województwie wzrosła z 10,2 tys. do 11,7 tys., tj. 14,8%. W porównaniu z poprzednim rokiem liczba zgonów zmniejszyła się o 2,2 tys. (o 15,7%). W następstwie, zwiększył się też współczynnik zgonów w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, z 10,0 w 2015 r. do 11,9 w 2022 r. Poziom zgonów w województwie był zbliżony do średniej w kraju.

Natężenie zgonów w powiatach było zróżnicowane, najwyższy poziom – ponad 13,4 zgonów licząc na 1000 mieszkańców odnotowano w powiecie żagańskim. Wysoka umieralność była także w powiecie żarskim i Gorzowie Wlkp. (po 12,9 zgonów na 1000 ludności), oraz w powiecie nowosolskim (12,5 zgonów). Natomiast najmniej zgonów zanotowano w powiecie zielonogórskim (ok. 10 zgonów na 1000 ludności).

Wykres 16. Ruch naturalny ludności
Chart 16. Vital statistics of population

W województwie obserwuje się niekorzystne zmiany w zakresie przyrostu naturalnego, który szybko maleje. W 2022 r. przyrost naturalny – różnica między liczbą urodzeń żywych i liczbą zgonów – był ujemny i kształtował się na poziomie minus 4,6 tys. osób, podczas gdy w 2015 r. było to minus 0,7 tys. Kolejne lata cechuje ubytek naturalny z tendencją wzrostową, z wyjątkiem 2022 r., kiedy notowano ubytek mniejszy niż w roku poprzednim.

W 2022 r. współczynnik przyrostu naturalnego ukształtował się na poziomie minus 4,6 osoby na 1000 ludności (w kraju – minus 3,8 osoby). Wszystkie powiaty województwa odnotowały ubytek naturalny ludności, przy czym największy był w powiecie żagańskim (minus 7,1 osób na 1000 ludności) i żarskim (minus 6,1 osób). Wskaźnik ten był o 3,9 p. prom. niższy niż w 2015 r., natomiast o 1,3 p. prom. wyższy niż w 2021 r.

W 2022 r. ujemny przyrost naturalny wystąpił w większości lubuskich gmin (79). Najniższy współczynnik przyrostu naturalnego odnotowano w gminie wiejskiej Wymiarki i Bojadła (po minus 11 osób na 1000 ludności). Wysoki ubytek naturalny był także w gminie wiejskiej Tuplice (minus 10,1 osób), gminie miejskiej Żagań i miejsko-wiejskiej Dobiegniew (po ok. minus 9 osób). Trzy gminy zanotowały dodatnie wartości tego współczynnika: gmina miejsko-wiejska Kargowa (1,0), gmina wiejska Santok (0,4) i gmina miejsko-wiejska Babimost (0,3).

Głównymi przyczynami zgonów w województwie pozostają choroby układu krążenia i choroby nowotworowe. W 2021 r. stanowiły one 62,5% wszystkich zgonów. Wskaźnik śmiertelności z powodu chorób układu krążenia w przeliczeniu na 100 tys. ludności wyniósł 626,8 (w kraju – 475,8), natomiast dla chorób nowotworowych – 247,2 (w kraju – 268,1). Śmiertelność w wyniku chorób układu krążenia była wyższa wśród mężczyzn, w 2021 r. z tej przyczyny zmarło 637 mężczyzn i 617 kobiet, licząc na 100 tys. ludności danej płci. Również w przypadku zgonów spowodowanych nowotworami wskaźnik śmiertelności dla mężczyzn był wyższy – 269,8, w porównaniu z 225,9 dla kobiet.

W okresie 2015-2020 r. szybko rosła śmiertelność mieszkańców województwa z powodu nowotworów. W 2020 r. poziom zgonów z tej przyczyny był wyższy niż średnio. W kraju (284,7). Na każde 100 tys. ludności zarejestrowano 288,7 zgonów, tj. o 31 zgonów więcej niż w 2015 r. W 2021 r. śmiertelność z tej przyczyny wyraźnie obniżyła się w skali roku (o 41,5 zgonów mniej niż w 2020 r.). Również w porównaniu z 2015 r. poziom śmiertelności z powodu nowotworów był niższy (o 10,2 zgonów).

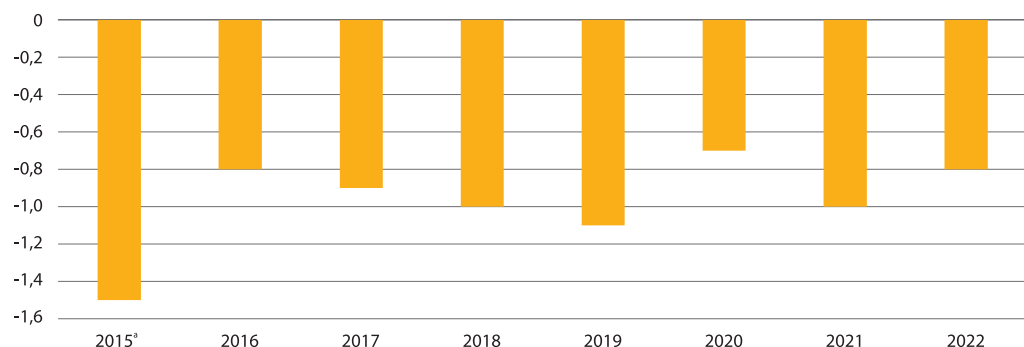
W 2021 r. z powodu nowotworów najwięcej osób zmarło w powiecie nowosolskim (298,1 zgonów na 100 tys. ludności) i żarskim (271,7 zgonów), przy tym w powiecie nowosolskim odnotowano wzrost współczynnika zgonów w porównaniu z 2015 r. (o 20 zgonów więcej na każde 100 tys. ludności). Z kolei najmniej zgonów z powodu nowotworów zarejestrowano w powiecie zielonogórskim (210,7 zgonów na 100 tys. ludności) i gorzowskim (213,4). Ponadto, w powiecie zielonogórskim zanotowano największy wśród powiatów spadek śmiertelności w porównaniu z 2015 r. (o 58,9 zgonów mniej licząc na każde 100 tys. ludności).

Najwyższą śmiertelność z powodu chorób układu krążenia w 2021 r. odnotowano w Gorzowie Wlkp. (726,4 zgonów w przeliczeniu na 100 tys. mieszkańców) i powiecie krośnieńskim (705,9 zgonów). Najniższą zaś w powiecie słubickim (492,8 zgonów). W ponad połowie powiatów poziom zgonów z powodu chorób układu krążenia był wyższy niż średnia dla całego województwa.

W 2021 r. z powodu Covid-19 zmarło w województwie ponad 2,4 tys. osób (17,6% ogółu zgonów), a prawie 0,6 tys. osób z powodu urazów i zatruc (4,1% zgonów).

W województwie znacząco obniżyła się umieralność niemowląt. W 2022 r. zarejestrowano 25 zgonów niemowląt (dzieci w wieku poniżej 1 roku życia), podobnie jak przed rokiem. W porównaniu z 2015 r. było ich o 14 mniej. Współczynnik zgonów niemowląt, na 1000 urodzeń żywych, wyniósł 3,5 i był wyższy o 0,4 p. prom. w porównaniu z rokiem poprzednim, a niższy o 0,6 p. prom. w odniesieniu do 2015 r. Wskaźnik ten kształtował się na poziomie niższym niż średnia krajowa (3,8).

Wykres 17. Saldo migracji ludności na pobyt stały na 1000 ludności
Chart 17. Net migration of population for permanent residence per 1000 population

a Przy obliczaniu salda migracji uwzględniono: w przypadku migracji wewnętrznych – dane za 2015 r., w przypadku migracji zagranicznych – dane dotyczą 2014 r.

a In calculating the net migration was taken into account: in case of the internal migration – data for 2015, in case of the international migration - data relate to 2014.

Województwo lubuskie od lat charakteryzuje ujemne saldo migracji, wynikające z większej liczby osób wymeldowanych niż osób zameldowanych na pobyt stały.

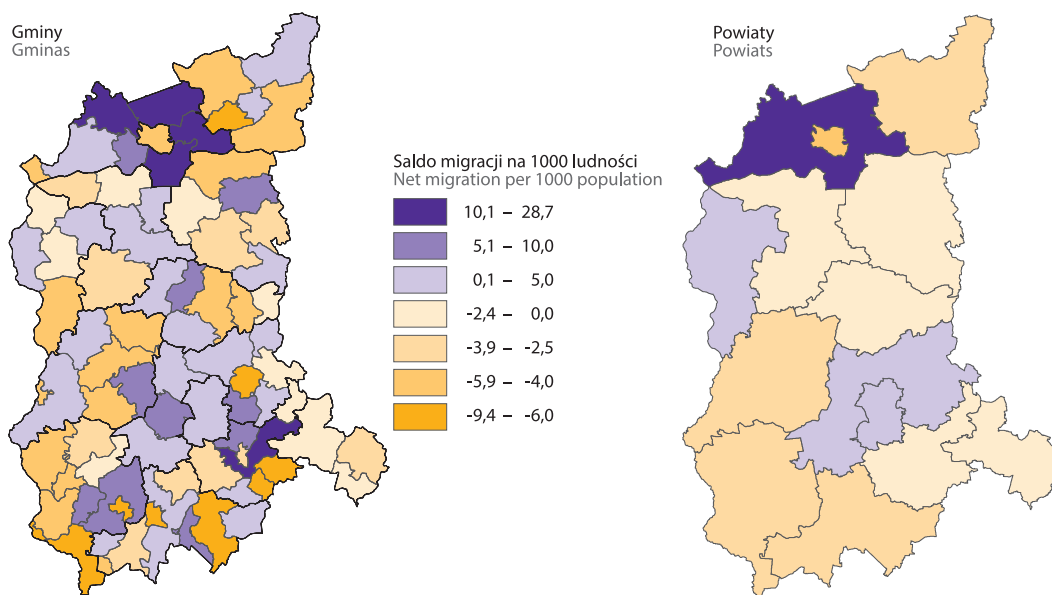
W 2022 r. zarejestrowano 11,0 tys. zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 11,9 tys. wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wyniosło dla województwa minus 0,9 tys. W tym samym roku 0,5 tys. osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 0,4 tys. wymeldowań za granicę – saldo migracji zagranicznych wyniosło niecałe 0,1 tys. osób.

Liczba zameldowań i wymeldowań w ruchu wewnętrznym zmniejszyła się w porównaniu z rokiem poprzednim i ukształtowała się na poziomie podobnym jak w 2015 r. Natomiast liczba migracji w ruchu zewnętrznym nieznacznie wzrosła w skali roku, ale notowano dodatni bilans migracyjny (obserwowany od 2019 r.).

W latach 2015-2022 w wyniku migracji wewnętrznych ubyło 7,4 tys. mieszkańców, a na skutek migracji zagranicznych – 0,5 tys. mieszkańców.

Analiza trendów w migracjach zewnętrznych wskazuje, że obecnie wielkość emigracji nie ma zasadniczego wpływu na rozwój demograficzny w województwie. Pozytywnie natomiast oddziałuje rosnąca liczba imigrantów, przede wszystkim rodzin z dziećmi powracających z zagranicy. Decydującą rolę w kształtowaniu się liczby ludności odgrywają przemieszczenia populacji wewnątrz województwa, jak i między województwami.

Mapa 21. Saldo migracji ludności na pobyt stały w 2022 r.
Map 21. Net migration of population for permanent residence in 2022

W 2022 r. saldo migracji ogólnej na pobyt stały, na 1000 ludności, wyniosło minus 0,8 i było zarówno niższe niż przed rokiem (minus 1,0), jak i w odniesieniu do 2015 r. (minus 1,5).

W 2022 r. ujemne saldo migracji ludności na pobyt stały zanotowano w 10 z 14 powiatów, a najwyższe, podobnie jak przed rokiem, w Gorzowie Wlkp. (minus 5,6 osób w przeliczeniu na 1000 ludności). Dodatnie saldo migracji wystąpiło w powiecie gorzowskim (10,6), zielonogórskim (2,5), także w Zielonej Górze (1,0) i powiecie słubickim (0,4). W porównaniu z 2021 r. ujemny współczynnik salda migracji najbardziej obniżył się w powiecie sulęcińskim (o 1,8 p. prom.), strzelecko-drezdeneckim (o 1,0 p. prom.), świebodzińskim i żagańskim (po 0,7 p. prom.). Z kolei największy wzrost przewagi napływu ludności nad odpływem zanotowano w powiecie zielonogórskim (o 1,6 p. prom.) i gorzowskim (o 1,4 p. prom.).

Wśród 45 z 82 gmin województwa notowano ujemne saldo migracji stałej. Największy odpływ ludności w 2022 r. miał miejsce w gminie wiejskiej Trzebiechów (minus 9 osób na 1000 ludności). Wysoki ubytek migracyjny wystąpił też w gminie miejsko-wiejskiej Szprotawa i Bytom Odrzański, w gminie wiejskiej Przewóz oraz miejskiej Żary (po ok. minus 7 osób na 1000 ludności). Z kolei w 37 gminach saldo migracji było dodatnie. Najwyższą wartość współczynnika salda migracji odnotowano w gminach wiejskich: Deszczno (29 osób na 1000 ludności), Santok (20 osób), Kłodawa (19 osób) i Lubiszyn (18 osób).

Edukacja Education

W roku szkolnym 2021/22 w województwie lubuskim funkcjonowały łącznie 493 placówki wychowania przedszkolnego. W ramach systemu oświaty wychowaniem przedszkolnym objęto 36,5 tys. dzieci. Ponad 97% dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego było w wieku 3-6 lat. Wśród wszystkich placówek wychowania przedszkolnego dominowały przedszkola, które stanowiły blisko 62,9% ogółu placówek wychowania przedszkolnego. Średnio na 1 przedszkole w województwie lubuskim. przypadało 100 dzieci.

Wychowanie przedszkolne

W roku szkolnym 2021/22 w województwie lubuskim funkcjonowały 493 placówki wychowania przedszkolnego. W porównaniu z rokiem szkolnym 2020/2021 liczba placówek zmniejszyła się o 3. Placówki wychowania przedszkolnego liczyły 310 przedszkoli, 163 oddziałów przedszkolnych zorganizowanych w szkołach podstawowych, 17 punktów przedszkolnych oraz 3 zespoły wychowania przedszkolnego. W porównaniu z rokiem szkolnym 2015/16 zwiększyła się liczba przedszkoli o 20 oraz oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych o 4. Zmniejszyła się natomiast liczba punktów przedszkolnych o 19. Większość przedszkoli (75,5%) zlokalizowana była w miastach. Natomiast na wsi przeważały oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych (74,2%).

Wychowaniem przedszkolnym objęto 36,5 tys. dzieci, tj. więcej o 25% niż w 2015 r. (w kraju – o 29,1%). W miastach do placówek wychowania przedszkolnego uczęszczało 28,2 tys. dzieci, o 0,5 tys. więcej niż rok wcześniej, na wsi 8,3 tys. dzieci (o 0,3 tys. więcej).

Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-6 lat, w województwie lubuskim wyniósł 89,7% (90,4% w kraju). Liczba dzieci w wieku 6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego zmniejszyła się w stosunku do poprzedniego roku 1,7% (162). W województwie lubuskim działało 12 specjalnych placówek wychowania przedszkolnego, do których uczęszczało 223 dzieci.

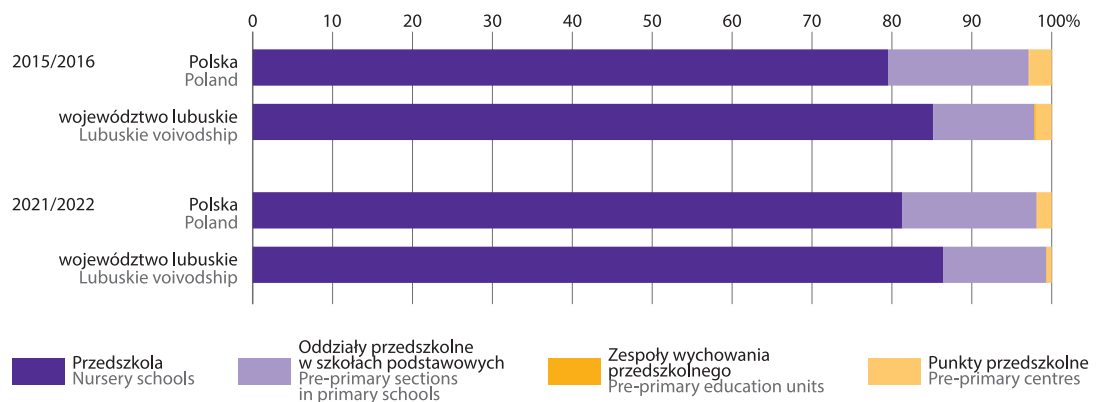
Placówki wychowania przedszkolnego są to placówki przeznaczone dla dzieci w wieku od lat 3 do rozpoczęcia przez nie nauki w szkole podstawowej, zapewniające dzieciom opiekę oraz mające na celu przygotowanie ich do nauki w szkole. Do placówek wychowania przedszkolnego zaliczane są przedszkola, oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych oraz zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne.

Tablica 11. Wychowanie przedszkolne^a
Table 11. Pre-primary education^a

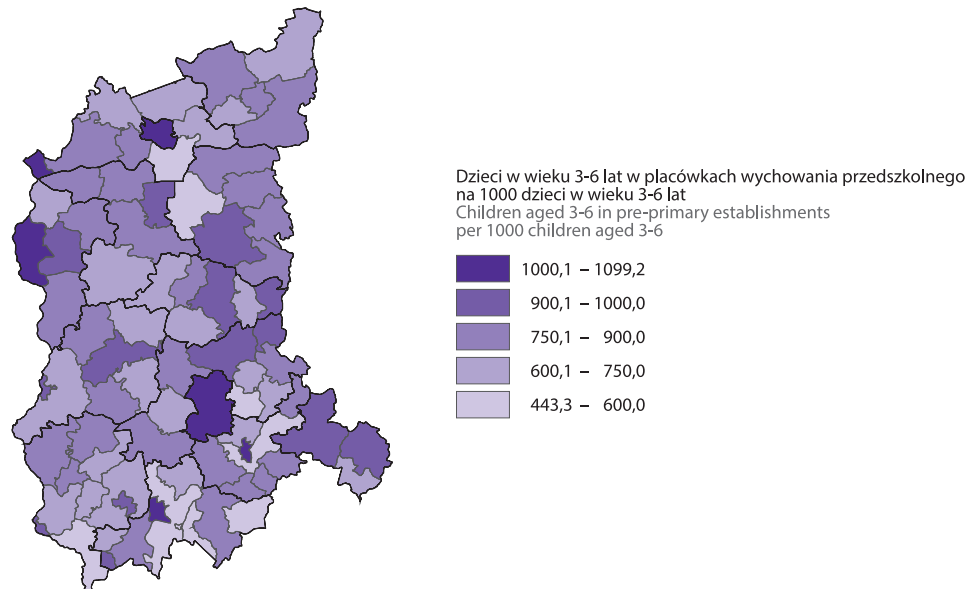
Wyszczególnienie Specification	2015/16	2019/20	2020/21	2021/22
Placówki: Establishments:	476	496	496	493
miasta urban areas	247	279	280	282
wieś rural areas	229	217	216	211
w tym of which				
Przedszkola Nursery schools	278	307	306	310
w tym specjalne of which special	8	9	8	8
Dzieci: Children:	29208	35665	35780	36521
miasta urban areas	22110	27690	27750	28207
wieś rural areas	7098	7965	8030	8314
w tym w wieku: 6 lat of which at the age of: 6	1516 ^b	9337	9739	9577
5 lat 5	10539	9340	9020	9479

a Łącznie z dziećmi przebywającymi w placówkach wykonujących działalność leczniczą.
 a Including children staying in the units performing health care activities.

Wykres 18. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego według typów placówek
Chart 18. Children pre-primary establishments by type of establishments

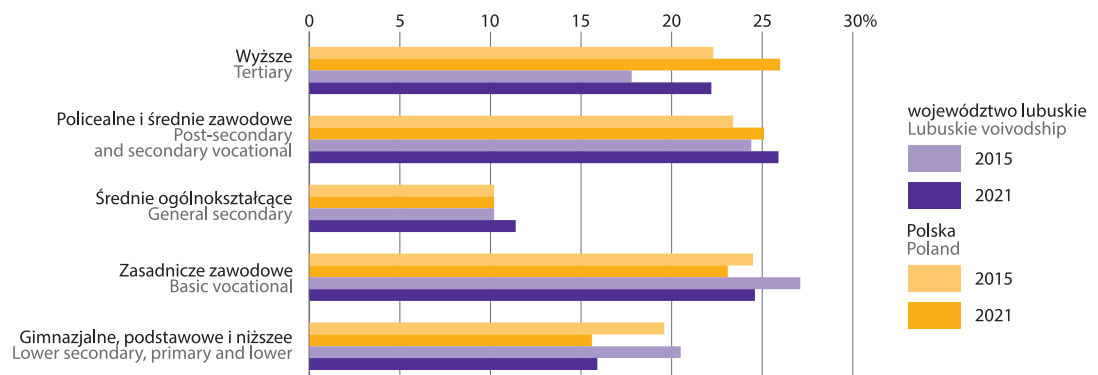
Mapa 22. Wychowanie przedszkolne w roku szkolnym 2021/22
Map 22. Pre-primary education in the 2021/22 school year

Edukacja

W województwie lubuskim w latach 2015–2021 zaobserwowano systematyczny wzrost (z 17,8% do 22,2%) udziału osób z wykształceniem wyższym w populacji osób w wieku 15 lat i więcej. Kobiety były lepiej wykształconą grupą niż mężczyźni – w 2021r. 25,3% kobiet legitymowało się dyplomem uczelni wobec 18,9% mężczyzn. Jednocześnie w województwie lubuskim w porównaniu z 2015 r. nastąpił spadek udziału osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym (o 4,6 p. proc.), zasadniczym zawodowym (o 2,5 p. proc.).

Wykres 19. Ludność^a według poziomu wykształcenia według BAEL
Chart 19. Structure of population^a by level of educational attainment by LFS

^a W wieku 15-89 lat.
^a Aged 15-89.

Edukacja w szkołach podstawowych

W roku szkolnym 2021/22 w województwie lubuskim funkcjonowało 355 szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży, w tym 182 szkoły na wsi. Działały także 2 szkoły podstawowe dla dorosłych.

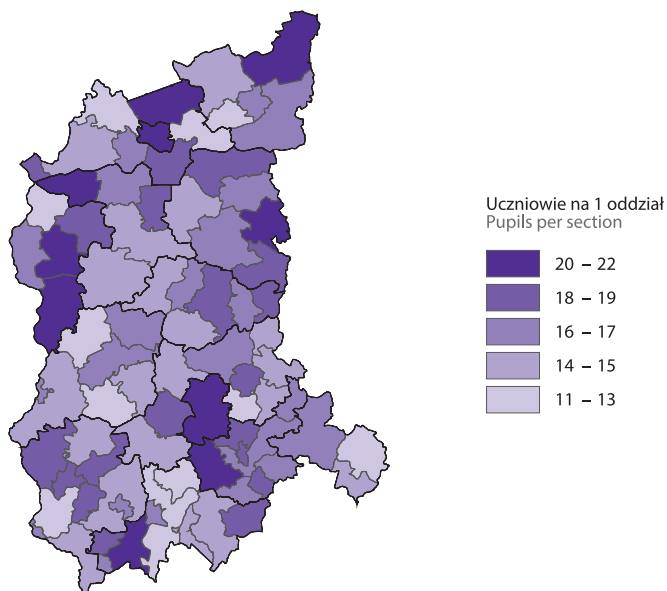
W porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym ubyły 2 szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży, zmniejszyła się również liczba szkół dla dorosłych o 1 placówkę. Naukę w szkołach podstawowych dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi) realizowało 82,6 tys. dzieci, w tym 10 tys. w klasach pierwszych. Liczba uczniów zmniejszyła się w ciągu roku o 0,2%. Do szkół na wsi uczęszczało 26,1% ogółu uczniów szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży.

W szkołach podstawowych dla dorosłych przeciętna liczba uczniów wyniosła 37osoby, tj. o 37,4% mniej niż w poprzednim. W roku szkolnym 2021/22 na 1 szkołę podstawową dla dzieci i młodzieży przypadało średnio 233 uczniów wobec 231 w roku szkolnym 2020/21. Najwięcej uczniów na 1 szkołę podstawową przypadało w miastach na prawach powiatu: Gorzów Wlkp. (388) i Zielona Góra (421) oraz w powiecie nowosolskim (285). Najmniejsze zagęszczenie uczniów w szkołach podstawowych odnotowano w powiatach: krośnieńskim (147) i strzelecko-drezdeneckim (166). Na 1 oddział w szkole podstawowej przypadało średnio 17 uczniów, przy czym na wsi – na 1 oddział przypadało 14 uczniów, a w miastach – 18 uczniów.

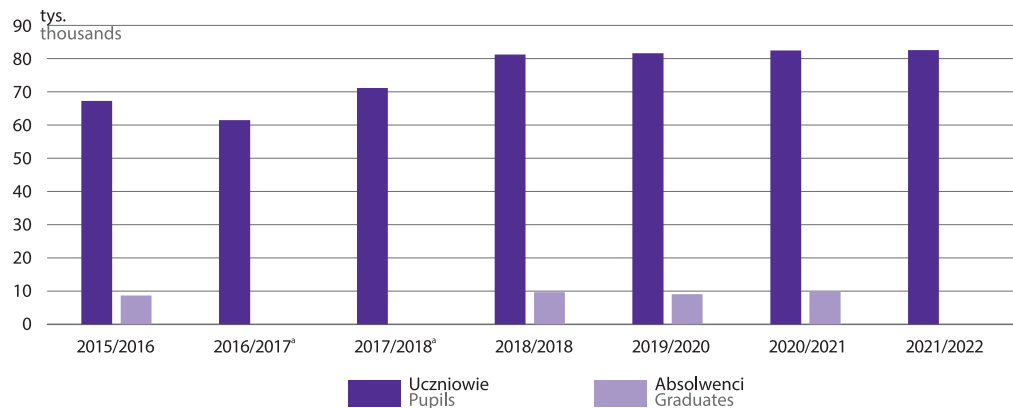
Szkoły publiczne stanowiły 95,6% wszystkich szkół podstawowych. Większość szkół była prowadzona przez jednostki samorządu terytorialnego. W czerwcu 2021 r. naukę w szkołach podstawowych dla dzieci i młodzieży ukończyło 9,8 tys. osób, tj. o 8,5% więcej niż w roku poprzednim.

Mapa 23. Uczniowie w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2021/22

Map 23. Pupils in primary schools in the 2021/22 school year

Wykres 20. Uczniowie i absolwenci szkół podstawowych
 Chart 20. Pupils and graduates of primary schools

a Brak absolwentów związany jest z reformą systemu edukacji, tj. z przejściem z 6- na 8-letnią szkołę podstawową.
 a Lack of graduates is connected with the reform of the educational system i. e. transition from a 6-year to 8-year primary school.

Edukacja w szkołach ponadpodstawowych

Do szkół ponadpodstawowych zalicza się: specjalne szkoły przysposabiające do pracy, branżowe szkoły I stopnia, branżowe szkoły II stopnia, licea ogólnokształcące, technika, ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe oraz szkoły policealne.

W roku szkolnym 2021/22 na terenie województwa lubuskiego działały 182 szkoły ponadpodstawowe dla młodzieży, w tym 13 szkoły specjalne. Sieć szkół w województwie tworzyły: 53 szkoły branżowe I stopnia, 3 szkoły branżowe II stopnia, 53 technika, 51 liceów ogólnokształcących, 19 szkół specjalnych przysposabiających do pracy oraz 3 szkoły artystyczne ogólnokształcące dające uprawnienia zawodowe.

W roku szkolnym 2021/22 w szkołach branżowych I stopnia uczyło się 6,7 tys. osób, tj. o 6,0% więcej niż w roku poprzednim. Z ogólnej liczby uczniów 66,7% to mężczyźni. Na 1 szkołę branżową przypadało przeciętnie 126 uczniów, wobec 119 przed rokiem. W szkołach branżowych II stopnia kształciło się 54 uczniów. W czerwcu 2021 r. szkoły branżowe I stopnia ukończyło prawie 1,2 tys. absolwentów, tj. o 3,4% więcej niż w poprzednim roku.

Podobnie jak w poprzednich latach, najwięcej uczniów skupiały technika, to 47,7% ogółu uczniów szkół ponadpodstawowych dla młodzieży. W porównaniu z 2020/21 liczba uczniów w technikach zwiększyła się o 4,6% i wyniosła 19,2 tys., w tym w klasach pierwszych wzrosła o 10,3%. Ponad połowę (57,0%) wszystkich uczniów stanowili mężczyźni. Liczba absolwentów techników w czerwcu 2021 r. wyniosła 3 tys. i zwiększyła się o 6,5% w stosunku do roku poprzedniego.

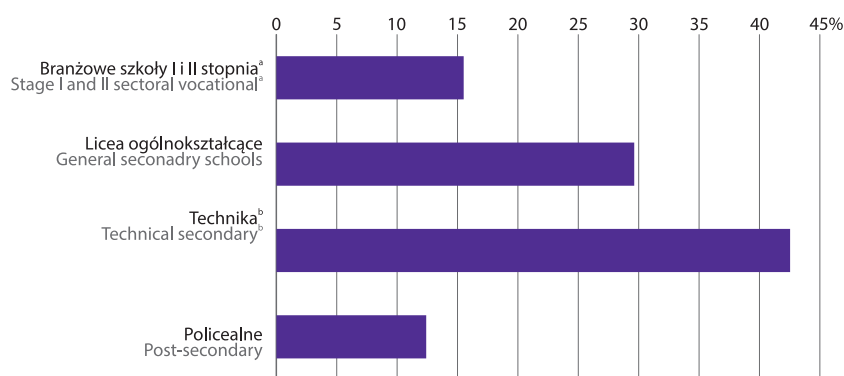
Licea ogólnokształcące skupiały ponad 13,6 tys. uczniów, w porównaniu z rokiem 2020/21 w liceach dla młodzieży liczba uczniów wzrosła o 2,2%,. Na 1 liceum dla młodzieży przypadało przeciętnie 266 uczniów. Kobiety stanowiły 63,7% ogółu uczniów liceów. Większość liceów dla młodzieży to są szkoły publiczne (84,3%). W roku szkolnym 2020/21 licea ogólnokształcące ukończyło łącznie 3,0 tys. absolwentów. W stosunku do poprzedniego roku liczba absolwentów zmniejszyła się o 3,1%.

W województwie działało także 19 szkół specjalnych przysposabiających do pracy, w których liczba uczniów wyniosła 0,4 tys. Ponadto, w 3 szkołach ogólnokształcących artystycznych dających uprawnienia zawodowe kształciło ponad 0,3 tys. uczniów, wśród których większość to kobiety (88,1%).

Naukę we wszystkich typach szkół ponadpodstawowych dla młodzieży zakończyło 7,3 tys. uczniów, tj. o 1,7% więcej niż przed rokiem. Najliczniejszą grupę stanowili absolwenci techników (3,0 tys., tj. 41,3%).

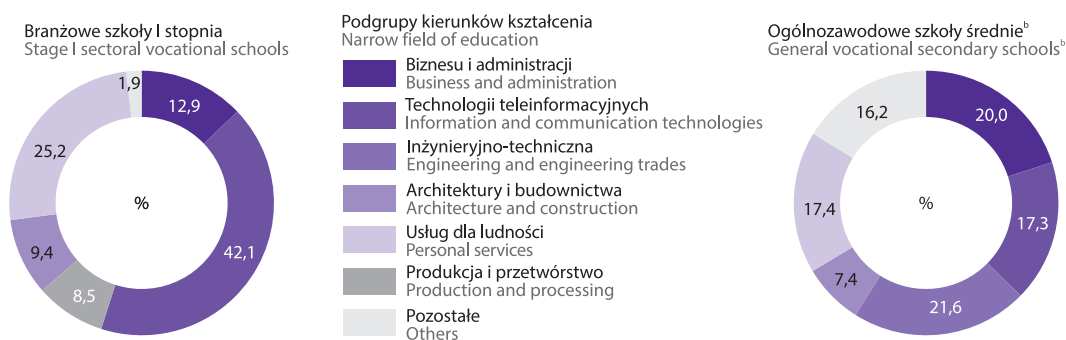
W ujęciu rocznym łączna liczba absolwentów szkół ponadpodstawowych nieznacznie się zwiększyła, o 1,7%, przy czym w szkołach branżowych odnotowano wzrost o 3,4%, a w technicach o 6,5%. Zanotowano spadek liczby absolwentów liceów ogólnokształcących dla młodzieży o 3,1%, w szkołach dla dorosłych odnotowano wzrost o 5,5%.

Wykres 21. Uczniowie szkół ponadpodstawowych według typów szkół w roku szkolnym 2021/2022
Chart 21. Students of post-primary schools by types of schools in the 2021/2022 school year

a,b łącznie: a – ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy, b – z ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe.
a,b Including: a – special job-training schools, b – general art schools leading to professional certification.

Wykres 22. Absolwenci szkół zawodowych dla młodzieży według podgrup kierunków kształcenia^a w roku szkolnym 2020/2021
Chart 22. Structure of graduates of vocational school for youth by narrow fields of education^a in the 2020/2021 school year

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-2013). b Branżowe szkoły II stopnia, technika i artystyczne ogólnokształcące dające uprawnienia zawodowe.
a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-2013). b Stage II sectoral vocational schools, technical secondary schools and general art schools leading to professional certification.

Szkoły policealne

W roku szkolnym 2021/22 w województwie działało 30 szkół policealnych, w których uczyło się 5,7 tys. osób (o 10,2% więcej niż przed rokiem). Absolwenci szkół policealnych liczyli prawie 1,6 tys. osób. W porównaniu z rokiem szkolnym 2019/20 ich liczba wzrosła o 47,4%. Podobnie jak rok wcześniej, wśród uczniów przeważały kobiety, które w roku szkolnym 2021/22 stanowiły 75,5% ogólnej liczby uczniów szkół policealnych.

Większość szkół policealnych (76,7%) były to szkoły zarządzane przez podmioty sektora prywatnego.

Wyniki egzaminu maturalnego

Tablica 12. Osoby, które przystąpiły/zdały egzamin maturalny^a
Table 12. Persons who took or passed matriculation exam^a

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Kobiety Females				
przystąpiło do egzaminu maturalnego took matriculation exam	3532	3296	3469	3335
zdało egzamin maturalny passed matriculation exam	2642	2396	2497	2560
Mężczyźni Males				
przystąpiło do egzaminu maturalnego took matriculation exam	2811	2807	2780	2648
zdało egzamin maturalny passed matriculation exam	2166	2010	2015	2057

a Od 2015 r. egzamin maturalny przeprowadzany jest w nowej formule. W 2015 r. podano łącznie liczbę osób zdających egzamin maturalny według nowej i starej formuły.

a Since 2015, the matriculation examination has been carried out in a new formula. In 2015, the total number of persons taking the matriculation examination according to the new and old formula was reported.

W roku szkolnym 2022 ze względu na pandemię COVID-19, nie był przeprowadzany ustny egzamin maturalny z przedmiotów obowiązkowych oraz przedmiotów dodatkowych. Do egzaminów ze wszystkich przedmiotów obowiązkowych w części pisemnej egzaminu maturalnego w maju 2022 r. przystąpiło 6,0 tys. absolwentów szkół ponadpodstawowych, z czego 55,7% stanowiły kobiety. Zdawalność egzaminu maturalnego wyniosła 77,2% tj. o 5,0 p. proc. więcej niż przed rokiem. W porównaniu z 2015 r. zdawalność egzaminów maturalnych zwiększyła się o 1,4 p. proc.

Szkolnictwo wyższe

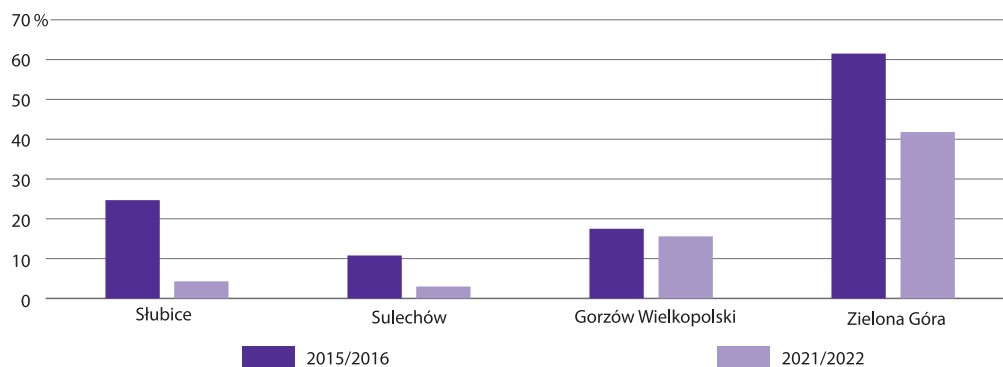
W roku akademickim 2021/2022 w województwie lubuskim funkcjonowało 5 uczelni wyższych (dwie uczelnie publiczne i trzy niepubliczne), w których kształciło się 11,7 tys. studentów, tj. o 1,8% mniej w stosunku do poprzedniego roku akademickiego.

W roku akademickim 2021/22 na terenie województwa działały 2 filie uczelni mających siedzibę jednostki macierzystej poza województwem lubuskim, w których kształciło się łącznie 0,6 tys. studentów. Kobiety stanowiły ponad połowę (55,6%) wszystkich osób studiujących, lubuscy studenci decydują się głównie na naukę w szkołach publicznych, około 94,7% wszystkich studiujących. Studenci najczęściej wybierali kierunki studiów związane z biznesem, administracją i prawem – 21,1% ogółu studentów. Blisko 16,3% studiujących zanotowano w grupie technika, przemysł, budownictwo, a 13,5% osób w grupie nauki społeczne, dziennikarstwo i informacja. Nauki humanistyczne i sztuka, kształcenie oraz zdrowie i opieka społeczna skupiały po ok. 9-10% ogółu studentów.

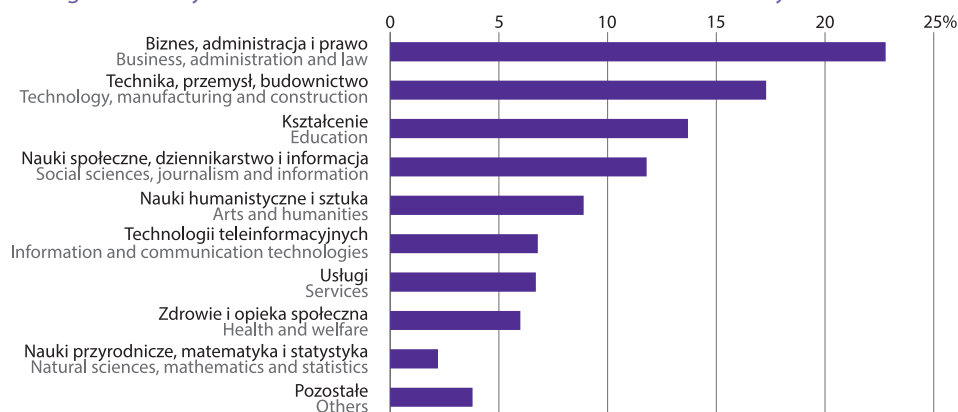
W roku akademickim 2021/22 studia wyższe w województwie lubuskim ukończyło 2,7 tys. absolwentów (7,0% mniej niż w poprzednim roku akademickim). Studia pierwszego stopnia ukończyło 58,1% absolwentów, studia magisterskie jednolite – 9,9%, natomiast studia drugiego stopnia – 32,1%.

Najliczniejszą grupę stanowili absolwenci z grupy biznes, administracja i prawo – 22,8% ogólnej liczby absolwentów (dominowali tu absolwenci kierunków: zarządzanie, logistyka oraz administracja). Kolejną dużą grupę stanowili absolwenci z grupy technika, przemysł, budownictwo – 17,3% ogólnej liczby absolwentów (najwięcej absolwentów ukończyło kierunki: budownictwo oraz mechanika i budowa maszyn), oraz absolwenci grupy kształcenie – 13,7% ogólnej liczby absolwentów (dominowali tu absolwenci kierunku pedagogika).

Wykres 23. Studenci stacjonarni uczelni w miejscowościach akademickich na 1000 ludności
Chart 23. Structure of graduates by broad fields of education^a in the 2020/2021 academic year

Wykres 24. Struktura absolwentów uczelni według grup kierunków kształcenia^a w roku akademickim 2020/2021
Chart 24. Structure of graduates by broad fields of education^a in the 2020/2021 academic year

^a Absolwenci, którzy uzyskali dyplomy ukończenia studiów w 2021 r. łącznie z cudzoziemcami. Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F-2013).

^a Graduates who obtained higher education diplomas in 2021. Including foreigners. According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F-2013).

Kształcenie dorosłych

Szkoły dla dorosłych nastawione były głównie na kontynuację przerwanej cyklu kształcenia lub uzupełnieniu kształcenia. W roku szkolnym 2021/22 w województwie lubuskim funkcjonowały 23 szkoły dla dorosłych: 21 liceów ogólnokształcących oraz 2 szkoły podstawowe. Uczęszczało do nich łącznie 2,4 tys. osób (o 17,5% mniej niż w poprzednim roku szkolnym), najwięcej w liceach ogólnokształcących – 2,4 tys. W roku szkolnym 2021/22 r. szkoły dla dorosłych ukończyły łącznie 0,8 tys. osób (o 5,2% więcej niż w roku 2020/21), w tym 54,7% stanowiły kobiety. Największą liczbę absolwentów stanowili absolwenci liceów ogólnokształcących – 95,9%.

Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego w dziale „Edukacja”

Ogółem wydatki publiczne na oświatę i wychowanie, z budżetu jednostek samorządu terytorialnego w 2021 r. wyniosły 2,2 mld zł. Zdecydowaną większość środków – 1,6 mld zł – przeznaczono na funkcjonowanie placówek oświatowych i wychowawczych tj.: szkół podstawowych – 1,0 mld zł (63,7%), przedszkoli (łącznie z oddziałami przedszkolnymi w szkołach podstawowych i innymi formami wychowania przedszkolnego) – 383,6 mln zł (23,6%), zasadniczych szkół zawodowych prowadzonych w branżowych szkołach I i II stopnia – 63,7 mln zł (3,9%), liceów ogólnokształcących – 141,5 mln zł (8,7%).

W stosunku do 2020 r. wydatki na oświatę z budżetów jednostek samorządu terytorialnego wzrosły o 10,1%, z tego wydatki budżetów: województwa – o 16,3%, powiatów – o 6,3%, miast na prawach powiatu – o 7,6%, a gmin – o 12,2%.

W dziale edukacyjna opieka wychowawcza wydatki ogółem w porównaniu z 2020 r. wzrosły o 7,1%, w tym wydatki budżetów województwa i powiatów wzrosły odpowiednio o 0,9% i 8,3%, wzrosły również wydatki budżetów gmin o 8,8% oraz miast na prawach powiatu o 5,7%.

Zasoby pracy

Labour resources

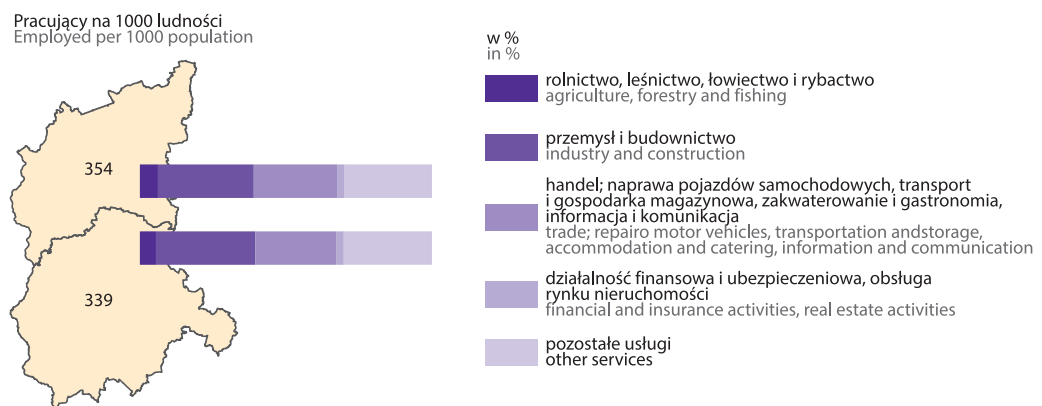
W okresie 2015-2022 zaobserwowano pozytywne zmiany na rynku pracy. Zwiększyła się liczba osób aktywnych zawodowo. Wzrósł wskaźnik zatrudnienia. W tym czasie spadła liczba osób biernych zawodowo. Zmniejszyła się również liczba zarejestrowanych bezrobotnych.

W końcu 2021 r. w województwie lubuskim w gospodarce narodowej zanotowano 339,9 tys. osób pracujących (bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego). W porównaniu z poprzednim rokiem ich liczba wzrosła o 1,3%. W Polsce liczba pracujących wzrosła o 1,4%. Pracujący w województwie lubuskim, stanowili 2,3% ogółu pracujących w kraju.

W sektorze prywatnym zanotowano 267,0 tys. pracujących, tj. o 1,8% więcej niż przed rokiem. Sektor publiczny skupiał 72,9 tys. pracujących, tj. 0,4% mniej. Udział liczby pracujących w sektorze prywatnym w ogóle pracujących w województwie wzrósł o 0,3 p. proc. do 78,5%.

Dane roczne o **pracujących w gospodarce narodowej** (stan na 31 grudnia) według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności bazują na sprawozdawczości GUS. Dane te nie uwzględniają pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Dane dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód.

Mapa 24. Pracujący w gospodarce narodowej^a w 2021 r. Stan w dniu 31 grudnia
Map 24. Employed persons in national economy^a in 2021. As of 31 December

^a Bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.

^a Excluding persons employed in budgetary entities operating in the scope of national defence and public safety; by actual workplace and kind of activity.

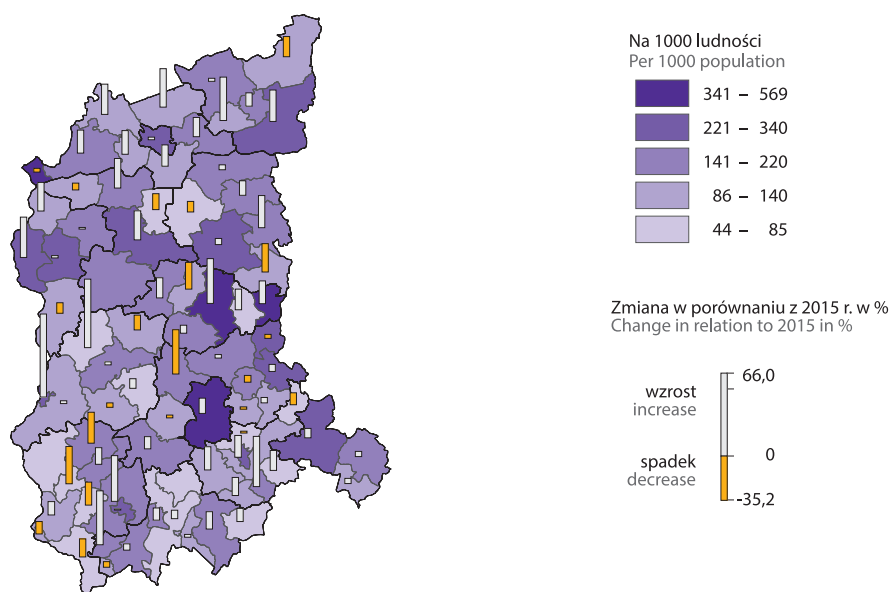
Najwyższy wzrost liczby pracujących, w porównaniu z 2020 r., zanotowano w grupie sekcji pozostałe usługi (tj. działalność profesjonalna, naukowa i techniczna; administrowanie i działalność wspierająca; administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne; edukacja; opieka zdrowotna i pomoc społeczna; działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją oraz pozostała działalność usługowa) – o 2,4%.

Następnie w grupie sekcji: handel; naprawa pojazdów samochodowych, transport i gospodarka magazynowa, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja (łącznie o 1,8%), a także w grupie sekcji przemysł i budownictwo (łącznie o 0,6%). Spadła natomiast liczba pracujących w sekcji rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (o 1,4%) oraz w działalności finansowej i ubezpieczeniowej, obsłudze rynku nieruchomości (o 1,3%).

W strukturze pracujących ogółem najwyższy udział mieli pracujący w sekcji przemysł i budownictwo – łącznie 33,5% (wobec 33,7% w ub. roku). Znaczący był udział pracujących w sekcji zaliczanych do pozostałych usług – łącznie 30,1% (wobec 29,8 w ub. roku), a także w grupie sekcji: handel; naprawa pojazdów samochodowych, transport i gospodarka magazynowa, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja – łącznie 28,0% (wobec 27,9% w ub. roku).

Mniejszy odsetek ogółu pracujących stanowili pracujący w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie – 5,8% (wobec 5,9% w ub. roku) oraz w działalności finansowej i ubezpieczeniowej, obsłudze rynku nieruchomości – na takim samym poziomie, jak w ub. roku, tj. 2,6%.

Mapa 25. Pracujący^a w 2021 r. (stan w dniu 31 grudnia)
Map 25. Employed^a in 2021 (as of 31 December)

^a Dane dotyczą pracujących w podmiotach gospodarki narodowej, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących.

^a Data concern in entities of the national economy employing more than 9 persons and budgetary sphere units regardless of the number of employed persons.

Bezrobocie rejestrowane

Dane o bezrobociu rejestrowanym podano na podstawie badania, które opiera się na rejestracji osób w powiatowych urzędach pracy. Osoby te muszą spełniać kryteria przedstawione w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2022 r. poz. 690, z późn. zm.), w której określono je jako bezrobotne oraz w ustawie o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2022 r. poz. 583 z późn. zm.).

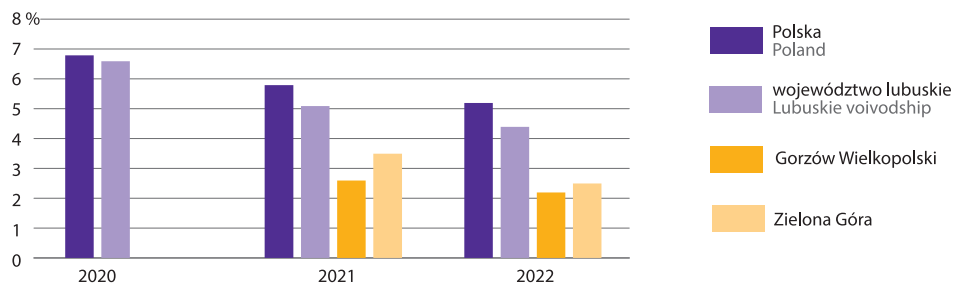
W końcu każdego miesiąca 2022 r. liczba zarejestrowanych bezrobotnych była mniejsza niż w analogicznych miesiącach 2021 r. (największy spadek odnotowano w czerwcu – o 27,0%, a najmniejszy w grudniu – o 13,4%).

W końcu 2022 r. w powiatowych urzędach pracy było zarejestrowanych 15,7 tys. osób bezrobotnych. W porównaniu z końcem 2021 r. liczba ta była niższa o 2,4 tys. osób. (w końcu 2021 r. notowano spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych o 23,3%).

Ponad połowę zarejestrowanych bezrobotnych (56,3% ogółu) stanowili mieszkańcy miast, przy czym ich liczba, w porównaniu z końcem poprzedniego roku spadła o 14,5%. Liczba bezrobotnych mieszkańców wsi zmniejszyła się o 12,0%, a ich udział w strukturze bezrobotnych wyniósł 43,7%.

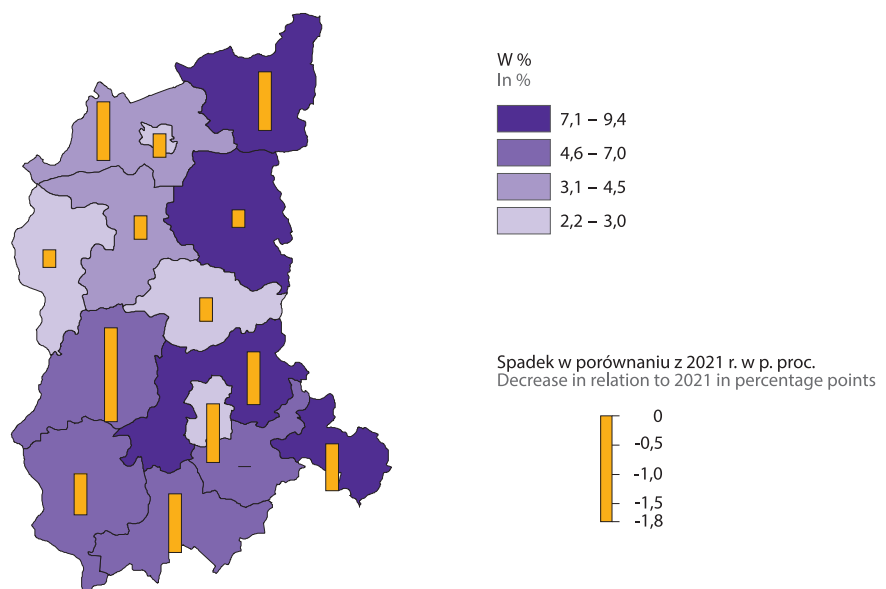
Na przestrzeni roku obniżała się również stopa bezrobocia rejestrowanego. W końcu 2022 r. osiągnęła poziom 4,4% (wobec 5,2% w kraju) i w porównaniu z końcem 2021 r. zmniejszyła się o 0,7 p. proc.

Wykres 25. Stopa bezrobocia rejestrowanego. Stan w dniu 31 grudnia
Chart 25. Registered unemployment rate. As of 31 December

Stopę bezrobocia rejestrowanego obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Od 2020 r. wskaźnik ten podaje się z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (będących składową cywilnej ludności aktywnej zawodowo) wyszacowaną — na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2020. Dane te nie są w pełni porównywalne z okresami wcześniejszymi.

Mapa 26. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2022 r. Stan w dniu 31 grudnia
Map 26. Registered unemployment rate in 2022. As of 31 December

Biorąc pod uwagę wiek bezrobotnych, w końcu 2022 r., największą grupę stanowiły osoby w wieku 35-44 lata, ich udział w strukturze zarejestrowanych bezrobotnych zmniejszył się w skali roku o 0,7 p. proc. do 25,7%. Kolejną grupą były osoby w wieku 25-34 lata – 23,7%, tj. o 2,1 p. proc. mniej. Dalsze 20,0% to osoby w wieku 45-54 lata (o 0,6 p. proc. więcej), a 18,8% - w wieku 55 lat i więcej (o 0,2 p. proc. mniej). Osoby najmłodsze, 18-24 lata, stanowiły 11,7% ogółu bezrobotnych (o 1,4 p. proc. więcej).

W końcu grudnia 2022 r. najwięcej osób bezrobotnych legitymowało się wykształceniem gimnazjalnym i niższym. Ich udział w ogóle bezrobotnych zarejestrowanych wyniósł 29,2% i był o 0,3 p. proc. mniejszy niż przed rokiem. Kolejne 28,4% bezrobotnych stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym (o 0,8 p. proc. więcej niż w końcu 2021 r.). Dalsze 20,6% bezrobotnych posiadało wykształcenie policealne i średnie zawodowe (o 0,4 p. proc. mniej). Osoby z wykształceniem wyższym, tak jak przed rokiem, stanowiły 11,2%, a ze średnim ogólnokształcącym 10,6% ogółu bezrobotnych (tj. niewiele o 0,1 p. proc. mniej w porównaniu z 2021r.).

W województwie lubuskim w końcu 2022 r. absolwenci (tj. osoby w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki) stanowili 3,9% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych, tj. o 1,3 p. proc. więcej w relacji do poprzedniego roku. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych absolwentów wyniosła 0,6 tys. osób i w porównaniu z końcem poprzedniego roku zwiększyła się o 32,8%.

Bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy w końcu grudnia 2022 r. stanowili 78,4% ogółu zarejestrowanych. W porównaniu z poprzednim rokiem ich odsetek zmniejszył się o 2,7 p. proc. Osoby długotrwale bezrobotne stanowiły 42,1% ogółu bezrobotnych, tj. o 7,2 p. proc. mniej w ujęciu rocznym. W strukturze bezrobotnych osoby w wieku powyżej 50 lat stanowiły 28,0% (o 0,3 p. proc. mniej niż przed rokiem). Odsetek osób w wieku do 30 lat wyniósł 22,9% (o 0,7 p. proc. więcej), w tym do 25 lat – 11,7% (o 1,4 p. proc. więcej). Osoby niepełnosprawne stanowiły 10,2% ogółu bezrobotnych (tj. o 0,8 p. proc. więcej w porównaniu z końcem 2021 r.).

W ciągu 2022 r. do urzędów pracy wpłynęło łącznie 34,2 tys. ofert pracy, tj. o 31,0% mniej niż w poprzednim roku. W końcu grudnia 2022 r. na 1 ofertę pracy przypadało 11 bezrobotnych (wobec 7 w grudniu 2021 r.).

Aktywność ekonomiczna ludności

Źródłem danych kwartalnych o **ludności aktywnej zawodowo** (tj. pracujących i bezrobotnych według definicji Międzynarodowej Organizacji Pracy oraz wytycznych Eurostatu) oraz o osobach biernych zawodowo, tj. tych, którzy pozostają poza siłą roboczą jest Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL).

Od 1 kwartału 2021 r. w BAEL wprowadzono zmiany metodologiczne wynikające z wdrożenia rozporządzenia ramowego dla statystyki społecznej, tj. Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1700 z dnia 10 października 2019 r. oraz jego aktów implementacyjnych. Zmiany dotyczyły m.in. zakresu podmiotowego badania (badanie zasadnicze obejmuje osoby w wieku 15–89 lat, do 2020 r. włącznie były to osoby w wieku 15 lat i więcej) oraz definicji i sposobu wyodrębniania poszczególnych populacji osób na rynku pracy, tj. pracujących, bezrobotnych i biernych zawodowo. Na potrzeby analiz porównawczych zaprezentowano przeliczone dane BAEL dla lat wcześniejszych, z uwzględnieniem definicji obowiązujących od 2021 r.

Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL obliczono jako udział aktywnych zawodowo danej kategorii w ogólnej liczbie ludności danej kategorii

Wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) wskazują, że w 4 kwartale 2022 r. współczynnik aktywności zawodowej w województwie lubuskim kształtował się na poziomie 56,5% i zwiększył się w porównaniu z 4 kw. 2015 r., jak i w odniesieniu do 4 kw. 2021 r. – odpowiednio o 1,9 p. proc. i 0,7 p. proc. W kraju współczynnik aktywności zawodowej kształtował się na poziomie wyższym od notowanego w województwie – w 4 kwartale 2022 r. wyniósł 58,2%, tj. o 1,7 p. proc. więcej.

W porównaniu z 4 kwartałem 2015 r. wzrost współczynnika aktywności zawodowej odnotowano wśród mężczyzn – o 2,7 p. proc. (do 64,7%), jak i wśród kobiet – o 1,2 p. proc. (do 48,9%). Uwzględniając miejsce zamieszkania, wskaźnik zwiększył się dla ludności zamieszkałej wsi – o 3,6 p. proc. (do 56,7%), a także wśród mieszkańców miast – o 1,0 p. proc. (do 56,4%).

Tablica 13. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15-89 lat w 4 kwartale według BAEL^a
Table 13. Economic activity of the population aged 15-89 in quarter 4 by LFS^a

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022	2022 Polska Poland
Aktywni zawodowo w tys. Economically active persons in thousands	442	432	434	438	17294
pracujący employed persons	413	423	429	434	16796
bezrobotni ^b unemployed persons ^b	28	.	.	.	499
Bierni zawodowo w tys. Economically inactive persons in thousands	368	352	343	337	12426
Współczynnik aktywności zawodowej w % Activity rate in %	54,6	55,1	55,8	56,5	58,2
Wskaźnik zatrudnienia w % Employment rate in %	51,0	54,0	55,1	56,0	56,5
Stopa bezrobocia w % Unemployment rate in %	6,3	.	.	.	2,9

a Populacja osób bezrobotnych dotyczy osób w wieku 15-74 lata. b Liczby po uogólnieniu wyników z próby wynoszą poniżej 10 tys., znak (".") oznacza, że konkretna wartość nie może być pokazana ze względu na wysoki losowy błąd próby.
a The unemployed population includes people aged 15-74. b The numbers after generalisation of the sample results are below 10 thousand, a sign (".") means that a specific value cannot be shown due to a high random error of the sample.

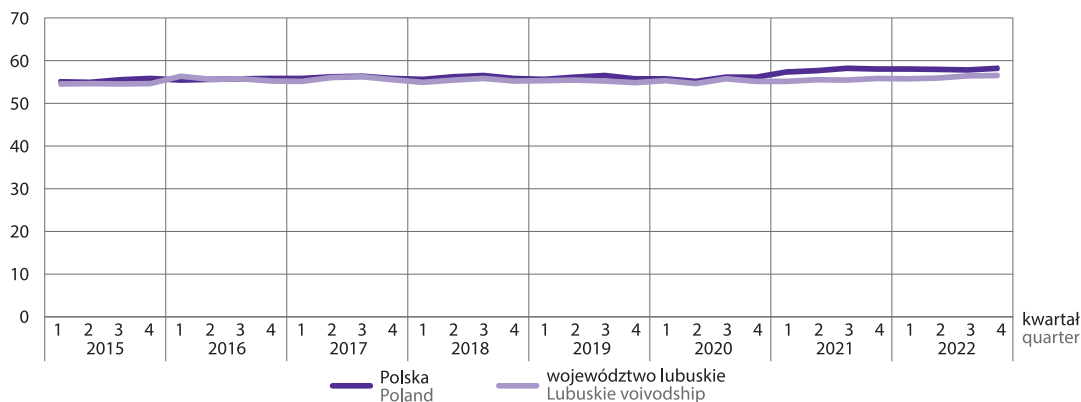
W odniesieniu do 4 kwartału 2021 r. wzrost wskaźnika zanotowano wśród kobiet – o 0,9 p. proc. i wśród mężczyzn – o 0,4 p. proc. Wskaźnik wzrósł zarówno wśród mieszkańców miast - o 0,8 p. proc., jak i na wsi - o 0,5 p. proc.

Najwyższy współczynnik aktywności zawodowej odnotowano wśród osób w wieku 35-44 lata – 87,3%, następnie w wieku 45-54 lata – 87,1% oraz 25-34 lata – 87,0%. W najmłodszej grupie wieku (15-24 lata) udział aktywnych zawodowo wyniósł 24,7%, a w najstarszej (65-89 lat) – 7,1%. W porównaniu z 4 kwartałem 2015 r. wzrost współczynnika aktywności zawodowej wystąpił wśród osób w grupie wieku 25-34 lata (4,7 p. proc.), 45-54 lata (o 8,9 p. proc.) i 55-64 lata (o 9,2%). W dwóch grupach wieku 15-24 lata i 35-44 lata wskaźnik ten zmniejszył się, odpowiednio o 4,3 p. proc. i 0,4 p. proc.

Uwzględniając poziom wykształcenia, najwyższy współczynnik aktywności zawodowej odnotowano wśród osób z wyższym wykształceniem – 81,7%. Wśród osób z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym aktywnych zawodowo było 61,2%, a z zasadniczym zawodowym lub branżowym I stopnia – 54,9%. Najniższa aktywność zawodowa dotyczyła osób z niskim poziomem wykształcenia – w tej grupie 15,3% osób posiadało pracę lub jej poszukiwało. W porównaniu z 4 kwartałem 2015 r. aktywność zawodowa wzrosła wśród osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (o 0,4 p. proc.). Spadek zanotowano wśród osób z wykształceniem wyższym (o 0,4 p. proc.), policealnym oraz średnim zawodowym (o 2,0 p. proc.), i zasadniczym zawodowym (o 3,7 p. proc.) oraz wśród osób z najniższym wykształceniem (o 1,2 p. proc.).

Uwzględniając stan cywilny, najwyższy współczynnik aktywności zawodowej w 4 kwartale 2022 r. zanotowano wśród osób rozwiedzionych (47 tys.) – 70,2% oraz wśród żonatych mężczyzn i zamężnych kobiet (450 tys. osób) – 62,7%. W grupie kawalerowie i panny (207 tys.) wskaźnik ten wyniósł 56,0%, a wśród wdów i wdowców (71 tys.) – 11,3%.

Wykres 26. Współczynnik aktywności zawodowej według kwartałów
Chart 26. Activity rate by quarters

Wskaźnik zatrudnienia według BAEL obliczono jako udział pracujących danej kategorii w ogólnej liczbie ludności danej kategorii.

W 4 kwartale 2022 r. wskaźnik zatrudnienia wyniósł 56,0%, co oznacza, że na każde 100 osób, które ukończyły 15-89 lat przypadało 56 osób pracujących. W porównaniu z 4 kwartałem 2015 r. wskaźnik zwiększył się o 5,0 p. proc., a w odniesieniu do 4 kwartału 2021 r. o 0,9 p. proc. W kraju wskaźnik zatrudnienia wyniósł 56,5%, tj. o 0,5 p. proc. więcej niż w województwie.

Wskaźnik zatrudnienia wykazywał istotne zróżnicowanie w zależności od płci – zdecydowanie wyższy był wśród mężczyzn (63,9%) niż wśród kobiet (48,6%).

W porównaniu z 4 kwartałem 2015 r. wskaźnik zatrudnienia zwiększył się zarówno wśród mężczyzn (o 6,1 p. proc.), jak i wśród kobiet (o 3,7 p. proc.). Jego wzrost odnotowano także uwzględniając miejsce zamieszkania, przy czym większy był na wsi (o 6,6 p. proc. do 56,3%) niż w miastach (o 4,1 p. proc. do 55,8%).

W odniesieniu do 4 kwartału 2021 r. wskaźnik zatrudnienia utrzymał kierunek wzrostu, zarówno w grupach osób wyróżnionych ze względu na płeć, jak i miejsce zamieszkania. Zwiększył się wśród kobiet o 1,1 p. proc. i wśród mężczyzn o 0,4 p. proc. Pośród mieszkańców wsi wzrósł o 1,2 p. proc., a w miastach o 0,6 p. proc.

Ze względu na wiek, najwyższą wartość wskaźnika zatrudnienia odnotowano w grupie 25-34 lata (87,0%), następnie 35-44 lata (86,7%), 45-54 lata (85,5%), 55-64 lata (57,5%). W najmłodszej grupie wieku, tj. 15-24 lata wskaźnik wyniósł 23,6%.

W porównaniu z 4 kwartałem 2015 r. wskaźnik zatrudnienia zwiększył się w każdej z analizowanych grup wieku. Największy wzrost wystąpił wśród osób w wieku 55-64 lata (o 11,2 p. proc.), 45-54 lata (o 10,7 p. proc.) i 25-34 lata (o 10,4 p. proc.). W pozostałych grupach wieku wskaźnik wzrósł kolejno: 35-44 lata (o 4,1 p. proc.) i 15-24 lata (o 0,2 p. proc.). Powyższa analiza wskazuje, że na przestrzeni pięciu lat, wyraźnie zwiększył się poziom zatrudnienia pośród osób będących w wieku produkcyjnym niemobilnym (45-54 lata i 55-64 lata). W tym czasie nastąpił także wzrost wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych (w wieku 16-64 lata) – o 7 p. proc.

W zestawieniu z 4 kwartałem 2021 r. wskaźnik zatrudnienia wzrósł wśród osób we wszystkich analizowanych grupach wieku, poza najmłodszymi (15-24 lata), gdzie odnotowano spadek o 3,4 p. proc. Największy wzrost wskaźnika wystąpił pośród osób w wieku 55-64 lata (o 5,0 p. proc.) i 25-34 lata (o 3,8 p. proc.).

Wśród osób w wieku produkcyjnym (20-64 lata) wskaźnik zatrudnienia wyniósł 77,1% i zwiększył się zarówno w porównaniu z 4 kwartałem 2015 r. (o 9,7 p. proc.), jak i w relacji do 4 kwartału 2021 r. (o 2,1 p. proc.).

Do pracujących według BAEL zaliczono osoby w wieku 15–89 lat które w okresie badanego tygodnia: wykonywały przez co najmniej 1 godzinę pracę przynoszącą zarobek lub dochód tzn. były zatrudnione w firmie/instytucji publicznej lub u prywatnego pracodawcy, pracowały we własnym (lub dzierżawionym) gospodarstwie rolnym lub prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem, pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem, miały pracę, ale jej nie wykonywały:

- a) z powodu choroby lub urlopu wypoczynkowego, urlopu związanego z rodzicielstwem (macierzyńskiego, rodzicielskiego, ojcowskiego lub wychowawczego), organizacji czasu pracy (systemu pracy lub odbioru nadgodzin), szkolenia związanego z wykonywaną pracą,
- b) z powodu sezonowego charakteru pracy, jeśli w okresie poza sezonem nadal regularnie wypełniały zadania i obowiązki związane z pracą lub prowadzeniem działalności (z wyłączeniem obowiązków prawnych lub administracyjnych),
- c) z innych powodów, jeśli przewidywany okres nieobecności w pracy nie przekracza 3 miesięcy.

W 4 kwartale 2022 r. zatrudnionych było 365 tys. osób, tj. 84,1% ogółu pracujących (w tym 67,7% w sektorze prywatnym). W kraju osoby zatrudnione stanowiły 80,4% ogółu pracujących, tj. o 3,7 p. proc. mniej niż w województwie. Udział pracujących na własny rachunek wyniósł 10,8% (wobec 14,6% w kraju), a pracodawców – 5,1% (o 1,0 p. proc. więcej niż w kraju).

Zbiorowość zatrudnionych posiadających umowę na czas określony liczyła 47 tys. osób (12,9% ogółu zatrudnionych). Pracę na czas nieokreślony wykonywało 317 tys. osób (86,8% ogółu zatrudnionych).

Najliczniejszą zbiorowość wśród pracujących stanowiły osoby w grupie wieku 35-44 lata – 31,6%. Ponad 20% ogółu pracujących to osoby w wieku 45-54 lata (24,5%) oraz 25-34 lata (20,1%). Najmniej pracujących było w wieku 15-24 lata (4,9%). W porównaniu z 4 kwartałem 2015 r. wzrósł udział pracujących w wieku 35-44 lata (o 4,1 p. proc.) i 45-54 lata (o 3,0 p. proc.), natomiast spadł w wieku 15-24 lata (o 1,1 p. proc.) i 25-34 lata (o 6,0 p. proc.).

Blisko 80% pracujących w badanym tygodniu przepracowało 40 godzin i więcej, przy czym w miastach odsetek ten był niewiele większy (80,2%) niż na wsi (79,5%). Udział kobiet pracujących w takim wymiarze godzin wyniósł 74,9% i był mniejszy od udziału mężczyźni (83,7% ogółu pracujących mężczyzn).

W 4 kwartale 2022 r. liczba biernych zawodowo wyniosła 337 tys., tj. 43,5% ogółu ludności w wieku 15-89 lat (w kraju było to o 1,7 p. proc. więcej). Odsetek ten zmniejszył się w porównaniu z 4 kwartałem 2015 r., jak i z analogicznym kwartałem poprzedniego roku – odpowiednio o 1,9 p. proc. i 0,6 p. proc. Liczba biernych zawodowo spadła w porównaniu z 4 kwartałem 2015 r. (o 31 tys., tj. o 8,4%). Zmniejszyła się także w ujęciu rocznym (o 6 tys., tj. o 1,7%).

Wśród biernych zawodowo przeważały kobiety (205 tys., tj. 60,8% ogółu) oraz mieszkańcy miast (217 tys., tj. 64,4%). W porównaniu z 4 kwartałem 2015 r. liczba osób biernych zawodowo zmniejszyła się zarówno ze względu na kategorię płci, jak i miejsce zamieszkania. Spadła liczba biernych zawodowo mężczyzn (o 17 tys., tj. o 11,5%) i kobiet (o 15 tys., tj. o 6,8%). Wśród mieszkańców wsi liczba biernych zawodowo zmniejszyła się o 16 tys., tj. o 11,8%, a w miastach o 16 tys., tj. o 6,9%.

W odniesieniu do 4 kwartału 2021 r. zbiorowość biernych zawodowo zmniejszyła się także wśród kobiet o 5 tys., tj. o 2,4% i wśród mężczyzn o 3 tys., tj. o 2,2%. Spadek liczby biernych zawodowo zanotowano zarówno w miastach (o 5 tys., tj. o 2,3%), jak i na wsi (o 1 tys., tj. o 0,8%).

W wieku produkcyjnym było 33,2% zbiorowości biernych zawodowo. Większość biernych zawodowo stanowiły osoby w wieku 55-89 lat (65,3%). Ich liczba zmniejszyła się w porównaniu z 4 kwartałem 2015 r. o 3 tys., tj. o 1,3%.

Uwzględniając wykształcenie osób biernych zawodowo, najwięcej – 29,5% deklarowało co najwyżej gimnazjalne. Prawie co piąta osoba posiadała wykształcenie zasadnicze zawodowe/branżowe I stopnia (24,4%). Osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym stanowiły 23,8% ogółu biernych zawodowo, a osoby z wyższym wykształceniem - 9,5%.

W województwie lubuskim, podobnie jak w kraju, głównym powodem niewykonywania i nieposzukiwania pracy dla ponad połowy (51,4%) biernych zawodowo w wieku 15-74 lata było pobieranie świadczenia emerytalnego. Kobiety stanowiły 62,1% tej grupy (wobec 63,0% w kraju). W porównaniu z 4 kwartałem 2021 r. odsetek osób niewykonyjących i nieposzukujących pracy z powodu pobierania świadczenia emerytalnego zmniejszył się o 5,2 p. proc. Kolejne najczęstsze przyczyny niepodjęcia pracy to nauka oraz uzupełnianie kwalifikacji (22,3%, tj. o 6,8 p. proc. więcej niż przed rokiem), także choroba lub niepełność (8,9%, tj. o 24,2 p. proc. mniej niż przed rokiem). Blisko 7% osób wskazało na powody rodzinne i związane z prowadzeniem domu, tj. mniej o 5,0 p. proc. w porównaniu z analogicznym kwartałem poprzedniego roku.

5.2. Jakość życia

5.2. Quality of life

Zamożność mieszkańców

Inhabitant's wealth

W 2021 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w województwie lubuskim wzrosło w porównaniu z poprzednim rokiem, jak i w odniesieniu do 2015 r. Tendencję wzrostu odnotowano także w 2022 r. – przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw zwiększyło się w porównaniu z 2021 r. i stanowiło blisko 89% średniego wynagrodzenia w kraju.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto to stosunek sumy wynagrodzeń osobowych brutto, honorariów wypłaconych niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, wypłat z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach oraz dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej do przeciętnej liczby zatrudnionych w danym okresie; po wyeliminowaniu osób wykonujących pracę nakładczą oraz zatrudnionych za granicą.

W 2021 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w województwie lubuskim (na podstawie rocznego badania Z-06) wyniosło 5286,50 zł i było o 11,9% niższe od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w kraju. W porównaniu z 2020 r. i z 2015 r., przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w województwie wzrosło odpowiednio o 9,4% i 48,2% (wobec wzrostu w kraju analogicznie o 8,6% i 44,6%).

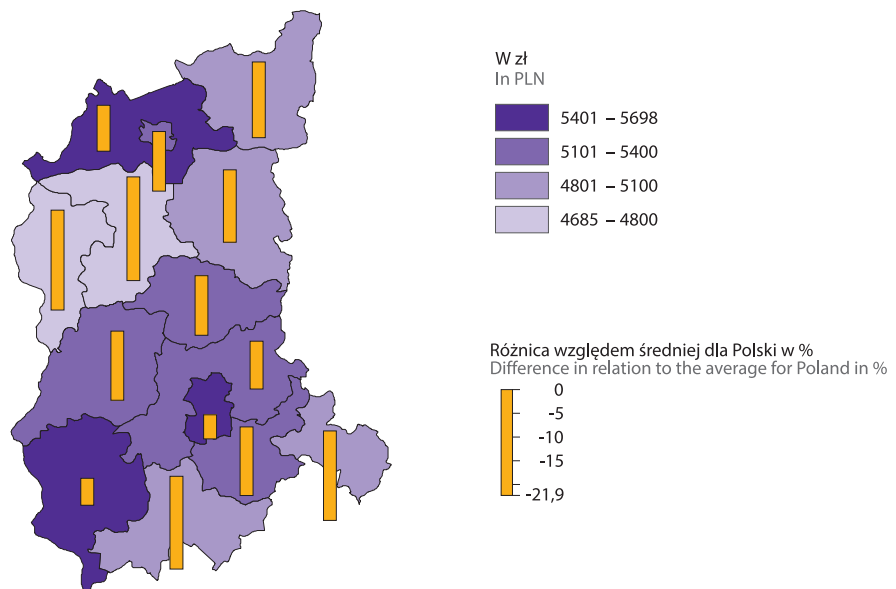
W pierwszej części analizy informacje wynikowe o wysokości przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto zaprezentowano na podstawie rocznego badania statystyki publicznej Z-06 o pracujących, wynagrodzeniach i czasie pracy (dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących) - na tej podstawie przedstawiono zróżnicowanie terytorialne wynagrodzeń (do poziomu powiatów) w 2021 r. (jako ostatnim dostępnym).

W 2021 r. w czterech powiatach województwa lubuskiego przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto przewyższyło wartość przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia zanotowanego dla województwa ogółem. Najwyższe przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto wystąpiło w mieście na prawach powiatu – w Zielonej Górze (o 7,8% więcej niż w województwie ogółem). Następnie, na zbliżonym poziomie ukształtowało się przeciętne miesięczne wynagrodzenie w powiecie żarskim (o 7,1% więcej niż w województwie). W powiecie gorzowskim i zielonogórskim przeciętne miesięczne wynagrodzenie było wyższe od przeciętnego w województwie odpowiednio o 2,5% i 2,0%.

Najniższą wartość przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia zanotowano w powiecie sulęcińskim (o 11,4% mniej niż w województwie) i w powiecie ślubickim (o 10,5% mniej niż w województwie). W powiatach żagańskim i wschowskim przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto było niższe od średniej jego wartości w województwie odpowiednio o 8,8% i 8,0%. W pozostałych powiatach województwa lubuskiego przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto było niższe od średniej wojewódzkiej w granicach 3 – 5% (powiat strzelecko-drezdenecki o 4,7%, międzyrzecki o 3,8%, krośnieński o 3,0% i nowosolski o 2,9%) oraz o niespełna 1% (w mieście na prawach powiatu w Gorzowie Wielkopolskim i w powiecie świebodzińskim – o 0,8% w każdym poniżej średniej wojewódzkiej).

Natomiast zestawienie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w powiatach województwa lubuskiego ze średnią krajową ukazuje, że w 2021 r. w każdym z powiatów ukształtowało się ono poniżej przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto zanotowanego dla Polski ogółem.

Mapa 27. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto^a w 2021 r.
Map 27. Average monthly gross wages and salaries^a in 2021

^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.
^a Excluding entities employing less than 9 persons.

W drugiej części analizy informacje wynikowe o wysokości przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto zaprezentowano na podstawie miesięcznego meldunku o działalności gospodarczej DG-1 (dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; w ramach badania podmioty o liczbie pracujących 50 lub więcej osób badane są metodą pełną, a podmioty o liczbie pracujących od 10 do 49 osób - metodą reprezentacyjną) – na tej podstawie przedstawiono przeciętne miesięczne wynagrodzenia w województwie w sektorze przedsiębiorstw w 2022 r. (jako ostatnim dostępnym).

W 2022 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw wyniosło 5910,45 zł i było o 11,2% niższe od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w kraju. W porównaniu z poprzednim rokiem wartość wynagrodzenia wzrosła o 15,0% (wobec wzrostu w kraju o 13,0%).

Sektor przedsiębiorstw obejmuje podmioty o liczbie pracujących 10 i więcej osób prowadzące działalność gospodarczą w zakresie: leśnictwa i pozyskiwania drewna; rybołówstwa w wodach morskich; górnictwa i wydobywania; przetwórstwa przemysłowego; wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; dostawy wody; gospodarowania ściekami i odpadami oraz działalności związanej z rekultywacją; budownictwa; handlu hurtowego i detalicznego; naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle; transportu i gospodarki magazynowej; działalności związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi; informacji i komunikacji; działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości; działalności firm centralnych (head offices); doradztwa związanego z zarządzaniem; działalności w zakresie architektury i inżynierii; badań i analiz technicznych; reklamy, badania rynku i opinii publicznej; pozostałej działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej; działalności w zakresie usług administrowania i działalności wspierającej; działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją; naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego; pozostałej indywidualnej działalności usługowej.

Najwyższe przeciętne miesięczne wynagrodzenie zanotowano w przedsiębiorstwach prowadzących działalność w zakresie informacji i komunikacji (o 63,9% wyższe od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w województwie). Powyżej średniej wojewódzkiej ukształtowało się także przeciętne wynagrodzenie w przetwórstwie przemysłowym (o 3,4%), w przedsiębiorstwach zajmujących się transportem i gospodarką magazynową (o 3,1%) oraz działalnością profesjonalną, naukową i techniczną (o 1,9%). Niższe wynagrodzenia od średniego w województwie zanotowano m.in. w przedsiębiorstwach prowadzących działalność w zakresie administrowania i działalności wspierającej (o 35,7%), zakwaterowania i gastronomii (o 19,8%), obsługi rynku nieruchomości (o 11,6%), dostawy wody; gospodarowania ściekami i odpadami; rekultywacji (o 6,5%) handlu; naprawy pojazdów samochodowych (o 5,9%) oraz w zakresie budownictwa (o 4,9% niższe od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w województwie).

Tablica 14. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw

Table 14. Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector

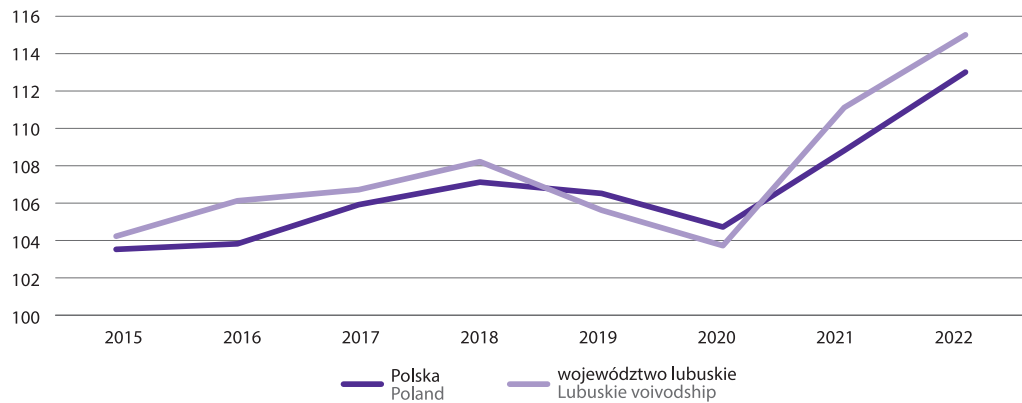
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł Average monthly gross wages and salaries in PLN	3447,08	4624,90	5140,32	5910,45
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej (Polska=100) Average monthly gross wages and salaries in relation to the average domestic (Poland=100)	83,6	85,5	87,3	88,8

Spośród sekcji o znaczącym udziale w przeciętnym zatrudnieniu (łącznie 76,1% ogółu zatrudnionych w sektorze przedsiębiorstw) najwyższy wzrost wynagrodzenia brutto w skali roku zanotowano w przetwórstwie przemysłowym (o 11,3%), handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 16,9%) oraz w transporcie i gospodarce magazynowej (o 45,0%).

W pozostałych sekcjach wzrost wynagrodzeń w skali roku wystąpił m.in. w zakwaterowaniu i gastronomii (o 26,2%), działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 15,4%), w budownictwie (o 13,8%) oraz administrowaniu i działalności wspierającej (o 6,2%).

Wykres 27. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw. Rok poprzedni=100

Chart 27. Indices of average monthly gross wages and salaries in enterprise sector. Previous year=100

W 2022 r. przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w województwie wyniosła łącznie 226,1 tys. i zmniejszyła się w porównaniu z poprzednim rokiem o 0,2%. Stanowiła ona 23,1% ogółu ludności województwa (stan w dniu 31.12.2022 r.) a jej odsetek utrzymał się na zbliżonym poziomie w odniesieniu do ub. roku. W kraju udział emerytów i rencistów wyniósł 24,5%.

Tablica 15. Świadczenia społeczne
Table 15. Social benefits

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w tys. Average monthly number of retirees and pensioners in thousands	214,8	227,6	226,6	226,1
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł Average monthly gross retirement and other pension paid from non-agricultural social security system in PLN	1810,13	2224,21	2384,65	2616,25
w tym emerytura of which retirement pay	1916,33	2297,82	2466,05	2706,91
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w zł Average monthly gross retirement and other pension of farmers in PLN	1319,74	1504,97	1542,66	1619,12
w tym emerytura of which retirement pay	1394,78	1554,37	1597,10	1672,99

W latach 2015-2021 nastąpiła poprawa sytuacji materialnej gospodarstw domowych w województwie lubuskim. Gospodarstwa z roku na rok osiągały coraz wyższe dochody i ponosiły większe wydatki (z wyjątkiem 2020 r. kiedy obserwowany był spadek wydatków). Wyraźnie wzrosła wielkość osobistych oszczędności Lubuszan.

W 2021 r. przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym wyniósł 2127 zł (103,1% średniej krajowej) i był realnie wyższy o 2,5% (nominalnie o 7,9%) od dochodu z 2020 r. Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę osiągnęły wielkość 1300 zł i były realnie wyższe o 6,7% (nominalnie o 12,4%) od wydatków z 2020 r.

Dochód do dyspozycji na 1 osobę w gospodarstwie domowym wyniósł 2087 zł (103,6% średniej krajowej) i był realnie wyższy o 2,6% (nominalnie o 8,0%) w porównaniu z 2020 r.

Struktura przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2021 r. przedstawiała się następująco: dochody z pracy najemnej stanowiły 53,0%, dochody z pracy na własny rachunek stanowiły 9,0%, dochody z gospodarstwa rolnego – 1,3%, dochody ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych – 34,4% i inne dochody – 2,3%.

W porównaniu z rokiem poprzednim nastąpiły wyraźne zmiany w strukturze przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych. Zmniejszył się o 4,0 p. proc. udział dochodów z pracy najemnej w strukturze dochodów ogółem, wzrósł natomiast udział dochodów ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych – o 2,1 p. proc. oraz udział dochodów z pracy na własny rachunek – o 1,7 p. proc. W przypadku dochodów z gospodarstwa rolnego zanotowano niewielką zmianę (spadek udziału o 0,1 p. proc.).

Dochód rozporządzalny to suma bieżących dochodów gospodarstwa domowego z poszczególnych źródeł, pomniejszona o zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych płacone przez płatnika w imieniu podatnika, o podatki od dochodów z własności, podatki płacone przez osoby pracujące na własny rachunek, w tym przedstawicieli wolnych zawodów i osób użytkujących gospodarstwo indywidualne w rolnictwie oraz o składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne - wyniki **Badania Budżetów Gospodarstw Domowych**.

Tablica 16. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny

Table 16. Average monthly available income

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021	2021 Polska Poland
	w zł		in PLN		
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym Average monthly available income per capita in household	1419,58	1794,12	1971,47	2126,85	2061,93
w tym dochód do dyspozycji of which disposable income	1354,22	1755,78	1931,93	2086,67	2014,61

Wśród przeciętnej miesięcznej liczby świadczeniobiorców pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych (ZUS) najliczniejszą grupę stanowiły osoby pobierające emeryturę – 76,9% (tj. o 1,0 p. proc. więcej w porównaniu z 2021 r.), następnie osoby pobierające renty rodzinne – 13,7% (o 0,2 p. proc. mniej) i osoby pobierające renty z tytułu niezdolności do pracy – 9,4% (o 0,8 p. proc. mniej).

Wśród przeciętnej miesięcznej liczby świadczeniobiorców kasy rolniczego ubezpieczenia społecznego (KRUS) najliczniejszą grupę stanowiły także osoby pobierające emeryturę – 74,1% (o 0,3 p. proc. mniej w porównaniu z poprzednim rokiem), następnie otrzymujący renty z tytułu niezdolności do pracy – 21,7% (grupa ta utrzymała się na zbliżonym poziomie w porównaniu z poprzednim rokiem) i osoby pobierający renty rodzinne – 4,2% (o 0,2 p. proc. więcej).

Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych (ZUS) była o 8,8% niższa od średniej krajowej. Jej wartość ukształtowała się na poziomie 2616,25 zł (wzrost o 9,7% w porównaniu z 2021 r.), w tym emerytura – 2706,91 zł (wzrost o 9,8%). W Polsce w porównaniu z 2021 r. odnotowano wzrost przeciętnej emerytury i renty brutto o 9,4%.

Natomiast przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych (KRUS) była wyższa od średniej krajowej o 7,9%. Wyniosła 1619,12 zł (wzrost o 5,0% w porównaniu z 2021 r.), w tym emerytura – 1672,99 zł (wzrost o 4,8%). W kraju w skali roku wystąpił także wzrost łącznej kwoty przeciętnej miesięcznej emerytury i renty rolników indywidualnych (o 5,0%).

Wybrane wskaźniki spójności społecznej w oparciu o wyniki Europejskiego Badania Warunków Życia Ludności (EU-SILC):

Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych to odsetek osób z rocznym ekwiwalentnym dochodem do dyspozycji poniżej progu zagrożenia ubóstwem, który wynosi 60% krajowej mediany rocznych ekwiwalentnych dochodów do dyspozycji uwzględniający transfery społeczne.

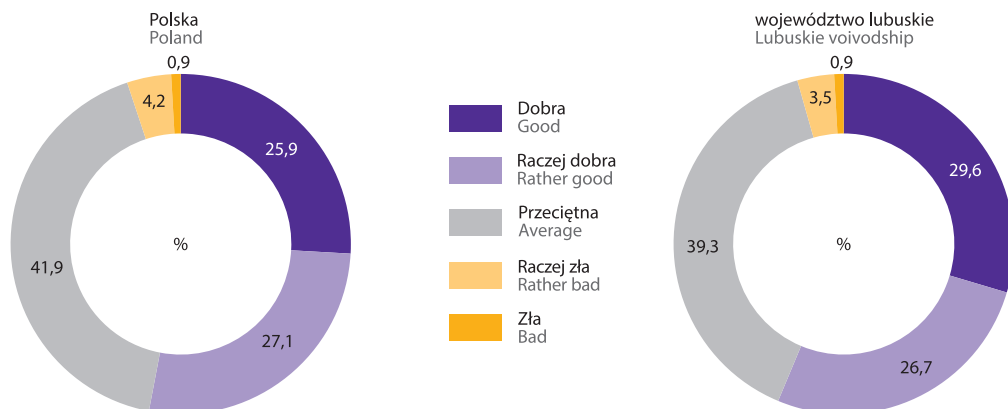
Współczynnik Giniego to miara nierówności rozkładu dochodów; przybiera wartość między 0 a 1 (lub jeśli przemnożymy przez 100, między 0 a 100). Wskaźnik ten osiągnąłby wartość 0 (rozkład jednorodny), gdyby wszystkie osoby miały ten sam dochód, natomiast wartość 1, gdyby wszystkie osoby poza jedną miały dochód zerowy. Zatem, im wyższa jest wartość wskaźnika, tym większy jest stopień koncentracji dochodów i większe jest ich zróżnicowanie. W badaniu EU-SILC wskaźnik ten wyliczono dla rocznego ekwiwalentnego dochodu do dyspozycji gospodarstwa domowego.

W 2021 r. w województwie lubuskim nastąpił wzrost zasięgu ubóstwa ekonomicznego szacowanego w oparciu o dochody gospodarstw domowych. Wyniki badania EU-SILC z 2021 r. wskazują, że – biorąc pod uwagę sytuację dochodową gospodarstw domowych z 2020 r. – wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym (po uwzględnieniu transferów społecznych) osiągnął w województwie wartość 12,8% i był o 1,1 p. proc. większy niż w roku poprzednim. Za to odsetek osób relatywnie ubogich w województwie był mniejszy niż średnio w kraju (14,8%).

Zróżnicowanie w dochodach na osobę w gospodarstwach domowych mierzone współczynnikiem Giniego, w latach 2020 i 2021 wyniosło odpowiednio 22,5% i 23,1%. Wartość tego współczynnika była niższa niż dla ogółu gospodarstw domowych w kraju (26,8% w 2021 r.).

W porównaniu z 2020 r. nastąpiła niewielka poprawa subiektywnej oceny sytuacji materialnej gospodarstw domowych. Prawie 30% respondentów oceniło sytuację materialną własnego gospodarstwa domowego jako dobrą, a ponad 26,7% jako raczej dobrą. Rok wcześniej było to odpowiednio 28,1% i 29,4%. Dla 4,4% gospodarstw domowych sytuacja materialna była raczej zła oraz zła, przed rokiem odsetek ocen negatywnych wyniósł 4,5%. Dla porównania w kraju 25,9% gospodarstw domowych oceniło swoją sytuację materialną jako dobrą i 27,1% jako raczej dobrą. Odsetek ocen złych lub raczej złych wyniósł 5,1%.

Wykres 28. Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych w 2021 r.
Chart 28. Subjective evaluation of material situation of household in 2021

Pomoc społeczna i wspieranie rodziny

Social welfare and family support

W województwie utrzymuje się tendencja spadkowa liczby korzystających ze świadczeń społecznych. Przy czym wskaźnik beneficjentów w przeliczeniu na 10 tys. ludności jest wyższy niż średnio w kraju. Rodziny najczęściej korzystają z pomocy z powodu ubóstwa, długotrwałej choroby i niepełnosprawności. W 2021 r. na pomoc społeczną wydano mniej w porównaniu z rokiem poprzednim, jak i w odniesieniu do 2015 r. W ujęciu rocznym zmniejszyła się przede wszystkim kwota wydatków na świadczenia wychowawcze 500+, zasiłki rodzinne i świadczenia z funduszu alimentacyjnego. W porównaniu z rokiem poprzednim przybyły nowe placówki sprawujące opiekę nad dziećmi do lat 3. Licząc od 2015 r. liczba miejsc w tych placówkach wzrosła dwukrotnie.

W 2021 r. świadczenia społeczne przyznano na podstawie decyzji 32,1 tys. osób. W porównaniu z 2020 r. rzeczywista liczba osób pobierających świadczenia zmniejszyła się o 4,1 tys. (o 11,2%), a w odniesieniu do 2015 r. o 25,9 tys. (o 44,7%).

W ramach pomocy społecznej organizowanej i świadczonej przez jednostki samorządu terytorialnego (zadania własne i zlecone), a także realizowanej przez powiatowe centra pomocy rodzinie (zadania własne oraz z zakresu administracji rządowej), na pomoc społeczną w 2021 r. w województwie lubuskim wydano łącznie 107,7 mln zł, tj. o 7,0 mln zł mniej niż w roku poprzednim i o 20,1 mln zł mniej niż w 2015 r.

Pomoc pieniężna wyniosła 81,6 mln zł (o 4,5 mln zł mniej niż w 2020 r. i o 20,2 mln zł mniej niż w 2015 r.), co stanowiło 75,7% wydatków na świadczenia pomocy społecznej. W tym na zasiłki stałe przeznaczono 38,4 mln zł (o 2,5 mln zł mniej niż w 2020 r. oraz o 3,4 mln zł mniej niż w 2015 r.), na zasiłki okresowe – 18,2 mln zł (o 1,0 mln zł mniej niż w 2020 r. oraz o 13,0 mln zł mniej niż w 2015 r.) i na zasiłki celowe – 23,7 mln zł (o 1,0 mln zł mniej niż w 2020 r. oraz o 4,6 mln zł mniej niż w 2015 r.).

W ramach pomocy niepieniężnej na świadczenia wydano 26,2 mln zł (o 2,6 mln zł mniej niż w roku poprzednim, natomiast o 0,2 mln zł więcej niż w 2015 r.), tj. 24,3% ogółu wydatków. Na zapewnienie posiłków przeznaczono 7,0 mln zł, tj. 26,9% wydatków na pomoc niepieniężną, to o 0,9 mln zł mniej niż w 2020 r. oraz o 7,3 mln zł mniej niż w 2015 r. Wyższą kwotę niż w 2020 r. i w 2015 r. wydano na schronienie (1,6 mln zł – odpowiednio więcej o 0,1 mln zł i o 0,9 mln zł). Na usługi opiekuńcze wraz ze specjalistycznymi usługami opiekuńczymi wydano 16,0 mln zł (o 2,0 mln zł mniej niż w 2020 r., natomiast o 6,3 mln zł więcej niż w 2015 r.), a na sprawienie pogrzebu 0,5 mln (o 0,01 mln zł mniej niż w 2020 r., natomiast o 0,09 mln zł więcej niż w 2015 r.).

Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, w przeliczeniu na 10 tys. ludności, zmniejszyła się z 568 osób w 2015 r. do 324 osób w 2021 r. Wartość tego wskaźnika w skali kraju w 2021 r. wyniosła 257 osób.

Karta Dużej Rodziny oferuje rodzinom wielodzietnym tj. przynajmniej z trójką dzieci, system zniżek oraz dodatkowych uprawnień przy korzystaniu z oferty kulturalnej, rekreacyjnej, transportowej na terenie całego kraju. Po nowelizacji ustawy, od 1 stycznia 2019 r. prawo do Karty Dużej Rodziny przysługuje rodzicom i małżonkom rodziców, którzy mieli w przeszłości na utrzymaniu co najmniej troje dzieci, bez względu na ich wiek. W 2021 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, liczba rodzin, które posiadały Kartę Dużej Rodziny zwiększyła się o ponad 2,5 tys. i wyniosła 28,4 tys. Największa liczba posiadaczy kart zamieszkiwała powiat żarski (2,7 tys. wydanych kart) i nowosolski (2,6 tys.), a najmniejsza powiaty: ślubicki, międzyrzeczki i krośnieński (po 1,4 tys.).

Tablica 17. Świadczenia pomocy społecznej
Table 17. Social assistance benefits

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Osoby, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej (rzeczywista liczb osób) Beneficiaries of social assistance benefits (real number of person total)	57934	38618	36123	32065
Udzielone świadczenie w tys. zł Benefits granted in thousand PLN	127800,0	115796,3	114759,1	107736,4
pomoc pieniężna financial assistance	101798,9	86361,8	86018,8	81559,8
pomoc niepieniężna non-financial assistance	26001,1	29434,6	28740,3	26176,5
Osoby, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej na 10 tys. ludności Beneficiaries per 10 thousand population	568,3	381,2	362,5	324,1

Środowiskowa pomoc społeczna zrealizowana w 2021 r. w województwie na podstawie ustawy o pomocy społecznej została skierowana do 23,2 tys. gospodarstw domowych. Liczba gospodarstw domowych korzystających z tej formy pomocy spadła w porównaniu z rokiem poprzednim (o 2,2 tys.) oraz w odniesieniu do 2015 r. (o 13,3 tys.). Tendencja spadkowa w tym zakresie utrzymuje się od 2015 r.

Liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w 2021 r. wyniosła 42,2 tys. i była o 5,5 tys. mniejsza niż w 2020 r. oraz o 40,8 tys. mniejsza niż 2015 r. Zasięg korzystania z pomocy społecznej, czyli udział beneficjentów w ogólnej liczbie ludności województwa w 2021 r. wyniósł 4,3% i zmniejszył się o 0,5 p. proc. w porównaniu z 2020 r. oraz o 3,8 p. proc. w odniesieniu do 2015 r. Średnio w kraju udział beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej wyniósł 3,7%.

Występuje silne powiatowe zróżnicowanie zasięgu korzystania z pomocy społecznej osób i gospodarstw domowych. W 2021 r. najczęściej ze środowiskowej pomocy społecznej korzystała ludność zamieszkująca powiaty: strzelecko-drezdenecki (8,3% ogólnej liczby mieszkańców), sulęciński (7,5%) i wschowski (5,8%). Z kolei najmniejszy odsetek beneficjentów notowano w miastach na prawach powiatu, w Zielonej Górze (2,4%) i Gorzowie Wlkp. (2,5%).

Wśród gmin województwa, największy, bo 12,3% udział korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej (w liczbie ludności gminy) odnotowano w gminie miejsko-wiejskiej Dobiegniew, kolejno w gminach wiejskich: Przytoczna, Bytnica i Bojadła (po ok. 10%), a także w gminie miejskiej Gozdnicza oraz w gminie miejsko-wiejskiej Cybinka i Sulęcín (po ok. 9%). Najmniejszy udział beneficjentów – oprócz miast na prawach powiatu – zanotowano w gminie wiejskiej Deszczno – 2,4%. Poniżej 3% udział notowano w gminie miejskiej Żagań, gminie wiejskiej Zabór oraz w gminach miejsko-wiejskich: Świebodzin, Międzyrzecz i Babimost.

Liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. ludności w 2021 r. wyniosła 427, to o 52 osoby mniej niż rok wcześniej oraz o 387 osób mniej w odniesieniu do 2015 r. Średnio w kraju były to 373 osoby w przeliczeniu na 10 tys. ludności.

Środowiskowa pomoc społeczna to pomoc udzielana ludności w miejscu zamieszkania za pośrednictwem ośrodka pomocy społecznej. Dane oszacowano na podstawie Zbioru Centralnego Krajowego Systemu Monitoringu Pomocy Społecznej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, zawierającego informację o zrealizowanych świadczeniach środowiskowej pomocy społecznej i od- biorcach tej pomocy – gospodarstwach domowych i ich członkach oraz osobach bezdomnych.

Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej to wszyscy członkowie gospodarstw domowych oraz osoby bezdomne, które w roku badania otrzymały przynajmniej raz jakąkolwiek pomoc świadczoną przez ośrodki pomocy społecznej w miejscu zamieszkania zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zmianami).

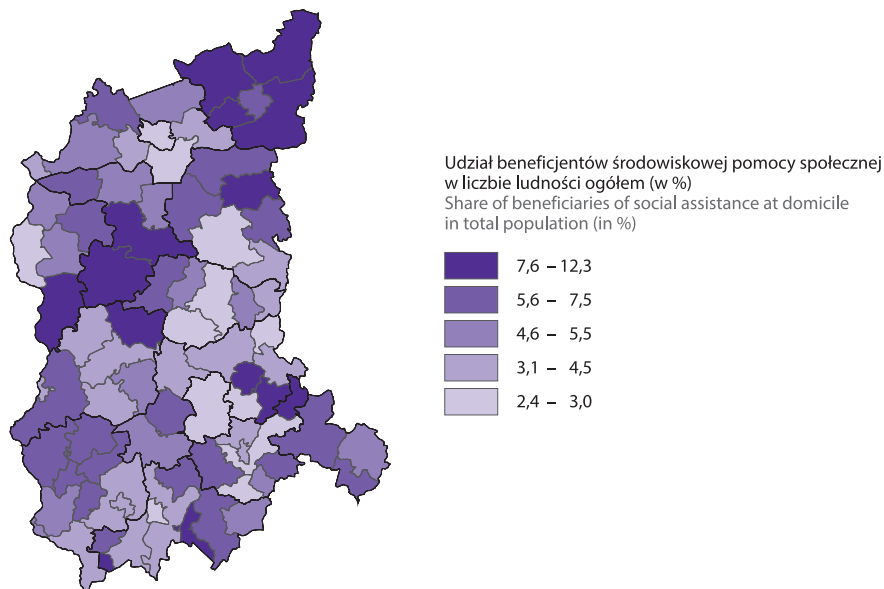
Tablica 18. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej

Table 18. Beneficiaries of community social assistance

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej Households benefiting from community social assistance according	36455	26935	25356	23156
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej Beneficiaries from community social assistance	83006	52082	47710	42212
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności Beneficiaries per 10 thousand population	814,2	514,1	478,8	426,6

Mapa 28. Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w 2021 r.

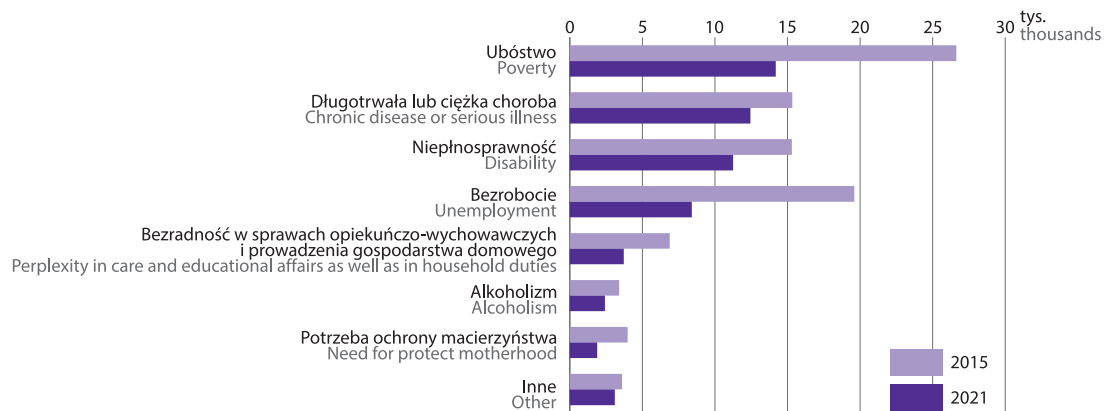
Map 28. Scope of use of community social assistance in 2021

W 2021 r. najczęściej pomocy udzielano z powodu ubóstwa, które było przyczyną przyznania świadczenia dla 14,2 tys. rodzin, o ponad 12,4 tys. rodzin mniej w porównaniu z 2015 r. Z powodu ubóstwa pomoc otrzymało prawie 25% ogółu rodzin korzystających z pomocy środowiskowej.

Dla prawie 22% rodzin przyczyną udzielenia pomocy była długotrwała lub ciężka choroba (12,4 tys. rodzin – o 2,9 tys. mniej niż w 2015 r.), a dla 19,6% niepełnosprawność (11,3 tys. rodzin – o 4,1 tys. mniej). Ponad 14% rodzin otrzymało pomoc z powodu bezrobocia (8,4 tys. rodzin – o 11,2 tys. mniej niż w 2015 r.). Innymi powodami udzielenia pomocy były: bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego (6,5% rodzin), alkoholizm (4,2%), potrzeba ochrony macierzyństwa (3,3%) czy bezdomność (2,0%).

Wykres 29. Rodziny, którym na podstawie decyzji przyznano pomoc według przyczyn^a
Chart 29. Number of families with assigning help (based on the decisions) by reasons^a

^a Na podstawie decyzji.
^a Based on the decisions.

W 2021 r. kontynuowano realizowanie rozpoczętego w kwietniu 2016 r. rządowego programu „Rodzina 500 plus”, będącego wsparciem kierowanym przede wszystkim do rodzin z dziećmi. Świadczeniem wychowawczym w wysokości 500 zł miesięcznie w 2021 r. objęto w województwie przeciętnie 156,4 tys. dzieci (w wieku do 18 lat), które przebywały w rodzinach naturalnych. Było to o 0,8 tys. dzieci mniej w porównaniu z 2020 r.

Wydatki z tytułu wypłaty świadczeń wychowawczych wyniosły 999,5 mln zł i zmniejszyły się o 1,0% w porównaniu z rokiem poprzednim (w 2020 r. – 1009,5 mln zł).

Tablica 19. Świadczenia wychowawcze „RODZINA 500+”
Table 19. „FAMILY 500+” child-support benefit

Wyszczególnienie Specification	2016	2019	2020	2021
Wydatki na świadczenia wychowawcze w tys. zł Child-raising benefit payments in thousand PLN	422581,7	753709,0	1009523,2	999539,8
Przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny otrzymują świadczenie wychowawcze w tys. Monthly average number of children for whom families received a child-raising benefit in thousands	94,2	$\frac{87,0^a}{148,0}$	157,2	156,4

^a Dane dotyczą okresu: w liczniku – od 1 stycznia do 30 czerwca, w mianowniku – od 1 lipca do 31 grudnia;
^a Data concern the period: in the numerator – from 1 January to 30 June, in the denominator – from 1 July to 31 December.

Uwaga: Od 1 kwietnia 2016 do 30 czerwca 2019 r. przysługiwało rodzicom lub opiekunom dzieci do 18 roku życia, niezależnie od dochodu na drugie i kolejne dziecko, a w przypadku dochodu w wysokości nie przekraczającej 800 zł na osobę, także na pierwsze lub jedyne dziecko. Od 1 lipca 2019 roku przysługuje na każde dziecko do ukończenia 18. roku życia, bez względu na dochód osiągnięty przez rodzinę.

Note: From 1 April 2016 to 30 June 2019, it was available to parents or guardians for each child up to the age of 18, regardless of the income for the second and next child, and in the case of income not exceeding 800 PLN per person, also for the first or only child. Since 1 July 2019, child-raising benefit has been granted to every child until 18 years old, regardless of family income.

W 2021 r. jednorazowe świadczenie w wysokości 300 zł na wyprawkę szkolną wypłacono 115,1 tys. dzieci i osobom uczącym się, tj. o ponad 0,1 tys. więcej niż w 2020 r. (114,9 tys. osób). Kwota świadczeń „Dobry Start” wypłaconych w ciągu roku wyniosła 34,5 mln zł i nieznacznie wzrosła (o 0,2%) w porównaniu z rokiem poprzednim.

Wśród świadczeń rodzinnych dominującą pozycję stanowią zasiłki rodzinne. Przyznanie prawa do zasiłku rodzinnego uzależnione jest m.in. od spełnienia kryterium dochodowego. Liczba dzieci, na które rodziny otrzymały zasiłki rodzinne wraz z dodatkami w 2021 r. wyniosła 33,2 tys., tj. o 6,5 tys. mniej niż w 2020 r. (39,7 tys.). Spadek liczby dzieci, na które rodziny pobierały zasiłki rodzinne związany był m. in. z wysokością kryterium

dochodowego, które było niezmiennie w analizowanym okresie. Część rodzin przy wzroście wynagrodzeń nie spełniała już tego kryterium i w związku z tym nie pobierała zasiłków rodzinnych. W 2021 r. na zasiłki rodzinne (wraz z dodatkami) wydatkowano 70,2 mln zł, tj. o 15,8% mniej niż w 2020 r. (83,4 mln zł).

Dla dzieci i innych osób, które nie otrzymują należnego im wsparcia finansowego od osób zobowiązanych do alimentacji, został stworzony fundusz alimentacyjny. W 2021 r. na świadczenia z funduszu alimentacyjnego wydatkowano w województwie kwotę 32,8 mln zł, tj. o 3,8% mniej niż w 2020 r. (34,1 mln zł.). Wypłata środków ma charakter zwrotny, do jej spłaty zobowiązani są dłużnicy alimentacyjni. W 2021 r. udzielono 82,0 tys. świadczeń, to o ponad 5,1 tys. mniej w porównaniu z rokiem poprzednim.

W województwie z roku na rok wzrasta liczba dzieci, na które rodzice dokonali odliczenia od podatku, a także liczba dzieci, na które przysługiwał zwrot nieodliczonej kwoty ulgi w rocznym zeznaniu podatkowym PIT. W 2020 r. uprawnionych do ulgi prorodzinnej było 174,4 tys. dzieci, tj. o 1,6 tys. więcej niż w 2019 r. Kwota odliczeń z tytułu ulgi prorodzinnej wyniosła 142,5 mln zł, tj. o 2,3% mniej niż rok wcześniej (145,9 mln zł).

Tablica 20. Świadczenia na rzecz rodziny
Table 20. Benefits to the family

Wyszczególnienie Specification	2018	2019	2020	2021
Dobry Start^a Good Start^a				
kwota świadczeń wypłaconych (w ciągu roku) w tys. zł amount of benefits paid (during a year) in thousand PLN	.	.	34453,4	34521,6
liczba dzieci (i osób uczących się), na które wypłacono świadczenie (w ciągu roku) number of children (and learners) for whom benefits have been paid (during a year)	.	.	114924	115058
Zasiłek rodzinny Family allowance				
kwota świadczeń ^b wypłaconych (w ciągu roku) w tys. zł amount of family allowances ^b (during a year) in thousand PLN	108190	97752	83393	70200
liczba dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny number of children, for which the parents shall receive family allowances	53074	48114	39678	33182
udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku w % share of children aged under 17 years, for which the parents shall receive family allowances in the total number of children in this age in %	27,0	24,7	20,4	17,1
Fundusz alimentacyjny Alimony fund				
kwota świadczeń wypłaconych (w ciągu roku) w tys. zł amount of benefits paid (during a year) in thousand PLN	38976,4	35579,5	34065,6	32775,5
liczba wypłaconych świadczeń number of paid benefits	103057	92124	87109	81993
Ulga prorodzinna w zeznaniach podatkowych PIT Family tax relief in PIT tax returns				
kwota odliczeń od podatku z tytułu ulgi prorodzinnej w tys. zł amount of tax deductions for family tax relief in thousand PLN	144720,5	145872,3	142509,2	.
liczba dzieci ^c number of children ^c	171188	172800	174374	.

a W ramach programu „Dobry Start” dla każdego uczącego się dziecka, rozpoczynającego rok szkolny wypłacane jest jeden raz w roku świadczenie na wyprawkę szkolną. b Wraz z dodatkami. c Liczba dzieci podana została łącznie, tj. dzieci, na które dokonano odliczenia od podatku jak również dzieci, na które przysługiwał zwrot nieodliczonej kwoty ulgi na dzieci.

a As part of the “Good Start” program, for each learning child, at the beginning of the school year, a benefit for a school layette is paid once a year. b Including appendices. c The number of children was given in total, i.e. children for whom the child relief was deducted from tax as well as children who were entitled to the reimbursement of not deducted child relief.

W 2021 r. w województwie funkcjonowało 100 żłobków i 30 klubów dziecięcych. W porównaniu z rokiem poprzednim przybyło 12 żłobków i 5 klubów dziecięcych. Natomiast w odniesieniu do 2015 r. liczba żłobków zwiększyła się ponad 2-krotnie, a liczba klubów dziecięcych – ponad 3,5-krotnie. W rezultacie w 2021 r. w 53,7% gmin w województwie odnotowano co najmniej jedną placówkę opieki nad dziećmi do lat 3 (w 2020 r. było to 46,3%, a w 2015 r. – 22,0%).

W końcu 2021 r., żłobki i kluby dziecięce dysponowały łącznie 5,4 tys. miejsc. Było to o nieco ponad 600 (12,9%) nowych miejsc więcej niż w 2020 r. W porównaniu z 2015 r. liczba miejsc we wszystkich placówkach wzrosła ponad 2-krotnie.

Według stanu w dniu 31 grudnia 2021 r. w żłobkach i klubach dziecięcych przebywało łącznie 4,8 tys. dzieci, a w ciągu całego roku opieką objęto ponad 7,2 tys. dzieci, o 11,1% więcej niż w poprzednim roku oraz 2-krotnie więcej w porównaniu z 2015 r.

Żłobek to jednostka organizacyjna sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3, realizująca funkcje opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne. Opieka w żłobku jest sprawowana od ukończenia 20 tygodnia życia dziecka, żłobek zapewnia opiekę do 10 godz. dziennie. Żłobki, obok klubów dziecięcych, opiekuna dziennego i niani, zostały wprowadzone ustawą z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi do lat 3 (tekst jednolity Dz. U. 2021 r. poz. 75 z późn. zmianami). Obecnie pieczę nad działalnością regulowaną ustawą sprawuje Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Klub dziecięcy to jednostka organizacyjna sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3, realizująca funkcje opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne. Opieka w klubie dziecięcym jest sprawowana od ukończenia 1 roku życia dziecka, klub dziecięcy zapewnia opiekę do 5 godz. dziennie.

Oddział żłobkowy przy przedszkolu – jednostka działająca przy przedszkolu (lub innej instytucji) sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3 nie wpisana do rejestru żłobków i klubów dziecięcych.

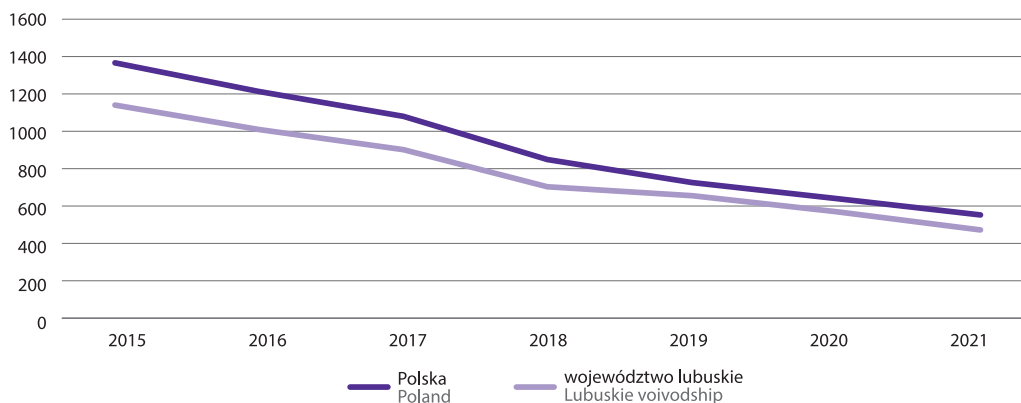
Tablica 21. Żłobki i kluby dziecięce. Stan w dniu 31 grudnia
Table 21. Nurseries and children's clubs. As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Żłobki Nurseries	47	83	88	100
w tym publiczne of which public	12	26	29	33
Oddziały żłobkowe Nursery wards	5	2	2	–
Kluby dziecięce Children's clubs	8	24	25	30
w tym publiczne of which public	3	7	9	15
Miejsca ^a w tys.: Places ^a in thousands:				
w żłobkach in nurseries	2,4	3,9	4,2	4,7
w klubach dziecięcych in children's clubs	0,2	0,5	0,5	0,6
Dzieci ^a przebywające (w ciągu roku) w tys.: Children ^a staying (during the year) in thousands:				
w żłobkach in nurseries	3,4	5,4	5,8	6,3
w klubach dziecięcych in children's clubs	0,2	0,6	0,7	0,9

a łącznie z oddziałami żłobkowymi.
a Including nursery wards.

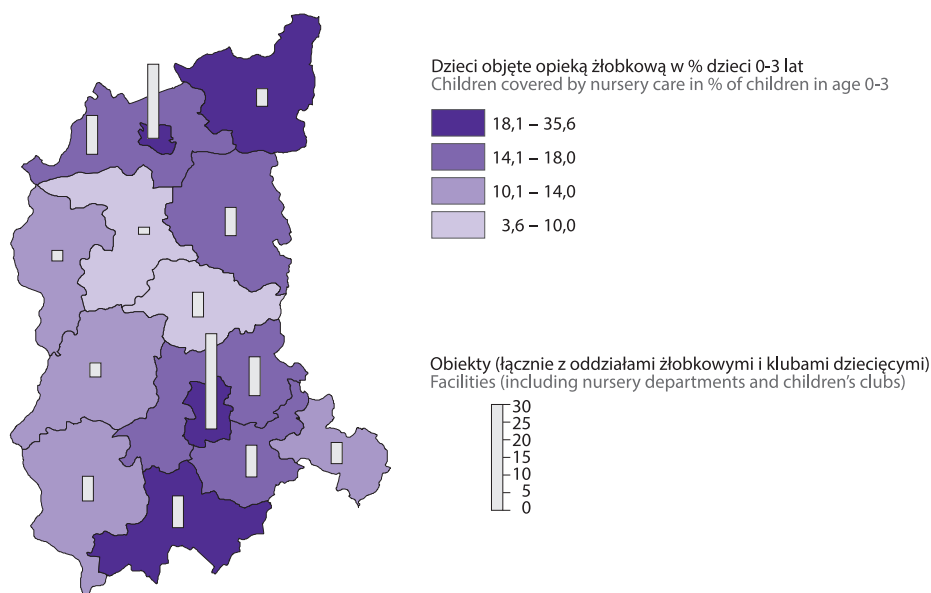
W 2021 r. na 100 miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych przypadało 90 dzieci przebywających w tych placówkach (w kraju 85), przed rokiem – 88 dzieci. Wartość wskaźnika w 2021 r. była taka sama jak w 2015 r.

Wykres 30. Dzieci w wieku do lat 3 na 100 miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych
Chart 30. Children up to the age of 3 per 100 places in nurseries and children's clubs

Na 1 tys. dzieci w wieku do lat 3 przypadało 192 dzieci przebywających w żłobkach i klubach dziecięcych, w kraju – 155. Najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w Zielonej Górze (356) i Gorzowie Wielkopolskim (335), a najniższą w powiecie sulęcińskim (36). W skali gmin najwyższy poziom wskaźnika wystąpił w gminie wiejskiej Niegostawice (556).

Mapa 29. Żłobki i kluby dziecięce w 2021 r.
Map 29. Nurseries and children clubs in 2021

Warunki mieszkaniowe

Housing conditions

Warunki mieszkaniowe ludności województwa lubuskiego z roku na rok ulegają poprawie. Świadczy o tym wzrost zasobów mieszkaniowych oraz coraz mniejsza liczba osób przypadająca na 1 mieszkanie. W regionie widoczna jest także tendencja wzrostowa przeciętnej powierzchni użytkowej na 1 mieszkańca.

Według stanu na 31 grudnia 2021 r. **zasoby mieszkaniowe** znajdujące się na terenie województwa lubuskiego liczyły ponad 394,9 tys. mieszkań, w tym 70,6% zlokalizowanych było w miastach. Zasoby województwa stanowiły 2,6% zasobów mieszkaniowych kraju, a ich udział na przestrzeni ostatnich lat utrzymuje się na takim samym poziomie.

W porównaniu z poprzednim rokiem liczba mieszkań zarówno w województwie lubuskim, jak i w kraju zwiększyła się o 1,1%, natomiast w odniesieniu do 2015 r. wzrost ten wyniósł odpowiednio o 8,0% i 8,8%.

W porównaniu z 2015 r. największy wzrost liczby mieszkań zanotowano w Zielonej Górze (o 13,2%) i w powiecie gorzowskim (o 13,0%). W powiecie słuwickim przyrost mieszkań wyniósł 10,8%, a w pozostałych powiatach wzrost liczby mieszkań w porównaniu z 2015 r. nie przekroczył 10,0%.

Tablica 22. Zasoby mieszkaniowe^a. Stan w dniu 31 grudnia
Table 22. Dwelling stocks^a. As of 31 December

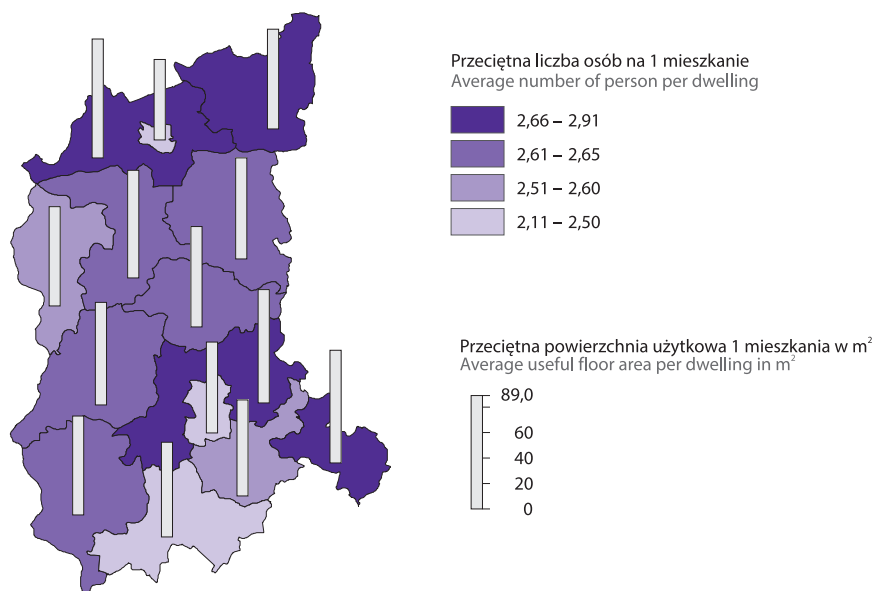
Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020 ^b	2021 ^b
Mieszkania Dwellings	365673	380990	390758	394927
Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności Dwelling stocks per 1000 population	359	377	393	401
Przeciętna w zasobach: Dwelling stocks, average:				
liczba izb w mieszkaniu number of rooms in a dwelling	4	4	4	4
powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ² useful floor area of a dwelling in m ²	73,3	73,9	73,0	73,2
liczba osób na 1 mieszkanie number of persons per dwelling	2,8	2,7	2,5	2,5

a Na podstawie bilansów. b Dane uwzględniają wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021.
a Based on balances. b The data take into account the results of the National Population and Housing Census 2021.

Badanie z zakresu gospodarki mieszkaniowej w części dotyczącej stanu zasobów mieszkaniowych, jak i wybranych informacji charakteryzujących warunki mieszkaniowe, zostało przygotowane na podstawie opracowania statystycznego **Bilans Zasobów Mieszkaniowych** za dany rok (według stanu na 31 grudnia).

Zasoby mieszkaniowe – ogół mieszkań zamieszkałych i niezamieszkałych znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych. Do zasobów mieszkaniowych nie zalicza się lokali w obiektach zbiorowego zakwaterowania (tj. hoteli pracowniczych, domów studenckich, burs i internatów, domów pomocy społecznej) z wyjątkiem znajdujących się tam mieszkań; pomieszczeń prowizorycznych oraz obiektów ruchomych (tzn. barakowozów, wagonów kolejowych, barek i statków).

Mapa 30. Warunki mieszkaniowe ludności w 2021 r. Stan w dniu 31 grudnia
 Map 30. Housing conditions of population in 2021. As of 31 December

W końcu 2021 r. na 1000 mieszkańców województwa przypadało 401 mieszkań, tj. mniej niż przeciętnie w kraju (405). Największą liczbę mieszkań, przekraczającą przeciętną województwa i kraju, zanotowano w miastach na prawach powiatu: Gorzów Wlkp. – 475 i Zielona Góra – 467. Wysokie wartości omawianego wskaźnika zanotowano również w powiatach: żagańskim (399) oraz ślubickim i nowosolskim (po 391). Najmniej mieszkań na 1000 ludności przypadało w powiatach: gorzowskim (343) i wschowskim (351).

Warunki mieszkaniowe określa także przeciętna liczba osób przypadająca na 1 mieszkanie. Wskaźnik ten z roku na rok maleje. W województwie lubuskim z 2,8 w 2015 r. do 2,5 w 2021 r. (w Polsce odpowiednio z 2,7 do 2,5). W układzie terytorialnym notuje się jego wyraźne zróżnicowanie, w województwie w 2021 r. wyniósł od 2,1 w Gorzowie Wlkp. do 2,9 w powiecie gorzowskim i wschowskim. Wyraźnie zróżnicowana jest także przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania, która w województwie wyniosła 73,2 m² (w kraju 75,1 m²). Najmniejsze mieszkania były w Gorzowie Wlkp. (60,2 m²), a największe w powiatach: gorzowskim (89,0 m²) i zielonogórskim (84,8 m²).

W 2021 r. w województwie lubuskim **sieć wodociągowa** rozdzielcza osiągnęła długość 7,3 tys. km i zwiększyła się o 1,2% w porównaniu z 2020 r. oraz o 4,4% w stosunku do 2015 r. (w kraju wzrost wyniósł odpowiednio o 1,0% i o 6,3%). Udział województwa lubuskiego w długości sieci wodociągowej Polski był niezmienny na przestrzeni lat 2015–2021 i wyniósł 2,3%.

W 2021 r. na terenach wiejskich województwa zlokalizowanych było 66,1% długości sieci wodociągowej, ale to w miastach odnotowano wyższy wzrost jej długości (o 1,6% od 2020 r. i o 6,2% od 2015 r.). W porównaniu z rokiem poprzednim długość sieci wodociągowej na terenach wiejskich wzrosła o 1,0%, a w odniesieniu do 2015 r. o 3,5%.

Wskaźnik gęstości sieci wodociągowej w 2021 r. wyniósł 51,9 km na 100 km² i w porównaniu z 2015 r. zwiększył się o 2,1 km (w kraju o 6,0 km). W miastach zagęszczenie sieci było wyższe niż na wsi (281,1 km wobec 36,6 km). Największe zagęszczenie sieci wodociągowej odnotowano w miastach na prawach powiatu: Gorzów Wlkp. – 460,1 i Zielona Góra – 161,1 km, a także w powiecie nowosolskim, gdzie gęstość wyniosła 74,9 km na 100 km². Najmniejszym zagęszczeniem sieci na terenie województwa charakteryzowały się natomiast powiaty: międzyrzecki – 27,1, sulęciński – 30,5 oraz ślubicki – 32,6 km na 100 km².

W ostatnich latach zużycie wody w gospodarstwach domowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca w województwie jest mniejsze od przeciętnego w kraju. W 2021 r. w lubuskim 1 mieszkaniec województwa

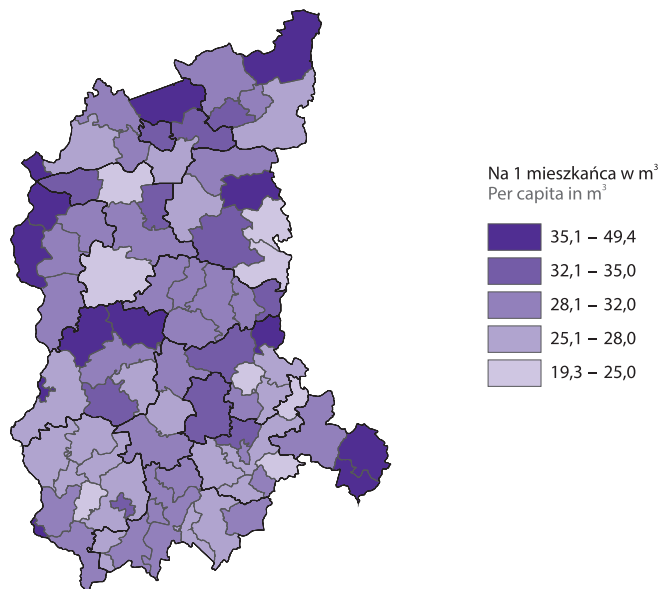
zużył średnio 31,9 m³ wody, przy czym w miastach były to 33,4 m³, a na obszarach wiejskich 29,1 m³ wody. W porównaniu z 2020 r. zużycie wody na 1 mieszkańca zarówno w miastach jak i na terenach wiejskich spadło o 0,4 m³. W Polsce w gospodarstwach domowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca zużyto 33,7 m³ wody, tj. o 0,3 m³ mniej niż przed rokiem.

Wodociągi to kompleks urządzeń wodociągowych służących do ujęcia wód powierzchniowych i podziemnych, studni publicznych, urządzeń służących do magazynowania i uzdatniania wód, sieci wodociągowe, urządzenia regulujące ciśnienie wody.

Tablica 23. Wodociągi. Stan w dniu 31 grudnia
Table 23. Water supply system. As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Sieć rozdzielcza w km Distribution network in km	6962,5	7105,0	7176,1	7265,6
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt. Connections leading to residential buildings in pcs	132082	140002	143159	145715
Zużycie wody z sieci wodociągowej w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) w hm ³ Consumption of water from water supply system in households (during the year) in hm ³	30,1	31,3	32,1	31,5

Mapa 31. Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych w 2021 r.
Map 31. Consumption of water from water supply systems in households in 2021

W 2021 r. długość sieci kanalizacyjnej w województwie lubuskim (stanowiąca 2,7% sieci krajowej) wyniosła 4,7 tys. km i w stosunku do 2020 r. zwiększyła się o 1,9%, a w porównaniu z 2015 r. o 12,4% (w kraju wzrost wyniósł odpowiednio 2,3% i 15,9%). W miastach znajdowało się 50,3% sieci kanalizacyjnej województwa, a jej długość wzrosła o 2,4% w porównaniu z 2020 r. i o 14,4% w odniesieniu do 2015 r. Na terenach wiejskich długość sieci kanalizacyjnej zwiększyła się o 1,5%, w porównaniu z rokiem poprzednim i o 10,4% w stosunku do 2015 r.

Wraz ze wzrostem długości sieci kanalizacyjnej wzrastała również jej gęstość, która w 2021 r. w województwie wyniosła 33,6 km na 100 km² (w kraju 55,5 km). W porównaniu z 2015 r. gęstość sieci kanalizacyjnej wzrosła o 3,7 km (w kraju wzrost wyniósł 7,6 km na 100 km²). W miastach województwa zagęszczenie sieci kanalizacyjnej wyniosło 269,5 km wobec 17,8 km na 100 km² na terenach wiejskich. Największe zagęszczenie sieci kanalizacyjnej odnotowano w miastach na prawach powiatu: Gorzów Wlkp. – 407,6 i Zielona Góra – 153,6 km, a także w powiecie świebodzińskim, gdzie gęstość wyniosła 46,8 km na 100 km². Najmniejszym zagęszczeniem sieci na terenie województwa charakteryzowały się natomiast powiaty: sulęciński – 15,8, krośnieński 16,4 oraz strzelecko-drezdenecki – 18,2 km na 100 km².

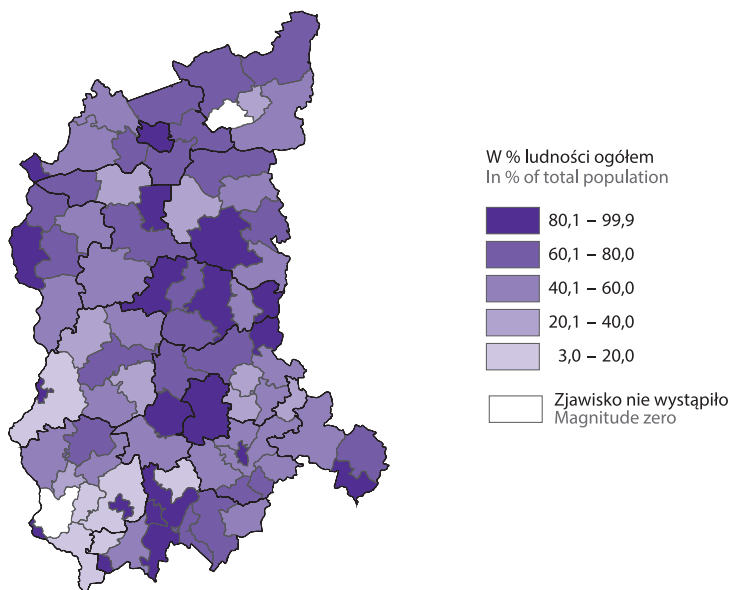
Kanalizacja to kompleks urządzeń kanalizacyjnych służący do odprowadzania ścieków: sieć kanalizacyjna, wyloty urządzeń służących do wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi, urządzenia podczyszczające i oczyszczające ścieki oraz przepompownie ścieków.

Tablica 24. Kanalizacja. Stan w dniu 31 grudnia
Table 24. Sewage system. As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Sieć kanalizacyjna ^a w km Sewage system ^a in km	4181,4	4511,5	4611,4	4700,2
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt. Connections leading to residential buildings in pcs	74691	85950	88778	90622
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną (w ciągu roku) w hm ³ Wastewater discharged by sewage system (during the year) in hm ³	30,9	32,1	32,6	35,9
w tym oczyszczone of which treated	30,7	32,1	32,6	35,9

^a Łącznie z kolektorami.
^a Including collectors.

Mapa 32. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej^a w 2021 r.
Map 32. Population using sewage system^a in 2021

^a Dane uwzględniają wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021
^a The data take into account the results of the National Population and Housing Census 2021.

W 2021 r. z sieci kanalizacyjnej w województwie lubuskim korzystało 748,2 tys. osób, co stanowiło 74,9% ogółu mieszkańców (przy średniej w kraju 71,9%). W porównaniu z 2015 r. odsetek osób korzystających z sieci kanalizacyjnej zarówno w województwie, jak i w kraju wzrósł o 2,2 p. proc.

W miastach województwa dostęp do sieci kanalizacyjnej miało 92,0% ludności, tj. o 1,2 p. proc. więcej niż 2015 r. Z kolei na wsi korzystający z kanalizacji stanowili 43,8% ogółu ludności na terenach wiejskich (o 4,7 p. proc. więcej w porównaniu z 2015 r.). W Polsce udział korzystających z sieci kanalizacyjnej w ludności ogółem wzrósł odpowiednio: w miastach o 0,9 p. proc. oraz na wsi o 4,6 p. proc.

Na koniec 2021 r. całkowita długość sieci gazowej wyniosła 4,4 tys. km, w tym 88,4% stanowiła sieć rozdzielcza. Długość sieci gazowej w województwie lubuskim stanowiła 2,6% długości sieci krajowej. Sieć gazowa znajdująca się w miastach stanowiła 52,1% całej sieci gazowej województwa.

W 2021 r. na 100 km² w województwie lubuskim przypadało 27,7 km sieci gazowej rozdzielczej (w Polsce 49,3 km). W miastach zagęszczenie sieci wyniosło 253,8 km (wobec 300,0 km w kraju) i było znacznie większe niż na terenach wiejskich, gdzie wskaźnik ten osiągnął wartość 12,6 km (wobec 29,9 km w kraju). Największe zagęszczenie sieci gazowej odnotowano w miastach na prawach powiatu: Gorzów Wlkp. – 338,8 i Zielona Góra – 177,9 km, a także w powiecie gorzowskim, gdzie gęstość wyniosła 39,2 km na 100 km². Najmniejszym zagęszczeniem sieci na terenie województwa charakteryzowały się natomiast powiaty: strzelecko-drezdenecki – 11,0 międzyrzecki – 14,0 oraz sulęciński – 14,8 km na 100 km².

Sieć gazowa to system przewodów doprowadzających do odbiorców paliwa gazowe przez przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie przesyłu i dystrybucji gazu. W systemie przewodów rozróżnia się:

- sieć przesyłową i rozdzielczą (na gaz wysokometanowy i zaazotowany) – przewody uliczne przeznaczone do doprowadzenia gazu do budynków lub innych obiektów za pośrednictwem przyłączy;
- przyłącza – system przewodów łączących sieć rozdzielczą z budynkami i innymi obiektami.

Tablica 25. Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych. Stan w dniu 31 grudnia

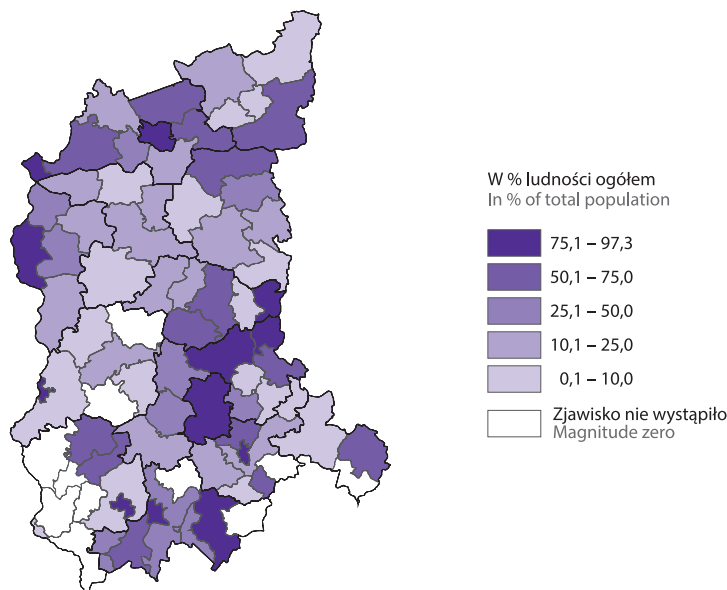
Table 25. Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households. As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Sieć gazowa w km Gas supply system in km	4098,0 ^b	4391,9 ^b	4493,3 ^b	4379,4
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i niemieskalnych w szt. Connections leading to residential and non-residential buildings in pcs	56423	71729	74893	80345
Odbiorcy gazu z sieci ^a w tys. Consumers of gas from gas supply system ^a in thousands	192,9	202,1	221,0	226,1
Zużycie gazu z sieci (w ciągu roku): Consumption of gas from gas supply system (during the year):				
w GWh in GWh	1195,9	1343,1	1371,4	1615,7
na 1 mieszkańca w kWh per capita in kWh	1173,0	1325,8	1376,4	1633,0

a Łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych. b Łącznie z siecią rozdzielczą o ciśnieniu wyższym niż 0,5 MPa.
a Including gas customers using collective gas-meters. b Including distribution network with a pressure of more than 0,5 MPa.

W ciągu 2021 r. zużyto 1615,7 GWh gazu sieciowego i w stosunku do 2015 r. zużycie to wzrosło o 35,1% (w kraju o 45,8%) przy równoczesnym wzroście liczby odbiorców o 17,2% (w kraju o 15,9%). Wzrost zużycia gazu oraz liczby odbiorców wystąpił zarówno wśród mieszkańców wsi (odpowiednio o 62,0% i o 58,5%), jak i miast (odpowiednio o 31,7% i o 14,4%) województwa lubuskiego. W porównaniu z 2015 r. zużycie gazu sieciowego w przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa lubuskiego wzrosło o 39,2% (na wsi wzrost wyniósł – 65,0%, a w miastach – 36,5%).

Mapa 33. Ludność korzystająca z gazu z sieci^a w 2021 r.
Map 33. Population using gas supply system^a in 2021

^a Dane uwzględniają wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021
^a The data take into account the results of the National Population and Housing Census 2021.

W 2021 r. z sieci gazowej w województwie lubuskim korzystało 566,5 tys. osób, a odsetek ludności korzystającej z sieci wyniósł 56,7%, przy czym w miastach był większy niż na wsi (78,2% wobec 17,6%). W kraju z sieci gazowej korzystało 54,8% mieszkańców (72,3% w miastach i 28,8% na wsi). Udział osób korzystających z sieci gazowej w ludności ogółem w 2021 r. w porównaniu z 2015 r. zwiększył się w województwie o 4,8 p. proc. i o 2,7 p. proc. w kraju. Zarówno w województwie jak i w kraju większy wzrost odsetka korzystających z sieci gazowej odnotowano wśród mieszkańców wsi (odpowiednio o 6,1 p. proc i 6,2 p. proc.). Wśród mieszkańców miast z sieci gazowej skorzystało o 4,6 p. proc. ludności więcej w województwie i o 0,7 p. proc. w kraju.

Ochrona zdrowia

Health care

W 2021 r. liczba przychodni w województwie lubuskim zwiększyła się, natomiast liczba praktyk lekarskich spadła, zarówno w porównaniu z rokiem poprzednim, jak i w odniesieniu do 2015 r. W badanych latach zmniejszył się wskaźnik zaopatrzenia ludności w łóżka szpitalne. W województwie poprawiła się dostępność do lekarzy pracujących bezpośrednio z pacjentem, przy czym wskaźnik lekarzy był najniższy w kraju. Wzrosła także liczba specjalistów, przede wszystkim w dziedzinie: anestezjologii i intensywnej terapii, kardiologii oraz pediatrii. Dostępność świadczeń udzielanych przez system ratownictwa medycznego uplasowała województwo na drugim miejscu wśród województw.

Ambulatoryjna opieka zdrowotna realizowana jest przez poradnie, przychodnie i praktyki lekarskie (tj. przychodnie, ośrodki zdrowia, poradnie, ambulatoria i izby chorych oraz zakłady badań diagnostycznych i medyczne laboratoria diagnostyczne).

Stacjonarna opieka zdrowotna to całodobowa opieka lekarska i pielęgniarska świadczona w stacjonarnych zakładach opieki zdrowotnej (tj. szpitale – ogólne, psychiatryczne i uzdrowiskowe, ośrodki leczenia odwykowego, ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów, regionalne ośrodki psychiatrii sądowej, zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze, hospicja, oddziały opieki paliatywnej, sanatoria).

Ratownictwo medyczne to system, który tworzy się w ramach realizacji zadań państwa polegających na zapewnieniu pomocy każdej osobie znajdującej się w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego.

W końcu 2021 r. w województwie lubuskim działały 574 przychodnie (484 w miastach i 90 na wsi), tj. o 10 więcej w porównaniu z 2020 r. oraz o 23 więcej w relacji do 2015 r. Liczba przychodni była jednakże mniejsza niż w okresie 2016-2018 r., kiedy notowano ich ponad 580. W przypadku praktyk lekarskich (łącznie ze stomatologicznymi) – liczba podmiotów systematycznie maleje, w badanym roku wyniosła 145, tj. o 13 mniej niż w 2020 r. i o 77 mniej niż w 2015 r.

Pod względem liczby przychodni i praktyk lekarskich województwo lubuskie lokuje się w grupie województw o najmniejszej liczbie podmiotów ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (wraz z województwem opolskim – w przypadku przychodni, oraz z województwem podlaskim, łódzkim i małopolskim – w kwestii praktyk lekarskich).

W 2021 r. w podmiotach ambulatoryjnej opieki medycznej udzielono łącznie prawie 7,1 mln porad, tj. o 10,7% więcej niż w 2020 r., a zarazem o 7,3% mniej niż w 2015 r. W ramach udzielonych porad, w ujęciu rocznym, wzrosła zarówno liczba porad lekarskich (o 10,3%), jak i porad stomatologicznych (o 15,7%). Natomiast w odniesieniu do 2015 r. liczba tych porad zmniejszyła się (odpowiednio o 5,4% i 26,0%). Przeciętna liczba porad ambulatoryjnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca w ujęciu rocznym wzrosła z 6,4 do 7,1 (wobec 7,5 w 2015 r.). Wartość wskaźnika była niższa niż średnia dla kraju (8,4). Spośród 6,5 mln porad lekarskich udzielonych w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej (nie licząc izb przyjęć szpitali ogólnych), najwięcej porad zrealizowano w Zielonej Górze (9,5 porady licząc na 1 mieszkańca), a najmniej w powiecie gorzowskim (3,3). Na tle gmin województwa najbardziej wyróżniały się gminy miejskie: Nowa Sól (10,5) i Żary (10,2).

W 2021 r. na 1 podmiot ambulatoryjnej opieki zdrowotnej przypadało 1371 osób, tj. o 54 osoby więcej niż w 2015 r. Wartość tego wskaźnika była wyraźnie zróżnicowana – od 1005 osób w Zielonej Górze do 2217 osób w powiecie wschowskim. Uwzględniając gminy, najniższy wskaźnik zanotowano w gminie wiejskiej Kolsko – 815, zaś najwyższy w gminie wiejskiej Nowa Sól – 7203.

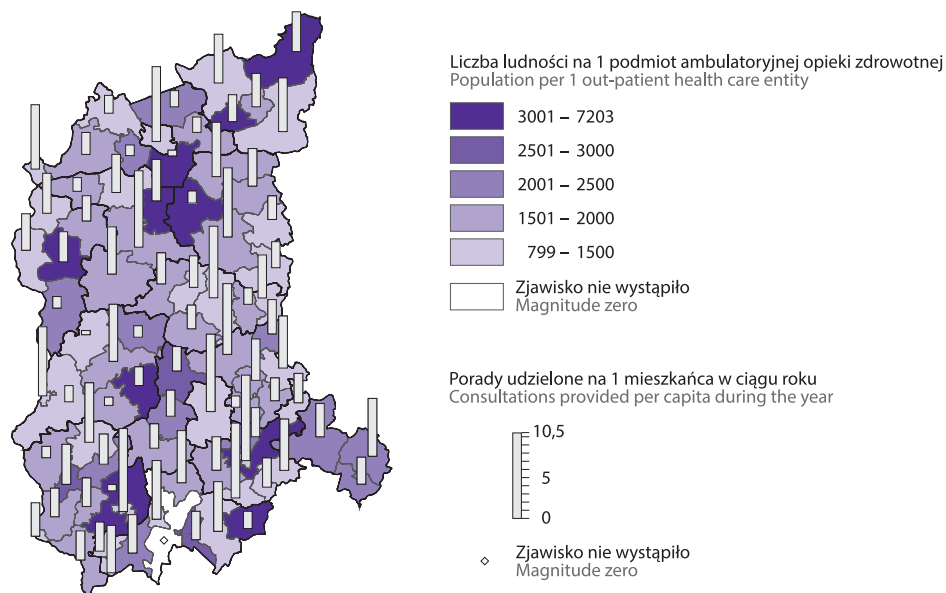
Tablica 26. Placówki opieki zdrowotnej. Stan w dniu 31 grudnia
Table 26. Health care facilities. As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Przychodnie Out-patient departments	551	573	564	574
Praktyki lekarzy i lekarzy dentyków ^a Medical and dental practices ^a	222	172	158	145
Porady udzielone ^{bc} w tys: Consultations provided ^{bc} in thousands:				
lekarskie ^d medical ^d	6910,8	6855,5	5930,4	6540,1
stomatologiczne dental	716,3	663,2	458,3	530,4
Szpitala ogólne ^e General hospitals ^e	26	24	26	24
łóżka w szpitalach ogólnych beds in general hospitals	4402	3978	4172	4049
na 10 tys. ludności per 10 thousand population	43,2	39,3	42,0	41,1
wykorzystanie łóżek w % usage of beds in %	66,4	70,6	59,4	61,7
przeciętny pobyt chorego w dniach average patient stay in days	5,1	5,7	5,9	5,9

a Dane obejmują praktyki, które podpisały kontrakty z NFZ lub przychodniami. b Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów. c W ciągu roku. d Łącznie z poradami z izb przyjęć udzielanymi pacjentom niehospitalizowanym. e Nie dotyczy szpitali dziennych (tzw. szpitali jednego dnia).

a Data concern practices that signed a contract with the National Health Fund or out-patient departments. b Including consultations paid by patients. c During the year. d Including consultations provided to non-hospitalized patients in admission rooms. e Excluding day care hospitals (i.e. one day hospitals).

Mapa 34. Ambulatoryjna opieka zdrowotna w 2021 r.
Map 34. Out-patient health care in 2021

W 2021 r. w województwie działały 24 stacjonarne szpitale ogólne¹, o 2 mniej zarówno w porównaniu z 2020 r., jak i z 2015 r. Dysponowały one 4,0 tys. łóżek². Było to o 2,9% mniej niż przed rokiem oraz o 8,0% mniej w odniesieniu do 2015 r. Wskaźnik łóżek (tzw. wskaźnik zaopatrzenia ludności w łóżka szpitalne) w przeliczeniu na 10 tys. ludności zmniejszył się z 43,2 w 2015 r. poprzez 42,0 w 2020 r. do 41,1 w 2021 r. i był niższy niż w kraju (44,4).

W 2021 r., kolejnym roku epidemii COVID-19, w szpitalach ogólnych hospitalizowano 136,9 tys. pacjentów, o 2,5%, tj. 3,4 tys. osób więcej niż w roku 2020, pierwszym roku epidemii. Natomiast w porównaniu z 2015 r. leczono o 56,4 tys. osób mniej (o 29,2%).

Na 10 tys. ludności województwa przypadały 1384 hospitalizacje, tj. o 44 więcej niż 2020 r., natomiast o 512 mniej niż w 2015 r.

Odsetek dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat wśród leczonych w systemie stacjonarnym w szpitalach ogólnych w województwie w 2021 r., podobnie jak w 2015 r., wyniósł 15,4%, wobec 13,7% w 2020 r. W kraju 1/6 hospitalizacji dotyczyła ludzi młodych (do 18 roku życia). W 2021 r. w województwie hospitalizowano blisko 2,8 tys. dzieci i młodzieży więcej niż przed rokiem (wzrost o 15,0%). Był to jeden z większych wzrostów hospitalizacji w grupie pacjentów w wieku 0-18 lat wśród województw.

W 2021 r. na oddziałach szpitalnych przebywało ponad 156,2 tys. pacjentów (leczeni z tzw. ruchem międzyoddziałowym), tj. o 7,8% więcej w porównaniu z 2020 r., natomiast o 25,2% mniej w odniesieniu do 2015 r. Podobnie jak w latach poprzednich, najliczniejszą grupę, prawie 28% ogółu leczonych (43,2 tys. osób) stanowili pacjenci oddziałów chirurgicznych, w tym ponad połowa przypadków były to osoby korzystające z pomocy na oddziałach chirurgii ogólnej (22,5 tys. pacjentów). Kolejną liczną grupę stanowiły pacjentki oddziałów ginekologiczno-położniczych (12,8%, tj. 20,0 tys.) oraz hospitalizowani na oddziałach chorób wewnętrznych (12,4%, tj. 19,4 tys.). W dalszej kolejności pod względem liczebności byli pacjenci oddziałów kardiologicznych (7,6%, tj. 11,9 tys. osób), pediatrycznych (6,0 %, tj. 9,3 tys.), neurologicznych (4,4%, tj. 6,9 tys.), neonatologicznych (4,0%, tj. 6,3 tys.) i rehabilitacyjnych (3,5%, tj. 5,5 tys.).

Największy wzrost liczby pacjentów (kierując się bezwzględną liczbą pacjentów) w porównaniu z 2020 r. odnotowano na oddziałach chirurgicznych (o 3,6 tys., tj. o 9,1%), pediatrycznych (o 3,0 tys., tj. o 47,6%), chorób zakaźnych (o 2,3 tys., tj. o 179,1%), hematologicznych (o 1,1 tys., tj. o 31,5%), kardiologicznych (o 1,0 tys., tj. o 9,1%) i neurologicznych (o 0,9 tys., tj. o 14,4%). Największy natomiast spadek liczby osób leczonych odnotowano na oddziałach onkologicznych (o 1,0 tys., tj. o 17,9%).

Wielkość ruchu chorych, czyli różnica między liczbą pacjentów leczonych z tzw. ruchem międzyoddziałowym i leczonych bez ruchu chorych, dla szpitali ogólnych w 2021 r. wyniosła 14,1%, przy średniej na poziomie kraju 9,2%. Był to drugi (po województwie opolskim) największy ruch chorych wśród województw.

W 2021 r. średni czas pobytu chorego na oddziale szpitalnym wyniósł, podobnie jak w 2020 r., 5,9 dnia i był dłuższy o 0,8 dnia w odniesieniu do 2015 r. Była to trzecia najwyższa wartość wskaźnika wśród województw (po województwie opolskim i małopolskim). W skali kraju średni czas pobytu pacjenta wyniósł 5,4 dnia.

Przeciętne wykorzystanie łóżek dla wszystkich szpitali ogólnych w województwie kształtowało się na poziomie 61,7%, co stanowiło 225 dni. Było to o 8 dni więcej niż w 2020 r., natomiast o 17 dni mniej niż w 2015 r. Dla porównania w kraju wskaźnik ten wyniósł 61,3%. W typowych warunkach funkcjonowania ochrony zdrowia, przyjmuje się iż wykorzystanie łóżek szpitalnych na poziomie 85,0% jest optymalną wartością tego wskaźnika.

W 2021 r. w ramach długoterminowej opieki medycznej w województwie funkcjonowały: 3 szpitale psychiatryczne, 1 ośrodek rehabilitacyjny dla uzależnionych od substancji psychoaktywnych, 1 ośrodek leczenia odwykowego alkoholowego, 13 zakładów opiekuńczo-leczniczych, w tym 3 typu psychiatrycznego, 1 zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy, 4 hospicja oraz 1 oddział opieki paliatywnej. We wszystkich tych zakładach łącznie w końcu roku było 2,3 tys. łóżek, w tym najwięcej w zakładach opiekuńczo-leczniczych (ok. 1,0 tys.) i szpitalach psychiatrycznych (0,9 tys.). W ciągu roku objęto opieką medyczną 9,9 tys. pacjentów, tj. o 0,5 tys. (5,4%) więcej niż w 2020 r.

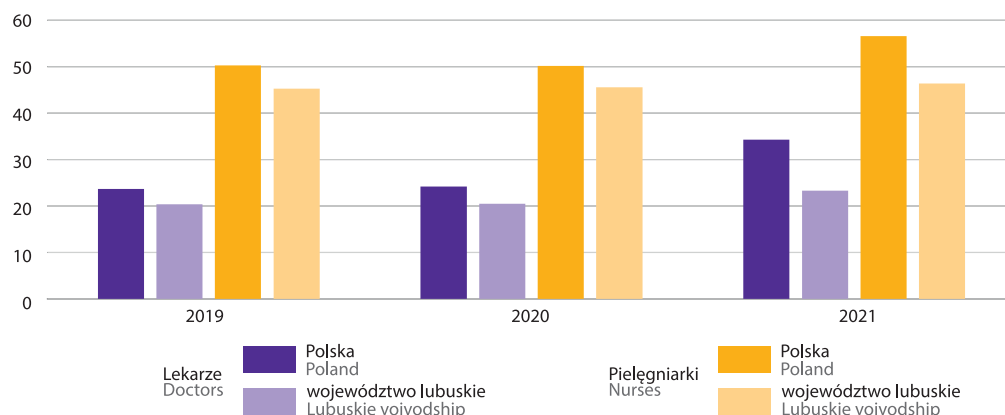
1 Od 2019 r. podmioty lecznicze deklarują charakter działalności szpitala (szpital stacjonarny/dzienny).
2 Stan w dniu 31 grudnia 2021 r.

Od 2019 r. dane dotyczące **lekarzy, lekarzy dentystów, pielęgniarek i położnych** opracowywane są w oparciu o źródła administracyjne, w tym rejestry:

- posiadających prawo wykonywania zawodu (lekarzy i lekarzy dentystów, pielęgniarek i położnych),
- płatników składek ZUS,
- podmiotów wykonujących działalność leczniczą,
- praktyk lekarskich,
- praktyk pielęgniarek i położnych.

Dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, bez względu na główne miejsce pracy. W związku z przejściem na nowe źródło dane nie są porównywalne z danymi opublikowanymi w poprzednich edycjach Raportu, opartymi o metodę sprawozdawczości.

Wykres 31. Lekarze i pielęgniarce na 10 tys. ludności. Stan w dniu 31 grudnia
Chart 31. Doctors and nurses per 10 thousand population. As of 31 December

W 2021 r. dostępność do lekarzy w województwie poprawiła się w porównaniu z okresem 2019-2020 r. W badanym roku liczba lekarzy pracujących bezpośrednio z pacjentem wyniosła 2295, lekarzy dentystów – 730, pielęgniarek – 4573, położnych – 557, farmaceutów – 588, fizjoterapeutów – 750 i 225 diagnostów laboratoryjnych.

W porównaniu z rokiem poprzednim, w większości wymienionych zawodów medycznych (z wyj. pielęgniarek i diagnostów laboratoryjnych), odnotowany został wzrost liczby osób pracujących z pacjentem, przy czym największy bezwzględny przyrost w 2021 r., zanotowano w grupie lekarzy (wzrost o 85 osób) i fizjoterapeutów (wzrost o 48 osób). Natomiast najmniej w stosunku do roku poprzedniego wzrosła liczba położnych (o 2 osoby). W skali roku liczba pielęgniarek zmniejszyła się o 28 osób i diagnostów laboratoryjnych o 6 osób.

W 2021 r. liczba lekarzy pracujących bezpośrednio z pacjentem przypadająca na 10 tys. ludności wyniosła ponad 23 osoby i była najniższa wśród województw. W porównaniu z okresem 2019-2020 r. wartość tego wskaźnika wzrosła o nieco ponad 1 osobę. W kraju wskaźnik lekarzy wyniósł ponad 34 osoby.

W badanym roku liczba lekarzy dentystów przypadająca na 10 tys. mieszkańców wyniosła ponad 7 osób, przy średniej krajowej ponad 9 osób. Wskaźnik ten utrzymywał się na podobnym poziomie w poprzednich latach.

W 2021 r., podobnie jak w 2020 r., liczba pielęgniarek pracujących bezpośrednio z pacjentem, w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców, wyniosła ponad 46 osób. Liczba ta była o 3 osoby mniejsza w odniesieniu do 2019 r. Średnio w kraju wskaźnik pielęgniarek wyniósł prawie 57 osób.

Liczba położnych przypadająca w 2021 r. na 10 tys. kobiet wyniosła 11 osób i była najniższa wśród województw. Licząc na 10 tys. kobiet w kraju było ponad 14 położnych.

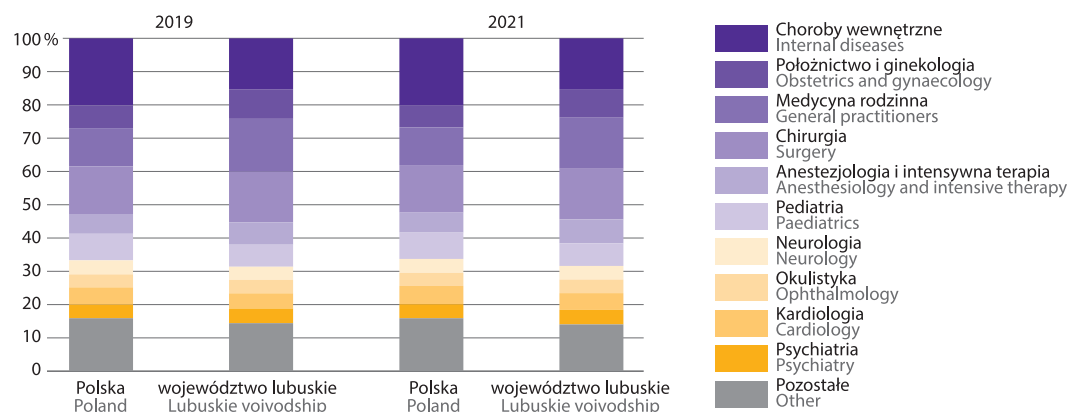
W przypadku fizjoterapeutów średnia na 10 tys. mieszkańców w 2021 r. wyniosła blisko 8 osób (wzrasta z roku na rok), wobec prawie 9 osób w kraju. Natomiast w zakresie diagnostów laboratoryjnych i farmaceutów w analizowanym okresie wskaźniki nie zmieniały istotnie swojej wartości. Było ponad 2 diagnostów i 6 farmaceutów w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców.

W 2021 r. liczba lekarzy specjalistów (ze specjalizacją II stopnia i tytułem specjalisty) wyniosła 1571. Stanowili oni 68,5% ogółu lekarzy pracujących w województwie (wobec 69,6% w 2019 r.). W odniesieniu do 2019 r. liczba specjalistów zwiększyła się o 21 osób, tj. o 1,4%. Najliczniej wzrosła liczba lekarzy posiadających specjalizację z anestezjologii i intensywnej terapii, kardiologii i pediatrii. Największy odsetek wśród lekarzy specjalistów stanowili lekarze medycyny rodzinnej i chorób wewnętrznych (po 15,3%) oraz chirurgii (15,2%). Udział specjalistów z innych dziedzin medycyny nie przekraczał 10% (położnictwa i ginekologii – 8,6%, anestezjologii – 7,2%, pediatrii – 6,8% i kardiologii – 5,0%). W skali całego kraju większy był udział specjalistów chorób wewnętrznych (o 4,8 p. proc.) i specjalistów pediatrii (o 1,1 p. proc.), natomiast mniejszy – specjalistów w dziedzinie medycyny rodzinnej (o 4,0 p. proc.) oraz położnictwa i ginekologii (o 1,9 p. proc.).

W badanym roku zwiększył się udział lekarzy specjalistów stomatologii w ogólnej liczbie lekarzy dentyków, z 10,6% w 2020 r. do 10,7% w 2021 r. Wśród dentyków specjalistów największą grupę stanowili ortodonci (28,2% ogółu), chirurdzy stomatologiczni (23,1%) i lekarze stomatologii zachowawczej (19,2%).

Wykres 32. Lekarze specjaliści. Stan w dniu 31 grudnia

Chart 32. Doctors specialists. As of 31 December

W województwie funkcjonowały 64 jednostki systemu ratownictwa medycznego (podobnie jak w 2020 r.). W ich skład wchodziło: 56 zespołów ratownictwa medycznego (ZRM), w tym 2 lotnicze zespoły ratownictwa medycznego (LZRM) oraz 8 szpitalnych oddziałów ratunkowych (SOR). W porównaniu z 2015 r. liczba zespołów ratownictwa zwiększyła się o 3 jednostki, a liczba lotniczych zespołów – o 1 zespół.

W 2021 r. świadczeń medycznych udzielały 54 zespoły wyjazdowe (podobnie jak przed rokiem), z tego 43 podstawowe i 11 specjalistycznych, podczas gdy w 2015 r. – 29 podstawowych i 22 zespoły specjalistyczne.

W porównaniu z latami poprzednimi można zauważyć utrzymującą się tendencję do zmniejszenia udziału zespołów specjalistycznych w ogólnej liczbie zespołów ratownictwa (spadek z 43,1% w 2015 r. do 20,4% w 2021 r.) z równoczesnym zwiększeniem udziału zespołów podstawowych (wzrost z 56,9% w 2015 r. do 79,6% w 2021 r.). Podobna tendencja obserwowana była w kraju.

Dostępność świadczeń udzielanych przez system ratownictwa medycznego, którą wyraża liczba zespołów ratownictwa przypadająca na 100 tys. ludności, powoli wzrasta. W 2021 r. wskaźnik ten dla województwa wyniósł 5,5, tj. o 0,1 więcej niż w 2020 r. i o 0,5 więcej niż w 2015 r. Był to drugi największy wskaźnik wśród województw (po województwie warmińsko-mazurskim). W kraju na 100 tys. ludności przypadały średnio ponad 4,2 zespoły.

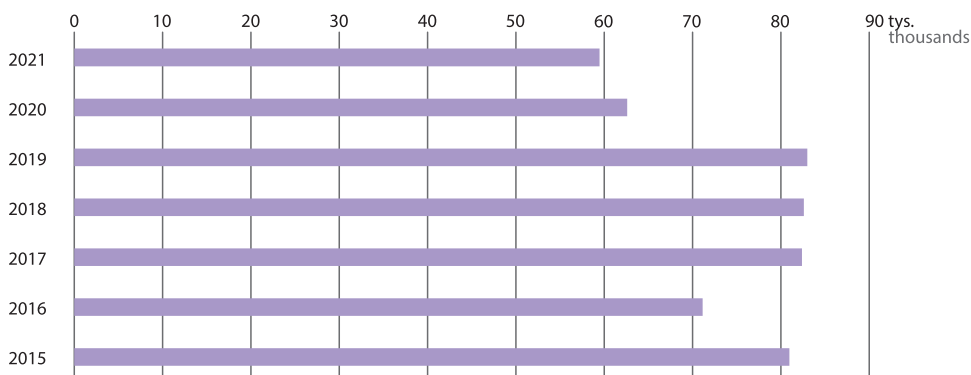
W 2021 r. zespoły ratownictwa medycznego zrealizowały 84,7 tys. wyjazdów na miejsce zdarzenia, tj. o 16,3% więcej niż w 2020 r., natomiast o 0,5% mniej w odniesieniu do 2015 r. W przeliczeniu na 1000 ludności było ponad 85,6 wyjazdów (o 12,5 więcej niż w 2020 r. i o 2,0 więcej niż w 2015 r.). Przeciętnie w kraju w przeliczeniu na 1000 ludności przypadało 80,5 wyjazdów.

Liczba osób, którym udzielono świadczeń medycznych w ramach wyjazdowych działań ratowniczych wyniosła 85,2 tys. i była o 16,8% większa niż przed rokiem, natomiast o 0,3% mniejsza w odniesieniu do 2015 r. Wśród świadczeniobiorców nieznacznie przeważali mężczyźni (50,5%). Osoby w starszym wieku (65 lat i więcej) stanowiły 47,0% ogólnej liczby świadczeniobiorców, natomiast osoby młode (dzieci i młodzież w wieku do 18 lat) – 5,3%.

Zdecydowaną większość, bo ok. 79,3% ogólnej liczby zrealizowanych wyjazdów stanowiły wyjazdy do domu pacjenta. Drugie co do liczebności miejsce zdarzenia to kategoria „inne” (13,8%), która obejmuje m.in. ulicę, sklep, kościół. Udział wyjazdów do zdarzeń zaistniałych w ruchu uliczno-drogowym wyniósł 4,0%, do pracy – 2,3% i do szkoły – 0,6%.

Wykres 33. Świadczenia udzielone w trybie ambulatoryjnym w szpitalnych oddziałach ratunkowych i izbach przyjęć

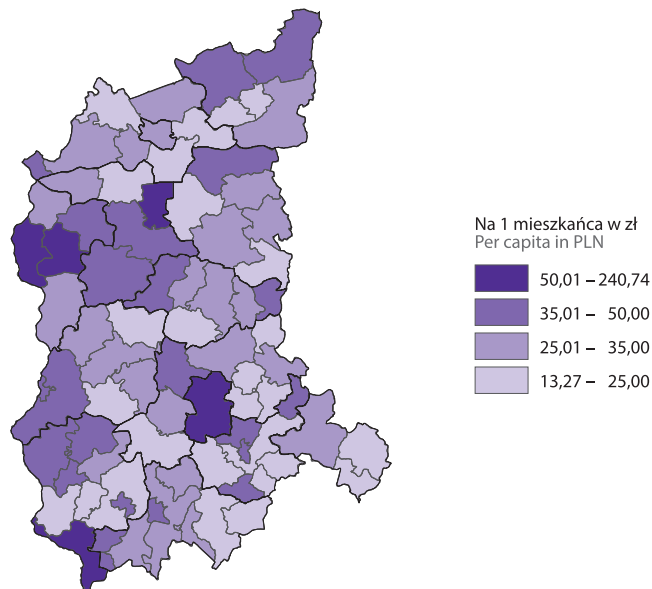
Chart 33. Outpatient health services provided in hospital emergency wards and admission rooms

W 2021 r. lubuskie samorządy przeznaczyły ze swoich budżetów na ochronę zdrowia 151,9 mln zł (łącznie ze środkami otrzymanymi z budżetu państwa), co stanowiło 1,9% ogółu wydatków samorządów terytorialnych (wobec 2,6% w 2020 r. i 2,4% w 2015 r.). W porównaniu z rokiem poprzednim wydatki na ochronę zdrowia zmniejszyły się o 23,1%, a w odniesieniu do 2015 r. wzrosły o 30,5%. W przeliczeniu na 1 mieszkańca samorządy wydały na ochronę zdrowia przeciętnie 154,2 zł, to o prawie 45 zł mniej niż w 2020 r., natomiast o blisko 40 zł więcej niż w 2015 r.

W przekroju terytorialnym najwyższe wydatki na ochronę zdrowia (licząc na 1 mieszkańca) w 2021 r. odnotowano w Zielonej Górze (87,97 zł), następnie w powiecie zielonogórskim (68,53 zł), sulęcińskim i międzyrzeckim (po 54,9 zł). Z kolei najniższe wydatki notowano w powiecie słubickim (25,97 zł), Gorzowie Wlkp. i powiecie świebodzińskim (po 32,8 zł). Uwzględniając gminy województwa, najwięcej na zdrowie w 2021 r. wydała gmina miejska Łęknica (240,74 zł), następnie gmina wiejska Przewóz (75,20 zł) i gmina miejsko-wiejska Słubice (74,83 zł), zaś najmniej gmina wiejska Bytnica (13,27 zł).

Mapa 35. Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Ochrona zdrowia” w 2021 r.
 Map 35. Expenditures of gminas and cities with powiat status in division “Health care” in 2021

Kultura Culture

W 2021 r. w województwie lubuskim odnotowano spadek liczby bibliotek publicznych i punktów bibliotecznych zarówno w stosunku do 2020 r., jak i 2015 r. Liczba centrów kultury, domów i ośrodków kultury, była wyższa niż przed rokiem. i wyższa niż w 2015 r. W porównaniu z 2020 r. nie zmieniła się liczba teatrów i instytucji muzycznych galerii i salonów sztuki oraz kin stałych. W 2021 r. wydatki budżetów gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” w przeliczeniu na 1 mieszkańca były wyższe zarówno w 2020 r. i wyższe niż w 2015 r.

Tablica 27. Instytucje kultury. Stan w dniu 31 grudnia
 Table 27. Culture institutions. As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Biblioteki publiczne i punkty biblioteczne Public libraries and library service points	341	331	310	302
Muzea i oddziały muzealne ^a Museum with branches ^a	17	20	17	17
Galerie i salony sztuki Art galleries	4	4	4	4
Teatry i instytucje muzyczne Theatres and music institutions	4	4	4	4
Centra, domy i ośrodki kultury Centre of culture, cultural centres and establishments	59	61	61	64

Tablica 27. Instytucje kultury. Stan w dniu 31 grudnia (dok.)
Table 27. Culture institutions. As of 31 December (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Kluby i świetlice Clubs and community centres	19	23	11	13
Kina stałe Indoor cinemas	12	13	13	13
Ludność na 1 placówkę biblioteczną Population per 1 library establishment	2986	3056	3204	3263
Zwiedzający muzea i oddziały muzealne ^{ab} na 1000 ludności Museums and exhibition visitors ^{ab} per 1,000 population	229,5	246,7	108,0	202,6
Liczba ludności na 1 instytucję kultury ^c Number of population per 1 culture institution ^c	13052	12043	13796	12799

a Od 2020 r. do muzeów zaliczane są wyłącznie muzea działające w oparciu o uzgodniony z ministrem właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego statut bądź regulamin, zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach. b W ciągu roku. c Centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice.

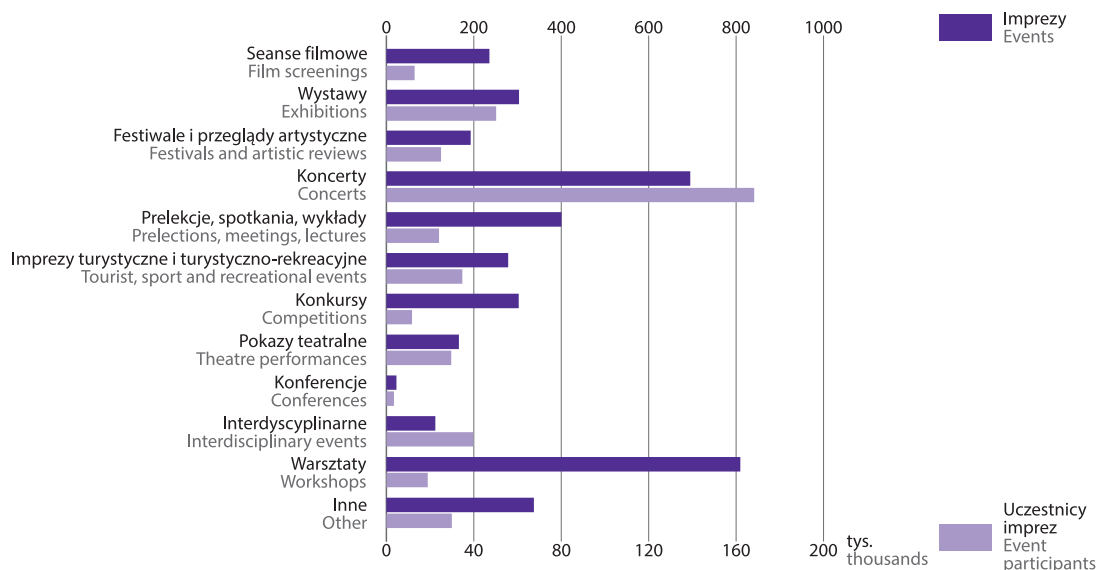
a Starting from 2020, museums include only museums operating on the basis of a statute or regulations agreed with the minister responsible for culture and protection of national heritage, pursuant to Art. 6 of the Act of 21 November 1996 on museums. b During the year. c Centre of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres.

W 2021 r. w województwie lubuskim działalność prowadziło 241 placówek bibliotecznych, tj. biblioteki publiczne wraz z filiami, co stanowiło 3,1% udziału wśród wszystkich tego typu placówek w Polsce. Od 2015 r. do 2021 r. liczba placówek bibliotecznych zarówno na obszarze województwa, jak i w kraju systematycznie zmniejszała się. W porównaniu z 2015 r. było ich o 12 mniej, natomiast w Polsce - o 357 mniej.

Na 1 placówkę biblioteczną łącznie z punktami bibliotecznymi przypadało średnio 3,3 tys. osób (w 2015 r. – 3,0 tys. osób); w kraju odpowiednio 4,4 tys. osób i 4,1 tys. osób w 2015 r. Na koniec 2021 r. biblioteki publiczne w województwie dysponowały księgozbiorem składającym się z 3,9 mln woluminów, tj. o 0,1% mniej niż w 2020 r. i 6,0% więcej niż w 2015 r.

Na przestrzeni 10 lat poziom czytelnictwa mierzony liczbą czytelników korzystających z oferty bibliotek publicznych z roku na rok, systematycznie się zmniejszał, osiągając w 2021 r. poziom 103,8 tys. Znaczący spadek czytelników, widoczny był w 2020 r. i 2021 r., kiedy ich liczba w porównaniu z 2019 r. była mniejsza o 20,9% w 2020 r. i 24,4% w 2021 r. Istotny wpływ na zmniejszenie liczby osób korzystających z oferty instytucji kultury, w tym bibliotek w 2020 r. i 2021 r. miała sytuacja epidemiczna związana z COVID-19 i związane z nią czasowe ograniczenia w działalności instytucji kultury.

Wykres 34. Imprezy i uczestnicy imprez organizowanych przez placówki kultury w 2021 r.
Chart 34. Events organised by culture institutions and event participants in 2021

Na koniec 2021 r. (podobnie jak rok wcześniej i w 2015 r.), na terenie województwa lubuskiego działalność wystawienniczą prowadziło 17 muzeów i oddziałów muzealnych. Lubuskie placówki stanowiły 1,8% ogółu tego typu placówek w Polsce. Najwięcej placówek zlokalizowanych było w powiecie zielonogórskim (17,7% wszystkich lubuskich muzeów).

Działalność wystawienniczą muzeów uzupełniały galerie i salony sztuki. W 2021 r. na terenie województwa lubuskiego działalność prowadziły 4 galerie i salony sztuki (podobnie jak w 2020 r. i w 2015 r.). W 2021 r. lubuskie galerie i salony sztuki zorganizowały 47 wystaw w kraju (podobnie jak rok wcześniej), na których zaprezentowano 47 ekspozycji. Z oferty tych instytucji skorzystało 20,9 tys. zwiedzających. W porównaniu z rokiem poprzednim, liczba zwiedzających zwiększyła się o 72,3%.

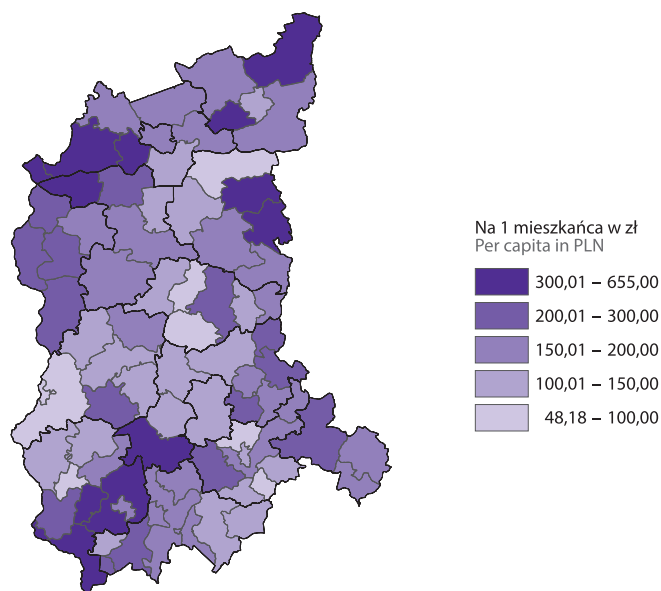
W 2021 r. działalność sceniczną prowadziły, podobnie jak rok wcześniej 4 teatry i instytucje muzyczne posiadające własny zespół. Wszystkie instytucje zlokalizowane były na terenie miasta Zielona Góra i Gorzów Wlkp. Zbiorowość teatrów i instytucji muzycznych tworzyły 2 teatry i 2 filharmonie.

W porównaniu z 2020 r. znacząco zmniejszyła się liczba przedstawień i koncertów oraz liczba widzów i słuchaczy. W 2021 r. teatry i instytucje muzyczne zorganizowały 901 przedstawień i koncertów (o 56% mniej niż w 2020 r.), w których uczestniczyło 122,4 tys. widzów i słuchaczy (o 43,5% mniej).

W 2021 r. w województwie działało 13 kin stałych, (tyle samo co przed rokiem i o 1 mniej niż w 2015 r.), dysponujących 5,0 tys. miejsc na widowni, które stanowiły 1,7% ogółu takich miejsc w kraju. W ciągu roku w kinach stałych odbyło się 23,4 tys. seansów, czyli 1,7% wszystkich pokazów filmowych w kraju. W porównaniu do 2020 r. liczba seansów kinowych zwiększyła się o 12,8% (w kraju o 23,3%). Seanse te obejrzało łącznie 570,4 tys. widzów (2,1% ogółu w Polsce), tj. o 35,2% więcej niż przed rokiem (w kraju więcej o 40,9%).

W 2021 r. na terenie województwa lubuskiego działalność prowadziło 77 instytucji kultury, takich jak: centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby oraz świetlice) o 5 więcej niż w 2020 r. i o 1 mniej niż w 2015, które stanowiły 2% ogólnej liczby tego typu placówek w kraju. Wśród nich funkcjonowało: 15 centrów kultury, 13 domów kultury, 36 ośrodków kultury, 3 kluby oraz 10 świetlic.

Mapa 36. Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” w 2021 r.
Map 36. Expenditure of gminas and cities with powiat status in division “Culture and national heritage” in 2021

W 2021 r. centra, domy i ośrodki kultury, kluby oraz świetlice zorganizowały 3,9 tys. imprez (o 10,8% więcej niż w 2020 r.), w których udział wzięło 450,9 tys. uczestników (o 31,0% więcej niż rok wcześniej). Najczęściej organizowane były warsztaty (21,0% ogółu imprez), koncerty (18,0%) oraz prelekcje, spotkania, wykłady (10,4%). Uczestnicy imprez najczęściej wybierali udział w koncertach (37,5% wszystkich uczestników), wystawach (11,2%) oraz imprezach turystycznych i sportowo – rekreacyjnych (7,7%).

W ramach działalności wyżej wymienionych instytucji działało 0,4 tys. grup artystycznych skupiających 5,4 tys. członków. Spośród wszystkich grup najbardziej popularne były grupy taneczne (27,9% ogólnej liczby grup), muzyczno- instrumentalne (17,4%) oraz teatralne (14,5%). Dzieci i młodzież szkolna stanowiły 33,6% wszystkich członków grup. Oferta centrów, domów i ośrodków kultury, klubów oraz świetlic obejmowała również organizację różnego rodzaju kursów. W 2021 r. zorganizowane były łącznie 43 kursy (o 3 mniej niż w 2020 r.), a status absolwenta otrzymało 516 osób (o 53,3% mniej niż w 2020 r.). Najwięcej prowadzonych było kursów komputerowych (27,9% ogółu kursów), nauki języków obcych (20,9%) oraz plastycznych (16,3%).

W 2021 r. wydatki ponoszone przez samorządy lubuskich gmin i miast na prawach powiatu, na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego wyniosły 183,9 mln zł, tj. o 6,3% więcej w porównaniu z 2020 r. i o 40,3% więcej w porównaniu z 2015 r. Tym samym stanowiły 2,4% nakładów ogółem w skali kraju. Nakłady w tym zakresie stanowiły niewielki udział w wydatkach ogółem budżetów jednostek samorządu terytorialnego. W 2021 r. gminy łącznie z miastami na prawach powiatu przeznaczyły na ten cel 2,9% swoich wydatków. W porównaniu z rokiem poprzednim ich udział pozostał na podobnym poziomie. W przeliczeniu na 1 mieszkańca przypadało przeciętnie 186 zł wydatków na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego; w kraju było to 198 zł. Największe wydatki na 1 mieszkańca poniosła gmina Przewóz (548 zł), Słońsk (482 zł), najmniej wydatkowały gminy Tuplice i Gubin (po 48 zł).

Bezpieczeństwo publiczne

Public safety

W 2022 r. liczba przestępstw stwierdzonych w zakończonych postępowaniach przygotowawczych była mniejsza niż w 2021 r. Spadek liczby przestępstw ogółem w województwie, wynikał m.in. ze spadku przestępstw o charakterze gospodarczym oraz przestępstw drogowych. Zmniejszyła się skuteczność wykrywania sprawców przestępstw. Mniej było także wypadków drogowych oraz rannych i ofiar śmiertelnych wypadków.

Przestępstwo stwierdzone jest to zdarzenie, co do którego w zakończonym postępowaniu przygotowawczym potwierdzono, że jest przestępstwem. Przestępstwo – zgodnie z Kodeksem karnym z 1997 r. – jest to zbrodnia lub występki ścigany z oskarżenia publicznego lub z oskarżenia prywatnego, zgodnie z Kodeksem karnym skarbowym jest to przestępstwo skarbowe.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw jest to stosunek liczby przestępstw wykrytych w danym roku (łącznie z wykrytymi po podjęciu z umorzenia) do liczby przestępstw stwierdzonych w danym roku, powiększonej o liczbę przestępstw stwierdzonych w podjętych postępowaniach, a umorzonych w latach poprzednich z powodu niewykrycia sprawców.

W 2022 r. w województwie lubuskim odnotowano 24,7 tys. **przestępstw stwierdzonych** przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych, co stanowiło 2,9% przestępstw stwierdzonych ogółem w kraju. Liczba przestępstw zmniejszyła się w porównaniu z rokiem poprzednim o 9,5%, a w stosunku do 2015 r. o 8,5%. W kraju odnotowano wzrost liczby przestępstw stwierdzonych przez Policję zarówno w stosunku do 2021 r. (o 5,1%), jak i w porównaniu z 2015 r. (o 7,9%).

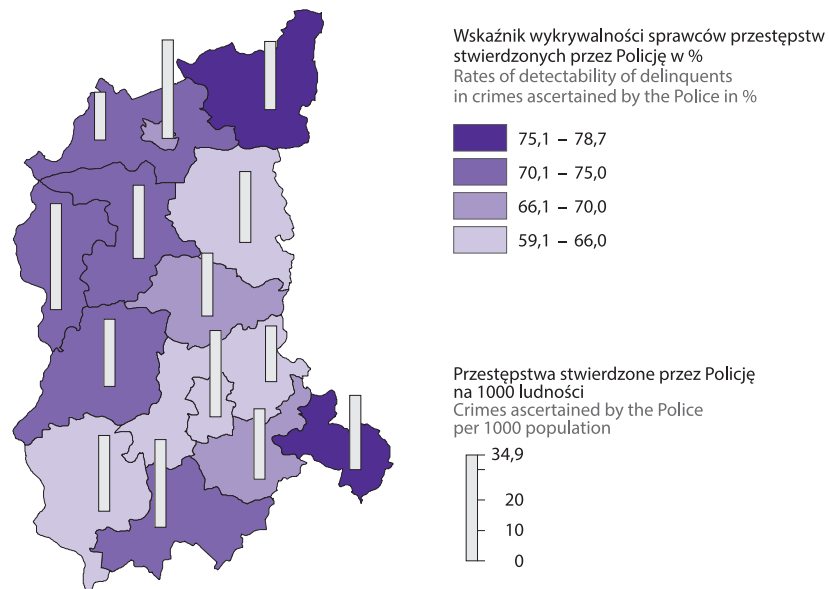
Spadek liczby przestępstw ogółem w województwie, wynikał m.in. ze spadku przestępstw o charakterze gospodarczym (o 35,5% w porównaniu z 2021 r. i o 30,5% w stosunku do 2015 r.) oraz przestępstw drogowych (o 1,1% w odniesieniu do 2021 r. i o 4,8% w porównaniu z 2015 r.).

W województwie lubuskim w 2022 r. w ogólnej liczbie przestępstw dominowały przestępstwa o charakterze kryminalnym – stanowiły one 66,0% wszystkich przestępstw stwierdzonych w województwie, wobec 56,9% w kraju. Liczba przestępstw o charakterze kryminalnym zwiększyła się o 0,2% w porównaniu z 2021 r. natomiast spadła o 1,1% w stosunku do 2015 r.

Zmniejszenie rozmiaru zjawiska przestępczości w województwie potwierdza odniesienie liczby przestępstw stwierdzonych do liczby mieszkańców. W 2022 r. na 1000 mieszkańców województwa lubuskiego stwierdzono 25 przestępstw (w Polsce – 23), podczas gdy w 2021 r. było to 28, a w 2015 r. – 26 przestępstw na 1000 ludności.

Najwięcej przestępstw w odniesieniu do liczby mieszkańców Policja stwierdziła w powiecie ślubickim, gdzie na każde 1000 mieszkańców przypadało 35 przestępstw. Wskaźnik zagrożenia przestępczością wyższy niż średnio w województwie odnotowano także w mieście na prawach powiatu Gorzów Wlkp. (32), powiecie żagańskim (29) i mieście na prawach powiatu Zielona Góra (28).

Mapa 37. Zagrożenie przestępczością w 2022 r.
Map 37. Crime risk in 2022

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję w 2022 r. ukształtował się na poziomie 67,8% (w Polsce 71,1%) i był niższy zarówno od notowanego w roku poprzednim (o 4,4 p. proc.), jak również od wskaźnika z 2015 r. (o 3,4 p. proc.).

Najwyższy wskaźnik wykrywalności odnotowano wśród przestępstw drogowych – 96,2% (wobec 97,6% w 2021 r. i 99,4% w 2015 r.). Wykrywalność przestępstw o charakterze kryminalnym, które mają największy wpływ na poczucie bezpieczeństwa – ukształtowała się na poziomie 64,4%, (wobec 65,9% w 2021 r. i 58,2% w 2015 r.), a przestępstw gospodarczych wyniosła 57,7% (wobec 73,8% w 2021 r. i 88,4% w 2015 r.).

Wśród powiatów województwa lubuskiego najwyższy wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw odnotowano w powiecie strzelecko-dreźnieckim – 78,7%, powiecie wschowskim – 76,6% oraz ślubickim – 73,8% i sulęcińskim – 73,5%. Najniższy wskaźnik wykrywalności był w mieście Zielona Góra (59,1%) oraz w powiecie żarskim (63,9%).

W 2022 r. największy wzrost omawianego wskaźnika, w odniesieniu do 2015 r., zaobserwowano w powiecie strzelecko-dreźnieckim – o 11,5 p. proc., a największy spadek w powiatach sulęcińskim i nowosolskim – po 12,4 p. proc.

W 2022 r. na drogach województwa lubuskiego doszło do 499 wypadków drogowych, tj. o 7,6% mniej niż w roku poprzednim i o 21,9% mniej w porównaniu z 2015 r. W wyniku wypadków zginęły 63 osoby, a 580 zostało rannych. Liczba ofiar (śmiertelnych i rannych) zmniejszyła się zarówno w porównaniu z rokiem poprzednim (odpowiednio o 11,3% i o 10,5%) jak i z 2015 r. (odpowiednio o 31,5% i o 26,2%).

Skalę bezpieczeństwa na drogach w przekroju terytorialnym obrazuje liczba wypadków drogowych przypadająca na 100 tys. ludności. W 2022 r. w województwie miało miejsce 51 wypadków w przeliczeniu na 100 tys. mieszkańców (w Polsce 56), tj. o 4 wypadki mniej niż w 2021 r. i o 12 mniej niż w 2015 r. (w kraju odpowiednio o 4 i 29 wypadków mniej).

Na drogach województwa lubuskiego w 2022 r. w 100 wypadkach drogowych śmierć poniosło 13 osób, podczas gdy w Polsce zginęło 9 osób. W porównaniu z 2021 r. liczba ofiar śmiertelnych na 100 wypadków w województwie nie zmieniła się, natomiast zmniejszyła się w odniesieniu do 2015 r. (o 1 ofiarę na 100 wypadków drogowych). Na 100 wypadków drogowych zarówno w województwie jak i w kraju obrażenia poniosło 116 osób. Liczba rannych w wypadkach w województwie była mniejsza w stosunku do 2021 r. o 4, a w porównaniu z 2015 r. o 7.

Dane o wypadkach drogowych pochodzą z Systemu Ewidencji Wypadków i Kolizji (SEWiK) prowadzonego przez Komendę Główną Policji i obejmują zdarzenia mające związek z ruchem pojazdów na drogach publicznych, w wyniku których nastąpiła śmierć lub uszkodzenie ciała osób.

Za **śmiertelną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę zmarłą (w wyniku doznanych obrażeń) na miejscu wypadku lub w ciągu 30 dni. Za ranną ofiarę wypadku drogowego uznano osobę, która doznała obrażeń ciała i otrzymała pomoc lekarską.

Tablica 28. Wypadki drogowe^a oraz ich skutki
Table 28. Road accidents^a and their results

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Wypadki Accidents	639	607	540	499
Ofiary śmiertelne Fatalities	92	76	71	63
na 100 wypadków per 100 road accidents	14	13	13	13
Ranni Injured	786	677	648	580
na 100 wypadków per 100 road accidents	123	112	120	116

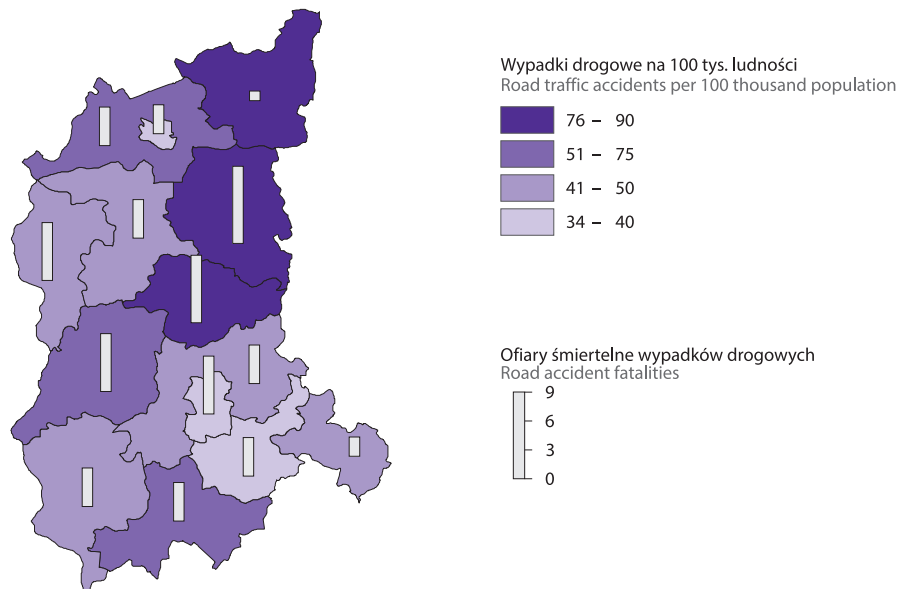
^a Zarejestrowane przez Policję.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

^a Registered by the Police.

Source: data of the National Police Headquarters.

Mapa 38. Bezpieczeństwo na drogach w 2022 r.
Map 38. Road safety in 2022

Społeczeństwo informacyjne

Information society

W 2022 r. ponownie zanotowano poprawę podstawowych wskaźników charakteryzujących społeczeństwo informacyjne. Rozwój społeczeństwa informacyjnego w województwie lubuskim przebiega jednak wolniej niż średnio w kraju – prezentowane wskaźniki nadal były mniejsze w stosunku do ich wartości średnich w Polsce.

W 2022 r. gospodarstwa domowe w województwie lubuskim posiadające dostęp do Internetu stanowiły 93,7% ogółu gospodarstw domowych w województwie (wobec 93,3% w kraju). Udział osób korzystających z Internetu wyniósł 88,6% (wobec 90,6%). Korzystający regularnie z Internetu (co najmniej raz w tygodniu) stanowili 82,6% (wobec 85,7%) badanej populacji, w tym kilka razy dziennie – 62,2% (wobec 64,4%). Osoby w wieku 16-74 lata, które nigdy nie korzystały z Internetu stanowiły w województwie 11,4% badanych (w kraju 9,4%).

Tablica 29. Gospodarstwa domowe^a posiadające dostęp do Internetu w domu oraz osoby^b korzystające z Internetu
Table 29. Households^a with access to the Internet at home and Internet users^b

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Odsetek gospodarstw domowych posiadających dostęp do Internetu w domu Percentage of households with access to the Internet at home	74,7	85,9	90,9	93,7
Odsetek osób korzystających z Internetu Percentage of individuals using the internet	78,5	83,3	84,9	88,6
Odsetek osób regularnie (co najmniej raz w tygodniu) korzystających z Internetu Percentage of individuals using the Internet regularly (at least once a week)	71,2	76,2	76,0	82,6

a Dane dotyczą gospodarstw domowych z osobami w wieku 16–74 lata. b Osoby w wieku 16–74 lata.
a Data concern households with persons aged 16–74. b Persons aged 16–74.

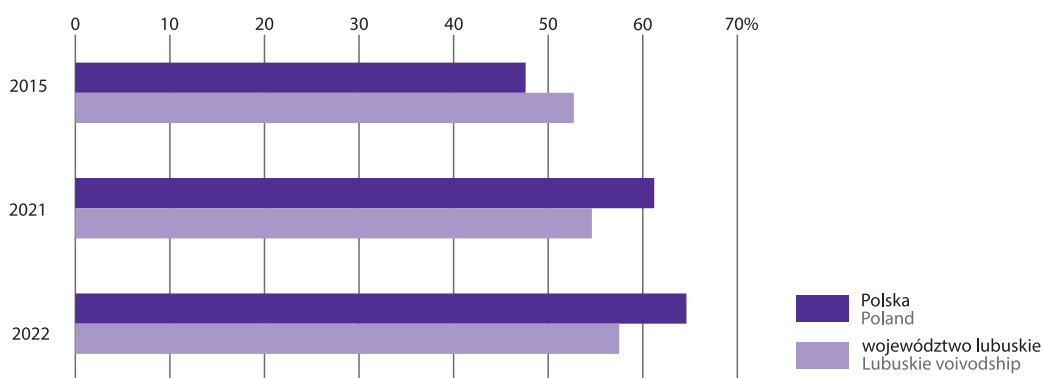
W 2022 r. w województwie 57,5% populacji w wieku 16-74 lata dokonywało zakupów przez Internet (w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie). W kraju udział ten ukształtował się na poziomie 64,6%.

Najpopularniejszymi towarami kupowanymi przez Internet (w ciągu ostatnich 3 miesięcy poprzedzających badanie) w 2022 r. były odzież, obuwie i dodatki (produkty te nabyło 38,2% robiących zakupy przez Internet) oraz kosmetyki, produkty do pielęgnacji zdrowia i urody (18,9%). Dużym zainteresowaniem kupujących cieszyły się również: meble, artykuły dekoracyjne i produkty do ogrodu (13,4%), a także lekarstwa i suplementy diety (10,8%).

Osoby kupujące lub płatnie subskrybujące produkty cyfrowe w ciągu ostatnich 3 miesięcy stanowiły 14,8% badanych (głównie filmy i seriale - 6,3%).

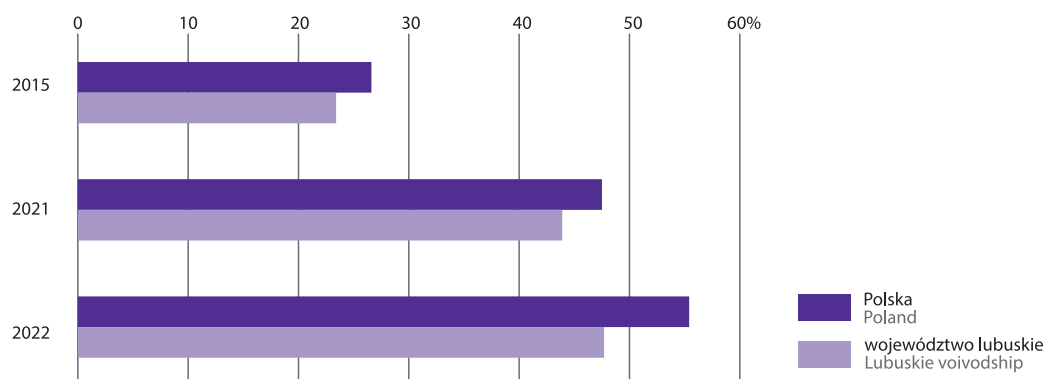
Bilety na wydarzenie kulturalne lub inne (np. do kina, na koncert lub targi) nabyło 10,8% osób, natomiast nocleg – 10,6%.

Wykres 35. Osoby^a korzystające z usług administracji publicznej za pomocą Internetu w ciągu ostatnich 12 miesięcy
Chart 35. Individuals^a using e-government services during the last 12 months

a Osoby w wieku 16–74 lata.
a Persons aged 16–74.

Wykres 36. Osoby^a zamawiające przez Internet towary lub usługi do użytku prywatnego w ciągu ostatnich 12 miesięcy
Chart 36. Individuals^a ordering goods or services via the Internet for private use during the last 12 months

a Osoby w wieku 16–74 lata.
a Persons aged 16–74.

W 2022 r. osoby korzystające w ciągu ostatnich 12 miesięcy z usług administracji publicznej przez Internet stanowiły 47,7% populacji osób w wieku 16-74 lata, tj. mniej niż średnio w kraju (55,4%). W porównaniu z poprzednim rokiem odsetek ten wzrósł o 3,8 p. proc. Najczęściej korzystano z usług administracji publicznej w celu wyszukiwania informacji na ich stronach internetowych (odpowiedź tę wskazało 26,9% badanych). Wielokrotnie wykorzystywano usługi oferowane przez administrację publiczną również do wysyłania wypełnionych deklaracji podatkowych (25,3%), otrzymywania urzędowej korespondencji lub dokumentów (25,1%), pobierania lub drukowania formularzy urzędowych (24,0%) oraz uzyskiwania spersonalizowanych danych ze stron internetowych lub aplikacji (21,3%).

Jednocześnie zmniejszył się (o 0,4 p. proc.) odsetek osób niekorzystających ze stron internetowych oraz aplikacji administracji publicznej za pomocą Internetu do 38,1%.

Aktywność społeczna

Social activity

W 2022 r. liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych wpisanych do rejestru REGON zwiększyła się w porównaniu z rokiem poprzednim, jak i w odniesieniu do 2015 r. Licząc od 2016 r. zmniejszyła się liczba aktywnych rejestrowych organizacji sektora non profit, najbardziej stowarzyszeń i organizacji społecznych. W 2020 r. wskaźnik aktywnych organizacji, na 10 tys. ludności, był nieznacznie niższy niż w kraju. Liczba członków tych organizacji od lat utrzymuje się na podobnym poziomie. W grupie aktywnych organizacji najliczniejsze były stowarzyszenia kultury fizycznej i związki sportowe, ochotnicze straże pożarne oraz koła łowieckie.

W województwie lubuskim pod koniec 2022 r. w rejestrze REGON wpisanych było ponad 0,7 tys. fundacji i ponad 3,6 tys. stowarzyszeń i organizacji społecznych, co stanowiło łącznie 3,4% całego sektora podmiotów gospodarki narodowej. Licząc od 2015 r. liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w województwie sukcesywnie rosła, w 2022 r. była większa o 0,1 tys. (o 3,2%) w porównaniu z 2021 r. oraz o ponad 1,4 tys. (o 46,5%) w porównaniu z 2015 r. Tempo wzrostu podmiotów było podobne do średniej dla całego kraju (wzrost odpowiednio o 47,0% i o 3,9%).

Pod względem liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych województwo zajmuje 15. lokatę w kraju. Udział tych podmiotów w liczbie wszystkich fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w kraju w 2022 r. wyniósł 2,7%.

Uwzględniając liczbę mieszkańców, w regionie na 10 tys. mieszkańców przypadały 44 organizacje, w porównaniu z 43 w 2021 r. oraz 36 w 2015 r. Średnia liczba organizacji w kraju w przeliczeniu na 10 tys. ludności wyniosła 43.

Liczba osób należących do tych organizacji wyniosła 0,2 mln i nie zmieniła się w porównaniu z 2010 r. Osoby fizyczne stanowiły 97,5% ogółu. W 2018 r. w województwie 23,5% osób w wieku 16 lat i więcej uczestniczyło w działalności różnego rodzaju organizacji, w porównaniu z 23,4% w 2010 r. W kraju wskaźnik uczestnictwa w organizacjach wyniósł 28%.

W 2022 r. liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych wpisanych do rejestru REGON, na 10 tys. ludności, wśród powiatów była zróżnicowana. Najwyższą wartość tego wskaźnika zanotowano, podobnie jak przed rokiem, w mieście na prawach powiatu Zielona Góra (61 wobec 58 przed rokiem), najniższą zaś powiecie żagańskim (34 wobec 31 przed rokiem).

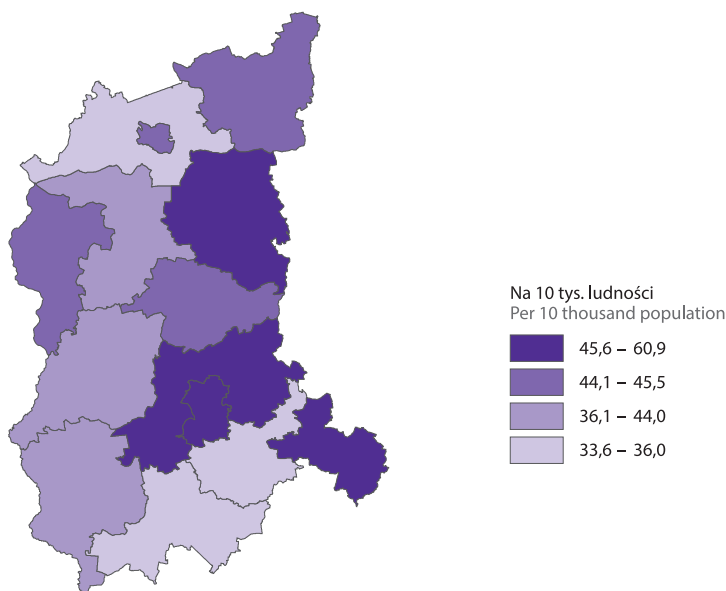
W 2020 r. w województwie aktywną działalność prowadziło 2,4 tys. organizacji i stowarzyszeń sektora non-profit, podobnie jak w 2018 r. Zarazem w porównaniu z 2016 r. było ich o 0,2 tys. (o 7,7%) mniej. Spadek liczby rejestrowych organizacji non-profit dotyczył stowarzyszeń i organizacji społecznych (z 2,2 tys. do 2,0 tys.). W kraju liczba aktywnych organizacji sektora non-profit zwiększyła się (o 3,6% w porównaniu z 2016 r.).

Tablica 30. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON. Stan w dniu 31 grudnia
Table 30. Foundations, associations and social organizations entered in the REGON register. As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Ogółem Total	3680	4087	4190	4325
na 10 tysięcy ludności per 10 thousand population	36,1	41,1	42,5	44,1

Mapa 39. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON w 2022 r. Stan w dniu 31 grudnia

Map 39. Foundations, associations and social organizations entered in the REGON register in 2022
As of 31 December

Dane o **organizacjach non-profit** opracowano na podstawie dwóch badań statystyki publicznej:

- SOF-1 - Sprawozdania z działalności fundacji, stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych,
- SOF-4s - Sprawozdania z działalności samorządu gospodarczego i zawodowego.

Pod względem liczby aktywnych organizacji non-profit województwo zajmowało 16. lokatę wśród województw. Organizacje te stanowiły 2,6% ogółu aktywnych stowarzyszeń, fundacji i podobnych organizacji społecznych w kraju.

Ponad 83% wszystkich aktywnych organizacji miało formę prawną stowarzyszenia lub innej organizacji społecznej. Wśród tych podmiotów liczną grupę stanowiły stowarzyszenia kultury fizycznej i związki sportowe (25%) oraz ochotnicze straże pożarne (12,5%). Kolejną dość liczna zbiorowość to koła łowieckie (4,2%). Osobną formę prawną stanowiły fundacje, których odsetek wyniósł ponad 12% badanej zbiorowości.

W 2020 r. liczba osób należących do tych organizacji wyniosła 0,2 mln i utrzymuje się na tym poziomie od 2016 r. Osoby fizyczne stanowiły 97,8% ogółu członków.

W przeliczeniu na 10 tys. ludności liczba organizacji non-profit wyniosła 24, podobnie jak w 2018 r. Natomiast w porównaniu z 2016 r. było o 2 organizacje mniej. Średnio w kraju wskaźnik ten osiągnął poziom 25 organizacji.

Liczba członków organizacji non-profit, w przeliczeniu na 10 tys. ludności, wyniosła 2013, to o 48 osób więcej niż w 2016 r. oraz o 42 osoby więcej niż w 2018 r. Średnio w kraju wskaźnik ten w 2020 r. wyniósł 2153 osoby.

Rozdział 6

Chapter 6

Gospodarka

Economy

6.1. Produkt krajowy brutto

6.1. Gross domestic product

Produkt krajowy brutto województwie lubuskim 2021 r. (według wstępnego szacunku) był wyższy niż rok wcześniej, a tempo jego wzrostu było najwyższe od 2015 r. W 2021 r. PKB na 1 mieszkańca stanowił 81,4% średniej krajowej, podobnie jak w poprzednim roku, jednak był mniejszy niż w latach poprzednich.

W 2020 r., w porównaniu z rokiem poprzednim zanotowano wzrost wartości dodanej brutto i wydajności pracy, mierzonej WDB na 1 pracującego.

Produkt krajowy brutto (PKB) przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Produkt krajowy brutto równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów. Produkt krajowy brutto jest liczony w cenach rynkowych.

Według wstępnego szacunku w 2021 r. PKB w województwie lubuskim wyniósł 55602 mln zł i wzrósł o 11,1% (w cenach bieżących) w relacji do poprzedniego roku. W kraju wzrost PKB w analogicznym okresie wyniósł 12,2%.

Udział województwa lubuskiego w tworzeniu PKB w kraju, tak jak w poprzednim roku wyniósł 2,1%. W latach 2015-2018 udział województwa w krajowym PKB stanowił po 2,2%.

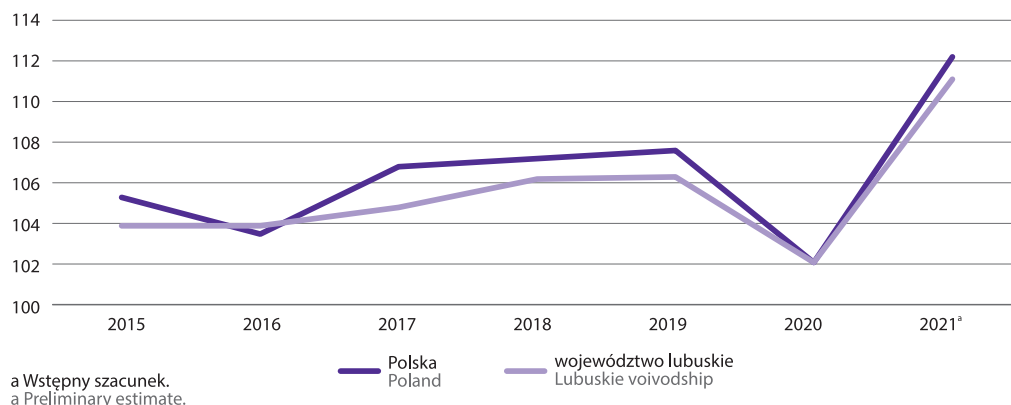
W przeliczeniu na 1 mieszkańca PKB w województwie wyniósł 56,2 tys. zł, tj. o 11,9% więcej niż w poprzednim roku oraz o 39,4% więcej w porównaniu z 2015 r. Wzrost omawianego wskaźnika w kraju wyniósł odpowiednio 12,8% i 45,9%. W rezultacie relacja PKB na 1 mieszkańca w województwie lubuskim do średniej wartości tego wskaźnika w kraju w 2021 r. utrzymała się na poziomie sprzed roku i wyniosła 81,4%. W 2015 r. wielkość tego wskaźnika stanowiła 83,6% wartości w kraju.

W 2021 r. województwo lubuskie zajmowało 11. lokatę wśród województw pod względem PKB na 1 mieszkańca, tuż za województwem opolskim (w którym PKB na 1 mieszkańca stanowił 81,5% średniej krajowej) i przed województwem podlaskim (72,9%). Poziom PKB na 1 mieszkańca przekraczający przeciętną wartość wskaźnika w kraju zanotowano w czterech województwach: mazowieckim, dolnośląskim, wielkopolskim i śląskim. Najniższy poziom produktu krajowego brutto (nieprzekraczający 70% przeciętnej wartości w kraju) zanotowano w województwach lubelskim i podkarpackim.

PKB na 1 mieszkańca w województwie lubuskim był o 18,4% wyższy od notowanego w województwie lubelskim (w którym wartość omawianego wskaźnika była najmniejsza). Jednocześnie stanowił 52,0% najwyższego poziomu tego miernika, zanotowanego w województwie mazowieckim.

W 2021 r. PKB na 1 mieszkańca w województwie lubuskim, wyrażony we wspólnej umownej walucie – standardzie siły nabywczej (PPS), stanowił 62% średniej Unii Europejskiej (UE27=100) – podobnie jak przed rokiem. W 2015 r. PKB według parytetu siły nabywczej na 1 mieszkańca w PPS w województwie stanowił 58% średniej UE.

Wykres 37. Dynamika produktu krajowego brutto (ceny bieżące). Rok poprzedni=100
Chart 37. Indices of gross domestic product (current prices). Previous year=100

Od wielu lat udział podregionów w tworzeniu PKB w województwie lubuskim jest wyraźnie zróżnicowany. W 2020 r. wartość PKB wytworzonego w podregionie zielonogórskim była o 67,3% wyższa niż w podregionie gorzowskim, a jego udział w PKB w województwie wyniósł 62,0%. W porównaniu z 2015 r. udział ten zmniejszył się o 0,2 p. proc. Udział PKB wygenerowanego w podregionie zielonogórskim wyniósł 1,3% w kraju i był o 0,1 p. proc. mniejszy niż 2015 r. Natomiast w podregionie gorzowskim udział w PKB kraju w latach 2015-2020 stanowił po 0,8%.

Wartość PKB w przeliczeniu na 1 mieszkańca w podregionie zielonogórskim wyniosła 50,3 tys. zł i była o 0,1% wyższa od średniej w województwie. W porównaniu z 2015 r. oznacza to wzrost w relacji PKB na 1 mieszkańca w podregionie zielonogórskim do wartości średniej w województwie o 0,1 p. proc. Z kolei w podregionie gorzowskim PKB na 1 mieszkańca ukształtował się na poziomie 50,1 tys. zł, tj. o 0,1% niższym od średniej w województwie. W porównaniu z 2015 r. relacja prezentowanego wskaźnika do średniej wojewódzkiej poprawiła się o 0,3 p. proc.

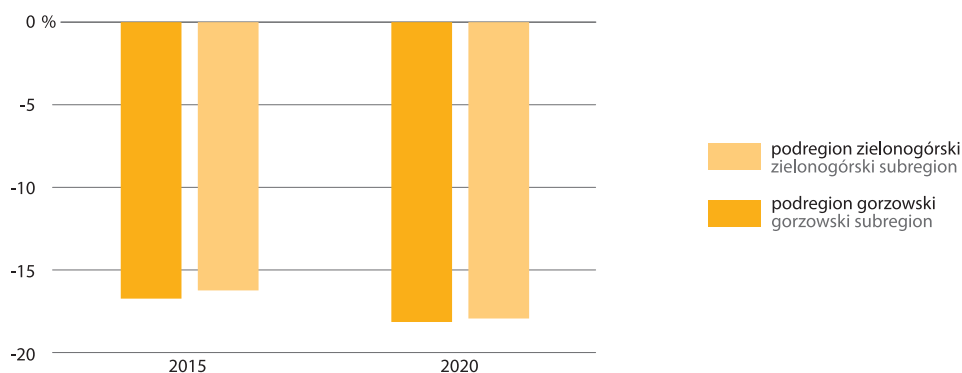
W 2020 r. PKB na 1 mieszkańca w podregionie gorzowskim stanowiło 81,9% przeciętnej wartości w kraju i było mniejsze w porównaniu z 2015 r. o 1,4 p. proc., natomiast w podregionie zielonogórskim stanowiło 82,1% wartości w kraju, tj. o 1,7 p. proc. mniej niż w 2015 r.

Podregiony w województwie lubuskim charakteryzują się najmniejszym zróżnicowaniem wśród województw ze względu na wysokość PKB na 1 mieszkańca. Obrazuje to wskaźnik dyspersji, będący miarą zróżnicowania PKB na 1 mieszkańca, który w 2019 r. wyniósł 0,1%, wobec 0,3% w 2015 r. Kształtowanie się tego wskaźnika świadczy o zmniejszeniu zróżnicowania pomiędzy regionami ze względu na wielkość PKB na 1 mieszkańca.

Wskaźnik dyspersji (miara zróżnicowania) regionalnego PKB na 1 mieszkańca na poziomie podregionów (NUTS 3) został obliczony jako suma wartości bezwzględnych różnic między wartościami dla podregionów danego województwa a wartością PKB na 1 mieszkańca dla tego województwa, ważonych udziałem liczby ludności poszczególnych podregionów w województwie, wyrażona w procentach PKB na 1 mieszkańca dla danego województwa.

Wykres 38. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca (ceny bieżące) odchylenia względne od przeciętnej wartości w kraju

Chart 38. Gross domestic product per capita (current prices) relative deviations from the national average value

Wartość dodana brutto (WDB) mierzy wartość nowo wytworzoną w wyniku działalności produkcyjnej krajowych jednostek instytucjonalnych. Wartość dodana brutto stanowi różnicę między produkcją globalną a zużyciem pośrednim, jest wyrażona w cenach bazowych.

W 2020 r. wartość dodana brutto w wysokości 44064 mln zł wzrosła o 2,3% w odniesieniu do 2019 r. oraz o 24,4% w stosunku do 2015 r.

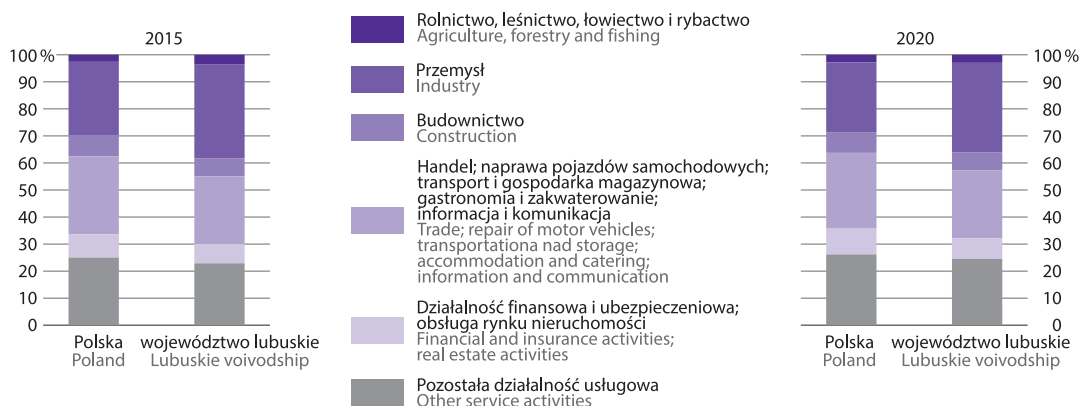
Niemal 1/3 WDB (33,0%) wypracowały podmioty prowadzące działalność w zakresie przemysłu. Udział przedsiębiorstw z grupy sekcji: handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja wyniósł łącznie 25,1%. Przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie pozostałych usług wypracowały łącznie 24,4% wartości dodanej brutto w województwie. Jednocześnie w generowaniu wartości dodanej udział grupy sekcji: działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości wyniósł 7,6%, budownictwa - 6,8% oraz rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa - 3,1%.

W skali roku, w generowaniu WDB, zwiększył się udział pozostałych usług (o 0,6 p. proc.) oraz rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (o 0,1 p. proc.). Zmniejszył się odsetek wartości dodanej wypracowanej przez grupę sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja (o 0,3 p. proc.) oraz przez jednostki zajmujące się przemysłem i budownictwem (po 0,2 p. proc.). Udział wartości dodanej grupy sekcji: działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości utrzymał się na poziomie sprzed roku.

W odniesieniu do 2015 r. wzrósł odsetek WDB wypracowany przez pozostałe usługi (o 1,4 p. proc.), grupę działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości (o 0,5 p. proc.), jednostki zajmujące się budownictwem (o 0,2 p. proc.) oraz wygenerowanej przez grupę sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja (o 0,1 p. proc.). Spadek w tym okresie wystąpił natomiast w przemyśle (o 1,7 p. proc.) oraz rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie (o 0,5 p. proc.).

W 2020 r. w województwie lubuskim wydajność pracy mierzona wartością dodaną brutto na 1 pracującego wyniosła 131,7 tys. zł, tj. wzrosła w porównaniu z 2015 r. o 21,3%. W kraju wydajność pracy wzrosła w analogicznym okresie o 24,8% do 141,9 tys. zł na 1 pracującego. Relacja wartości dodanej brutto na 1 pracującego w województwie lubuskim do średniej krajowej pogorszyła się w porównaniu z 2015 r. W 2020 r. wydajność pracy w województwie stanowiła 92,8% średniej wielkości tego wskaźnika w kraju, wobec 95,5% w 2015 r.

Wykres 39. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące)
Chart 39. Gross value added by kind of activity (current prices)

W 2020 r. przedsiębiorstwa przemysłowe w podregionie gorzowskim i w podregionie zielonogórskim wytworzyły odpowiednio 31,1% i 34,1% wartości dodanej brutto. Było to odpowiednio o 0,8 p. proc. i o 2,1 p. proc. mniej niż w 2015 r.

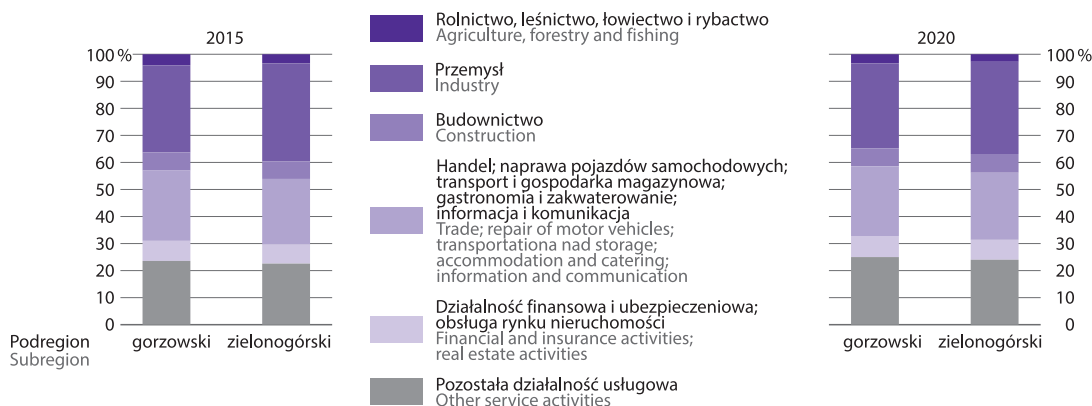
W podregionie gorzowskim zanotowano spadek udziału w wartości dodanej brutto przedsiębiorstw usługowych z grupy sekcji: handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja o 0,3 p. proc. do 25,7%, natomiast w podregionie zielonogórskim wzrost o 0,5 p. proc. (do 24,8%).

Podmioty z grupy sekcji tzw. pozostałe usługi wytworzyły łącznie 25,1% wartości dodanej brutto w podregionie gorzowskim (tj. o 1,4 p. proc. więcej niż w 2015 r.), a w podregionie zielonogórskim 24,0% (o 1,3 p. proc. więcej).

Zwiększył się udział jednostek z grupy sekcji: działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości w tworzeniu wartości dodanej brutto (po 0,4 p. proc.): w podregionie gorzowskim do 7,8%, a w podregionie zielonogórskim do 7,4%.

Udział budownictwa stanowił 6,7% w podregionie gorzowskim (podobnie jak w 2015 r.), natomiast w podregionie zielonogórskim 6,9% (tj. o 0,4 p. proc. więcej).

Wykres 40. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności i podregionów (ceny bieżące)
Chart 40. Gross value added by kind of activity and subregions (current prices)

W obu podregionach w strukturze wartości dodanej brutto zanotowano także spadek udziału podmiotów z sekcji rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo odpowiednio w podregionie gorzowskim do 3,4% (tj. o 0,7 p. proc.) i do 2,8% w podregionie zielonogórskim (tj. o 0,6 p. proc.).

W 2020 r. wydajność pracy mierzona wartością dodaną brutto na 1 pracującego w podregionie gorzowskim wyniosła 127,2 tys. zł. W podregionie zielonogórskim wartość dodana brutto na 1 pracującego wyniosła 134,7 tys. zł, tj. o 5,9% więcej niż w podregionie gorzowskim. W obu podregionach wydajność pracy wzrosła w stosunku do 2015 r., przy czym w podregionie gorzowskim zanotowany wzrost był wyższy niż w podregionie zielonogórskim (odpowiednio o 23,3% i 20,1%).

Relacja wydajności pracy do średniej krajowej w obu lubuskich podregionach pogorszyła się w relacji do 2015 r. W podregionie gorzowskim wartość dodana brutto na 1 pracującego stanowiła 89,6% średniej krajowej, a w podregionie zielonogórskim – 94,9%. Było to odpowiednio o 1,1 p. proc. i 3,7 p. proc. mniej niż w 2015 r.

6.2. Przedsiębiorczość

6.2. Entrepreneurship

Podmioty gospodarki narodowej

Entities of the national economy

W 2022 r. w województwie lubuskim wzrosła liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON, a także liczba podmiotów w przeliczeniu na 1000 ludności w stosunku do 2021 r. W relacji do poprzedniego roku zmniejszyła się liczba nowo zarejestrowanych podmiotów (o 2,0%), natomiast zwiększyła się liczba osób wyrejestrowanych (o 18,9%).

Podmiot gospodarki narodowej to osoba prawna, jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej oraz osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą. W systemie REGON pojęcie podmiotu gospodarki narodowej jest tożsame z pojęciem jednostki prawnej. Posiadanie osobowości prawnej nie jest kryterium określenia podmiotu jako jednostki prawnej. Dane nie obejmują osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

Według stanu na koniec grudnia 2022 r. w rejestrze REGON w województwie lubuskim zarejestrowanych było 127,5 tys. podmiotów gospodarki narodowej, tj. więcej niż w 2021 r. o 2,2%. W relacji do 2015 r. liczba podmiotów w rejestrze wzrosła o 14,5%. W Polsce w 2022 r. zarejestrowanych było o 3,3% więcej podmiotów niż przed rokiem oraz o 19,4% więcej w porównaniu z 2015 r. Podmioty województwa lubuskiego w rejestrze REGON w 2022 r. stanowiły 2,6% wszystkich jednostek w kraju.

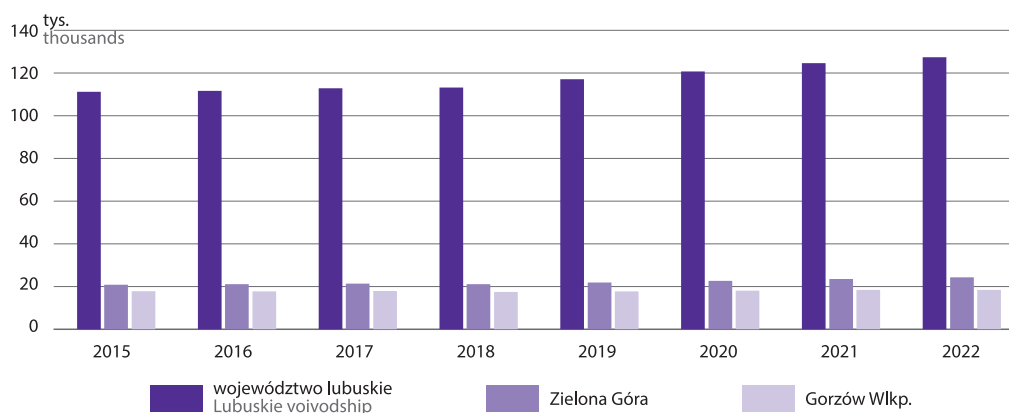
Najwięcej podmiotów zarejestrowanych było w miastach na prawach powiatu: w Zielonej Górze (24,3 tys.) i Gorzowie Wlkp. (18,5 tys.) – łącznie 42,8% podmiotów w województwie. Ponadto znaczną liczbą podmiotów gospodarczych charakteryzowały się powiaty: żarski (10,6 tys.) i gorzowski (9,5 tys.). Najmniej podmiotów zlokalizowanych było w powiatach: sulęcińskim (3,3 tys.) i wschowskim (4,2 tys.).

Tablica 31. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON. Stan w dniu 31 grudnia
Table 31. Entities of national economy in the REGON register. As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022	2022 W odsetkach (Polska=100) In percent (Poland=100)
Ogółem Total	111272	120839^a	124731^a	127458^a	2,6
sektor publiczny public sector	4731	4549	4590	4610	4,1
sektor prywatny private sector	105731	114798	118362	120896	2,5
z liczby ogółem: of total number:					
Spółki Partnerships and companies	16409	16380	17157	17642	1,9
Fundacje Foundations	378	565	617	676	2,0
Stowarzyszenia i organizacje społeczne Associations and social organizations	3302	3522	3573	3649	2,9
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity	77599	86251	88910	90868	2,6

a W podziale według sektorów własności bez podmiotów, dla których informacja o formie własności nie występuje w rejestrze REGON.
 a The division by ownership sectors does not include entities for which the information about ownership form does not exist in the REGON register.

Wykres 41. Podmioty gospodarki narodowej. Stan w dniu 31 grudnia
Chart 41. Entities of the national economy. As of 31 December

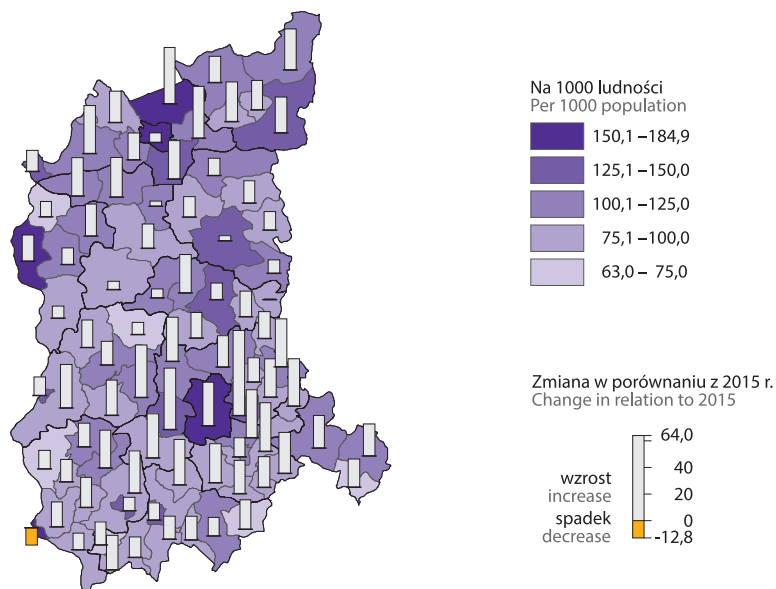

O poziomie przedsiębiorczości świadczy m.in. wskaźnik określający liczbę podmiotów w rejestrze REGON w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. W 2022r. w województwie lubuskim w przeliczeniu na 1000 ludności przypadało 130 podmiotów, tj. 20,8% więcej niż w 2015 r.

Wśród powiatów województwa, najwięcej podmiotów na 1000 ludności odnotowano w Zielonej Górze (174) oraz w Gorzowie Wlkp. (159). Ze względu na wysoką wartość tego wskaźnika wyróżniają się również powiaty: ślubicki (141) oraz gorzowski (130). Najmniej podmiotów w przeliczeniu na 1000 ludności zano-towano natomiast w powiecie sulęcińskim (97) i nowosolskim (106).

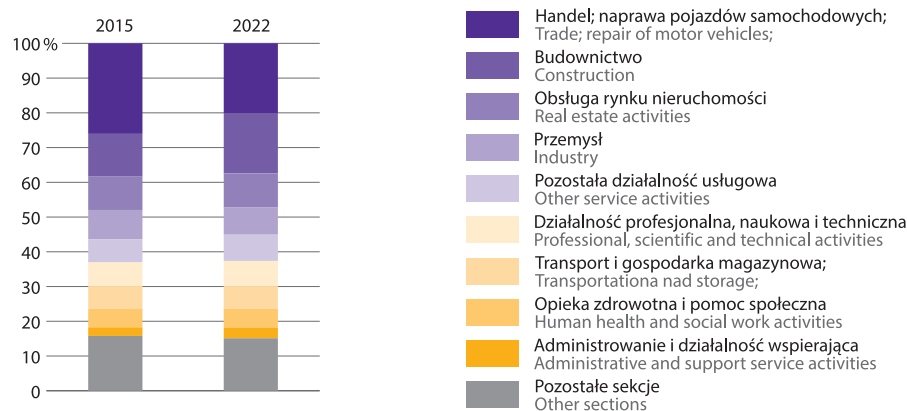
W przekroju według gmin wysokie wartości omawianego wskaźnika odnotowano w gminach: Słubice (188), Kłodawa i Łęknica po (169). Z kolei gminy: Niegosławice i Szlichtyngowa znalazły się grupie gmin o najniższej wartości wskaźnika (odpowiednio: 70 i 67 podmiotów na 1000 ludności).

Mapa 40. Podmioty gospodarki narodowej w 2022 r. Stan w dniu 31 grudnia
Map 40. Entities of the national economy in 2022. As of 31 December

W 2022 r. liczba podmiotów nowo zarejestrowanych zmniejszyła się w skali roku o 2,0% i wyniosła 9,3 tys. W tej grupie 7,9 tys. stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Ich liczba wzrosła w skali roku o 2,7%. Wśród nowo zarejestrowanych podmiotów było 0,9 tys. spółek (tj. o 18,9% mniej niż w 2021 r.). Liczba nowo zarejestrowanych spółek handlowych wyniosła 0,8 tys., tj. o 18,8% mniej niż przed rokiem.

Wykres 42. Podmioty gospodarki narodowej według wybranych sekcji PKD. Stan w dniu 31 grudnia
Chart 42. Entities of the national economy by selected PKD sections. As of 31 December

W 2022 r. z rejestru REGON wykreślono 6,4 tys. podmiotów, tj. o 18,9% więcej niż w roku poprzednim (przed rokiem zanotowano spadek wyrejestrowanych podmiotów o 7,6%). Wyższa niż w poprzednim roku była liczba wyrejestrowanych osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą – o 20,1% i wyniosła 5,8 tys. Liczba wyrejestrowanych spółek wyniosła 0,5 tys. .

W końcu 2022 r. w województwie lubuskim w strukturze podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON najwięcej (20,1%), było w sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych. Kolejne 17,4% prowadziło działalność w budownictwie, a 9,8% zajmowało się obsługą rynku nieruchomości. Jednostki prowadzące działalność w zakresie przemysłu stanowiły 7,8% ogółu podmiotów. Znaczący udział w strukturze miały również podmioty z sekcji: pozostała działalność usługowa - 7,6% oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – 7,2%.

Biorąc pod uwagę formę prawną, w końcu 2022 r. najliczniejszą grupę podmiotów 90,9 tys. (tj. 71,3% ogółu podmiotów) stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Ich udział w strukturze podmiotów gospodarczych w województwie, zwiększył się w porównaniu z 2015 r. o 1,6 p. proc. Kolejne 13,8% stanowiły spółki (tj. o 0,9 p. proc. więcej niż w 2015 r.). Udział stowarzyszeń i organizacji społecznych ukształtował się, tak jak w poprzednim roku na poziomie 2,9%, natomiast fundacji – 0,5%.

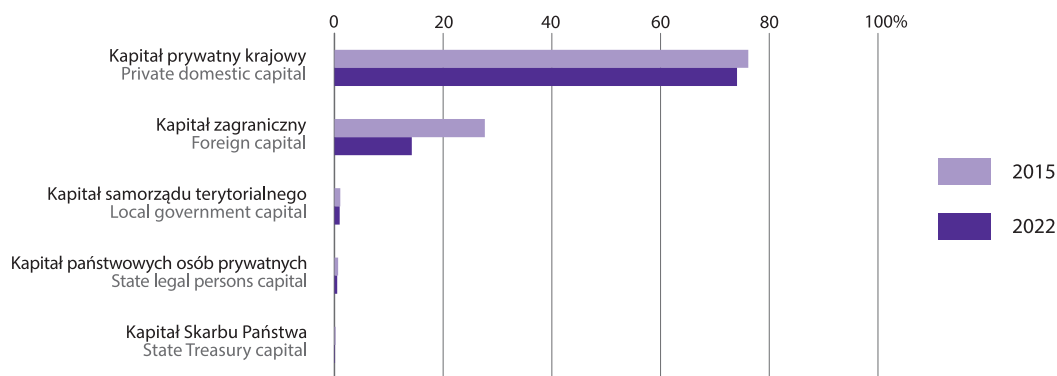
Spośród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą najczęściej zajmowało się handlem; naprawą pojazdów samochodowych (22,7%) i budownictwem (21,9%). Znaczny był odsetek osób fizycznych prowadzących działalność profesjonalną, naukową i techniczną (8,5%), a także w zakresie transportu i gospodarki magazynowej (7,7%) oraz przemysłu (7,3%).

W porównaniu z 2015 r. największy wzrost osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą zanotowano w sekcjach: budownictwo (o 66,5%), informacja i komunikacja (o 56,8%), edukacja (o 36,4%), a także administrowanie i działalność wspierająca (o 34,9%) oraz działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją (o 33,7%). Spadek udziału w strukturze osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą zanotowano m.in. w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę (o 20,5%), w górnictwie i wydobywaniu (o 14,3%) w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 8,9%), działalności finansowej i ubezpieczeniowej (8,9%), dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją (o 6,9%) oraz transportu i gospodarki magazynowej (5,7%).

W województwie lubuskim w grupie spółek handlowych, według rodzaju kapitału, największy udział (74,0%) miały spółki kapitału prywatnego krajowego (w porównaniu z 2015 r. odsetek ten zmniejszył się o 2,1 p. proc.). Odsetek spółek z udziałem kapitału zagranicznego ukształtował się na poziomie 14,2% (o 13,4 p. proc. mniejszym w stosunku do 2015 r.).

W 2022 r. w strukturze spółek handlowych według sekcji, najczęściej podmiotów (21,3%) zarejestrowanych było w handlu; naprawie pojazdów samochodowych. Spółki handlowe prowadzące działalność w zakresie przemysłu stanowiły 18,0%, w tym przetwórstwa przemysłowego – 13,6%. Spółki handlowe z sekcji budownictwo stanowiły 13,3% ogółu spółek handlowych, transport i gospodarka magazynowa – 8,9%, a działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej – 8,5%.

Wykres 43. Spółki handlowe według rodzaju kapitału. Stan w dniu 31 grudnia
Chart 43. Commercial companies by type of capital. As of 31 December

Działalność badawcza i rozwojowa oraz innowacyjna

Research and development and innovation activity

W 2021 r. zanotowano spadek nakładów na działalność badawczą i rozwojową w porównaniu z poprzednim rokiem. W przeliczeniu na 1 mieszkańca nakłady były nadal niższe od średnich nakładów na działalność B+R na 1 mieszkańca w kraju. Mniejsza od średniej krajowej była także liczba pracujących w działalności B+R na 1000 osób aktywnych zawodowo. Zmniejszył się odsetek przedsiębiorstw innowacyjnych zarówno przedsiębiorstw przemysłowych, jak i z sektora usług. Wielkość nakładów przeznaczonych na innowacje wzrosła w przedsiębiorstwach przemysłowych, natomiast zmniejszyła się w firmach usługowych.

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) jest to ogół działań polegających na prowadzeniu i wspieraniu badań naukowych i prac rozwojowych. Jest to praca twórcza, prowadzona w sposób metodyczny, podejmowana w celu zwiększenia zasobów wiedzy, w tym wiedzy o człowieku, kulturze i społeczeństwie oraz w celu tworzenia nowych zastosowań dla wiedzy już istniejącej.

Nakłady wewnętrzne na działalność B+R to wartość prac badawczych i rozwojowych danej jednostki wykonanych przez jej własne zaplecze badawcze, niezależnie od źródeł ich finansowania.

W 2021 r. nakłady wewnętrzne na działalność B+R w województwie lubuskim wyniosły 187,3 mln zł stanowiły 0,5% nakładów na działalność B+R w kraju. W stosunku do 2020 r. nakłady te zmniejszyły się o 11,8%, natomiast w kraju zanotowano wzrost nakładów na działalność B+R w ujęciu rocznym o 16,3%. W odniesieniu do 2015 r. zarówno w Polsce, jak i w województwie, obserwowano ponad 2-krotny wzrost poniesionych nakładów.

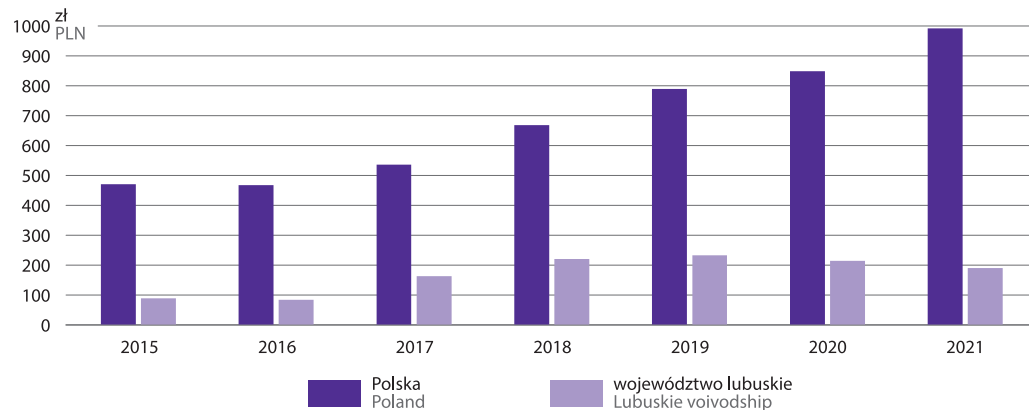
Tablica 32. Nakłady wewnętrzne^a na działalność badawczą i rozwojową według źródeł finansowania (ceny bieżące)
Table 32. Intramural expenditures^a on research and development by source of funds (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
	w mln zł		in million PLN	
Ogółem Total	89,4	235,0	212,3	187,3
w tym sektor finansujący: of which funding sector:				
Rządowy Government	24,3	69,3	60,8	74,6
Przedsiębiorstw Business enterprise	36,0	140,7	118,9	81,3
Szkolnictwa wyższego Higher education	6,9	.	.	.
Reszta świata Rest of the world	22,1	18,6	.	23,6

^a Bez amortyzacji środków trwałych.
^a Excluding depreciation of fixed assets.

W 2021 r. udział środków pochodzących z sektora przedsiębiorstw finansujących działalność B+R w nakładach wewnętrznych na działalność B+R wyniósł 43,4% i był niższy niż średnio w kraju (51,0%). W skali roku odsetek ten zmniejszył się w województwie o 12,6 p. proc., podczas gdy w Polsce wzrósł o 0,4 p. proc. W stosunku do 2015 r. udział środków pochodzących z sektora przedsiębiorstw wzrósł zarówno w województwie, jak i w kraju o odpowiednio 16,2 p. proc. i 12,0 p. proc.

Wykres 44. Nakłady wewnętrzne^a na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca
Chart 44. Intramural expenditures^a on research and development per 1 capita

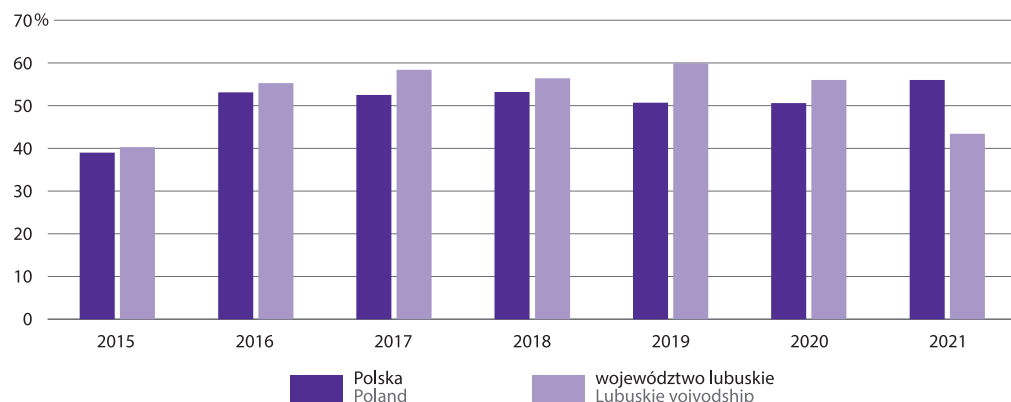
^a Bez amortyzacji środków trwałych.
^a Excluding depreciation of fixed assets.

Wartość nakładów wewnętrznych przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2021 r. wyniosła 189 zł, przy średniej wartości tego wskaźnika w Polsce na poziomie 992 zł. W lubuskim odnotowano spadek nakładów wewnętrznych na 1 mieszkańca w stosunku do 2020 r. o 11,2%, natomiast ponad 2-krotny wzrost w odniesieniu do 2015 r.

W 2021 r. nakłady na B+R finansowane były głównie przez jednostki zewnętrzne (54,6% ogółu nakładów), w tym ze środków od instytucji rządowych i samorządowych (39,7%). W latach poprzednich natomiast nakłady na działalność badawczą i rozwojową finansowane były głównie ze środków wewnętrznych – udział tych środków wyniósł odpowiednio 56,9% i 62,5% w 2020 r. i 2018 r.

Wykres 45. Udział nakładów wewnętrznych na działalność B+R finansowanych przez sektor przedsiębiorstw w nakładach wewnętrznych na działalność B+R

Chart 45. Share of intramural expenditure on R&D financed from business enterprise sector in intramural expenditure on R&D

Personel wewnętrzny B+R są to osoby pracujące (zatrudnieni, pracujący właściciele oraz nieodpłatnie pomagający członkowie ich rodzin) w jednostce statystycznej, które wnoszą wkład w wewnętrzną działalność badawczą i rozwojową tej jednostki.

Ekwiwalenty pełnego czasu pracy (ECP) są to jednostki przeliczeniowe służące do ustalenia liczby osób faktycznie zaangażowanych w działalność B+R. Jeden ECP oznacza jeden osoborok poświęcony wyłącznie na działalność badawczą i rozwojową.

Tablica 33. Nakłady wewnętrzne^a na działalność B+R według pochodzenia środków (ceny bieżące)
Table 33. Intramural expenditures^a on R&D by origin of funds (current prices)

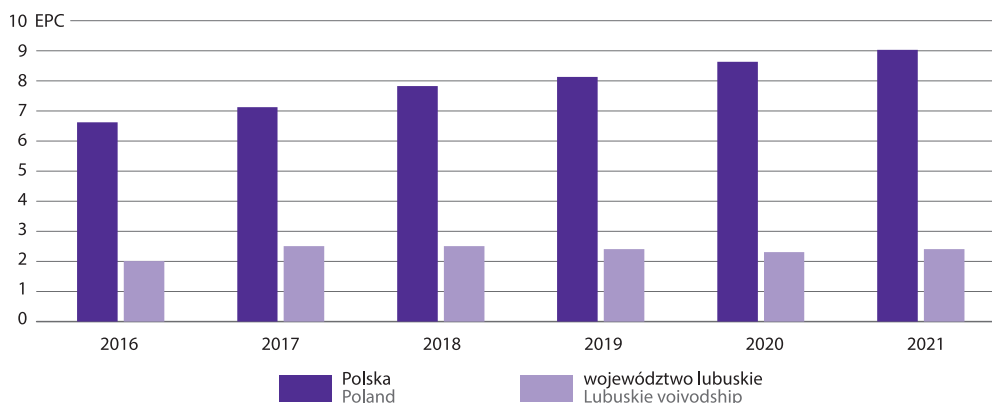
Wyszczególnienie Specification	2018	2019	2020	2021	2021 (Polska=100) (Poland=100)
	w mln zł		in million PLN		
Ogółem Total	222,7	235,0	212,3	187,3	0,5
nakłady finansowane ze środków: expenditures financed by:					
Wewnętrznych Internal funds	139,1	140,2	120,9	85,1	0,4
Zewnętrznych External funds	83,6	94,8	91,4	102,2	0,6
w tym od instytucji rządowych i samorządowych of which funds from general government	.	68,9	60,5	74,3	0,5

a Bez amortyzacji środków trwałych.

a Excluding depreciation of fixed assets.

W województwie lubuskim pracujący w działalności B+R w 2021 r. w liczbie 1032,6 EPC stanowili 0,7% ogółu pracujących w działalności B+R w kraju. W przeliczeniu na 1000 osób aktywnych zawodowo liczba ta wyniosła 2,4 EPC i była ponad 3-krotnie mniejsza niż średnio w kraju (9,0). Wysoka wartość tego wskaźnika charakteryzowała województwa: mazowieckie (18,5), małopolskie (14,6) i dolnośląskie (11,4). Lubuskie zajmowało ostatnią lokatę razem z województwem świętokrzyskim.

Wykres 46. Personel wewnętrzny B+R^a na 1000 osób aktywnych zawodowo^b
Chart 46. Internal R&D personnel^a per 1000 economically active persons^b

a W ekwiwalentach pełnego czasu pracy (EPC). b Do obliczenia relacji przyjęto za podstawę (mianownik) liczbę aktywnych zawodowo i pracujących na podstawie Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) — przeciętne w roku.

a In full time equivalent (FTE). b For calculating the ratios, as the base (denominator) numbers of economically active and employed persons were adopted on the basis of the Labour Force Survey (LFS) — annual averages.

Badacze (pracownicy naukowo-badawczy) są to osoby prowadzące badania naukowe oraz ulepszające lub rozwijające koncepcje, teorie, modele, techniki, oprzyrządowanie, oprogramowanie lub metody operacyjne.

W 2021 r. w strukturze personelu wewnętrznego B+R według funkcji (w osobach) niezmiennie przeważali badacze – ich udział wyniósł 68,1% ogółu pracujących. Osoby pełniące tę funkcję w Polsce stanowiły 70,0% personelu wewnętrznego. Udział techników i pracowników równorzędnych wyniósł 22,1%, natomiast pozostałego personelu pomocniczego 9,8%. W kraju, w personelu wewnętrznym, technicy i pracownicy równorzędni stanowili 19,9%, natomiast pozostały personel pomocniczy – 10,1%.

W porównaniu z 2020 r. w województwie lubuskim zmniejszył się odsetek badaczy (o 2,4 p. proc.) oraz pozostałego personelu pomocniczego (o 4,5 p. proc.), natomiast wzrósł odsetek techników i pracowników równorzędnych (o 6,9 p. proc.).

Działalność innowacyjna obejmuje wszystkie działania o charakterze rozwojowym, finansowym i komercyjnym podejmowane przez przedsiębiorstwo, których zamierzonym celem jest innowacja. Działalność innowacyjna obejmuje także działalność badawczą i rozwojową (B+R), która nie jest bezpośrednio związana z tworzeniem konkretnej innowacji.

Badania dotyczące innowacji prowadzone są w dwóch grupach: wśród przedsiębiorstw przemysłowych oraz wśród przedsiębiorstw wybranych działów PKD w sektorze usług. Badaniami tymi objęte są przedsiębiorstwa, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

W 2021 r. średni udział przedsiębiorstw innowacyjnych w województwie lubuskim stanowił 13,6% ogółu badanych przedsiębiorstw, tj. o 5,9 p. proc. mniej niż w 2020 r. W kraju odsetek ten wyniósł 20,9% i był o 10,3 p. proc. mniejszy niż w poprzednim roku. Spośród wszystkich województw, w lubuskim odsetek przedsiębiorstw innowacyjnych był niemal najmniejszy – mniejszy udział zanotowano tylko w województwie zachodniopomorskim (12,6%). W 2015 r. średni udział przedsiębiorstw innowacyjnych wyniósł 11,6%, natomiast w kraju – 13,7%.

W 2021 r. przedsiębiorstwa przemysłowe przeznaczyły na innowacje 359,5 mln zł, tj. o 36,8% mniej niż rok wcześniej. W firmach z sektora usług nakłady na działalność innowacyjną wyniosły 28,7 mln zł i były ponad 2-krotnie niższe niż przed rokiem.

W 2021 r. w grupie przedsiębiorstw przemysłowych 19,1% jednostek wprowadziło nowe lub ulepszone produkty lub procesy biznesowe. Wysoki odsetek przedsiębiorstw innowacyjnych odnotowano w działach: produkcja napojów – 66,7%, produkcja papieru i wyrobów z papieru – 36,8%, produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych oraz pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody – po 35,3%.

Tablica 34. Przedsiębiorstwa innowacyjne według rodzajów wprowadzonych innowacji
Table 34. Innovative enterprises by types of introduced innovations

Wyszczególnienie Specification	2013–2015	2018–2020	2019–2021	2019–2021 Polska Poland
	w % ogółu przedsiębiorstw in % of total enterprises			
Przedsiębiorstwa przemysłowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesów biznesowych ^a Industrial enterprises, which introduced product or business process ^a innovations	15,4	16,0	24,6	31,5
Nowe lub ulepszone produkty New or improved products	10,5	11,1	15,7	18,4
Nowe lub ulepszone procesy biznesowe ^a New or improved business processes ^a	11,2	13,0	19,1	26,3
Przedsiębiorstwa usługowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesów biznesowych ^a Service enterprises, which introduced product or business process innovations	7,8	4,3	14,4	30,8
Nowe lub ulepszone produkty New or improved products	3,3	3,4	3,9	12,1
Nowe lub ulepszone procesy biznesowe ^a New or improved business processes ^a	6,4	3,1	13,9	27,6

^a W latach 2013–2015 dane dotyczą innowacji procesowych.
^a In the years 2013–2015 the data relate to process innovations.

Przedsiębiorstwa innowacyjne stanowiły 8,1% wszystkich badanych przedsiębiorstw usługowych. Najczęściej innowacje wprowadzano w działach: reklama, badanie rynku i opinii publicznej – 100,0%, finansowa działalność usługowa – 56,5%, działalność związana z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki oraz działalność powiązana – 40,6%.

W 2021 r. średni udział przedsiębiorstw innowacyjnych w województwie lubuskim stanowił 13,6% ogółu badanych przedsiębiorstw, tj. o 5,9 p. proc. mniej niż w 2020 r. W kraju odsetek ten wyniósł 20,9% i był o 10,3 p. proc. mniejszy niż w poprzednim roku. Spośród wszystkich województw, w lubuskim odsetek przedsiębiorstw innowacyjnych był jednym z najmniejszych – mniejszy udział zanotowano w województwie zachodniopomorskim (12,6%). W 2015 r. średni udział przedsiębiorstw innowacyjnych wyniósł 11,6%, natomiast w kraju – 13,7%.

W 2021 r. przedsiębiorstwa przemysłowe przeznaczyły na innowacje 359,5 mln zł, tj. o 36,8% mniej niż rok wcześniej. W firmach z sektora usług nakłady na działalność innowacyjną wyniosły 28,7 mln zł i były ponad 2-krotnie niższe niż przed rokiem.

W 2021 r. w grupie przedsiębiorstw przemysłowych 19,1% jednostek wprowadziło nowe lub ulepszone produkty lub procesy biznesowe. Wysoki odsetek przedsiębiorstw innowacyjnych odnotowano w działach: produkcja napojów – 66,7%, produkcja papieru i wyrobów z papieru – 36,8%, produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych oraz pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody – po 35,3%.

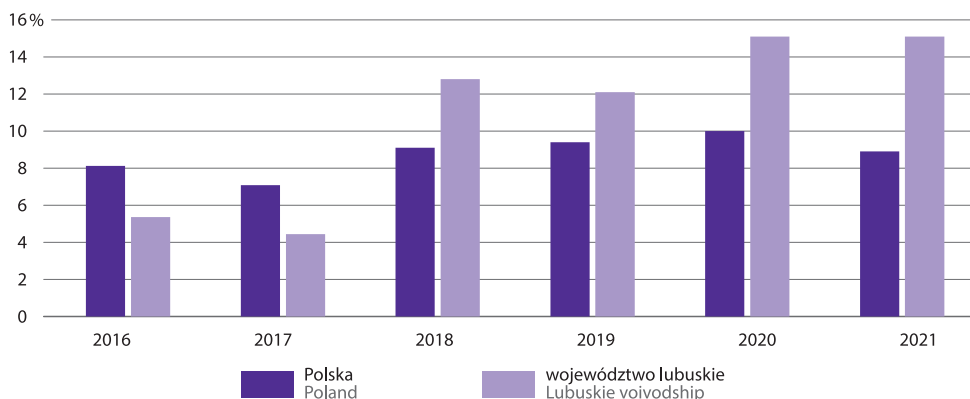
Przedsiębiorstwa innowacyjne stanowiły 8,1% wszystkich badanych przedsiębiorstw usługowych. Najczęściej innowacje wprowadzano w działach: reklama, badanie rynku i opinii publicznej – 100,0%, finansowa działalność usługowa – 56,5%, działalność związana z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki oraz działalność powiązana – 40,6%.

W Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej w 2021 r. dokonano 3377 zgłoszeń wynalazków, w tym 35 w województwie lubuskim. Zarówno w województwie, jak i w kraju, w stosunku do roku poprzedniego zanotowano spadek zgłoszeń wynalazków o odpowiednio 47,0% oraz 15,7%. W porównaniu z 2015 r. liczba dokonanych zgłoszeń wynalazków zmniejszyła się o 42,6% w województwie oraz o 27,8% w kraju.

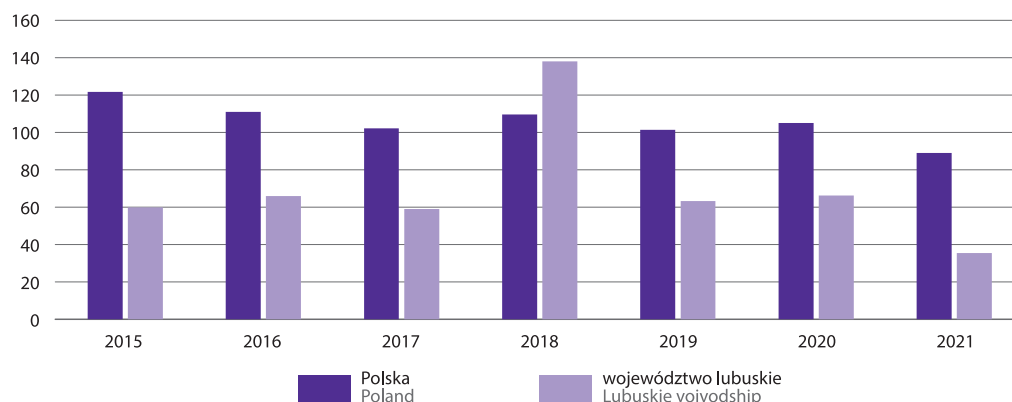
W 2021 r. Urząd Patentowy RP przyznał 3244 patenty na wynalazki, w tym 35 – na wynalazki zgłoszone przez podmioty z województwa lubuskiego. W porównaniu z poprzednim rokiem nastąpił wzrost liczby przyznanych patentów na wynalazki w kraju o 43,8%, natomiast ponad 2-krotny w lubuskim. W 2015 r. w województwie lubuskim na wynalazki zgłoszone przez podmioty krajowe przyznano 23 patenty (w kraju – 2404).

Wykres 47. Udział przychodów przedsiębiorstw przemysłowych ze sprzedaży produktów nowych lub istotnie ulepszonych w przychodach ze sprzedaży ogółem

Chart 47. Revenues of industrial enterprises from sales of new or significantly improved products as the share of total revenues from sales

Wykres 48. Zgłoszenia wynalazków dokonane przez podmioty krajowe^a na 1 mln mieszkańców
 Chart 48. Patent applications filed by domestic entities^a per million inhabitants

^a Zgłoszone w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej.
 Źródło: dane urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej.
 a Filed at the Patent Office of the Republic of Poland.
 Source: data of the Patent Office of the Republic of Poland.

W Urzędzie Patentowym RP w 2021 r. odnotowano 722 zgłoszenia wzorów użytkowych dokonanych przez podmioty krajowe (o 9,0% mniej niż w poprzednim roku). Liczba analogicznych zgłoszeń dokonanych przez podmioty w województwie wyniosła 11 (wzrost o 3 zgłoszenia w porównaniu z 2020 r.). W stosunku do 2015 r. w kraju zgłoszono o 27,4% wzorów użytkowych mniej, natomiast w województwie lubuskim o 54,2%.

Wskaźnik liczby zgłoszeń wynalazków złożonych przez podmioty w województwie lubuskim w Urzędzie Patentowym RP na 1 milion mieszkańców w 2021 r. wyniósł 35,4. Analogiczny wskaźnik wyznaczony dla liczby zgłoszeń w kraju wyniósł 88,9. W 2015 r. w województwie lubuskim zgłoszono na 1 mln mieszkańców 66,2 wynalazki, natomiast w kraju 105,0.

Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach

Using of information and communication technologies in enterprises

Podstawowe wskaźniki charakteryzujące województwo ze względu na wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach były nieco wyższe od średnich w kraju. W skali roku zmniejszył się odsetek firm prowadzących sprzedaż elektroniczną, natomiast wzrósł udział jednostek wykorzystujących otwarte dane publiczne.

Pod pojęciem **technologii informacyjnych i komunikacyjnych** zwanych zamiennie technologiami informacyjno-telekomunikacyjnymi, teleinformatycznymi lub technikami informacyjnymi kryje się rodzina technologii przetwarzających, gromadzących i przesyłających informacje w formie elektronicznej.

W 2022 r. z ogółu przedsiębiorstw objętych badaniem 99,2% posiadało szerokopasmowy dostęp do Internetu (w kraju – 98,5%). W porównaniu z rokiem poprzednim udział ten zwiększył się o 0,2 p. proc. oraz o 5,8 p. proc. w stosunku do 2015 r.

Odsetek przedsiębiorstw wyposażających pracowników w urządzenia przenośne umożliwiające mobilny dostęp do Internetu wyniósł 92,4% wobec 91,9% w Polsce. W 2021 r. odsetek ten wyniósł 80,6%, natomiast w 2015 r. - 57,9%.

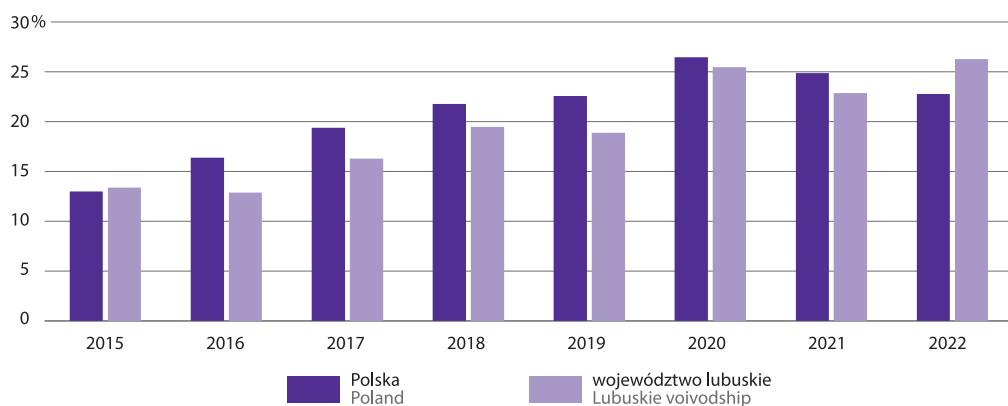
W 2022 r. najczęściej wybieraną przez firmy prędkością łącza Internetowego określoną w umowie z operatorem była prędkość od 30 do 100 Mbit/s (26,3% ogółu badanych przedsiębiorstw) oraz od 100 do 500 Mbit/s (26,0%). Przepustowość łącza poniżej 30 Mbit/s wybrało 14,4% przedsiębiorców, od 500 Mbit/s do 1 Gbit/s – 11,4% oraz powyżej 1 Gbit/s – 9,0%.

W kraju natomiast najbardziej optymalną prędkością łącza była przepustowość od 100 do 500 Mbit/s (wskazało ją 28,0% ogółu). Częściej niż co piąte przedsiębiorstwo (22,8%) posiadało łącze o prędkości od 30 do 100 Mbit/s, 12,3% miało łącze o prędkości od 500 Mbit/s do 1 Gbit/s, 11,0% – powyżej 1 Gbit/s oraz poniżej 30 Mbit/s – 10,1%.

Warto zaznaczyć, że zarówno w stosunku do 2020 r. jak i 2015 r. zmniejszył się udział przedsiębiorstw, którym operatorzy dostarczają przepustowość mniejszą niż 30 Mbit/s oraz od 30 do 100 Mbit/s na korzyść wyższych prędkości – od 500 Mbit/s do 1 Gbit/s i powyżej 1 Gbit/s.

Wykres 49. Przedsiębiorstwa posiadające dostęp do Internetu^a

Chart 49. Enterprises with Internet access^a

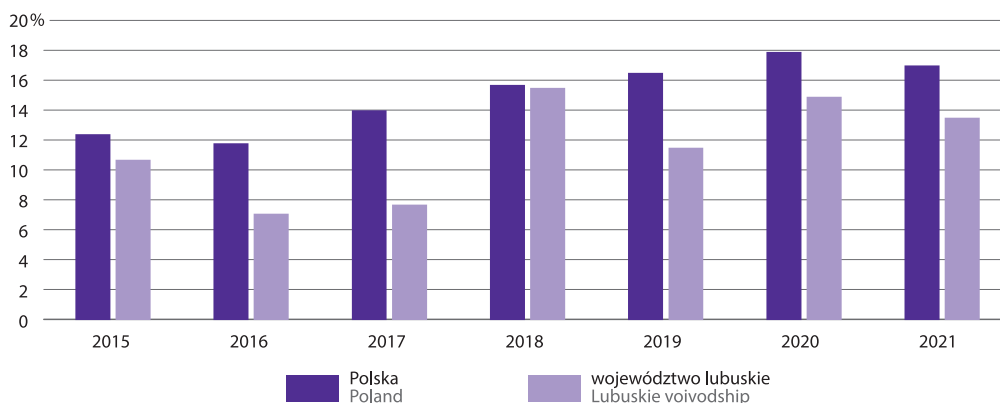
a Dostęp do Internetu o prędkości 30-100 Mbit/s.

a Access to the Internet with a speed of 30-100 Mbit/s.

Do sprzedaży elektronicznej zaliczyć należy zamówienia i rezerwacje składane na stronie internetowej przedsiębiorstwa (w sklepie internetowym, aplikacji, poprzez extranet), na internetowych platformach handlowych, w serwisach aukcyjnych oraz za pośrednictwem systemu EDI. Z transakcji elektronicznych wykluczone są zamówienia składane pocztą elektroniczną (e-mail), faxem lub przez telefon. Do podstawowych cech odróżniających sprzedaż elektroniczną od sprzedaży tradycyjnej zaliczyć można dostępność ofert handlowych z wielu źródeł w krótkim czasie i o każdej porze. Z transakcji e-handlu wykluczone są zamówienia składane pocztą elektroniczną (e-mail), faxem lub przez telefon. Do podstawowych cech odróżniających handel elektroniczny od handlu tradycyjnego zaliczyć można dostępność ofert handlowych z wielu źródeł w krótkim czasie i o każdej porze.

W 2021 r. odsetek przedsiębiorstw otrzymujących zamówienia przez sieci komputerowe wyniósł 13,5% (wobec 17,0% średnio w kraju) i był niższy niż w roku poprzednim (kiedy wyniósł 14,9%). W 2015 r. udział jednostek prowadzących sprzedaż elektroniczną ukształtował się na poziomie 10,7%.

Wykres 50. Przedsiębiorstwa otrzymujące zamówienia przez sieci komputerowe
Chart 50. Enterprises receiving orders via computer networks

Otwarte dane publiczne wytworzone przez urząd administracji publicznej (lub na jego zlecenie), które są dostępne dla każdego zainteresowanego do wykorzystania, przetwarzania i udostępniania w dowolnych celach.

Przedsiębiorstwa wykorzystujące otwarte dane publiczne w 2021 r. stanowiły 20,6% przedsiębiorstw objętych badaniem (w kraju 19,0%). Najwięcej podmiotów wykazywało zainteresowanie danymi z kategorii gospodarka i finanse – 17,8%, transport i środowisko – po 8,0% (17% ogółu przedsiębiorstw wykorzystuje dane publiczne). W porównaniu z 2020 r. odsetek firm z województwa lubuskiego wykorzystujących otwarte dane publiczne wzrósł o 6,1 p. proc.

Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych

Financial results of non-financial enterprises

W 2022 r. w jednostkach objętych badaniem przychody i koszty z całokształtu działalności przedsiębiorstw niefinansowych były wyższe niż rok wcześniej. Również większość wyników finansowych było wyższych od uzyskanych rok wcześniej. Pogorszeniu uległy wskaźniki ekonomiczno-finansowe. Zwiększył się udział przedsiębiorstw wykazujących zysk netto, natomiast zmniejszył się udział ich przychodów w ogólnej kwocie przychodów z całokształtu działalności.

Dane dotyczą **przedsiębiorstw niefinansowych** (jednostek prawnych) prowadzących księgi rachunkowe, w których liczba pracujących wynosi 50 i więcej osób. Dane nie obejmują rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (sekcja A według PKD 2007), działalności finansowej i ubezpieczeniowej (sekcja K według PKD 2007), szkół wyższych, samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej; instytucji kultury posiadających osobowość prawną oraz związków zawodowych, organizacji religijnych i politycznych.

Przychody z całokształtu działalności badanych przedsiębiorstw w 2022 r. były wyższe od uzyskanych w poprzednim roku o 26,4% i wyniosły 72356,5 mln zł. Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ukształtowały się na poziomie 70757,9 mln zł, tj. wzrosły o 26,8% w stosunku poprzedniego roku. W stosunku do 2015 r. wartość przychodów z całokształtu działalności oraz przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wzrosła ponad 2-krotnie.

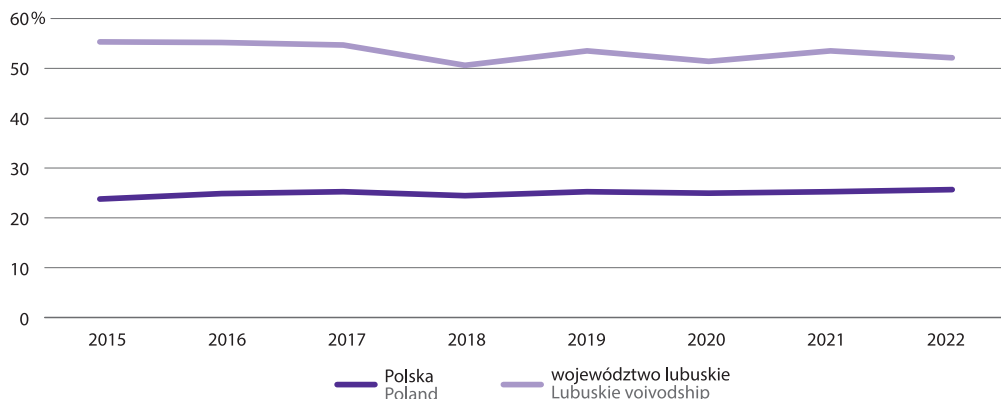
Wzrost przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wystąpił we wszystkich sekcjach, przy czym największy w przedsiębiorstwach zajmujących się działalnością profesjonalną, naukową i techniczną (o 60,5%). Wzrost przychodów zanotowały również przedsiębiorstwa prowadzące działalność m.in. w zakresie przetwórstwa przemysłowego (o 27,5%), handlu; naprawy pojazdów samochodowych (o 26,4%) oraz transportu i gospodarki magazynowej (o 26,3%).

Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport obejmują wewnątrzwspólnotową dostawę do krajów członkowskich UE oraz eksport do krajów pozaunijnych.

Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport w 2022 r. wyniosły 36894,6 mln zł, tj. o 23,7% więcej niż w poprzednim roku. Udział tych przychodów w przychodach ze sprzedaży zmniejszył się w skali roku o 1,4 p. proc. do 52,1%. W strukturze przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport dominowały przychody ze sprzedaży produktów (95,8%).

Wykres 51. Udział przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem

Chart 51. Share of revenues from sale of products, goods and materials for export in total revenues from sale of products, goods and materials

W 2022 r. koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności wyniosły 67970,2 mln zł, tj. o 26,7% więcej niż w 2021 r. Koszty bieżącej działalności poniesione przez badane podmioty były o 24,9% wyższe niż przed rokiem. W strukturze rodzajowej kosztów ogółem zwiększył się udział zużycia materiałów i energii (o 3,7 p. proc. do 63,5%). Zmniejszył się udział usług obcych (o 1,7 p. proc. do 15,9%), wynagrodzeń (o 0,7 p. proc. do 11,8%), amortyzacji (o 0,6 p. proc. do 3,5%), pozostałych kosztów rodzajowych i usług (o 0,3 p. proc. do 1,3%), ubezpieczeń społecznych i innych świadczeń (o 0,2 p. proc. do 2,6%) oraz podatków i opłat (0,1 p. proc. do 1,4%).

Koszty ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów były wyższe o 26,6% w stosunku do roku poprzedniego i wyniosły 66641,5 mln zł. Wzrost tych kosztów wystąpił w niemal wszystkich sekcjach, a największy w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 80,3%). Wzrost obserwowano również m.in. w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 29,0%), transporcie i gospodarce magazynowej (o 28,7%) oraz przetwórstwie przemysłowym (o 27,3%).

W odniesieniu do 2015 r. koszty z całokształtu działalności oraz koszty ze sprzedaży, podobnie jak przychody, wzrosły ponad 2-krotnie.

Wyniki finansowe:

- wynik finansowy brutto oblicza się jako różnicę przychodów ogółem i kosztów ogółem – w przypadku nadwyżki kosztów ogółem nad przychodami ogółem wynik finansowy zapisuje się ze znakiem (-);
- wynik finansowy netto (zysk lub strata) to wynik finansowy brutto pomniejszony o obowiązkowe obciążenia.

Wynik finansowy ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wyniósł 4116,4 mln zł i był wyższy o 30,7% niż w analogicznym okresie ub. roku. Wynik finansowy z pozostałej działalności operacyjnej ukształtował się na poziomie 636,0 mln zł i był wyższy o 124,7 mln zł niż przed rokiem. Zanotowano pogorszenie wyniku na operacjach finansowych (minus 366 mln zł wobec minus 57,6 mln zł rok wcześniej).

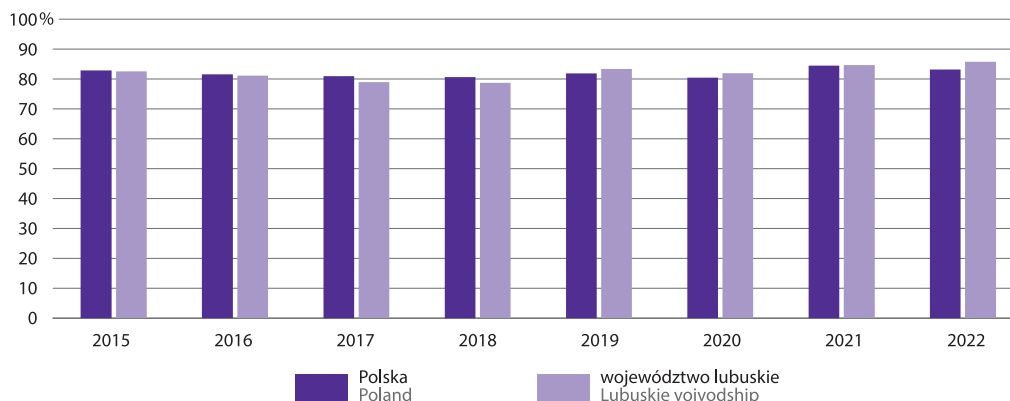
Wynik finansowy brutto osiągnął wartość 4386,3 mln zł, tj. o 21,7% większą niż w 2021 r.; zysk brutto wyniósł 4801,5 mln zł (wzrost o 25,6%), a strata brutto 415,2 mln zł (wzrost o 89,0%). Obciążenia wyniku finansowego brutto zwiększyły się w skali roku o 20,8% (do 686,1 mln zł). W rezultacie wynik finansowy netto ukształtował się na poziomie 3700,3 mln zł i był wyższy o 21,9% od wyniku osiągniętego rok wcześniej; zysk netto zwiększył się o 27,3% (do 4145,1 mln zł), a strata netto wzrosła 2-krotnie (do 444,9 mln zł).

Największą poprawę wyniku finansowego netto odnotowano w budownictwie (o 50,0 mln zł do 52,0 mln zł) oraz administrowaniu i działalności wspierającej (o 11,5 mln zł do 34,0 mln zł). Z kolei największe pogorszenie wyniku finansowego netto miało miejsce w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 191,6 mln zł do 168,8 mln zł).

Zysk netto w 2022 r. wykazało 85,7% badanych przedsiębiorstw, tj. o 1,1 p. proc. więcej niż przed rokiem. Udział przychodów przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej kwocie przychodów z całokształtu działalności osiągnął 86,4% i był mniejszy o 5,7 p. proc. niż w 2021 r.

Wykres 52. Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw niefinansowych

Chart 52. Share of the number of enterprises showing net profit in the total number of non-financial enterprises

Wskaźniki:

- wskaźnik poziomu kosztów jest to relacja kosztów ogółem do przychodów ogółem;
- wskaźnik rentowności obrotu brutto to relacja wyniku finansowego brutto do przychodów ogółem;
- wskaźnik rentowności obrotu netto to relacja wyniku finansowego netto do przychodów ogółem;
- wskaźnik płynności finansowej I stopnia to relacja inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych);
- wskaźnik płynności finansowej II stopnia to relacja inwestycji krótkoterminowych i należności krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych).

Wskaźnik poziomu kosztów ogółu badanych przedsiębiorstw niefinansowych zwiększył się w ciągu roku o 0,2 p. proc. do 93,9%. Wskaźniki rentowności ze sprzedaży brutto, rentowności obrotu brutto oraz rentowności obrotu netto zmniejszyły się o 0,2 p. proc. i wyniosły odpowiednio 5,8%, 6,1% oraz 5,1%.

W ujęciu rocznym wzrost wskaźnika rentowności obrotu netto odnotowano w 4 sekcjach, w tym największy w budownictwie (o 7,3 p. proc. do 7,6%). Największy spadek wskaźnika rentowności obrotu netto zanotowano natomiast w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 8,4 p. proc.). Pomimo tego spadku do najbardziej opłacalnych rodzajów działalności w 2022 r. można zaliczyć działalność profesjonalną, naukową i techniczną (wskaźnik rentowności obrotu netto – 14,1%) oraz informację i komunikację (11,5%).

W skali roku spadła również wartość wskaźnika płynności finansowej I stopnia (o 4,6 p. proc. do 26,6%) oraz II stopnia (o 8,2 p. proc. do 83,7%).

W latach 2015-2022 podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe w województwie lubuskim utrzymywały się na poziomie zbliżonym do średnich w kraju (jedynie w 2015 r. oraz 2020 r. wskaźniki rentowności były zauważalnie wyższe). Wskaźniki płynności finansowej w prawie całym analizowanym okresie były niższe niż przeciętnie w Polsce (nawet o 21,7 p. proc.).

Tablica 35. Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych
Table 35. Selected economic and financial indicators in the surveyed non-financial enterprises

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021		2022	2022 Polska Poland
			w %	in %		
Wskaźnik poziomu kosztów Cost level indicator	94,9	93,8	93,7		93,9	94,0
Wskaźnik rentowności sprzedaży brutto Gross sales profitability indicator	5,1	5,3	5,6		5,8	6,0
Wskaźnik rentowności obrotu brutto Gross turnover profitability indicator	5,1	6,2	6,3		6,1	6,0
Wskaźnik rentowności obrotu netto Net turnover profitability indicator	4,5	5,4	5,3		5,1	5,0
Wskaźnik płynności finansowej I stopnia First degree financial liquidity indicator	33,9	42,4	31,2		26,6	39,0
Wskaźnik płynności finansowej II stopnia Second degree financial liquidity indicator	102,4	107,5	91,9		83,7	105,4

Aktywa obrotowe są częścią kontrolowanych przez jednostkę zasobów majątkowych wykorzystywanych w działalności operacyjnej o wiarygodnie określonej wartości, powstałych w wyniku przeszłych zdarzeń, które spowodują w przyszłości wpływ do jednostki korzyści ekonomicznych. Obejmują zapasy (rzeczowe aktywa obrotowe) oraz krótkoterminowe: należności, inwestycje oraz rozliczenia międzyokresowe.

Wartość aktywów obrotowych badanych przedsiębiorstw w 2022 r. wyniosła 23763,5 mln zł i była o 18,3% wyższa niż w roku poprzednim, przy czym wzrosła wartość krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych o 73,8%, zapasów o 21,6%, należności krótkoterminowych o 17,3% oraz inwestycji krótkoterminowych o 6,4%.

W rzeczowej strukturze aktywów obrotowych zwiększył się udział krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych (o 1,2 p. proc. do 3,6%) oraz zapasów (o 1,1 p. proc. do 41,4%). Jednocześnie w ogólnej wartości aktywów obrotowych zmniejszył się udział inwestycji krótkoterminowych (o 2,0 p. proc. do 17,5%) oraz należności krótkoterminowych (o 0,3 p. proc. do 37,5%).

W strukturze zapasów zwiększył się udział produktów gotowych (z 23,0% do 25,7%) oraz towarów (z 22,3% do 23,0%). Zmniejszył się natomiast udział materiałów (z 43,5% do 41,6%) oraz półproduktów i produktów w toku (z 8,4% do 8,2%).

Zobowiązania długo- i krótkoterminowe (bez funduszy specjalnych) w końcu 2022 r. wyniosły 19487,6 mln zł i były o 13,2% wyższe od notowanych w poprzednim roku. Zobowiązania długoterminowe osiągnęły wartość 3877,6 mln zł, tj. o 17,5% niższą niż przed rokiem, natomiast zobowiązania krótkoterminowe w kwocie 15610,0 mln zł wzrosły o 24,7%.

Relacja zobowiązań krótkoterminowych z tytułu dostaw i usług do należności z tego tytułu wyniosła 110,2%, wobec 116,4% przed rokiem.

W porównaniu z 2021 r. nie odnotowano dużych zmian w zakresie sprawności działania przedsiębiorstw. Cykl spłaty zobowiązań z tytułu dostaw i usług skrócił się o 5 dni (do 41 dni), cykl rotacji zapasów – o 2 dni (do 50 dni), a cykl rotacji należności krótkoterminowych z tytułu dostaw i usług – o 4 dni (do 45 dni).

Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw

Investment outlays of enterprises

W 2022 r. nakłady inwestycyjne lubuskich przedsiębiorstw o liczbie pracujących 49 i więcej osób wzrosły w relacji do poprzedniego roku. Wzrost zanotowano zarówno w nakładach przeznaczonych na zakupy, jak i na budynki i budowle. Zmniejszyła się, zarówno liczba inwestycji nowo rozpoczętych, jak ich łączna wartość kosztorysowa.

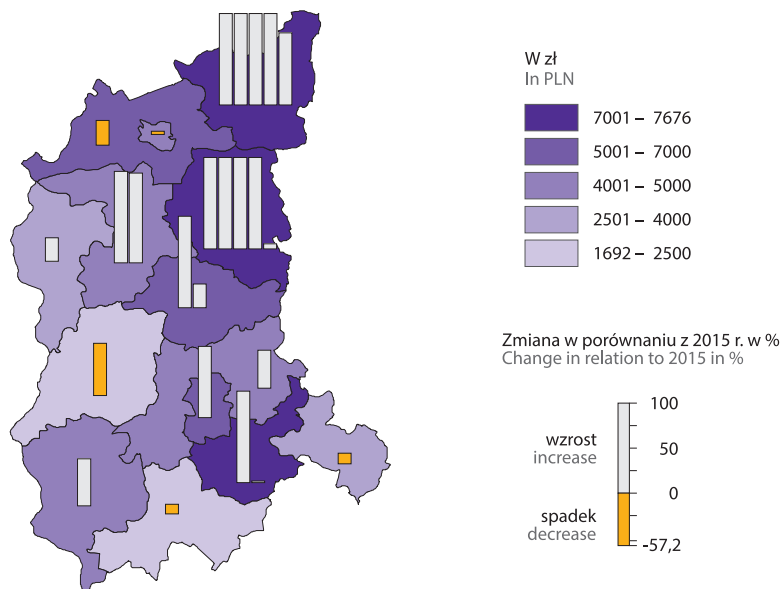
Nakłady inwestycyjne to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji. Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

W pierwszej części analizy dane o **nakładach inwestycyjnych** dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób (na podstawie rocznych sprawozdań: SP, F-03, F-02/dk, SP-3); dane prezentowane są zgodnie z lokalizacją inwestycji.

W 2021 r. nakłady inwestycyjne w województwie lubuskim, w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 9 osób, wyniosły 5082,7 mln zł, tj. o 46,0% więcej w skali roku oraz o 38,1% w porównaniu z 2015 r. W Polsce natomiast wzrosły o odpowiednio 12,0% i 23,5%. Nakłady inwestycyjne na 1 mieszkańca w województwie lubuskim wzrosły w skali roku o 49,0% do 5,1 tys. zł, tj. były mniejsze niż przeciętnie w kraju o 5,5%.

W 2022 r. nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych o liczbie pracujących powyżej 49, mających siedzibę na terenie województwa lubuskiego, wyniosły 2442,4 mln zł, tj. o 14,8% (w cenach bieżących) więcej niż w poprzednim roku, kiedy wzrost wyniósł 29,2%. W kraju nakłady inwestycyjne zwiększyły się w porównaniu z 2021 r. o 18,2% (wobec wzrostu o 11,5% w poprzednim roku).

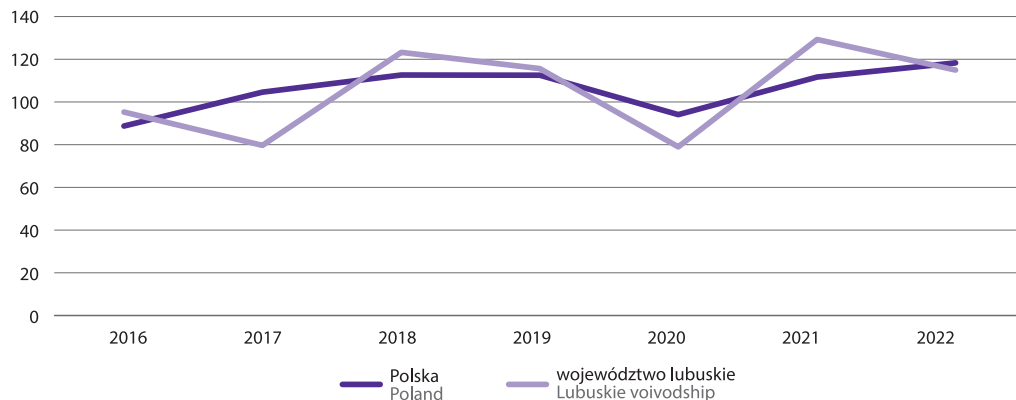
Mapa 41. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach^a na 1 mieszkańca w 2021 r. (ceny bieżące)
 Map 41. Investment outlays in enterprises^a per capita in 2021 (current prices)

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.
^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; by investment location.

W drugiej części analizy dane o **nakładach inwestycyjnych** dotyczą przedsiębiorstw niefinansowych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób (na podstawie kwartalnego sprawozdania F-01/I-01¹); dane prezentowane są zgodnie z siedzibą inwestora.

Wykres 53. Dynamika nakładów inwestycyjnych (ceny bieżące). Rok poprzedni=100
 Chart 53. Indices of investment outlays (current prices). Previous year=100

¹ Dane dotyczą przedsiębiorstw niefinansowych (jednostek prawnych) prowadzących księgi rachunkowe, w których liczba pracujących wynosi 50 i więcej osób. Dane nie obejmują rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (sekcja A według PKD 2007); działalności finansowej i ubezpieczeniowej (sekcja K według PKD 2007); szkół wyższych; samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej; instytucji kultury posiadających osobowość prawną oraz związków zawodowych, organizacji religijnych i politycznych.

Nakłady na środki trwałe to nakłady na: budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe; maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem); środki transportu; inne, tj. melioracje wodne, poprawę walorów (ulepszenie) gruntów, zasadzenia wieloletnie, inwentarz żywy (stado podstawowe) oraz odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji.

Pozostałe nakłady to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

Tablica 36. Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące)^a
Table 36. Investment outlays (current prices)^a

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Ogółem Total				
w mln zł in million PLN	1947,1	1647,7	2128,1	2442,4
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	1,4	1,1	1,3	1,2
W tym – w % – nakłady na: Of which – in % – outlays on:				
Budynki i budowle Buildings and structures	36,4	32,4	29,4	31,0
Zakupy Purchases				
maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi machinery, technical equipment and tools	55,0	57,6	57,1	53,2
środków transportu transport equipment	8,4	9,9	13,3	15,7

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

^a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons.

Z ogólnej wartości nakładów inwestycyjnych najwięcej (1681,5 mln zł) przeznaczono na zakupy inwestycyjne, tj. maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (1298,3 mln zł) oraz środki transportu (383,2 mln zł); nakłady na budynki i budowle wyniosły 758,2 mln zł. W stosunku do roku poprzedniego nakłady na budynki i budowle zwiększyły się o 21,1%, natomiast na zakupy inwestycyjne o 12,3%, w tym nakłady na środki transportu wzrosły o 35,0%, a na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia o 6,9%.

W 2022 r., podobnie jak w poprzednich latach, najwięcej inwestowały przedsiębiorstwa z sekcji przetwórstwo przemysłowe (61,0% ogółu nakładów inwestycyjnych, tj. o 1,4 p. proc. mniej niż w 2021 r.). Stosunkowo wysokie nakłady inwestycyjne zanotowano w jednostkach zajmujących się transportem i gospodarką magazynową (14,2%, tj. o 1,5 p. proc. więcej w skali roku), handlem; naprawą pojazdów samochodowych (6,3%, tj. o 0,5 p. proc. więcej) oraz dostawą wody; gospodarowaniem ściekami i odpadami; rekultywacją (6,2%, tj. o 0,2 p. proc. mniej).

Wśród sekcji o znaczącym udziale w ogóle nakładów inwestycyjnych zrealizowanych w województwie, największy wzrost nakładów w stosunku do ub. roku zanotowano w transporcie i gospodarce magazynowej (o 28,8%). Wyższe nakłady niż przed rokiem zanotowano także w sekcjach m.in.: handel; naprawa pojazdów samochodowych (o 25,5%) oraz przetwórstwo przemysłowe (o 12,4%) i dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja (o 11,3%). Spadek nakładów odnotowano w sekcji obsługa runku nieruchomości (o 11,5), jednak udział tej sekcji w ogóle nakładów wyniósł 0,9%.

Wartość kosztorysowa inwestycji dotyczy nakładów na budowę środków trwałych zarówno rozpoczętą i zakończoną, jak również rozpoczętą i niezakończoną w roku sprawozdawczym, przyjmując wartość w cenach bieżących wynikającą z dokumentacji projektowo-kosztorysowej, z uwzględnieniem ewentualnych zmian w wartości kosztorysowej dokonanych do końca roku sprawozdawczego.

Przez **inwestycje nowo rozpoczęte** rozumie się te budowy środków trwałych, których realizację faktycznie rozpoczęto w roku sprawozdawczym.

W 2022 r. rozpoczęto 640 nowych inwestycji, tj. o 0,8% mniej niż w poprzednim roku. Łączna wartość kosztorysowa inwestycji nowo rozpoczętych wyniosła 976,4 mln zł i była o 4,7% mniejsza niż w poprzednim roku. Na ulepszenie (tj. przebudowę, rozbudowę, rekonstrukcję lub modernizację) istniejących środków trwałych przypadało 17,5% wartości kosztorysowej wszystkich inwestycji rozpoczętych (przed rokiem było to 50,9%). W Polsce liczba inwestycji rozpoczętych zmniejszyła się w skali roku o 23,8%, przy wzroście ich łącznej wartości kosztorysowej o 47,1%.

Inwestycje w województwie lubuskim stanowiły 0,3% inwestycji w kraju (tj. o 0,1 p. proc. więcej niż w poprzednim roku), a ich wartość kosztorysowa stanowiła 1,2% łącznej wartości kosztorysowej inwestycji rozpoczętych w Polsce (tj. o 0,6 p. proc. mniej niż przed rokiem).

Ponad połowę (68,1%) nowo rozpoczętych inwestycji w województwie prowadziły przedsiębiorstwa z sekcji przetwórstwo przemysłowe. Kolejne 15,8% rozpoczęto w sekcji dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja, 7,7% - w handlu; naprawie pojazdów samochodowych. W przetwórstwie przemysłowym liczba nowych inwestycji zwiększyła się w stosunku do poprzedniego roku o 0,1%, a ich wartość kosztorysowa była wyższa o 10,7%. W dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji odnotowano spadek liczby rozpoczętych inwestycji o 12,9%, jednak ich wartość kosztorysowa była wyższa ponad 3-krotnie. Z kolei liczba nowych inwestycji w handlu; naprawie pojazdów samochodowych wzrosła o 75,0%, a ich wartość kosztorysowa była ponad 2-krotnie wyższa niż w poprzednim roku.

6.3. Produkcja i usługi

6.3. Production and services

Rolnictwo

Agriculture

W województwie lubuskim zbiory wybranych ziemiopłodów rolnych w 2022 r. (z wyjątkiem pszenicy oraz rzepaku i rzepiku) były niższe w odniesieniu do poprzedniego roku. Plony zwiększyły się w przypadku rzepaku i rzepiku.

Pogłowie bydła i trzody chlewnej zwiększyło się, natomiast zmalało pogłowie owiec.

Skup większości roślinnych produktów rolnych kształtował się na niższym poziomie niż w poprzednim roku, natomiast skup produktów zwierzęcych, za wyjątkiem żywca drobiowego, zwiększył się. Według wstępnych danych w produkcji globalnej, końcowej i towarowej zanotowano wartość wyższą w odniesieniu do poprzedniego roku.

W 2022 r. zbiory zbóż ogółem (tj. zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi, kukurydzy na ziarno, gryki, prosa i innych zbożowych) wyniosły 826,6 tys. ton. W odniesieniu do poprzedniego roku zbiory zmniejszyły się o 175,4 tys. ton, tj. o 17,5%, przy spadku areału upraw zbóż ogółem o 13,1% oraz spadku plonów o 5,0%. Udział województwa lubuskiego w ogólnokrajowych zbiorach zbóż wyniósł 2,3% i obniżył się o 0,6 p. proc. w odniesieniu do notowanego przed rokiem.

Zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi wyniosły 656,1 tys. ton, tj. o 153,2 tys. ton (o 18,9%) mniej niż przed rokiem. Spadek areału upraw w odniesieniu do poprzedniego roku oszacowano na 16,9%, natomiast plony zmalały o 2,4%. Zbiory pszenicy, większe niż przed rokiem o 12,3 tys. ton (o 5,0%), wyniosły 258,7 tys. ton. Areał upraw pszenicy zwiększył się o 7,2%, natomiast plony spadły o 2,2%. W omawianym roku zebrano 88,9 tys. ton żyta. Zbiory były o 34,5 tys. ton (o 28,0%) mniejsze od notowanych przed rokiem, przy spadku areału upraw o 24,5% i spadku plonów o 4,6%. Udział województwa lubuskiego w ogólnokrajowych zbiorach pszenicy i żyta wyniósł odpowiednio 1,9% i 3,7% (przy udziale 2,0% i 4,9% przed rokiem).

Plony rzepaku i rzepiku w omawianym roku wzrosły o 11,2% w odniesieniu do poprzedniego roku. Wzrost plonowania oraz areału upraw o 4,6% spowodował również wzrost zbiorów o 16,3% (do 102,5 tys. ton, z 88,1 tys. ton przed rokiem). Udział województwa w krajowej produkcji rzepaku i rzepiku, podobnie jak przed rokiem, wyniósł 2,8%.

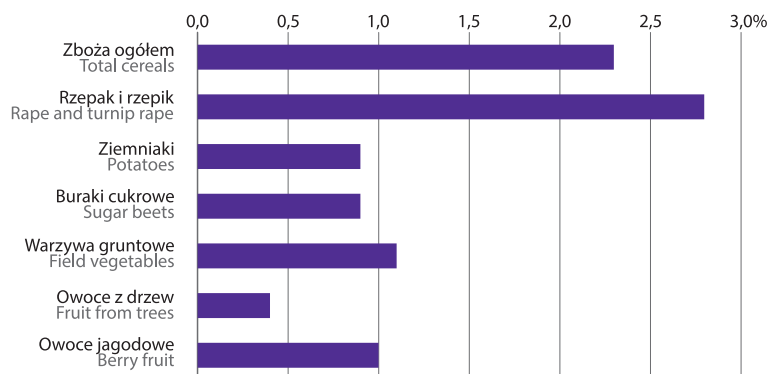
Powierzchnia upraw ziemniaków w omawianym roku spadła o 61,6%, co przy spadku plonowania o 16,7%, spowodowało spadek zbiorów o 68,1%. Zbiory były o 110,3 tys. ton niższe niż przed rokiem i wyniosły 51,8 tys. ton. Udział województwa w krajowej produkcji ziemniaków wyniósł 0,9% (przed rokiem 2,3%).

Produkcja buraków cukrowych, przy zwiększonej (o 5,4%) powierzchni uprawy, jednak przy niższym niż przed rokiem plonowaniu (o 23,4%), wyniosła 134,4 tys. ton i była o 32,2 tys. ton (o 19,3%) mniejsza w relacji do poprzedniego roku. Zbiory buraków cukrowych w województwie stanowią niewielki udział w krajowej produkcji – 0,9%.

Tablica 37. Plony wybranych ziemiopłodów rolnych
Table 37. Yields of selected agricultural crops

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022	2022 Polska Poland
	z 1 ha w dt		per 1 ha in dt		
Zboża ogółem Cereals in total	36,4	43,7	43,6	41,4	49,5
w tym zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi of which basic cereals including cereal mixed	37,4	42,0	41,0	40,0	45,9
w tym: of which:					
pszenica wheat	43,8	47,3	45,5	44,5	53,4
żyto rye	29,9	35,7	34,6	33,0	36,0
Rzepak i rzepik Rape and turnip rape	29,6	28,5	26,8	29,8	33,8
Ziemniaki Potatoes	191	296	252	210	308
Buraki cukrowe Sugar beets	582	490	681	521	638

Wykres 54. Udział województwa w krajowej produkcji wybranych ziemiopłodów rolnych i ogrodnich w 2022 r.
Chart 54. Share of voivodship in the country production of selected agricultural and horticultural crops in 2022

Według danych z czerwca 2022 r., pogłowie bydła w województwie lubuskim liczyło 93,7 tys. szt., co stanowiło 1,5% ogólnego pogłowia bydła w kraju. W porównaniu z 2021 r. liczebność stada bydła zwiększyła się o 9,3% (w Polsce wzrosła o 0,7%). Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych kształtowała się na poziomie 21,1 szt., podczas gdy w kraju wynosiła 43,1 szt.

W relacji do czerwca 2021 r. w największym stopniu zwiększyło się pogłowie bydła w wieku 2 lata i więcej (o 12,4%). O 9,0% zwiększyła się także liczba krów. Pogłowie cieląt w wieku poniżej 1 roku było większe niż przed rokiem o 10,2%. Liczebność stada młodego bydła w wieku 1-2 lata zwiększyła się o 2,4% w odniesieniu do analogicznego miesiąca poprzedniego roku.

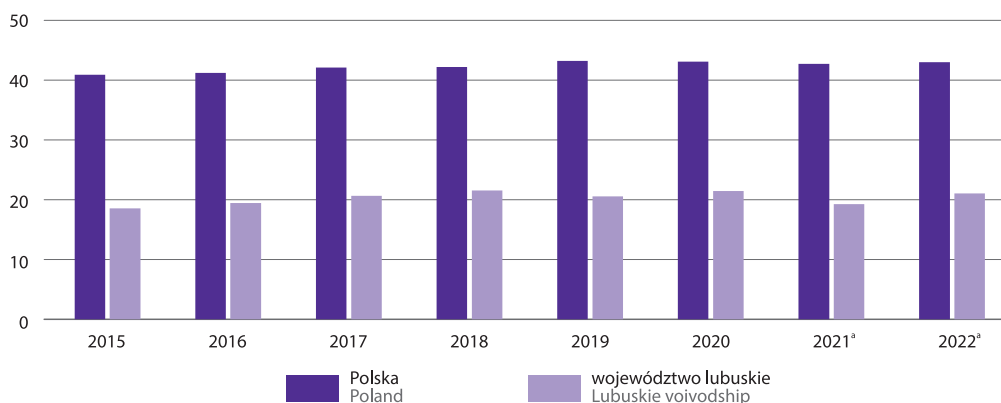
W porównaniu z czerwcem 2021 r. w pogłowie bydła ogółem zwiększył się udział bydła dorosłego, w wieku 2 lata i więcej (o 1,3 p. proc.), przy jednoczesnym spadku udziału bydła w wieku 1-2 lata (o 1,6 p. proc.). W strukturze bydła ogółem zwiększył się także udział cieląt w wieku poniżej 1 roku (o 0,3 p. proc.).

W 2022 r. w ogólnym pogłowie bydła 37,5% stanowiły krowy (wobec 34,3% w kraju). W strukturze krów odsetek krów „mamek” ras mięsnych wyniósł 35,7% i był znacznie wyższy niż w kraju (6,1%). Pozostałe 64,3% stada krów stanowiły krowy mleczne (w kraju 93,9%). Od kilkunastu lat w województwie widoczny był systematyczny spadek pogłowia krów mlecznych na rzecz ras mięsnych, jednak w czerwcu 2022 r. stado krów mlecznych zwiększyło się o 82,7% w odniesieniu do czerwca 2021 r., natomiast stado krów mięsnych zmniejszyło się o 36,8%.

W 2022 r. pogłowie trzody chlewnej ukształtowało się na poziomie 82,3 tys. szt. (w tym 5,8 tys. szt., tj. 7,0% stanowiły lochy). Udział województwa w ogólnokrajowym pogłowie świń wyniósł 0,9%. W relacji do 2021 r. wielkość stada trzody chlewnej zwiększyła się o 8,4% (w kraju zanotowano spadek o 12,9%).

Wykres 55. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych. Stan w dniu 1 czerwca

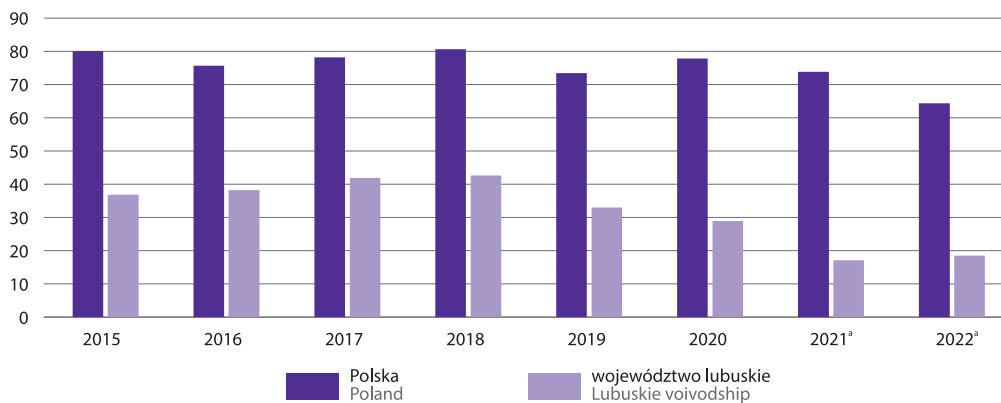
Chart 55. Cattle density per 100 ha of agricultural land. As of 1 June

a Jako podstawę przeliczeń przyjęto powierzchnię użytków rolnych według stanu w dniu 1 czerwca 2020 r.
a Calculations based on the area of agricultural land as of June 1, 2020.

Wykres 56. Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych. Stan w dniu 1 czerwca

Chart 56. Pigs density per 100 ha of agricultural land. As of 1 June

a Jako podstawę przeliczeń przyjęto powierzchnię użytków rolnych według stanu w dniu 1 czerwca 2020 r.
a Calculations based on the area of agricultural land as of June 1, 2020.

Obsadę trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych notowano na poziomie 18,5 szt., natomiast w kraju wyniosła 64,3 szt.

Na wzrost liczebności stada trzody chlewnej ogółem wpłynęło zwiększenie się stada trzody chlewnej o wadze 50 kg i więcej z przeznaczeniem na ubój (tuczników) – o 45,1%. Zaobserwowano natomiast spadek pogłowia prosiąt – o 18,9% oraz warchlaków o wadze od 20 kg do 50 kg – o 8,2%. W porównaniu z czerwcem 2021 r. zmniejszyła się również liczebność stada trzody chlewnej o wadze 50 kg i więcej, z przeznaczeniem na chów (o 4,7%).

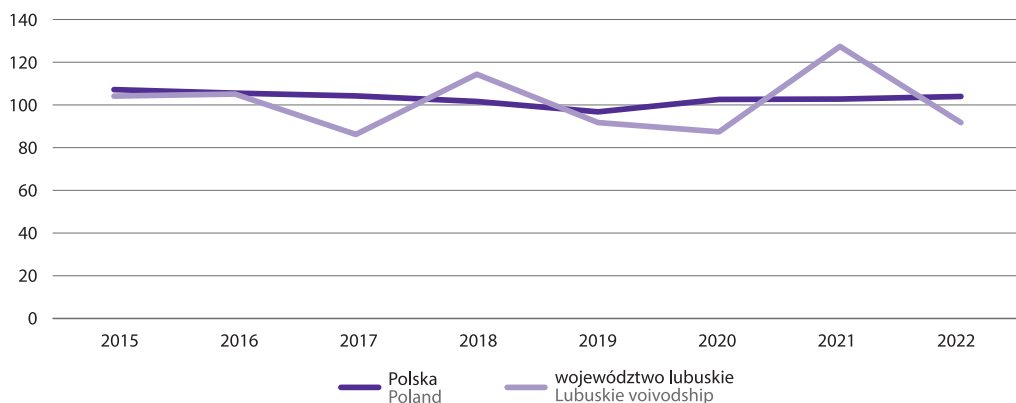
Największy udział w strukturze pogłowia trzody chlewnej miała trzoda chlewna na ubój o wadze 50 kg i więcej – 48,4%. Warchlaki o wadze od 20 kg do 50 kg stanowiły 23,9% pogłowia trzody chlewnej ogółem, a prosięta o wadze do 20 kg – 20,6%. Najmniejszy udział w strukturze trzody chlewnej miała trzoda chlewna na chów – 7,1%, w tym lochy – 7,0%. W porównaniu z czerwcem ub. roku w strukturze pogłowia trzody chlewnej zwiększył się udział trzody chlewnej na ubój (o 12,3 p. proc.). Jednocześnie zmniejszył się udział prosiąt o wadze do 20 kg (o 7,0 p. proc.), warchlaków o wadze od 20 kg do 50 kg (o 4,3 p. proc.) oraz trzody chlewnej na chów (o 1,0 p. proc.).

W 2022 r. stado owiec liczyło 6,3 tys. szt., co stanowiło 2,2% pogłowia krajowego. W porównaniu z poprzednim rokiem stan stada zmniejszył się o 13,0% (w Polsce zanotowano wzrost o 0,3%). Obsada owiec na 100 ha użytków rolnych w województwie kształtowała się na poziomie 1,4 szt., podczas gdy w kraju wyniosła 1,9 szt.

W 2022 r. skupiono 339,7 tys. ton zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego), co stanowiło 4,0% skupu ogólnokrajowego (przed rokiem udział skupu zbóż w województwie lubuskim w skupie krajowym wyniósł 3,9%). Skup zbóż podstawowych zmniejszył się w odniesieniu do 2021 r. o 1,4%. W skali kraju skup zbóż podstawowych ukształtował się na poziomie o 4,6% niższym niż przed rokiem. W 2022 r. skupiono 158,6 tys. ton pszenicy, tj. o 30,0% więcej niż w poprzednim roku. Skup żyta w omawianym okresie wyniósł 31,5 tys. ton i zmniejszył się w skali roku o 63,7%.

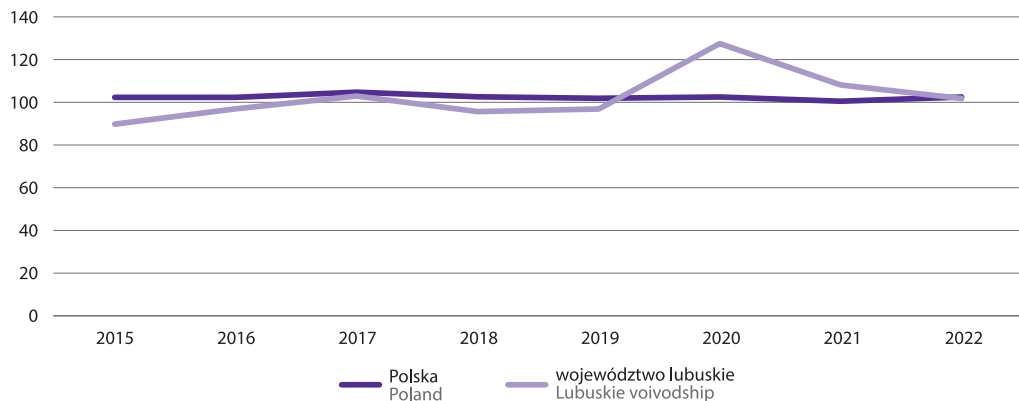
Skup ziemniaków w 2022 r., wynoszący 26,07 tys. ton, był mniejszy o 34,4% od notowanego w poprzednim roku. Skup ziemniaków w województwie lubuskim stanowił 1,6% skupu ogólnokrajowego (przed rokiem udział ten wyniósł 1,9%). W kraju podaż ziemniaków ukształtowała się na poziomie niższym o 21,6% w odniesieniu do 2021 r.

Wykres 57. Dynamika skupu żywca rzeźnego ogółem (w wadze żywej). Rok poprzedni=100
Chart 57. Indices of procurement of total animals for slaughter (in live weight). Previous year=100

W omawianym roku skupiono 148,7 tys. ton żywca rzeźnego w wadze żywej, tj. o 8,4% mniej niż w poprzednim roku. Udział skupu żywca rzeźnego w wadze żywej w województwie w skupie w kraju wyniósł 2,2% wobec 2,5% w 2021 r.

Wykres 58. Dynamika skupu mleka. Rok poprzedni=100
 Chart 58. Indices of procurement of cows' milk. Previous year=100

W 2022 r. podaż żywca wieprzowego ukształtowała się na poziomie 20,7 tys. ton i była wyższa w relacji do 2021 r., o 39,5%. Skup żywca wołowego wyniósł 6,5 tys. ton, tj. o 43,0% więcej niż przed rokiem. W 2022 r. skupiono 121,5 tys. ton żywca drobiowego, tj. o 15,0% mniej w odniesieniu do poprzedniego roku. Udział województwa lubuskiego w ogólnokrajowym skupie żywca wieprzowego i wołowego wyniósł po 0,9%, natomiast drobiowego 3,3%.

W 2022 r. podaż mleka krowiego wyniosła 109,2 mln litrów (co stanowiło 0,9% ogółu mleka skupionego w kraju), tj. więcej niż w 2021 r. o 1,7%. W skali kraju zanotowano wzrost skupu mleka w stosunku do poprzedniego roku o 2,4%.

Przeciętne roczne ceny skupu obliczono jako iloraz wartości (w cenach bieżących bez VAT) i ilości poszczególnych produktów rolnych.

Ze względu na brak notowań **cen na targowiskach** od stycznia do czerwca 2021 r. nie ma możliwości podania cen targowiskowych produktów rolnych.

W 2022 r. średnia cena skupu pszenicy w województwie lubuskim wyniosła 155,31 zł za dt (w kraju – 152,00 zł) i była o 58,7% wyższa niż przed rokiem.

W 2022 r. cena żyta w skupie ukształtowała się na poziomie 123,90 zł za dt (w kraju – 120,90 zł) i była o 59,9% wyższa niż w 2021 r.

W 2022 r. za ziemniaki jadalne w skupie płacono 89,03 zł za dt (w kraju – 90,34 zł), tj. o 52,7% więcej niż przed rokiem.

W omawianym roku przeciętna cena skupu żywca wołowego wyniosła 11,28 zł za kg (w kraju – 10,48 zł), tj. zwiększyła się w relacji do cen uzyskanych w poprzednim roku o 45,1%.

W 2022 r. cena żywca wieprzowego w skupie osiągnęła wartość 6,62 zł za kg (w kraju – 6,73 zł) i była wyższa niż w 2021 r. o 43,3%.

Cena skupu drobiu rzeźnego w 2022 r. ukształtowała się na poziomie 7,55 zł/kg (w kraju – 6,16 zł) i była wyższa w relacji do poprzedniego roku o 52,3%.

Za 1 l mleka w omawianym roku płacono 2,37 zł (w kraju – średnio 2,31 zł), tj. o 46,8% więcej niż przed rokiem.

W 2022 r. średnia cena targowiskowa pszenicy w województwie lubuskim wyniosła 172,23 zł za dt (w kraju – 166,53 zł) i była o 73,3% wyższa w odniesieniu do 2019 r. Cena żyta ukształtowała się na poziomie 140,75 zł za dt (w kraju – 127,21 zł) i była o 64,6% wyższa niż w 2019 r. W 2022 r. za ziemniaki jadalne na targowiskach płacono 210,92 zł za dt (w kraju – 158,22 zł), tj. o 10,7% więcej w relacji do 2019 r. Dynamiki cen targowiskowych produktów rolnych obliczono w odniesieniu do 2019 r. z uwagi na okresowe zamknięcie targowisk w związku ze stanem zagrożenia chorobą COVID-19 w latach 2020-2021 i brak możliwości zebrania danych o cenach targowiskowych produktów.

W 2021 r. zanotowano wzrost produkcji globalnej w porównaniu z rokiem poprzednim o 20,2%, o czym zdecydowała wyższa niż przed rokiem produkcja roślinna (o 28,9%) oraz produkcja zwierzęca (o 6,0%). Z globalnej produkcji rolniczej 66,5% stanowiła produkcja roślinna, natomiast na produkcję zwierzęcą przypadło 33,5%. W analizowanym roku udział województwa lubuskiego w ogólnokrajowej globalnej produkcji rolniczej wyniósł 2,1%, z tego w przypadku produkcji roślinnej ukształtował się na poziomie 2,6%, a zwierzęcej 1,4%.

W 2021 r. z towarowej produkcji rolniczej 57,2% stanowiła produkcja roślinna, a 42,8% produkcja zwierzęca. Wartość produkcji towarowej była wyższa niż przed rokiem o 21,9%, przy wzroście produkcji roślinnej o 33,0%, a produkcji zwierzęcej o 9,7%. Udział województwa lubuskiego w krajowej produkcji towarowej w analizowanym roku wyniósł 2,1%, z tego w przypadku produkcji roślinnej ukształtował się na poziomie 2,8%, a zwierzęcej 1,5%.

Z końcowej produkcji rolniczej 60,5% stanowiła produkcja roślinna, natomiast na produkcję zwierzęcą przypadło 39,5%. Wartość produkcji końcowej była wyższa o 21,9% w porównaniu z 2020 r. W przypadku produkcji roślinnej zanotowano wzrost o 34,8%, a w produkcji zwierzęcej o 6,3%. W analizowanym roku udział województwa lubuskiego w ogólnokrajowej końcowej produkcji rolniczej wyniósł 2,1%, z tego w przypadku produkcji roślinnej ukształtował się na poziomie 2,8%, a zwierzęcej 1,5%.

Przemysł Industry

W 2022 r. produkcja sprzedana przemysłu w województwie lubuskim była wyższa niż w roku poprzednim, a jej wzrost był bardziej dynamiczny niż przed rokiem. Wyższa była również wydajność pracy mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego, przy wzroście przeciętnego zatrudnienia i przeciętnego wynagrodzenia brutto w przemyśle.

Dane o **produkcji sprzedanej przemysłu** dotyczą działalności przemysłowej i nieprzemysłowej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji: B – „Górnictwo i wydobywanie”, C – „Przetwórstwo przemysłowe”, D – „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz E – „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

Dane o **wartości produkcji sprzedanej przemysłu** prezentuje się bez VAT i podatku akcyzowego, natomiast łącznie z wartością dotacji przedmiotowych do wyrobów i usług – w tzw. cenach bazowych.

W pierwszej części analizy dane o **produkcji sprzedanej przemysłu** oraz **przeciętnym zatrudnieniu w przemyśle** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. Wyniki opracowane zostały na podstawie danych rocznych z systemu zintegrowanego – produkcja, zatrudnienie i wynagrodzenia dla sekcji B, C, D, E (z badań statystycznych: Z-06, SP, F-01/I-01, DG-1) i mają status danych ostatecznych (do 2021 r. włącznie).

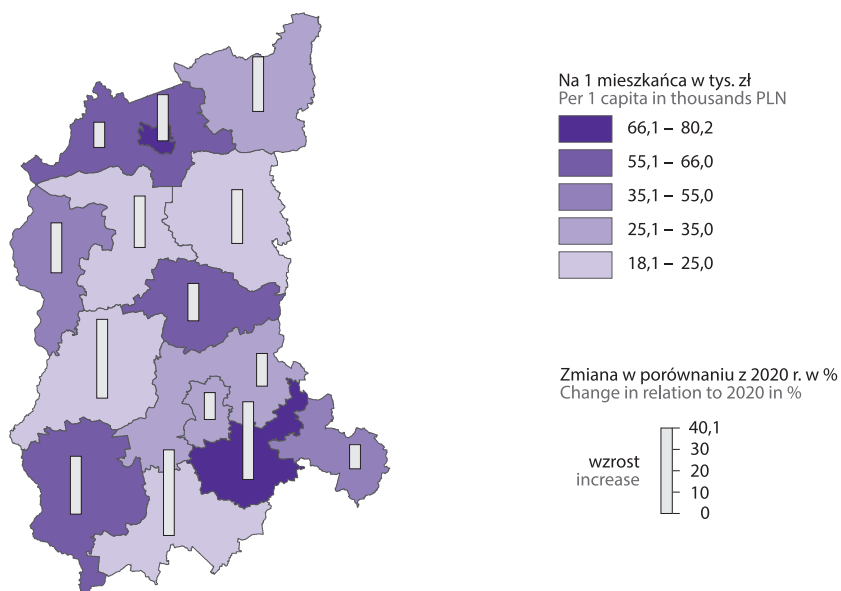
W 2021 r. produkcja sprzedana przemysłu w województwie lubuskim, w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 9 osób, wyniosła 43864,1 mln zł (w cenach bieżących). Jej wartość, licząc w cenach stałych, była o 8,9% większa w relacji do poprzedniego roku, po spadku w poprzednim roku o 5,9%. Udział produkcji województwa wyniósł 2,4% ogólnej wartości w kraju. Pod względem wielkości produkcji sprzedanej przemysłu (licząc w cenach bieżących) województwo lubuskie znalazło się ponownie na 12 lokacie, przed województwami warmińsko-mazurskim, opolskim, świętokrzyskim i podlaskim.

Wśród lubuskich powiatów najwyższy udział w tworzeniu produkcji sprzedanej przemysłu województwa miał nadal Gorzów Wlkp. (21,9% ogółu w województwie). Relatywnie wysoki udział miały powiaty: nowosolski (12,7%), żarski (11,5%), gorzowski (10,9%) oraz Zielona Góra (8,5%). Najmniejszy udział zanotowano w powiecie sulęcińskim (1,6% ogółu w województwie) i międzyrzeckim (2,3%). W porównaniu z 2020 r. najwyższy wzrost udziału w strukturze produkcji sprzedanej przemysłu zanotowano w powiecie nowosolskim (o 1,3 p. proc.), a największy spadek – w powiecie gorzowskim (o 1,0 p. proc.). W relacji do 2015 r. największy wzrost w strukturze produkcji sprzedanej przemysłu zanotowano w Zielonej Górze (o 1,8 p. proc. do 8,5%) i powiecie żagańskim (o 1,1 p. proc. do 3,9%), a spadek w powiecie gorzowskim (o 1,6 p. proc. do 10,9%).

W przeliczeniu na 1 mieszkańca w województwie wartość produkcji sprzedanej przemysłu w 2021 r. wyniosła 44,3 tys. zł (w cenach bieżących) i była o 23,0% większa od uzyskanej w poprzednim roku, a w porównaniu do 2015 r. wzrosła o 58,0%. W kraju zanotowano wzrost o 24,9% (a w relacji do 2015 r. - o 55,7%). Wielkość omawianego wskaźnika w województwie była mniejsza o 6,2% od przeciętnej wartości w kraju.

Wśród województw lubuskie znalazło się na 6. lokacie, przy najwyższym wskaźniku w województwie mazowieckim (144,2% przeciętnej wartości w kraju) i najniższym w województwie lubelskim (na poziomie 49,0%).

Mapa 42. Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) w 2021 r.
Map 42. Sold production of industry (current prices) in 2021

Wyższą wartość produkcji sprzedanej przemysłu w przeliczeniu na 1 mieszkańca od wartości w województwie zanotowano w 5 powiatach przy czym najwyższą w Gorzowie Wlkp. (o 81,0% więcej) i powiecie nowosolskim (o 51,3%). Mniejszą niż przeciętna wartość omawianego wskaźnika zanotowano w 9 powiatach, przy czym najmniejszą w powiecie międzyrzeckim (o 59,2% mniej od przeciętnej województwie) i powiecie sulcińskim (o 52,7% mniej).

Wielkość omawianego wskaźnika we wszystkich powiatach była wyższa zarówno w porównaniu z 2020 r. i 2015 r., przy czym w relacji do poprzedniego roku wzrost wyniósł od 11,2% w powiecie gorzowskim do 41,8% w powiecie żagańskim. Natomiast w porównaniu z 2015 r. wzrost kształtował się od 29,5% w powiecie zielonogórskim do 130,3% w powiecie żagańskim.

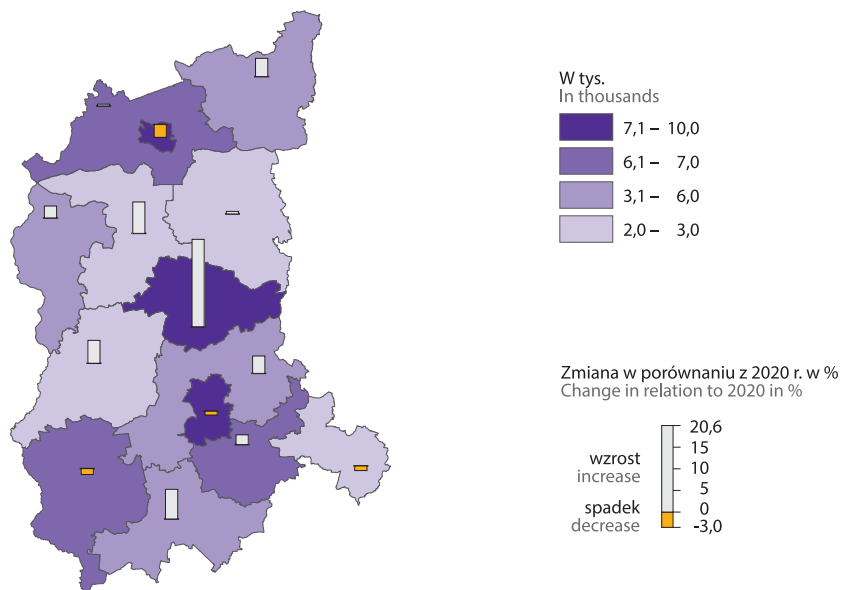
W 2021 r. przeciętne zatrudnienie w przemyśle województwa (w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 osób) wyniosło 70,5 tys., tj. o 2,7% więcej niż w poprzednim roku (kiedy zanotowano spadek w skali roku o 4,3%). W porównaniu z 2015 r. przeciętne zatrudnienie w przemyśle było wyższe o 1,5%.

Największy udział w strukturze przeciętnego zatrudnienia zanotowano w Gorzowie Wlkp. (14,2% w województwie), w Zielonej Górze (12,2%) oraz w powiatach świebodzińskim (10,3%) i żarskim (9,7%). Najmniejszy udział w strukturze zatrudnienia w przemyśle zanotowano w powiecie sulcińskim (2,9%) i wschowskim (3,2%).

Wzrost przeciętnego zatrudnienia w relacji do poprzedniego roku zanotowano 10 powiatach, przy czym najwyższy w powiatach świebodzińskim i sulcińskim (odpowiednio o 20,6% i 7,4%). Spadek zanotowano w 4 powiatach m.in. w Gorzowie Wlkp. (o 3,0%) i powiecie żarskim (o 1,4%).

Mapa 43. Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w 2021 r.

Map 43. Average employment in industry in 2021

Wydajność pracy w przemyśle w 2021 r. w przeliczeniu na 1 zatrudnionego wyniosła w województwie lubuskim 622,5 tys. zł (w cenach bieżących) i była o 19,0% wyższa niż w poprzednim roku (kiedy wzrost wyniósł 1,6%). W porównaniu z 2015 r. wydajność pracy w przemyśle wzrosła o 51,0%.

Wśród powiatów województwa najwyższą wartość omawianego wskaźnika zanotowano w Gorzowie Wlkp. (o 53,9% więcej od przeciętnej w województwie) oraz w powiatach nowosolskim i gorzowskim (odpowiednio o 35,3% i 22,2%). Najmniejszą wydajność odnotowano w powiatach sulcińskim (o 42,9% mniej od przeciętnej w województwie) i międzyrzeckim (o 42,2% mniej).

W porównaniu z poprzednim rokiem wzrost wydajności zanotowano we wszystkich powiatach, z wyjątkiem powiatu świebodzińskiego, w którym zanotowano spadek o 2,6%. Wzrost wydajności pracy w powiatach wyniósł od 10,8% w powiecie zielonogórskim do 33,4% w powiecie nowosolskim.

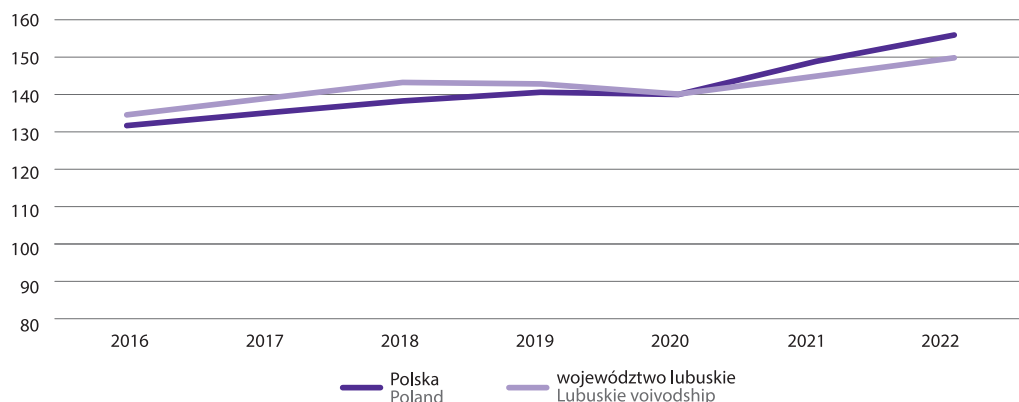
W drugiej części analizy dane o **produkcji sprzedanej przemysłu** oraz **przeciętnym zatrudnieniu** w przemyśle dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; opracowane zostały na podstawie danych krótkookresowych pozyskiwanych z miesięcznych meldunków o działalności gospodarczej DG-1.

W 2022 r. produkcja sprzedana przemysłu w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 9 osób wyniosła (w cenach bieżących) 59875,3 mln zł. W cenach stałych była o 7,5% wyższa niż w poprzednim roku, kiedy notowano wzrost o 8,0%. Jednocześnie w relacji do 2015 r. była wyższa o 39,5%. W 2022 r. we wszystkich kolejnych miesiącach, licząc narastająco (od początku roku) produkcja sprzedana przemysłu była wyższa niż w analogicznych okresach poprzedniego roku. Największy wzrost w 2022 r. w relacji do analogicznych okresów poprzedniego roku zanotowano w pierwszym kwartale, w okresie od stycznia do marca produkcja sprzedana przemysłu była większa o 9,1%. W kolejnych kwartałach (od początku roku) wzrost wyniósł odpowiednio 6,7%, 6,6% i 7,5%. W kraju produkcja sprzedana przemysłu w 2022 r. wzrosła w porównaniu z 2021 r. o 10,2%, a w stosunku do 2015 r. wzrosła o 51,5%

Tablica 38. Przemysł
Table 38. Industry

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) Sold production of industry (current prices)				
w mln zł in million PLN	29717,4	38709,2	46889,1	59875,3
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	2,5	2,6	2,5	2,4
Udział produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego w produkcji sprzedanej przemysłu (ceny bieżące) w % Share of sold production of manufacturing in sold production of industry (current prices) in %	96,5	95,5	95,8	96,1
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w tys. Average paid employment in industry in thousands	68,7	71,5	71,3	71,1

Wykres 59. Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu (ceny stałe). 2015=100
Chart 59. Indices of sold production of industry (constant prices). 2015=100

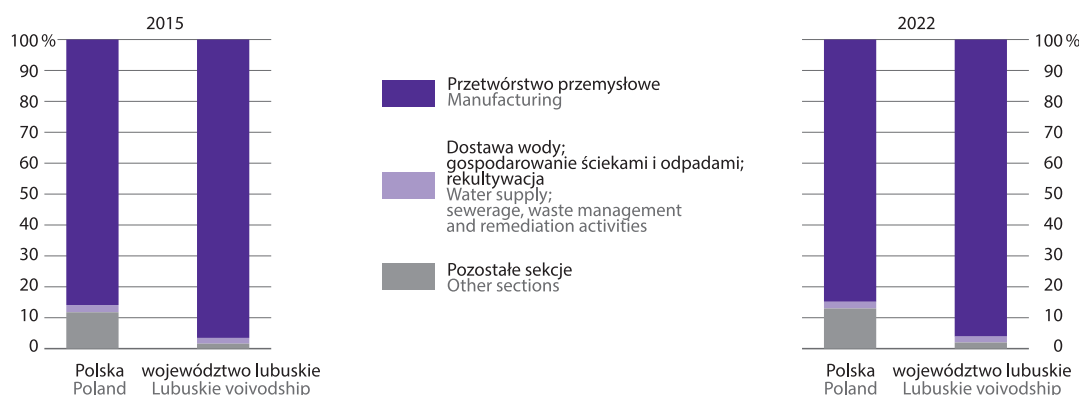
W przetwórstwie przemysłowym, tj. sekcji o największym udziale w produkcji sprzedanej przemysłu ogółem (95,8%), sprzedaż wyniosła 57518,6 mln zł i zwiększyła się w relacji do 2020 r. o 8,1% (licząc w cenach stałych). Produkcja sprzedana w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji stanowiła 1,9% produkcji sprzedanej przemysłu ogółem. W wartościach bezwzględnych było to 1129,6 mln zł, tj. o 7,6% mniej niż w roku poprzednim.

W 2022 r. produkcja sprzedana przemysłu w województwie stanowiła 2,4% ogólnej wartości produkcji sprzedanej przemysłu w Polsce, tj. o 0,1 p. proc. mniej niż w poprzednim roku.

Wzrost sprzedaży zaobserwowano w 22 (spośród 30) działach przemysłu, m.in. w przedsiębiorstwach zajmujących się produkcją maszyn i urządzeń (o 53,4%), papieru i wyrobów z papieru (o 17,5%), metali (o 17,3%), produkcją pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (o 9,9%). Spadek produkcji sprzedanej odnotowano natomiast w jednostkach zajmujących się m.in. produkcją mebli (o 24,8%) oraz produkcją wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (o 1,5%).

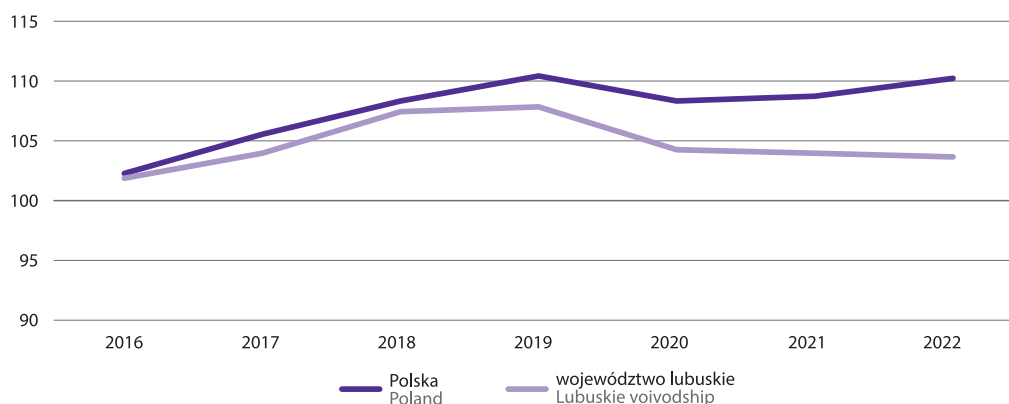
Wzrostowi produkcji sprzedanej przemysłu w skali roku towarzyszył niewielki spadek przeciętnego zatrudnienia w przemyśle o 0,2%. W kraju zanotowano wzrost przeciętnego zatrudnienia w przemyśle w ujęciu rocznym o 1,4%.

Wykres 60. Produkcja sprzedana przemysłu według sekcji PKD (ceny bieżące)
Chart 60. Sold production of industry by PKD sections (current prices)

W 2022 r. przeciętne zatrudnienie w przemyśle w województwie lubuskim wyniosło 71,1 tys. osób, w tym 66,6 tys. w przetwórstwie przemysłowym. Udział przemysłu w przeciętnym zatrudnieniu ogółem wyniósł 54,4% i był mniejszy niż przed rokiem o 0,2 p. proc. W kraju wielkość przeciętnego zatrudnienia w przemyśle zwiększyło w skali roku o 1,4%.

Wykres 61. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle. 2015=100
Chart 61. Indices of average employment in industry. 2015=100

Wykres 62. Przeciętne zatrudnienie w przemyśle według sekcji PKD
 Chart 62. Average paid employment in industry by PKD sections

W 2022 r. wydajność pracy mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego (w cenach bieżących) wyniosła 841,6 tys. zł, w przetwórstwie przemysłowym osiągnęła poziom 863,6 tys. zł. Licząc w cenach stałych, zwiększyła się w porównaniu z poprzednim rokiem zarówno w przemyśle jak i przetwórstwie przemysłowym (odpowiednio o 7,8% i o 8,4%). W kraju wartość produkcji sprzedanej w przemyśle w przeliczeniu na 1 zatrudnionego wzrosła w ujęciu rocznym o 8,7% (przed rokiem wzrost wyniósł 14,4%)

Budownictwo Construction

W województwie lubuskim produkcja sprzedana budownictwa przedsiębiorstw budowlanych w 2022 r. wyniosła 3902,0 mln zł (w cenach bieżących) i w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyła się o 34,0% (w 2021 r. zanotowano wzrost o 15,8%). W kraju produkcja sprzedana budownictwa wzrosła w skali roku o 29,8%, wobec wzrostu w 2021 r. o 13,7%. Udział produkcji sprzedanej budownictwa w produkcji krajowej w województwie lubuskim był najmniejszy wśród województw (wyniósł 1,0%).

Dane zarówno o **produkcji sprzedanej budownictwa**, jak i **sprzedaży produkcji budowlano-montażowej** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; opracowane zostały na podstawie danych pozyskiwanych z miesięcznych meldunków o działalności gospodarczej DG-1.

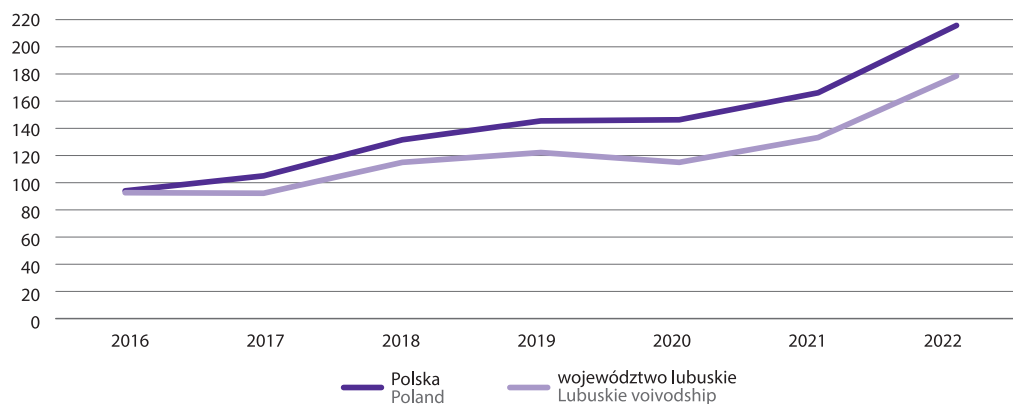
W 2022 r. w województwie lubuskim wartość produkcji sprzedanej budownictwa wyniosła 3902,0 mln zł (w cenach bieżących), wobec 2912,0 mln zł w poprzednim roku – tj. o 34,0% więcej w porównaniu z poprzednim rokiem. W kraju w ciągu roku, produkcja sprzedana budownictwa zwiększyła się o 29,8% i wyniosła 392,6 mld zł. W porównaniu z 2015 r. wartość produkcji sprzedanej budownictwa wzrosła w województwie lubuskim i kraju o odpowiednio 78,5% i 115,7%. Udział produkcji sprzedanej budownictwa w produkcji krajowej był najmniejszy wśród wszystkich województw. Wyniósł 1,0%, województwo zajęło ostatnią lokatę za województwami: warmińsko-mazurskim i opolskim.

Dane o **produkcji sprzedanej budownictwa** dotyczą działalności budowlanej i niebudowlanej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji „Budownictwo”.

Tablica 39. Budownictwo
Table 39. Construction

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) Sold production of construction (current prices)				
w mln zł in million PLN	2186,5	2514,4	2912,0	3902,0
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	1,2	0,9	1,0	1,0
Udział produkcji budowlano-montażowej w produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) w % Share of construction and assembly production in sold production of construction (current prices) in %	54,0	46,5	44,7	45,2
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w tys. Average paid employment in construction in thousands	6,3	7,4	7,5	7,7

Wykres 63. Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące). 2015=100
Chart 63. Indices of sold production of construction (current prices). 2015=100

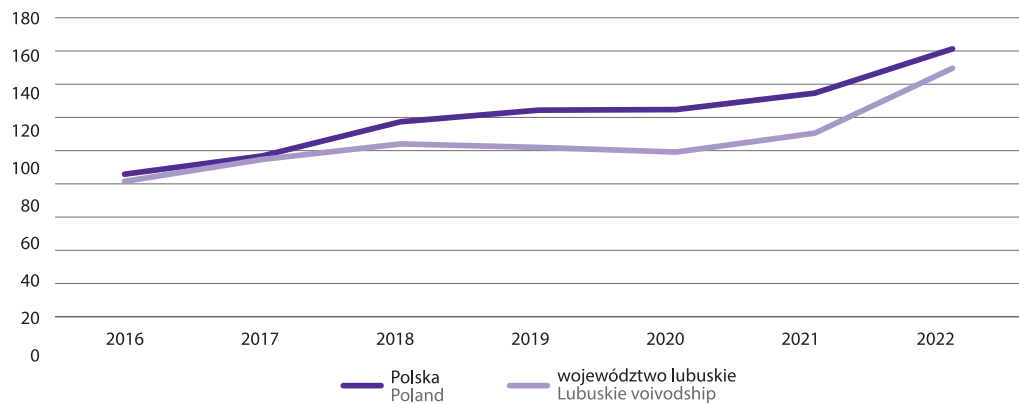

Dane o **sprzedaży produkcji budowlano-montażowej** dotyczą robót zrealizowanych na terenie kraju, wykonanych siłami własnymi (tj. bez podwykonawców) na rzecz zleceniodawców przez podmioty budowlane zaliczane zgodnie z PKD 2007 do sekcji „Budownictwo”. Obejmują roboty budowlane o charakterze inwestycyjnym, remontowym i konserwacyjnym oraz budownictwo tymczasowe na placach budów.

W 2022 r. produkcja budowlano-montażowa (w cenach bieżących) ukształtowała się na poziomie 1764,7 mln zł, tj. stanowiła 45,2% produkcji sprzedanej budownictwa ogółem w województwie lubuskim. W porównaniu z poprzednim rokiem produkcja budowlano-montażowa zwiększyła się o 35,6% (po wzroście w 2021 r. o 11,4%). W kraju zanotowano wzrost produkcji budowlano-montażowej w skali roku o 19,9% (wobec wzrostu przed rokiem o 7,9%).

Województwo lubuskie było w grupie 14 województw, w których wartość produkcji budowlano-montażowej wzrosła w porównaniu z rokiem poprzednim. Wzrost na poziomie 35,6% ulokował województwo na 5. lokacie. Najwyższy wzrost produkcji budowlano-montażowej zanotowano w województwie łódzkim (o 50,8%). Sprzedaż produkcji budowlano-montażowej w województwie lubuskim (podobnie jak w poprzednich latach) była najmniejsza w kraju.

Wykres 64. Dynamika produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące). 2015=100
 Chart 64. Indices of construction and assembly production (current prices). 2015=100

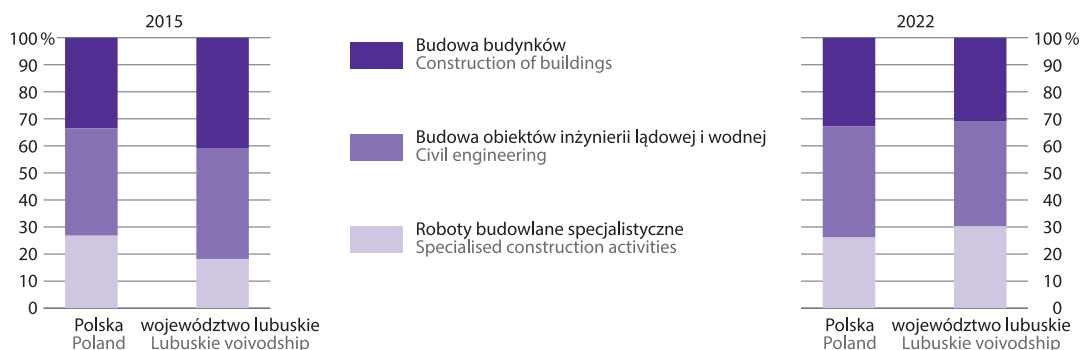
W 2022 r. wzrost produkcji budowlano-montażowej zaobserwowano we wszystkich działach budownictwa. W przedsiębiorstwach zajmujących się wznoszeniem budynków wzrost wyniósł 104,1% (wobec spadku w poprzednim roku o 8,3%). W przedsiębiorstwach związanych z budową i obiektów inżynierii lądowej i wodnej 19,3% (wobec wzrostu w poprzednim roku o 3,6%), natomiast w jednostkach zajmujących się specjalistycznymi robotami budowlanymi wyniósł 16,2% (wobec wzrostu o 42,6% w poprzednim roku).

W strukturze produkcji budowlano-montażowej 38,9% stanowiła produkcja zrealizowana przez podmioty zajmujące się budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej. Odsetek ten zmniejszył się zarówno w stosunku do notowanego w poprzednim roku (o 5,3 p. proc.), jak i w relacji do 2015 r. (o 2,1 p. proc.).

W 2022 r. na drugim miejscu w strukturze produkcji budowlano-montażowej znalazła się produkcja sprzedana przedsiębiorstw, których podstawowym rodzajem działalności było wnoszenie budynków. Zrealizowały one produkcję odpowiadającą 30,8% ogółu produkcji budowlano-montażowej (wobec 20,5% w poprzednim roku i 40,8% w 2015 r.).

Z kolei w strukturze produkcji budowlano-montażowej, 30,3% stanowiła produkcja zrealizowana przez podmioty wykonujące roboty specjalistyczne. Odsetek ten zmniejszył się w stosunku do notowanego w poprzednim roku (o 5,0 p. proc.), natomiast wzrósł w relacji do 2015 r. (o 12,1 p. proc.).

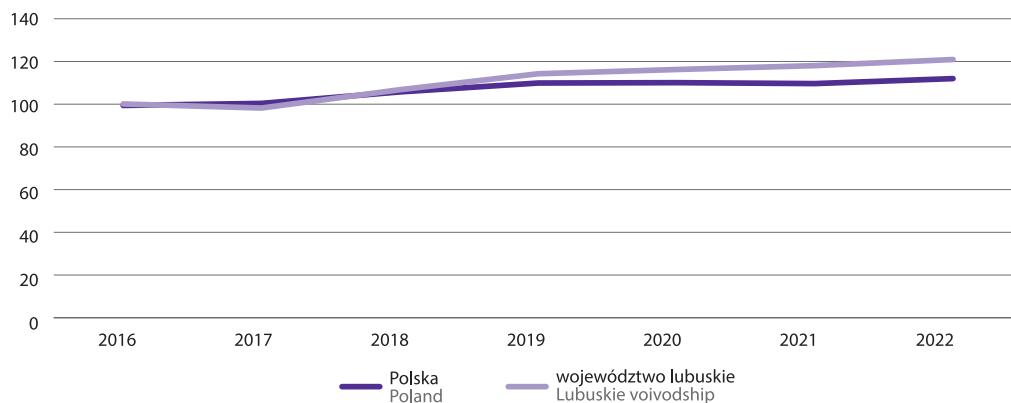
Wykres 65. Struktura produkcji budowlano-montażowej według działów PKD (ceny bieżące)
 Chart 65. Construction and assembly production by PKD divisions (current prices)

W 2022 r. przy wzroście produkcji sprzedanej budownictwa w skali roku, przeciętne zatrudnienie w tej sekcji zwiększyło się o 2,5% do 7,7 tys. osób (wobec wzrostu o 1,5% w 2021 r.). W Polsce przeciętne zatrudnienie w budownictwie było o 2,2% większe niż w poprzednim roku (kiedy zanotowano spadek o 0,4%). W porównaniu z 2015 r. w województwie i w kraju, przeciętne zatrudnienie w budownictwie było wyższe o odpowiednio 20,8% i 11,9%.

Wykres 66. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie. 2015=100

Chart 66. Indices of average employment in construction. 2015=100

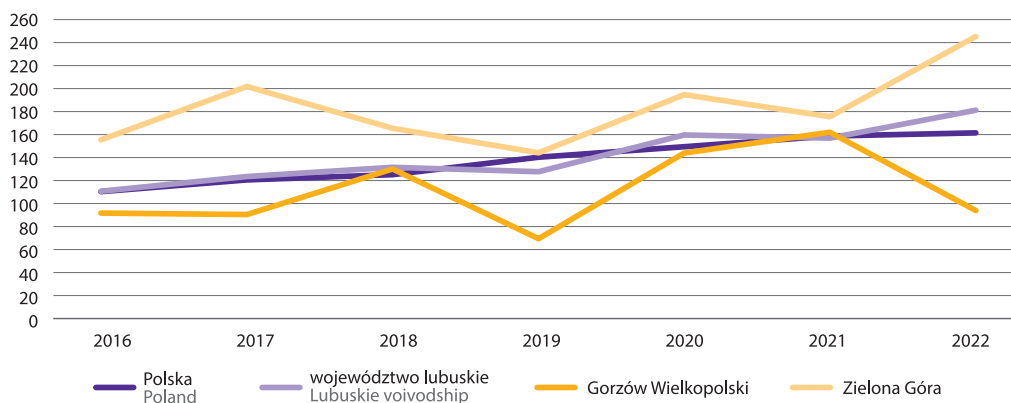

W 2022 r. wydajność pracy w budownictwie, mierzona wartością przychodu ze sprzedaży na 1 zatrudnionego (w cenach bieżących), wyniosła 509,9 tys. zł i zwiększyła się w porównaniu z poprzednim rokiem o 30,8% (w 2021 r. odnotowano wzrost w skali roku o 14,1%).

W 2022 r. w województwie lubuskim według wstępnych danych oddano do użytkowania 5859 mieszkań, tj. więcej o 15,4% w porównaniu z poprzednim rokiem i o 81,2% w porównaniu z 2015 r. W skali kraju liczba mieszkań oddanych do użytkowania zwiększyła się odpowiednio o 1,7% i 61,5%.

Wykres 67. Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania. 2015=100

Chart 67. Indices of the number of dwellings completed. 2015=100

Tablica 40. Budownictwo mieszkaniowe
Table 40. Residential construction

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022	2022 Polska Poland
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności Dwellings completed per 1000 population	3,2	5,2	5,1	6,0	6,3
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ² Average useful floor area of a dwelling completed in m ²	95,4	86,0	88,6	88,1	92,3
Mieszkania, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym na 1000 ludności Dwellings which received construction permits or which were registered with a construction project per 1000 population	4,2	8,1	7,7	6,4	7,9
Mieszkania, których budowę rozpoczęto na 1000 ludności Dwellings whose construction started per 1000 population	3,9	5,2	6,2	4,1	5,3

Od kilku lat w województwie ponad połowę nowych mieszkań oddaje się do użytkowania w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem. W 2022 r. było to 3321 mieszkań (to o 21,3% więcej niż w 2021 r.). Kolejne 2441 mieszkań oddali do użytkowania inwestorzy indywidualni (tj. o 7,7% więcej niż w poprzednim roku). W zasobach mieszkaniowych przybyły również: 44 mieszkania spółdzielcze, 41 społecznych czynszowych i 12 komunalnych. Nie oddano do użytkowania mieszkań zakładowych.

Wykres 68. Mieszkania oddane do użytkowania według form budownictwa
Chart 68. Dwellings completed by construction form

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w 2022 r. wyniosła 88,1 m² i była mniejsza o 0,5 m² w porównaniu z poprzednim rokiem (w kraju zanotowano spadek 0,6 m² do 92,3 m²). Przepiętna powierzchnia użytkowa zmniejszyła się również w stosunku do 2015 r. o 7,3 m² (w kraju – o 7,5 m²).

W 2022 r. zarówno w województwie lubuskim, jak i w kraju niemal $\frac{3}{4}$ mieszkań oddanych do użytkowania zlokalizowanych było na terenach miejskich. Przeciętna powierzchnia mieszkania na terenach miejskich wyniosła w województwie 75,8 m² (o 0,3% więcej niż przed rokiem), natomiast w kraju 72,0 m² (to o 1,9% mniej niż w poprzednim roku). W województwie lubuskim mieszkanie oddane do użytkowania w miastach składało się przeciętnie z 3,4 izby (wobec 3,2 przeciętnie w kraju). Wartość tego wskaźnika, w stosunku do poprzedniego roku, w województwie i kraju pozostała na tym samym poziomie.

Na terenach wiejskich oddano do użytkowania 1843 mieszkania. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wyniosła 115,0 m² (o 1,7% mniej niż w analogicznym okresie roku poprzedniego). W kraju przeciętna powierzchnia mieszkania zmniejszyła się o 1,6% w skali roku do 125,5 m². W województwie lubuskim przeciętna liczba izb w mieszkaniu zlokalizowanym na wsi zmniejszyła się zarówno w województwie jak i kraju – wyniosła odpowiednio 4,9 i 5,0 (tj. o 2,0% mniej niż w 2021 r. w obu przypadkach).

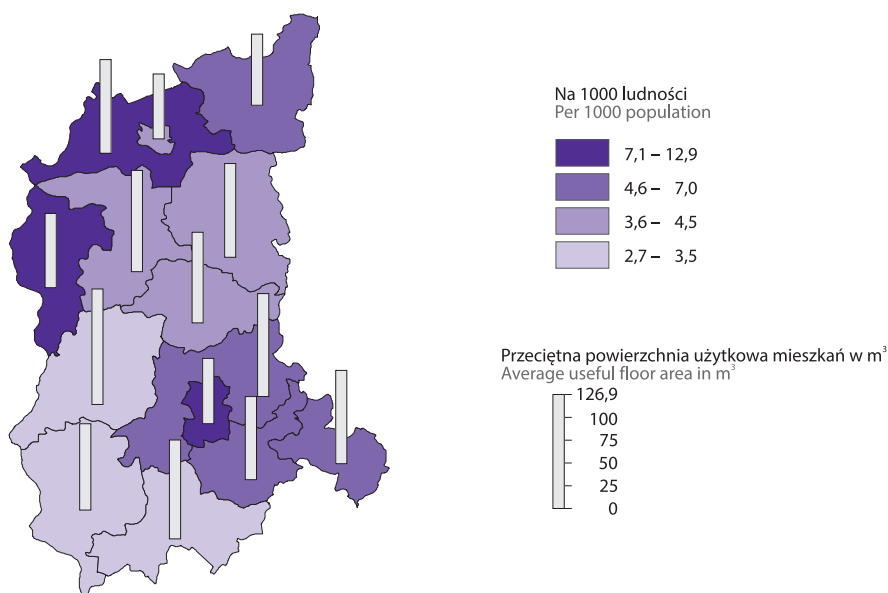
Podobnie jak w latach poprzednich, wszystkie mieszkania oddane do użytkowania wyposażone były w wodociąg i kanalizację. W 2022 r. 92,8% mieszkań posiadało podłączenie do wodociągu z sieci (to o 2,2 p. proc. więcej niż rok wcześniej), a 82,2% do kanalizacji z sieci (więcej o 4,0 p. proc.). Gaz z sieci posiadało 59,0% mieszkań oddanych do użytkowania (tj. 11,5 p. proc. więcej niż przed rokiem). Z ogółu oddanych mieszkań 68,7% posiadało indywidualne ogrzewanie centralne (odsetek ten zwiększył się o 4,2 p. proc. w ciągu roku), a 31,3% - centralne ogrzewanie z sieci (o 4,2 p. proc. mniej niż w 2021 r.).

Istotnym miernikiem natężenia budownictwa mieszkaniowego jest wskaźnik oddanych do użytkowania mieszkań w przeliczeniu na 1000 ludności, który w 2022 r. w województwie wyniósł 6,0 (wobec 5,1 w poprzednim roku). W kraju wartość tego wskaźnika osiągnęła wysokość 6,3 (wobec 6,2 w poprzednim roku).

W regionie w 2022 r. najwięcej mieszkań w przeliczeniu na 1000 ludności oddano w Zielonej Górze (12,9). Relatywnie wysokie wartości wskaźnika odnotowano również w powiecie ślubickim (8,8), gorzowskim (7,2) oraz strzelecko-drezdeneckim i zielonogórskim (5,8). Najmniej mieszkań w przeliczeniu na 1000 ludności oddano w powiecie żagańskim (2,7) i krośnieńskim (2,9).

W przekroju powiatów województwa lubuskiego, największą przeciętną powierzchnią użytkową mieszkań oddanych do użytkowania zanotowano w powiecie krośnieńskim (126,9 m²), a najmniejszą w Gorzowie Wlkp. (71,3 m²).

Mapa 44. Mieszkania oddane do użytkowania w 2022 r.
Map 44. Dwellings completed in 2022

W województwie lubuskim w 2022 r. wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym dla 6323 mieszkań, tj. o 17,1% mniej niż przed rokiem. W odniesieniu do 2015 r. liczba ta wzrosła o 95,6%. W kraju liczba pozwoleń na budowę wyniosła 298,0 tys. i zmniejszyła się o 12,6%, natomiast w stosunku do 2015 r. wzrosła o 58,0%.

Najwięcej pozwoleń (lub zgłoszeń z projektem budowlanym) wydano na realizację mieszkań w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (64,2% ogółu pozwoleń, wobec 56,5% w poprzednim roku) oraz w budownictwie indywidualnym (35,3%, wobec 41,9%).

W układzie przestrzennym zmniejszenie liczby mieszkań, na budowę których wydano pozwolenia (lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym) zanotowano w 10 powiatach, przy czym największy w Gorzowie Wlkp. (z 1344 mieszkań przed rokiem do 485). Natomiast największy wzrost liczby mieszkań, na budowę których wydano pozwolenia zanotowano w powiecie słubickim (z 349 do 616), Zielonej Górze (z 1236 do 1540) i w powiecie zielonogórskim (z 773 do 833).

W 2022 r., rozpoczęto budowę 4009 mieszkań, tj. o 34,4% mniej niż w 2021 r. a o 0,2% więcej w porównaniu z 2015 r. W skali kraju liczba mieszkań, których budowę rozpoczęto zmniejszyła się o 27,8%, a w porównaniu z 2015 r. wzrosła o 18,9%. Spośród mieszkań, których budowę rozpoczęto w 2022 r. najwięcej dotyczyło budownictwa indywidualnego (49,9% ogółu mieszkań) oraz przeznaczonego na sprzedaż lub wynajem (46,9%). Mieszkania komunalne, spółdzielcze i społeczne czynszowe stanowiły odpowiednio 1,3%, 1,2% i 0,7% ogółu mieszkań. Nie rozpoczęto natomiast budowy mieszkań zakładowych.

W układzie przestrzennym spośród mieszkań, których budowę rozpoczęto w 2022 r. największy spadek w ujęciu rocznym odnotowano w powiecie strzelecko-drezdeneckim (z 302 mieszkań przed rokiem do 120), Gorzowie Wlkp. (z 1564 do 676) i powiecie zielonogórskim (z 516 do 297). Wzrost liczby mieszkań, których budowę rozpoczęto odnotowano tylko w powiecie krośnieńskim (ze 111 do 115) i żarskim (z 325 do 328).

Internal market

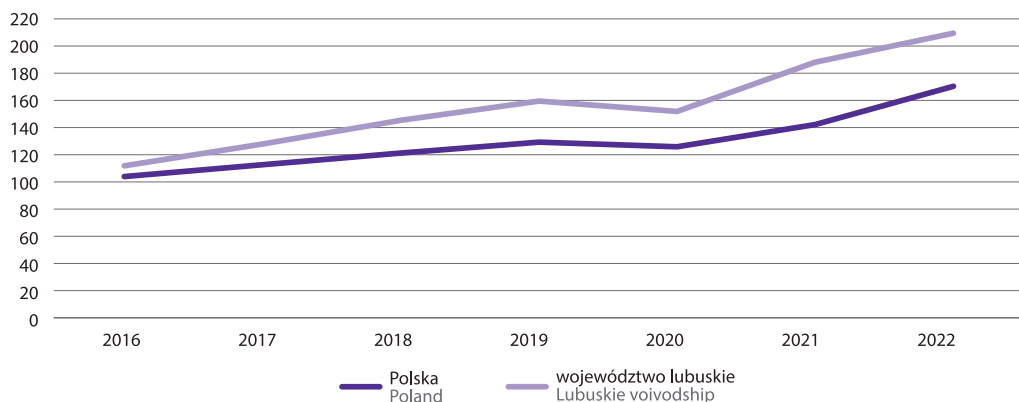
W 2022 r. sprzedaż detaliczna w województwie lubuskim była wyższa od zrealizowanej w 2021 r. W stosunku do poprzedniego roku wzrosła również sprzedaż hurtowa zrealizowana w przedsiębiorstwach handlowych, w tym w jednostkach hurtowych.

Dane zarówno o **sprzedaży detalicznej**, jak i **hurtowej** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób, opracowane zostały na podstawie danych pozyskiwanych z miesięcznych meldunków o działalności gospodarczej DG-1.

Sprzedaż detaliczna zrealizowana przez przedsiębiorstwa handlowe i niehandlowe w 2022 r. była o 11,3% wyższa od notowanej w poprzednim roku (wobec wzrostu w 2021 r. o 23,9%), a w porównaniu z 2015 r. o 109,4%. W kraju sprzedaż detaliczna wzrosła w skali roku o 19,9% (wobec wzrostu o 12,9% w 2021 r. oraz o 70,4% w porównaniu z 2015 r.).

Dane o **sprzedaży detalicznej towarów** (łącznie z podatkiem VAT) obejmują sprzedaż towarów własnych i komisowych (nowych i używanych), dokonywaną w punktach sprzedaży detalicznej, placówkach gastronomicznych oraz innych punktach sprzedaży (np. składy, magazyny) w ilościach wskazujących na zakup dla potrzeb indywidualnych nabywców.

Wykres 69. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów (ceny bieżące). 2015=100
Chart 69. Indices of retail sales of goods (current prices). 2015=100

Tablica 41. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów^a (ceny bieżące)
Table 41. Indices of retail sales of goods^a (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022	2022 Polska Poland
	rok poprzemi = 100 previous year=100				
Ogółem Total	106,5	95,2	123,9	111,3	119,9
w tym: of which:					
Pojazdy samochodowe, motocykle, części Motor vehicles, motorcycles, parts	109,4	87,5	93,3	83,8	98,2
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe Solid, liquid and gaseous fuels	114,6	66,4	111,4	140,7	135,9
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe Food, beverages and tobacco products	104,4	103,4	96,3	120,3	118,9
Pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowa- nych sklepach Other retail sale in non-specialized stores	103,7	71,7	99,5	81,0	.
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny Pharmaceuticals, cosmetics, orthopedic equipment	113,7	45,9	48,6	250,7	117,9
Tekstylia, odzież, obuwie Textiles, clothing, footwear	153,5	144,2	165,6	110,0	128,5
Meble, RTV, AGD Furniture, radio, TV and household appliances	55,2	140,0	122,2	104,7	109,9
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowa- nych sklepach Newspapers, books, other sale in specialized stores	100,3	123,0	134,3	37,0	112,1
Pozostałe Others	93,1	77,2	112,5	127,5	120,9

a Grupowania przedsiębiorstw dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007), zaliczając przedsiębiorstwo do określonej kategorii według przeważającego rodzaju działalności, zgodnie z aktualnym stanem organizacyjnym. Kształtowanie się dynamiki sprzedaży detalicznej wynika m.in. ze zmiany zarówno przeważającego rodzaju działalności przedsiębiorstwa, jak i zmian organizacyjnych.

a Groups of enterprises were created on the basis of the Polish Classification of Activities (PKD 2007), and a given enterprise is included to a specific category by predominating kind of activity and according to its present organizational status. The recorded changes of retail sales index may result, among others, from change both in the predominating kind of activity of the enterprise and in its organisation.

Spośród znaczących w strukturze sprzedaży grup, wysoki wzrost w porównaniu z poprzednim rokiem notowano w jednostkach prowadzących sprzedaż farmaceutyków, kosmetyków, sprzętu ortopedycznego (o 150,7%), paliw stałych, ciekłych i gazowych (o 40,7%) oraz realizujących pozostałą sprzedaż (o 27,5%). Sprzedaż zwiększyła się również w podmiotach zajmujących się sprzedażą żywności, napojów i wyrobów tytoniowych (o 20,3%), sprzedażą tekstyliów, odzieży, obuwia (o 10,0%) oraz mebli, rtv, agd (o 4,7%).

Spadek sprzedaży w skali roku zanotowano w podmiotach prowadzących sprzedaż prasy, książek, pozostałą sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach (o 63,0%), pozostałą sprzedaż detaliczną w niewyspecjalizowanych sklepach (o 19,0%) oraz handlujących pojazdami samochodowymi, motocyklami i częściami (o 16,2%).

W strukturze sprzedaży detalicznej największy udział miały przedsiębiorstwa prowadzące sprzedaż tekstyliów, odzieży, obuwia (35,6%, tj. o 0,4 p. proc. mniej w skali roku), paliw stałych, ciekłych i gazowych (23,2%, tj. o 4,9 p. proc. więcej) oraz żywności, napojów i wyrobów tytoniowych (18,1%, tj. o 1,4 p. proc. więcej). Sprzedaż realizowana przez jednostki z grupy pozostałe stanowiła 9,0% ogółu (tj. 1,1 p. proc. więcej), a przedsiębiorstwa zajmujące się dystrybucją pojazdów samochodowych, motocykli, części – 5,1% (tj. o 1,7 p. proc. mniej). Sprzedaż detaliczna podmiotów prowadzących sprzedaż prasy, książek, pozostałą sprzedaż detaliczną w wyspecjalizowanych sklepach stanowiła 1,5% (tj. o 3,1 p. proc. mniej), pozostałą sprzedaż detaliczną w niewyspecjalizowanych sklepach stanowiła 1,3% (tj. o 0,5 p. proc. mniej), a w prowadzących sprzedaż farmaceutyków, kosmetyków i sprzętu ortopedycznego 1,1% (tj. o 0,6 p. proc. więcej).

Dane o **sprzedaży hurtowej towarów** (łącznie z podatkiem VAT) obejmują sprzedaż z magazynów handlowych własnych lub użytkownych, w których składowane towary stanowią własność przedsiębiorstw handlowych zaliczanych do sekcji „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”.

Sprzedaż hurtowa w 2022 r. w jednostkach handlowych była o 35,0% wyższa niż rok wcześniej, kiedy notowano wzrost o 23,6%. W przedsiębiorstwach hurtowych sprzedaż ukształtowała się na poziomie o 50,1% wyższym niż przed rokiem (wobec wzrostu w 2021 r. o 25,4%). Sprzedaż hurtowa w jednostkach hurtowych wzrosła również w stosunku do 2015 r. o 119,5%, a w przedsiębiorstwach hurtowych o 73,1%. W kraju zanotowano wzrost sprzedaży hurtowej w przedsiębiorstwach handlowych o 35,9%, w tym w jednostkach hurtowych o 39,3%, wobec odpowiednio wzrostu o 22,5% i 21,8% w poprzednim roku.

Spośród znaczących w strukturze sprzedaży grup, wysoki wzrost notowano w jednostkach prowadzących sprzedaż hurtową: półproduktów i odpadów pochodzenia nierolniczego oraz złomu (o 97,7%) i sprzedaż niewyspecjalizowaną (o 91,1%). Są to działy, w których przedsiębiorstwa miały największy udział w strukturze sprzedaży ogółem. Wzrost sprzedaży hurtowej zanotowały także przedsiębiorstwa hurtowe prowadzące sprzedaż produktów rolnych i żywych zwierząt (o 28,5%) oraz AGD, RTV, artykułów użytku domowego (o 25,4%).

Spadek sprzedaży w skali roku zanotowano w podmiotach zajmujących się sprzedażą hurtową: realizowaną na zlecenie (o 68,8%), napojów alkoholowych i bezalkoholowych (o 29,3%), narzędzi technologii informacyjnej i komunikacyjnej, maszyn, sprzętu i dodatkowego wyposażenia (o 14,4%) oraz kosmetyków i wyrobów farmaceutycznych (o 10,8%).

Transport

Transport

W 2021 r. w województwie lubuskim wskaźnik długości dróg publicznych na 100 km² zwiększył się w porównaniu z notowanym w 2015 r., jednak był mniejszy niż przeciętnie w kraju. Nie zmieniła się w omawianym okresie długość dróg ekspresowych i autostrad. Zmniejszył się ruch samolotów, natomiast ruch pasażerów w portach lotniczych województwa w ostatnim roku zwiększył się.

Rozwój sieci transportowej wpływa na rozwój przemysłu i miast, jak również warunkuje przemieszczanie towarów oraz ludności na każdym poziomie podziału terytorialnego.

W końcu 2021 r. sieć dróg publicznych w województwie lubuskim wyniosła 15,8 tys. km, tj. o 5,5% więcej niż w 2015 r. Na 100 km² powierzchni przypadało 113,0 km dróg (wobec 137,5 km na 100 km² w kraju).

Z ogółu dróg publicznych w województwie, najwięcej – 9,2 tys. km, tj. 58,0% stanowiły drogi gminne (w 2015 r. było to 53,4%). Długość dróg powiatowych wyniosła 4,1 tys. km, tj. 26,2% ogółu dróg publicznych. Drogi wojewódzkie stanowiły 1,6 tys. km, a krajowe 0,9 tys. km, tj. odpowiednio 10,0% i 5,7% ogółu dróg publicznych w województwie. Długość dróg ekspresowych i autostrad wyniosła łącznie 0,3 tys. km (1,6% ogółu dróg publicznych) – drogi ekspresowe stanowiły 0,2 tys. km, natomiast autostrady 0,1 tys. km.

Ponad połowę dróg publicznych (57,1%) stanowiły drogi o nawierzchni twardej, w tym 51,5% - drogi o nawierzchni ulepszonej. Drogami o nawierzchni twardej były wszystkie drogi krajowe i wojewódzkie. Z ogółu długości dróg powiatowych 84,0% miało nawierzchnię twardą. Najmniejszy odsetek dróg o nawierzchni twardej notuje się w przypadku dróg gminnych – 33,2%.

Drogi powiatowe i gminne o nawierzchni gruntowej stanowiły łącznie 51,0% ogólnej długości tych dróg w województwie, podobnie jak w 2015 r. W kraju udział dróg gminnych i powiatowych o nawierzchni gruntowej w ogólnej długości tych dróg wyniósł 30,0% i zmniejszył się zarówno w stosunku do 2015 r. (o 4,7 p. proc.). Długość dróg gminnych i powiatowych o nawierzchni gruntowej wyniosła odpowiednio 6,1 tys. km oraz 0,7 tys. km. W powiatach najwyższy odsetek dróg gminnych o nawierzchni gruntowej zanotowano w powiecie międzyrzeckim – na poziomie 85,2% ogółu dróg gminnych, a najmniejszy w Gorzowie Wlkp. 17,1%. W przypadku dróg powiatowych najwyższy odsetek dróg o nawierzchni gruntowej zanotowano w powiecie krośnieńskim (24,2%), a najmniejszy w Zielonej Górze (3,8%). Jedynie w Gorzowie Wlkp. wszystkie drogi powiatowe były drogami o nawierzchni twardej.

Drogi publiczne to drogi zaliczone na podstawie przepisów ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (tekst jednolity Dz. U. z 2022 r. poz. 1693) do jednej z kategorii dróg, z których może korzystać każdy, zgodnie z ich przeznaczeniem. Ze względu na funkcje w sieci drogowej, dzielą się na następujące kategorie: drogi krajowe; drogi wojewódzkie; drogi powiatowe oraz drogi gminne.

Wskaźnik gęstości dróg publicznych o nawierzchni twardej w 2021 r. wyniósł 64,5 km na 100 km², tj. o 3,0 km więcej niż w 2015 r. Wskaźnik dróg krajowych o nawierzchni twardej na 100 km², podobnie jak w poprzednich latach wyniósł 6,5 km.

W przypadku dróg powiatowych na 100 km² przypadało 24,8 km dróg (wobec 24,7 km w 2015 r.), a gminnych – 21,8 km (wobec 19,0 km w 2015 r.). Wartości tych wskaźników były mniejsze od przeciętnych w kraju, które wyniosły 36,9 km na 100 km² dla dróg powiatowych i 48,4 km dla dróg gminnych. Gęstość dróg wojewódzkich nieznacznie zwiększyła się w relacji do 2015 r. i wyniosła 11,3 km na 100 km² (wzrost o 0,1 km). W przypadku dróg krajowych wartość wskaźnika nie zmieniła się i wyniosła 6,5 km na 100 km². Oba wskaźniki w województwie były nieznacznie wyższe od przeciętnych w kraju (które wyniosły odpowiednio 9,4 i 6,2 km na 100 km²).

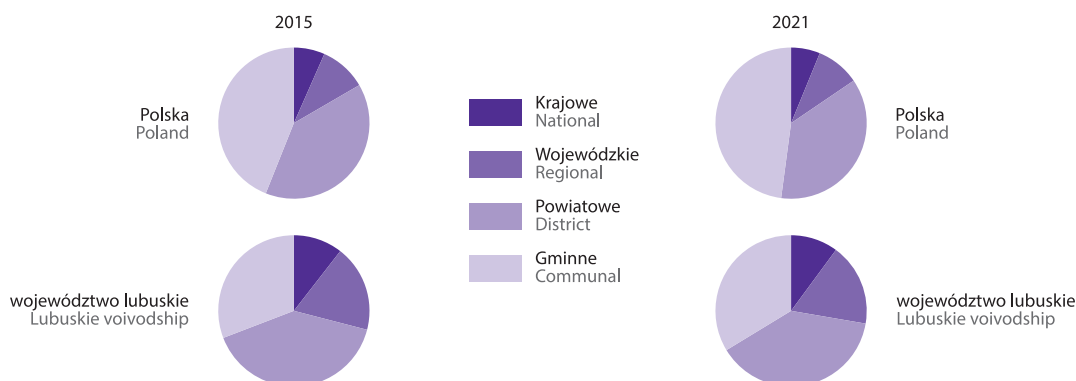
W przeliczeniu na 1000 km² w województwie lubuskim podobnie jak w poprzednich 3 latach, dostępne było 18,4 km dróg ekspresowych i autostrad. W porównaniu z 2015 r. wskaźnik ten zwiększył się o 1,9 km. Gęstość dróg autostradowych na 1000 km² w województwie utrzymuje się na wyższym poziomie niż średnia w kraju i wynosi 6,4 km.

Tablica 42. Drogi publiczne według rodzajów nawierzchni. Stan w dniu 31 grudnia
Table 42. Public roads by type of surface. As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2021
Ogółem w km Total in km	14975,7	15646,9	15804,4
o nawierzchni twardej hard surface	8608,1	9003,5	9022,3
ulepszonej improved	7608,0	8011,3	8140,4
o nawierzchni gruntowej unsurfaced	6358,7	6642,1	6780,8

Źródło : dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.
Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

Wykres 70. Struktura dróg publicznych o twardej nawierzchni. Stan w dniu 31 grudnia
Chart 70. Structure of hard surface public roads. As of 31 December

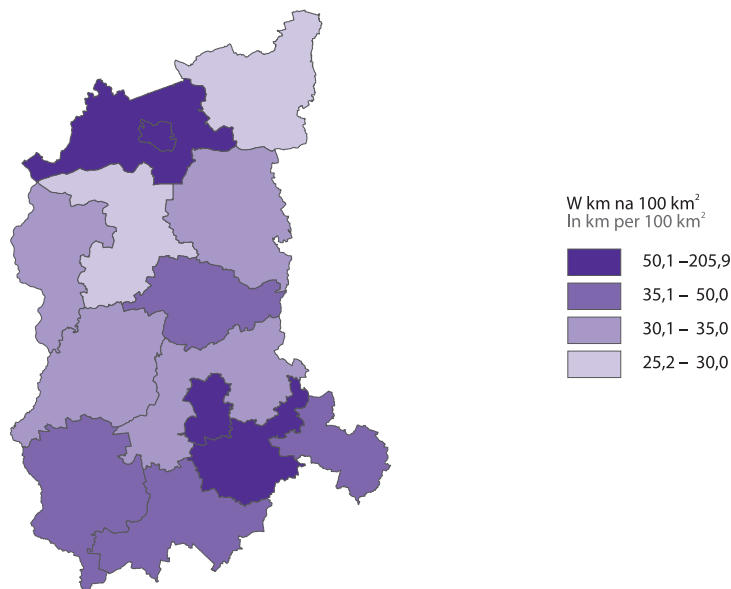

Tablica 43. Drogi publiczne o twardej nawierzchni. Stan w dniu 31 grudnia
Table 43. Hard surface public roads. As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2021
Ogółem w km Total in km	8608,1	9003,5	9022,3
na 100 km ² per 100 km ²	61,5	64,4	64,5
w tym o nawierzchni ulepszonej of which with improved surface	7608,0	8011,3	8140,4
ekspresowe expressways	142,4	168,7	168,7
autostrady motorways	89,2	89,2	89,2

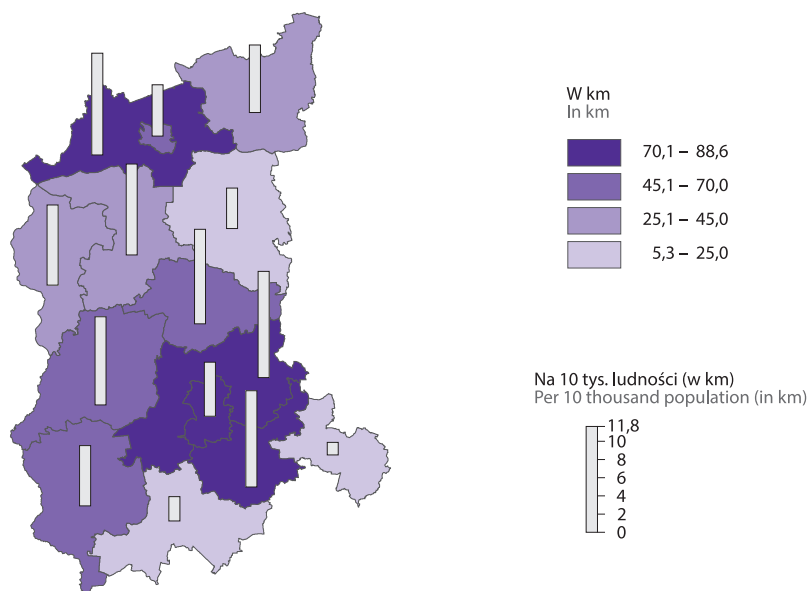
Źródło : dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.
Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

Mapa 45. Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni twardej ulepszonej w 2021 r. Stan w dniu 31 grudnia
 Map 45. Improved hard surface communal and district roads in 2021. As of 31 December

W województwie w ostatnich latach systematycznie wzrasta długość dróg dla rowerów. W 2021 r. w województwie lubuskim długość ścieżek rowerowych wyniosła 744,2 km tj. o 4,3% więcej niż w 2020 r. i o 42,1% więcej niż w 2015 r. Spośród powiatów województwa lubuskiego najwięcej ścieżek notowano w powiecie nowosolskim (ich długość wyniosła 88,6 km), zielonogórskim (88,2 km), Zielonej Górze (84,3 km) oraz powiecie gorzowskim (82,5 km). W porównaniu z 2015 r. wzrost zanotowano we wszystkich powiatach. Najwyższy w powiecie nowosolskim (o 104,6%), zielonogórskim (o 84,1%), świebodzińskim (o 74,0%), w Gorzowie Wlkp. (o 56,6%), a także w powiecie krośnieńskim (o 53,4%). Biorąc pod uwagę gminy województwa to w 2021 r. drogi dla rowerów posiadały 64 gminy (spośród 82). W tej grupie 12 z nich w 2015 r. nie posiadało dróg dla rowerów. W porównaniu z 2015 r., najwyższy przyrost długości ścieżek odnotowano w gminach: miejskich Nowa Sól (36,6 km) i Żary (13,2 km), miejsko-wiejskich Sulechów (18,6 km) i Świebodzin (10,6 km), a także w Gorzowie Wlkp. (24,3 km) i Zielonej Górze (22,1 km).

Mapa 46. Ścieżki rowerowe w 2021 r.
 Map 46. Cycle paths in 2021

W 2021 r. w województwie lubuskim wskaźnik długości ścieżek rowerowych na 100 km² wyniósł 5,3 km, tj. wzrost w skali roku o 4,3% oraz w porównaniu z 2015 r. o 41,9%. Biorąc pod uwagę wielkość wskaźnika w gminach to najwięcej dróg dla rowerów przypadających na 100 km² przypadało w gminie miejskiej Nowa Sól – 356 km na 100 km². Była to najwyższa wartość wskaźnika wśród gmin w kraju. W pozostałych gminach było to zdecydowanie mniej: 82 km - w gm. miejskiej Żary, 78 km w Gorzowie Wlkp. i gm. miejskiej Gubin, 49 km w gm. Kostrzyn and Odrą.

Wskaźnik ścieżek rowerowych w przeliczeniu na 10 tys. ludności w województwie lubuskim wyniósł 7,6 km, wobec 4,9 km w kraju. Jego wartość w porównaniu z 2020 r. wzrosła o 5,2%, a w stosunku do 2015 r. o 46,6%.

Regularna komunikacja autobusowa w 2021 r. prowadzona była na 543 liniach krajowych o łącznej długości 16,8 tys. km. Zarówno liczba linii autobusowych jak i ich długość zmniejszyła się w odniesieniu do 2020 r. (odpowiednio o 59 linii i o 3,0 tys. km) i w stosunku do 2015 r. (o 213 linii i 9,9 tys. km). Regularna komunikacja na międzynarodowych liniach autobusowych w 2021 r. prowadzona była na 92 liniach o łącznej długości 93,5 tys. km. Podobnie jak w przypadku linii krajowych, zarówno liczba linii autobusowych jak i ich długość zmniejszyła się w odniesieniu do 2020 r. – o 12 linii oraz 15,1 tys. km, a w porównaniu z 2015 r. o 8 linii i 32,6 tys. km.

Wykres 71. Krajowe linie regularnej komunikacji autobusowej w 2021 r. Stan w dniu 31 grudnia
Chart 71. National lines of scheduled bus transport in 2021. As of 31 December

W 2021 r. w województwie lubuskim komunikacja miejska była prowadzona na 115 liniach, a ich długość wyniosła 1,8 tys. km, tj. o 3,1% mniej niż w poprzednim roku. W 2021 r., jak w poprzednich latach, tabor komunikacji miejskiej stanowiły w zdecydowanej większości autobusy (0,2 tys.), w których było łącznie 19,0 tys. miejsc. Zdecydowana większość autobusów (93,1%) była przystosowana do przewozu osób niepełnosprawnych. W omawianym roku przewieziono 33,3 mln pasażerów, tj. o 3,1% więcej niż w poprzednim roku, jednak mniej to o 22,7% mniej niż w 2015 r. Wskaźnik przewozów pasażerskich w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniósł ok. 34 (niemal 2-krotnie mniej niż przeciętnie w kraju), w relacji do 2015 r. było to o 20,4% mniej niż w 2015 r.

Tablica 44. Komunikacja miejska^a. Stan w dniu 31 grudnia
Table 44. Urban transport^a. As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Długość linii komunikacji miejskiej ogółem w km Total length of urban transport lines in km	1119,2	1870,1	1822,1	1766,6
w tym: of which:				
linii autobusowych bus lines	1094,2	1870,1	1813,3	1757,8
linii tramwajowych tram lines	25,0	-	8,8	8,8
Tabor komunikacji miejskiej: Urban transport stock:				
autobusy buses	170	231	226	216
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych of which adjusted to carrying the disabled persons	151	216	211	201
tramwaje trams	35	22	22	22
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych of which adjusted to carrying the disabled persons	-	14	14	14
Liczba miejsc w autobusach w tys. Number of seats in buses in thousands	17,1	20,8	20,3	19,8
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych w tys. of which adjusted to carrying the disabled persons in thousands	16,2	20,2	19,6	19,0
Liczba miejsc w tramwajach w tys. Number of seats in trams in thousands	5,0	3,6	3,6	3,6
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych w tys. of which adjusted to carrying the disabled persons in thousands	-	2,4	2,4	2,4
Przewozy pasażerów w mln (w ciągu roku) Transport of passengers in millions (during the year)	43,1	43,5	32,3	33,3
Przewozy pasażerskie na 1 mieszkańca (w ciągu roku) Passenger transport per capita (during the year)	42,3	42,9	32,4	33,7

a Dane dotyczą przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej o liczbie pracujących powyżej 9 osób.
 a Data concern entities and urban transport enterprises in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

W końcu 2021 r. długość linii kolejowych eksploatowanych w województwie wyniosła 0,9 tys. km, co stanowiło 4,7% ogółu linii kolejowych w kraju. W 2021 r. długość linii kolejowych eksploatowanych zmniejszyła się w relacji do poprzedniego roku o 14 km (w kraju o 96 km), jednak w relacji do 2015 r. zanotowano wzrost o 4 km (w kraju o 95 km). Gęstość linii kolejowych w województwie była nieco wyższa niż przeciętnie w kraju i wyniosła 6,5 km na 100 km² (wobec 6,2 przeciętnie w kraju).

Port lotniczy województwa lubuskiego obsługuje przede wszystkim połączenia krajowe. Ruch samolotów w 2021 r. był o 10,6% mniejszy niż w 2020 r. (w porównaniu z 2015 r. zwiększył się o 34,9%). Liczba startów i lądowań w ruchu krajowym zmniejszyła w odniesieniu do roku poprzedniego (o 13,8%), jednak była większa w porównaniu z 2015 r. (o 59,3%). W ruchu międzynarodowym natomiast liczba ta wzrosła w porównaniu z rokiem poprzednim o 36,8%, a w odniesieniu do 2015 r. zmniejszyła się o 44,1%. Udział samolotów polskich w krajowym ruchu lotniczym w końcu 2021 r. wyniósł 99,0%, tj. zmniejszył się w porównaniu z poprzednim rokiem o 0,2 p. proc. W porównaniu ze stanem w 2015 r. wartość wskaźnika zwiększyła się o 6,7 p. proc. Udział samolotów polskich w międzynarodowym ruchu lotniczym wyniósł 31,6%, tj. zwiększył się o 11,6 p. proc. w porównaniu z poprzednim rokiem, natomiast w porównaniu z 2015 r. wzrósł o 19,5 p. proc.

Dane o ruchu pasażerów w portach lotniczych obejmują pasażerów: dla których określony port krajowy jest portem zakończenia lotu rozpoczętego w porcie krajowym lub zagranicznym, dla których określony port krajowy jest portem rozpoczęcia lotu kończącego się w porcie krajowym lub zagranicznym, w transzycie bezpośrednim, tj. pasażerów dla których przy kontynuacji podróży samolotem numer lotu pozostał bez zmian.

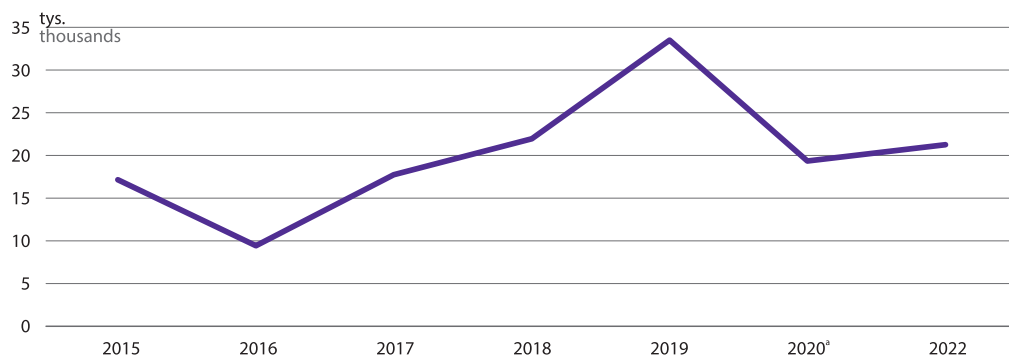
Tablica 45. Ruch pasażerów w portach lotniczych
Table 45. Passenger traffic at airports

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Pasażerowie przybyli z portów ^a : Passenger arrivals from airports ^a :				
krajowych domestic	5281	13261	9363	7264
zagranicznych foreign	4630	2804	-	3085
w tym w ruchu regularnym of which scheduled service	-	-	-	2921
Pasażerowie odprawieni do portów ^a : Passenger departures to airports ^a :				
krajowych domestic	5636	14654	9903	7636
zagranicznych foreign	1559	2730	-	3165
w tym w ruchu regularnym of which scheduled service	-	-	-	3011

a W lotach komunikacyjnych.
a In transport flights.

W 2021 r. w województwie lubuskim transportem lotniczym przewieziono 21,2 tys. pasażerów, tj. o 9,8% więcej niż przed rokiem. W kraju wartość ta wzrosła w stosunku do poprzedniego roku o 34,7% i wyniosła 19642,1 tys. pasażerów. W porównaniu z 2015 r. wartość dla województwa lubuskiego wzrosła o 23,6%, natomiast dla kraju zmniejszyła się o 35,6%. W 2021 r. w regionie w porównaniu z poprzednim rokiem, zanotowano zmniejszenie liczby przewiezionych pasażerów w komunikacji krajowej (o 22,7%). Niemal wszyscy (99,7%) pasażerowie w ruchu krajowym przewiezieni byli samolotami krajowymi. W ruchu międzynarodowym przewieziono 3,1 tys. pasażerów (wobec ich braku w 2020 r.), a 21,6% przewiezionych było samolotami polskimi.

Wykres 72. Ruch pasażerów w porcie lotniczym (przyjazdy i wyjazdy)
Chart 72. International passenger traffic at airport/airports (arrivals and departures)

a Zjawisko nie wystąpiło.
a Magnitude zero.

Energia Energy

W 2021 r. w województwie lubuskim produkcja energii elektrycznej była większa niż w poprzednim roku. Zwiększył się udział produkcji energii ze źródeł odnawialnych w ogólnej produkcji energii elektrycznej. Przy wzroście liczby gospodarstw domowych, będących odbiorcami energii elektrycznej, zwiększyło się zużycie energii elektrycznej w przeliczeniu na 1 gospodarstwo w stosunku do 2020 r.

W 2021 r. w województwie lubuskim łączna moc elektryczna zainstalowana w elektrowniach wyniosła 1157,4 MW, tj. o 24,9% więcej niż w poprzednim roku i o 88,1% więcej w porównaniu z 2015 r. Moc osiągalna elektrowni wzrosła o 1,7% w ciągu roku oraz o 52,4% w odniesieniu do 2015 r. i na koniec 2021 r. wyniosła 908,3 MW. W kraju w ciągu roku, zwiększyła się zarówno moc zainstalowana o 8,1%, jak i osiągalna o 6,8% i wyniosła odpowiednio 55996,1 MW i 53115,2 MW. W porównaniu ze stanem w 2015 r. wzrost ten wyniósł odpowiednio 38,8% i 33,0%.

Wykres 73. Struktura zużycia energii elektrycznej według sektorów gospodarki
Chart 73. Structure of electricity consumption by economy sectors

W 2021 r. w elektrowniach województwa lubuskiego wyprodukowano 3411 GWh energii elektrycznej, tj. 1,9% energii wyprodukowanej w Polsce. W porównaniu z rokiem poprzednim produkcja energii zwiększyła się zarówno w województwie (o 0,7%), jak i w kraju (o 13,7%). W 2021 r. w województwie wyprodukowano o 36,3% więcej energii elektrycznej niż w 2015 r., natomiast w Polsce wzrost wyniósł 8,9%.

W 2021 r. wyprodukowano ponad 873 GWh energii z odnawialnych nośników (wobec 30461 GWh w kraju). Było to 25,6% ogólnej produkcji energii elektrycznej w województwie, tj. o 3,1 p. proc. więcej niż przed rokiem i o 11,2 p. proc. więcej niż w 2015 r. W kraju udział ten był mniejszy niż w województwie lubuskim i wyniósł 17,0%, tj. o 0,9 p. proc. mniej niż w 2020 r. i o 3,2 p. proc. więcej w stosunku do 2015 r.

Informacje o **liczbie odbiorców i zużyciu energii elektrycznej** dotyczą gospodarstw domowych oraz gospodarstw zbiorowego zamieszkania, które opłacają rachunki za zużycie energii elektrycznej według stawek grupy taryfowej „gospodarstwa domowe”. Dane o zużyciu energii elektrycznej ustala się na podstawie wpłat zaliczkowych dokonanych przez odbiorców.

Tablica 46. Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych
 Table 46. Consumers and consumption of electricity in households

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Odbiorcy (stan w dniu 31 grudnia) w tys. Consumers (as of 31 December) in thousands	353,9	408,0	409,8	411,8
miasta urban areas	242,7	284,5	284,3	285,2
wieś rural areas	111,3	123,5	125,5	126,6
Zużycie (w ciągu roku): Consumption (during the year):				
w GWh in GWh	695,4	794,7	804,0	826,0
miasta urban areas	430,0	498,7	499,1	506,2
wieś rural areas	265,3	296,0	304,9	319,7
w kWh na odbiorcę ^a in kWh per consumer ^a	1964,8	1948,0	1962,1	2005,5
miasta urban areas	1772,2	1753,1	1755,9	1774,8
wieś rural areas	2385,0	2396,9	2429,4	2525,4

a Do przeliczeń przyjęto liczbę odbiorców według stanu w dniu 31 grudnia.

Źródło: dane Ministerstwa Klimatu i Środowiska.

a The number of consumers as of 31 December was used in calculations.

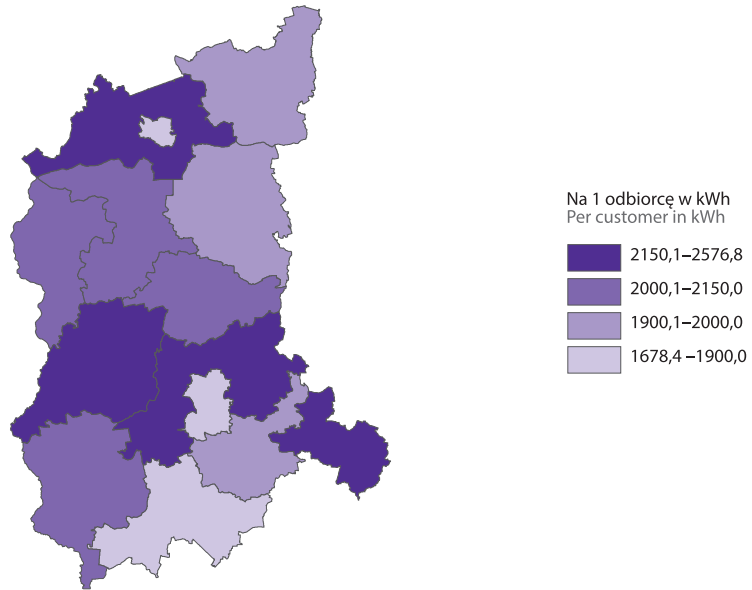
Source: data of Ministry of Climate and Environment.

W końcu 2021 r. w województwie lubuskim było 411,8 tys. gospodarstw domowych, będących odbiorcami energii elektrycznej, tj. o 0,5% więcej niż w 2020 r. i o 16,4% więcej w porównaniu z 2015 r. Przeciętne zużycie energii elektrycznej przypadającej na 1 gospodarstwo domowe w województwie zwiększyło się o 2,2% w stosunku do 2020 r. oraz o 2,1% w odniesieniu do 2015 r. W kraju liczba gospodarstw domowych korzystających z energii elektrycznej wzrosła w omawianych okresach (odpowiednio o 1,2% i 10,5%), a przeciętne zużycie energii w gospodarstwach domowych zmniejszyło się w odniesieniu do 2020 r. (o 0,8%), natomiast do 2015 r. zwiększyło się o 1,2%.

W 2021 r. zarówno w województwie lubuskim, jak i w kraju blisko $\frac{3}{4}$ odbiorców energii elektrycznej zlokalizowanych było na terenach miejskich; w województwie było to 285,2 tys. odbiorców. Zużycie energii elektrycznej w przeliczeniu na jednego mieszkańca miasta wyniosło 792,1 kWh, to o 2,5% więcej niż w 2020 r. (wobec zużycia w kraju, na poziomie 815,5 kWh).

Na terenach wiejskich województwa lubuskiego było 126,6 tys. gospodarstw, będących odbiorcami energii elektrycznej. W odniesieniu do 2020 r. liczba ta zwiększyła się zarówno w województwie jak i w kraju, odpowiednio o 0,9% i o 2,1%. Zużycie energii elektrycznej w województwie w przeliczeniu na 1 mieszkańca na terenach wiejskich wyniosło 912,7 kWh, tj. o 5,0% więcej w skali roku (wobec zużycia na poziomie 859,1 kWh w kraju).

Mapa 47. Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w 2021 r.
Map 47. Consumption of electricity in households in 2021

Rozdział 7

Chapter 7

Zarządzanie rozwojem

Development management

7.1. Dochody jednostek samorządu terytorialnego

7.1. Revenue of local government units

W 2021 r. dochody jednostek samorządu terytorialnego (JST) w województwie lubuskim na 1 mieszkańca stanowiły 96,3% średnich dochodów JST na 1 mieszkańca w kraju. W strukturze dochodów JST ogółem, w porównaniu z 2015 r., wzrósł udział dochodów własnych i dotacji, a zmniejszył się udział subwencji ogólnej.

W 2021 r. łączne dochody jednostek samorządu terytorialnego (JST) w województwie lubuskim wyniosły 8373,1 mln zł, tj. więcej zarówno w porównaniu z 2020 r. (o 8,2%), jak i w relacji do zrealizowanych w 2015 r. (o 69,5%).

Z ogółu dochodów JST w województwie 55,1% stanowiły dochody gmin, a 25,1% to dochody miast na prawach powiatu. Udział dochodów gmin i miast na prawach powiatu w dochodach JST ogółem wzrósł, w porównaniu z 2015 r., odpowiednio o 2,4 p. proc. i 11,0 p. proc. Spadek odnotowano w udziale dochodów powiatów oraz województwa o 10,9 p. proc. oraz 2,5 p. proc. W porównaniu z 2020 r. zmiany w strukturze dochodów JST nie przekraczały 1 p. proc.: wzrósł udział dochodów budżetu gmin (o 0,6 p. proc.) i miast na prawach powiatu (o 0,1 p. proc.), przy spadku udziału dochodów województwa (o 0,6 p. proc.) i powiatów (o 0,2 p. proc.).

W przeliczeniu na 1 mieszkańca dochody budżetów JST w województwie lubuskim w 2021 r. wyniosły 8078 zł, wobec 8387 zł na 1 mieszkańca w kraju. W relacji do poprzedniego roku dochody na 1 mieszkańca wzrosły o 12,5%, a w porównaniu z 2015 r. o 74,8%. Najwyższe dochody na 1 mieszkańca charakteryzowały miasta na prawach powiatu i były o 0,4% wyższe od średniej dla JST ogółem w województwie. W pozostałych jednostkach dochody na 1 mieszkańca były niższe od średniej: w budżetach gmin – o 21,8% niższe, w budżetach powiatów – o 82,4%, a w budżecie województwa – o 92,3%.

Głównym źródłem dochodów budżetów jednostek samorządu terytorialnego są dochody własne. W 2021 r. dochody te stanowiły 45,6% ogółu dochodów budżetów JST, tj. o 1,2 p. proc. więcej niż w 2020 r. i o 3,9 p. proc. więcej w porównaniu z 2015 r. Zwiększył się także odsetek dochodów w formie subwencji ogólnej, który wyniósł 24,7%, tj. o 2,7 p. proc. więcej niż w poprzednim roku, natomiast mniej w porównaniu z 2015 r. o 2,3 p. proc. Dochody z tytułu dotacji stanowiły 29,7% ogółu dochodów, tj. o 3,9 p. proc. mniej w skali roku, jednak o 6,2 p. proc. więcej w relacji do 2015 r.

W 2021 r. dochody własne wyniosły 3819,3 mln zł i były wyższe niż w poprzednim roku o 11,2% oraz w stosunku do 2015 r. o 56,1%. Spośród kategorii wyróżnionych w ramach dochodów własnych, wyższe niż przed rokiem były m.in. dochody z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób prawnych (o 59,4%) oraz dochody z majątku (o 51,7%), które stanowiły kolejno 3,8% i 3,4% ogółu budżetów JST. Wzrosły także dochody z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych (o 10,7%) oraz z tytułu udziału w podatku od nieruchomości (9,4%), a ich udziały w ogóle budżetów JST stanowiły odpowiednio 16,1% i 9,3%. Mniejsze niż przed rokiem były dochody z grupy tzw. pozostałe (o 5,3%), a ich udział wyniósł 10,5% w ogóle dochodów JST.

Tablica 47. Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego
Table 47. Revenue of budgets of local government units

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021	
	na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN				udział dochodów własnych w % ogółem dochodów share of own revenue in % of total revenue
Ogółem Total	4846	7009	7182	8078	45,6
Gminy ^a Gminas ^a	3442	5149	5741	6316	46,4
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	4381	7141	7390	8112	48,0
Powiaty Powiats	919	1161	1323	1424	37,7
Województwo Voivodship	480	483	618	625	44,9

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding of gminas which are also cities with powiat status.

Największy udział dochodów własnych w dochodach ogółem zanotowano w budżetach miast na prawach powiatu (48,0%). Były to głównie dochody z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych, podatku od nieruchomości oraz tzw. pozostałe dochody, które w 2021 r. stanowiły odpowiednio 21,6%, 9,6% i 8,6% ogółu dochodów budżetów miast na prawach powiatu.

W budżetach gmin dochody własne stanowiły średnio 46,4% ogółu dochodów, przy czym ich największy udział zanotowano w dochodach gmin miejskich (53,6%). W dochodach budżetów gmin miejsko-wiejskich odsetek dochodów własnych wyniósł 46,6%, a wiejskich 41,2%. W ramach dochodów własnych gmin, największy udział w dochodach ogółem miały wpływy z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych (14,5%) oraz z tytułu podatku od nieruchomości (12,5%). Znaczące w strukturze dochodów budżetów gmin pozostały tzw. pozostałe dochody (10,6% ogółu dochodów gmin) oraz dochody z majątku (4,3%).

W ogóle dochodów budżetów powiatów dochody własne stanowiły 37,7%, w tym 17,3% – dochody z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych.

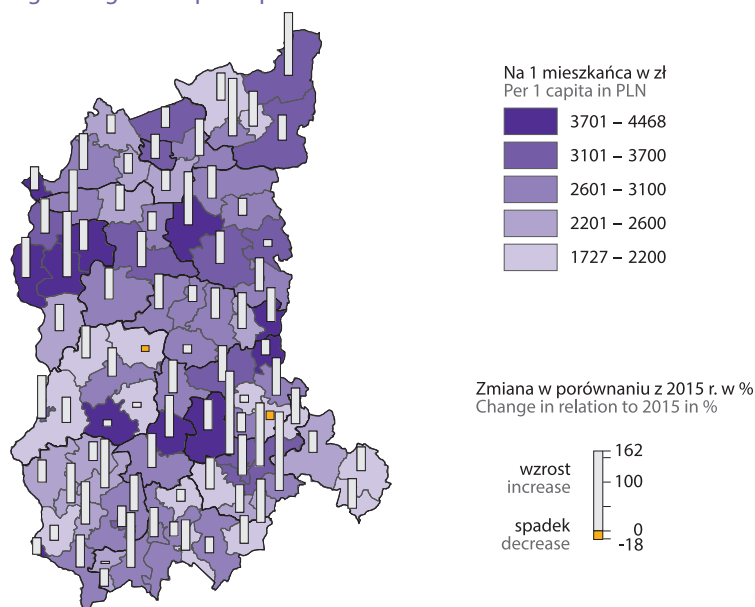
W budżecie województwa odsetek dochodów własnych w 2021 r. wyniósł 44,9%, w tym 33,1% – z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób prawnych, a 7,0% – z tytułu udziału w podatku dochodowych od osób fizycznych.

Źródłami dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego są m.in: wpływy z podatków, opłat, dochody z majątku jst, spadki, zapisy i darowizny na rzecz j.s.t., dochody z kar pieniężnych i grzywnien określonych w odrębnych przepisach, odsetki od pożyczek udzielanych przez jednostki samorządu terytorialnego o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej, odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody j.s.t., odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej i inne. W rozumieniu ustawy dochodami własnymi jednostek samorządu terytorialnego są również udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) oraz z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT).

W 2021 r. dochody własne JST w przeliczeniu na 1 mieszkańca w województwie lubuskim wyniosły 3860 zł (wobec 4175 zł na 1 mieszkańca średnio w kraju) i były o 12,0% wyższe w porównaniu z poprzednim rokiem. W stosunku do 2015 r. wzrost dochodów własnych na 1 mieszkańca wyniósł 60,9%.

Najwyższe dochody własne w przeliczeniu na 1 mieszkańca zanotowano w miastach na prawach powiatu, które w 2021 r. wyniosły 3897 zł, tj. o 13,4% więcej niż przed rokiem. Dochody własne budżetów gmin na 1 mieszkańca wyniosły średnio 2930 zł, w tym dochody gmin miejskich 3236 zł, miejsko-wiejskich 2941 zł, a wiejskich 2691 zł. Dochody własne gmin były wyższe niż przed rokiem średnio o 12,6%, przy czym najwyższy wzrost dochodów własnych na 1 mieszkańca zanotowano w gminach miejsko-wiejskich (o 16,0%). W gminach miejskich wzrost wyniósł 13,1%, a w wiejskich 5,5%. Dochody własne powiatów wyniosły 537 zł w przeliczeniu na 1 mieszkańca, tj. o 2,1% więcej niż w poprzednim roku. Wskaźnik dla budżetu województwa był najniższy i wyniósł 281 zł, chociaż jego wartość wzrosła w stosunku do notowanej w 2020 r. o 47,9%.

Mapa 48. Dochody własne budżetów gmin^a na 1 mieszkańca w 2021 r.
Map 48. Own revenue of budgets of gminas^a per capita in 2021

^a Dochody miast na prawach powiatu obejmują środki otrzymane w ramach części gminnej i powiatowej.
^a Revenues of cities with powiat status include funds received under the gmina and powiat parts.

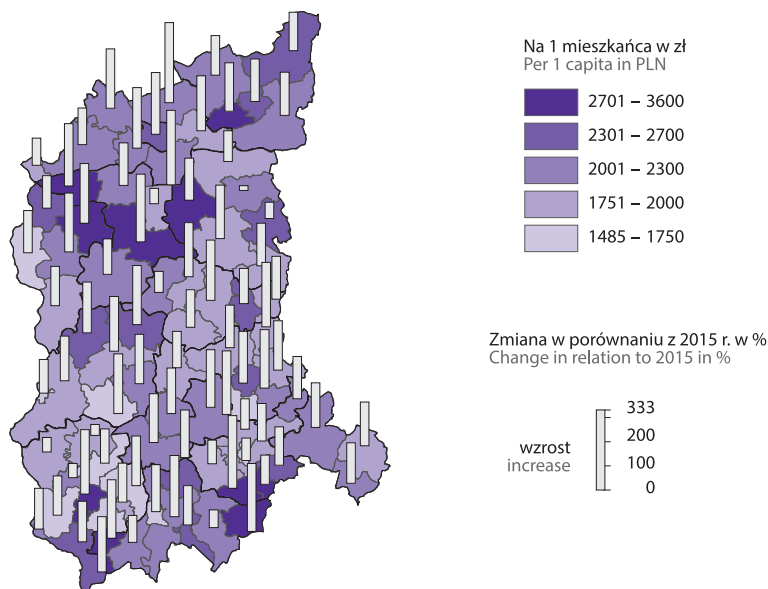
W 2021 r. dotacje ogółem w budżetach JST w województwie lubuskim wyniosły 2486,5 mln zł i spadły w porównaniu z poprzednim rokiem o 4,4%, a w stosunku do 2015 r. wzrosły o 114,1%. Udział dotacji w ogóle dochodów JST zmniejszył się do 29,7%, tj. o 3,9 p. proc. w skali roku, jednak wzrósł o 6,2 p. proc. w relacji do 2015 r.

Większość dochodów w formie dotacji stanowiły dotacje celowe (25,1% ogółu dochodów JST), w tym dotacje z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej (20,5%) oraz na zadania własne (2,3%). Dalsze 4,5% dochodów JST zapewniły łącznie tzw. dotacje §§ 200 i 620 oraz 205 i 625, które obejmują dotacje celowe w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych nie podlegających zwrotowi lub płatności w ramach budżetu środków europejskich.

W 2021 r. ponad 13% ogólnej kwoty dotacji stanowiły dotacje inwestycyjne. Ich łączna wartość wyniosła 331,7 mln zł, tj. 4,0% ogółu dochodów JST (wobec 6,0% w 2020 r. i 6,4% w 2015 r.). Dotacje inwestycyjne spadły w porównaniu z 2020 r. o 28,8%. W największym stopniu dotacje inwestycyjne spadły w budżetach województwa (o 61,9%). Spadek odnotowano także w budżetach gmin i miast na prawach powiatu – kolejno o 34,7% oraz 6,2%. W budżetach powiatów dotacje inwestycyjne wzrosły w stosunku do 2020 r. o 75,9%.

Udział dotacji inwestycyjnych w finansowaniu wydatków inwestycyjnych JST w województwie wyniósł 27,8% (wobec 38,8% w poprzednim roku), przy czym największy był w przypadku budżetu powiatów (44,1%). W mniejszym stopniu wydatki inwestycyjne były finansowane środkami z dotacji w budżetach miast na prawach powiatu (36,1%), województwa (34,5%) i gmin (18,3%).

Mapa 49. Dotacje dla gmin na 1 mieszkańca w 2021 r.
Map 49. Grants for gminas per capita in 2021

W przeliczeniu na 1 mieszkańca dotacje w JST w województwie lubuskim wyniosły średnio 2513 zł, przy czym największe były w miastach na prawach powiatu (2306 zł na 1 mieszkańca), a najmniejsze w budżecie województwa (150 zł na 1 mieszkańca).

W 2021 r. dochody w budżetach JST z tytułu subwencji ogólnej wyniosły łącznie 2067,3 mln zł, tj. o 21,3% więcej niż w poprzednim roku i o 55,1% więcej niż w 2015 r. Udział subwencji ogólnej w ogóle dochodów JST wyniósł 24,7% (wobec 22,0% przed rokiem i 27,0% w 2015 r.). Środki z tytułu subwencji ogólnej składają się głównie z jej części oświatowej, przyznawanej m.in. na utrzymanie szkół publicznych oraz na doksztalcenie i odprawy nauczycieli. W 2021 r. było to 1271,7 mln zł, tj. 15,2% ogółu dochodów budżetów JST wobec 15,8% w 2020 r. i 20,8% w 2015 r.

Subwencja ogólna w największym stopniu wspiera budżety powiatów. W 2021 r. do budżetów powiatów w formie subwencji wpłynęło łącznie 391,3 mln zł, stanowiąc 37,7% ogółu dochodów powiatów. W dochodach budżetu województwa jej udział wyniósł 31,0%, miast na prawach powiatu 23,5%, a w budżetach gmin 21,4%. W porównaniu z 2020 r. we wszystkich budżetach JST zanotowano wzrost dochodów w ramach subwencji ogólnej, przy czym najwyższy w budżetach gmin (o 26,4%), a najmniejszy w budżetach powiatów (o 11,5%).

7.2. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego

7.2. Expenditure of local government units

W 2021 r. wydatki jednostek samorządu terytorialnego (JST) w województwie lubuskim na 1 mieszkańca stanowiły 96,2% średnich wydatków JST na 1 mieszkańca w kraju. W 2021 r. udział wydatków majątkowych w strukturze wydatków JST był większy niż w 2020 r. Wydatki inwestycyjne JST na 1 mieszkańca były mniejsze niż średnio w kraju.

W 2021 r. wydatki JST wyniosły 7912,7 mln zł, tj. o 5,2% więcej niż w 2020 r. (wobec wzrostu o 6,3% w poprzednim roku). Wyższe były wydatki majątkowe (o 6,4%) i bieżące (o 5,0%). W porównaniu z 2015 r. wydatki ogółem wzrosły o 63,0%, na co wpłynął głównie wzrost wydatków bieżących (o 61,4%) oraz wydatków majątkowych (o 71,6%).

Z ogółu wydatków JST najczęściej przypadają na wydatki budżetów gmin (54,7%). Dalsze 26,2% to wydatki miast na prawach powiatu, 12,2% powiatów, a 6,9% województwa.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatki JST wyniosły 7997 zł (wobec 8317 zł średnio w kraju) i były wyższe w porównaniu z poprzednim rokiem (o 6,0%) i w stosunku do 2015 r. (o 67,9%). Najwyższe wydatki na 1 mieszkańca zanotowano w miastach na prawach powiatu jednak były one niższe o 0,1% od średnich wydatków JST na 1 mieszkańca w województwie. Znacznie mniejsze były wydatki na 1 mieszkańca w przypadku gmin (o 25,9% mniejsze od średnich wydatków JST na 1 mieszkańca), a także w przypadku budżetów powiatów (o 83,5%) oraz w przypadku budżetu województwa (o 93,1%).

Tablica 48. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego
Table 48. Expenditure of budgets of local government units

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021	
	na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN				udział wydatków inwestycyjnych w % ogółem wydatków share of investment expenditure in % of total expenditure
Ogółem Total	4762	6984	7547	7997	15,1
Gminy ^a Gminas ^a	3344	5081	5527	5930	13,6
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	4238	7206	7409	7991	16,1
Powiaty Powiats	950	1124	1221	1319	11,4
Województwo Voivodship	482	518	625	554	29,1

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding of gminas which are also cities with powiat status.

W strukturze wydatków JST 83,7% stanowiły wydatki bieżące, tj. mniej niż w poprzednim roku (o 0,2 p. proc.) i w porównaniu z 2015 r. (o 0,8 p. proc.). Pozostałe 16,3% stanowiły wydatki majątkowe, a 15,1% – wydatki inwestycyjne.

Wydatki bieżące JST wyniosły łącznie 6621,0 mln zł. Były to m.in. wydatki na wynagrodzenia (29,7% ogółu wydatków JST), wydatki na świadczenia na rzecz osób fizycznych (20,4%), zakup materiałów i usług (16,6%), dotacje (8,0%) oraz obsługę długu publicznego (0,3%). Niemal 20,0% ogółu wydatków stanowią tzw. pozostałe wydatki. Największy udział wydatków bieżących w wydatkach ogółem w 2021 r. zanotowano w budżetach powiatów, odsetek ten wyniósł 88,5%. W budżetach gmin wydatki bieżące stanowiły 84,7% ogółu wydatków, w budżetach miast na prawach powiatu 82,8%, a w budżecie województwa 70,9%.

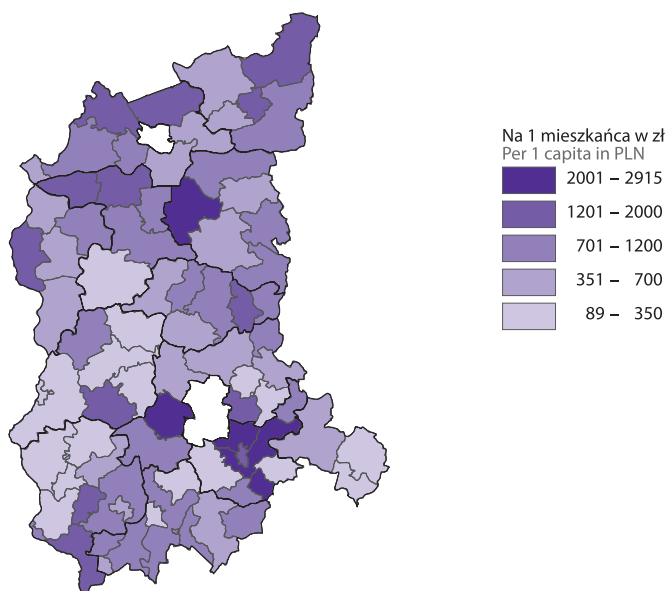
Wydatki majątkowe JST wyniosły łącznie 1291,6 mln zł. Większość wydatków majątkowych (1192,3 mln zł) stanowiły wydatki inwestycyjne, które zmniejszyły się w relacji do poprzedniego roku o 0,7%. Spadek wydatków inwestycyjnych w porównaniu z 2020 r. (o 38,3%) odnotowano w budżecie województwa. Wzrost wydatków inwestycyjnych zanotowano w budżetach powiatów (o 25,5%) i miast na prawach powiatu (o 21,7%). W budżetach gmin także zaobserwowano wzrost (o 1,6%), przy czym w gminach wiejskich wyniósł on 24,0%, natomiast w gminach miejskich i miejsko-wiejskich odnotowano spadek o kolejno 13,0% oraz 5,0%.

Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w budżecie województwa zmniejszył się i wyniósł 29,1% (o 12,4 p. proc. mniej niż w 2020 r.). W relacji do poprzedniego roku mniejszy udział wydatków inwestycyjnych zanotowano w budżetach gmin (o 0,7 p. proc. do 13,6%). Wzrost odnotowano w budżetach miast na prawach powiatów (o 2,0 p. proc. do 16,1%) oraz budżetach powiatów (o 1,7 p. proc. do 11,4%).

Wydatki inwestycyjne na 1 mieszkańca wyniosły 1205 zł (wobec 1266 zł średnio w kraju) tak, jak uzyskane w 2020 r. W relacji do 2015 r. zanotowano wzrost o 71,0%. Najniższe wydatki inwestycyjne na 1 mieszkańca zanotowano w województwie i były o 86,6% niższe od średnich wydatków inwestycyjnych na 1 mieszkańca. Wydatki inwestycyjne budżetów gmin na 1 mieszkańca stanowiły 67,1% średniej w województwie. Z kolei wydatki inwestycyjne budżetów powiatów na 1 mieszkańca stanowiły 12,4% średniej w województwie. Najwyższe wydatki inwestycyjne na 1 mieszkańca odnotowano w budżetach miast na prawach powiatu i były one o 6,5% wyższe od średnich wydatków inwestycyjnych w województwie.

Mapa 50. Wydatki inwestycyjne gmin^a na 1 mieszkańca w 2021 r.

Map 50. Investment expenditures of gminas^a per capita in 2021

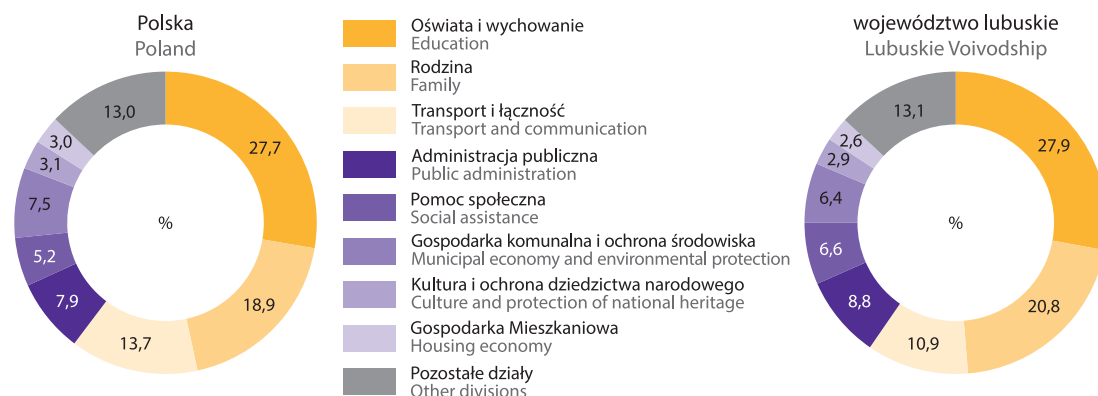

a Wydatki miast na prawach powiatu obejmują środki otrzymane w ramach części gminnej i powiatowej.
a Expenditure of cities with powiat status include funds received under the gmina and powiat parts.

Z ogółu wydatków JST, najczęściej zrealizowano w dziale oświata i wychowanie – 2207,6 mln zł (tj. 27,9% ogółu wydatków JST wobec 27,7% średnio w kraju). Wydatki w dziale rodzina w wysokości 1648,3 mln zł stanowiły dalsze 20,8% ogółu wydatków JST, a w dziale transport i łączność – 858,8 mln zł – 10,9% (w kraju odpowiednio 18,9% i 13,7%). Udziały wydatków w pozostałych działach klasyfikacji budżetowej nie przekraczały 10% ogółu wydatków JST. Były to m.in. wydatki w dziale administracja publiczna (8,8% ogółu wydatków JST), pomoc społeczna (6,6%), gospodarka komunalna i ochrona środowiska (6,4%), kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (2,9%) i kultura fizyczna (2,4%).

Wykres 74. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2021 r.

Chart 74. Expenditure of local government units budget by divisions in 2021

7.3. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego

7.3. Result of budgets of local government units

W 2021 r. zanotowano nadwyżkę budżetów JST ogółem. W porównaniu z poprzednim rokiem wzrosła liczba JST, które zamknęły rok budżetowy nadwyżką. Zadłużenie JST w województwie lubuskim spadło w skali roku. Zobowiązania stanowiły 24,7% dochodów JST, tj. o 2,7 p. proc. mniej niż średnio w kraju.

W 2021 r. zanotowano nadwyżkę budżetów JST ogółem w wysokości 460,4 mln zł, przy planowanym deficycie w wysokości 614,1 mln zł. Relacja wyniku do dochodów wyniosła 5,5%. Przed rokiem wynik budżetów JST ukształtował się na poziomie 219,6 mln zł, a relacja wyniku do ogółu dochodów JST wyniosła 2,8%.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca wynik budżetów JST ogółem wyniósł 465 zł. Nadwyżkę budżetową zanotowano we wszystkich rodzajach jednostek samorządu terytorialnego. Najwyższą wartość nadwyżki zaobserwowano w budżetach gmin (wynik finansowy wyniósł 387 zł na 1 mieszkańca). W budżetach miast na prawach powiatu wynik finansowy wyniósł 121 zł na 1 mieszkańca, w budżetach powiatów 106 zł, a w budżecie województwa 71 zł.

Tablica 49. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego
Table 49. Result of budgets of local government units

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021	
	w mln zł		in million PLN		relacja do dochodów ogółem w % relation to total revenue in %
Ogółem Total	85,8	25,5	219,6	460,4	5,5
Gminy ^a Gminas ^a	73,7	50,9	156,9	282,2	6,1
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	37,8	-17,2	-5	31,5	1,5
Powiaty Powiats	-23,7	27,7	74,2	77	7,4
Województwo Voivodship	-2	-36	-6,6	69,7	11,3

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding of gminas which are also cities with powiat status.

Łączny wynik budżetów gmin województwa lubuskiego wyniósł 282,2 mln zł (wobec 156,9 mln zł w poprzednim roku). Spośród 80 lubuskich gmin, w 69 gminach odnotowano nadwyżkę budżetową w łącznej wysokości 311,8 mln zł (przed rokiem nadwyżka budżetowa w 60 gminach wyniosła 220,3 mln zł). W pozostałych 11 gminach rok budżetowy zamknięto deficytem o łącznej wysokości minus 29,6 mln zł (w poprzednim roku deficyt zanotowano w 20 gminach na kwotę minus 63,4 mln zł). Relacja wyniku ogółem do dochodów gmin ogółem wyniosła 6,1%, wobec minus 3,7% przed rokiem.

W 22 gminach nadwyżka budżetowa była wyższa niż 10%. W gminie o największej nadwyżce (Siedlisko) wynik budżetowy stanowił 27,6% jej dochodów. Wysoką wartość tego wskaźnika zanotowano także w gminach: Zwierzyn (25,4%) oraz Gubin (23,0%).

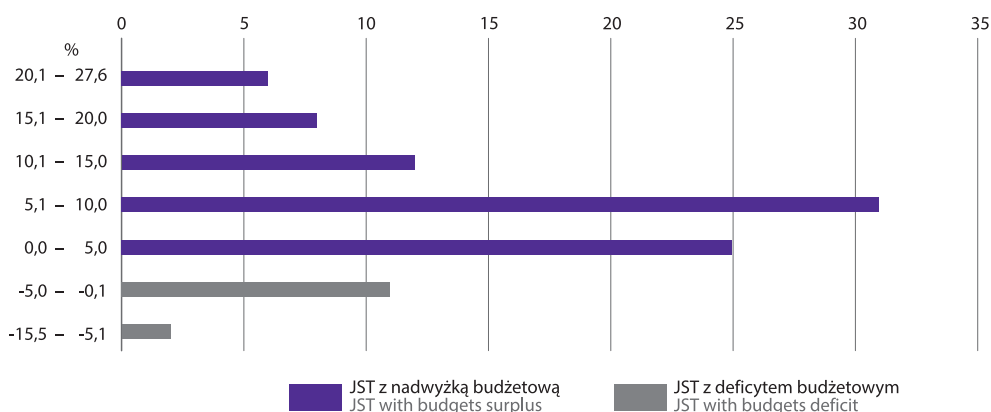
W gminie Świdnica wynik budżetu stanowił 15,5% jego dochodów. Była to jedyna gmina w województwie, w której deficyt budżetowy stanowił więcej niż 10% dochodów (w 2020 r. były 3 gminy).

W miastach na prawach powiatu zanotowano nadwyżkę budżetową w wysokości 31,5 mln zł (wobec deficytu w 2020 r. na poziomie minus 5,0 mln zł), a relacja wyniku do dochodów wyniosła 1,5% wobec minus 0,3% przed rokiem.

Łączny wynik budżetów powiatów wyniósł 77 mln zł (wobec 74,2 mln zł w 2020 r.), a relacja wyniku do dochodów powiatów wyniosła 7,4% (wobec 7,6% w poprzednim roku). Spośród 12 powiatów lubuskich w 11 zanotowano nadwyżkę budżetową w kwocie 78,7 mln zł. Deficyt w wysokości minus 1,8 mln zł zanotowano w powiecie żagańskim. Relacja wyniku do dochodów ukształtowała się na poziomie od minus 1,9% w powiecie żagańskim do 21,7% w powiecie wschowskim.

Wykres 75. Liczba jednostek samorządu terytorialnego według relacji wyniku budżetowego do dochodów ogółem w 2021 r.

Chart 75. Number of local government units by relation of budget result to total revenue in 2021

W budżecie województwa zanotowano nadwyżkę budżetową w kwocie 69,7 mln zł (wobec minus 6,6 mln zł przed rokiem). Relacja wyniku do dochodów województwa wyniosła minus 11,3% (wobec minus 1,1% w poprzednim roku).

W 2021 r. zadłużenie JST w województwie lubuskim wyniosło 2065,5 mln zł i spadło w porównaniu z poprzednim rokiem o 1,6%. W największym stopniu zmniejszyły się zobowiązania budżetów powiatów (o 11,5%) oraz województwa (o 9,8%). Zadłużenie w przypadku budżetów gmin spadło o 1,7%. Wzrost zadłużenia odnotowano w budżetach miast na prawach powiatu (o 5,7%).

Relacja zobowiązań do dochodów JST wyniosła 24,7% wobec 27,4% średnio w kraju i 27,1% w poprzednim roku. Spadek tego wskaźnika zanotowano w budżetach powiatów (o 4,7 p. proc. do 22,6%), województwa (o 3,8 p. proc. do 33,7%), gmin (o 2,3 p. proc. do 20,3%) oraz miast na prawach powiatu (o 1,0 p. proc. do 32,5%).

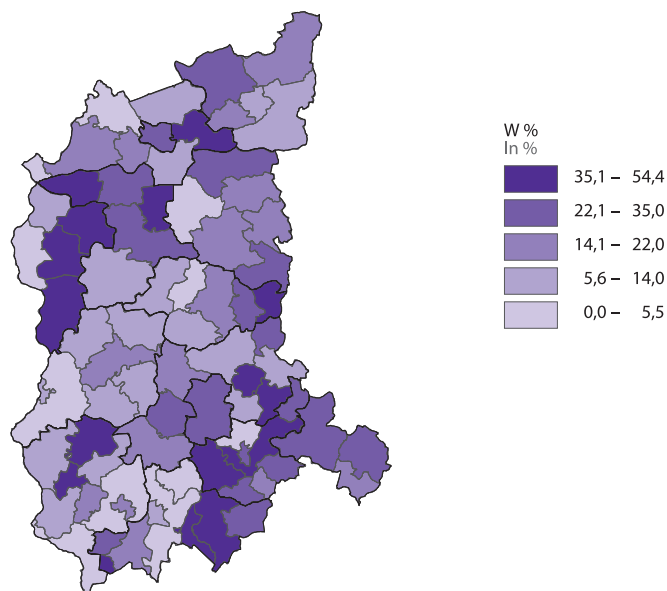
W strukturze zobowiązań 99,4% stanowiło zadłużenie z tytułu kredytów i pożyczek (o 0,3 p. proc. więcej niż w 2020 r.). Dług w tej kategorii wyniósł 2054,5 mln zł i zmniejszył się w porównaniu z poprzednim rokiem o 1,3%. Spadek odnotowano także w zobowiązaniach z tytułu papierów wartościowych (o 32,9%), które wyniosły 10,0 mln zł. Ich udział w strukturze zobowiązań JST wyniósł 0,5%. Zobowiązania wymagalne, które wyniosły 1,1 mln zł, zmniejszyły się o 63,5% w relacji do poprzedniego roku.

Tablica 50. Zadłużenie jednostek samorządu terytorialnego w 2021 r. Stan w dniu 31 grudnia
 Table 50. Debt of local government units in 2021. As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	Ogółem w mln zł Total in million PLN	Na 1 mieszkańca w zł Per capita in PLN	W % dochodów ogółem In % of total revenue	2020=100
Ogółem Total	2065,5	2088,0	24,7	98,4
Gminy ^a Gminas ^a	937,2	1284,0	20,3	98,3
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	685,2	2639,0	32,5	105,7
Powiaty Powiats	234,8	322,0	22,6	88,5
Województwo Voivodship	208,2	210,0	33,7	90,2

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
 a Excluding of gminas which are also cities with powiat status.

Mapa 51. Zadłużenie gmin w % dochodów ogółem w 2021 r. Stan w dniu 31 grudnia
 Map 51. Debt of gminas in % of revenue in 2021. As of 31 December

7.4. Projekty dofinansowane ze środków unijnych

7.4. Projects co-financed by the European funds

W pierwszym półroczu 2022 r. wartość całkowita umów o dofinansowanie projektów realizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 na terenie województwa lubuskiego wzrosła o 5,3% w porównaniu z analogicznym okresem 2021 r. W przeliczeniu na 1 mieszkańca wartość ta była o 13,2% mniejsza niż średnio w kraju.

Umowa Partnerstwa 2014-2020 jest dokumentem określającym strategię interwencji funduszy europejskich w ramach trzech polityk unijnych: polityki spójności, wspólnej polityki rolnej (WPR) i wspólnej polityki rybołówstwa (WPRyb) w Polsce w latach 2014–2020. Instrumentami realizacji Umowy Partnerstwa są krajowe programy operacyjne (KPO) i regionalne programy operacyjne (RPO).

Do końca czerwca 2022 r. wartość całkowita umów/decyzji o dofinansowanie projektów realizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 na terenie województwa wyniosła 12742,2 mln zł i była o 5,3% większa niż w końcu czerwca 2021 r. W Polsce wzrost w tym zakresie wyniósł 6,8% zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 na terenie województwa do końca czerwca 2022 r.

Tablica 51. Wartość całkowita projektów oraz wartość dofinansowania ze środków UE projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 na terenie województwa do końca czerwca 2022 r.^a

Table 51. The total value of projects and the value of European Union co-financing of projects implemented under the Partnership Agreement 2014-2020 in the Voivodship by the end of June 2022^a

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	W tym dofinansowane ze środków UE Of which co-financing from the EU resources	W odsetkach (Polska=100) In percent (Poland=100)	Na 1 mieszkańca ^b w zł Per capita ^b in PLN
	w mln zł in million PLN			
Ogółem Total	12742,2	7737,8	2,3	12967
programy operacyjne: operational programmes:				
Infrastruktura i Środowisko Infrastructure and Environment	5227,9	2820,5	2,3	5320
Inteligentny Rozwój Smart Growth	1254,2	585,8	1,6	1276
Polska Cyfrowa Digital Poland	228,3	129,1	1,5	232
Wiedza Edukacja Rozwój Knowledge Education Development	375,1	326,4	1,5	382
Regionalne Programy Operacyjne Regional Operational Programmes	5643,8	3865	2,8	5546

a Dane szacunkowe; miejsce realizacji projektu zgodnie z umową o dofinansowanie; dane dotyczą podpisanych umów o dofinansowanie; bez środków Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna. b Dla Polski łącznie ze środkami Programu Operacyjnego Polska Wschodnia. Źródło: dane Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej.

a Estimated data; place of project implementation in accordance with the financing agreement; data relate to signed co-financing agreements; without the funds of the Technical Assistance Operational Programme. b For Poland included financing value of operational programme Eastern Poland. Source: data of the Ministry of Development Funds and Regional Policy.

Podana wartość całkowita umów/decyzji o dofinansowanie projektów realizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 nie zawiera:

- funduszy z formalnie już zakończonych poprzednich ram finansowych 2007–2013, lecz jeszcze później w niewielkim stopniu wykorzystywanych,
- środków pozaunijnych z Norweskiego Mechanizmu Finansowego (NMF; tzw. Funduszu Norweskiego), Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy (SPPW) i Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego (MF EOG),
- projektów unijnych na lata 2014–2020 realizowanych poza funduszami strukturalnymi i Funduszem Spójności, czyli poza Umową Partnerstwa i pieczęcią Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej (np. realizowanych z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich – EFRROW).

Ponadto tylko część środków publicznych przekazanych na realizację wymienionych programów operacyjnych jest realizowana przez samorządy, natomiast pozostałe trafiają bezpośrednio do sektora MŚP, fundacji, stowarzyszeń, uczelni, szkół itp.

Z ogólnej sumy środków na realizację projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 najwięcej stanowią środki przekazane w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubuskiego (44,3%) i w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (41,0%). Znacznie mniejszy był odsetek środków przekazanych w ramach pozostałych programów operacyjnych: Inteligentny Rozwój – 9,8%, Wiedza, Edukacja i Rozwój – 2,9%, a Polska Cyfrowa – 1,8%.

W relacji do końca czerwca 2021 r. w największym stopniu wzrosła wartość umów na realizację projektów w ramach Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój (o 16,2%). Wysoki wzrost środków (o 7,4%) zanotowano w realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubuskiego. Więcej środków niż przed rokiem zrealizowano także w ramach Programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój (o 4,2%) oraz Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (o 1,3%). Spadek zanotowano w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa (o 0,1%).

Z ogółu wartości całkowitej umów/decyzji o dofinansowanie projektów 60,7% stanowiło dofinansowanie ze środków UE (w kraju 60,9%). W największym stopniu dofinansowane ze środków wspólnotowych były projekty realizowane w ramach Programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój (87,0%) oraz Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubuskiego (68,5%). Dofinansowanie ze środków UE przekraczające 50% całkowitej wartości projektów zanotowano w przypadku projektów z Programów Operacyjnych: Polska Cyfrowa oraz Infrastruktura i Środowisko (odpowiednio 56,5% i 54,0%).

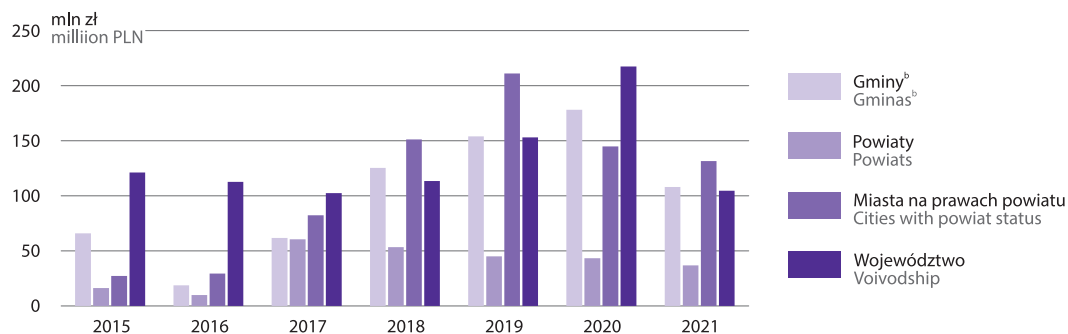
Wartość projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 na terenie województwa na 1 mieszkańca wyniosła 12967 zł, tj. stanowiła 86,8% średniej wartości takich projektów na 1 mieszkańca w kraju. W większości wymienionych programów operacyjnych środki przeznaczone na realizację projektów w przeliczeniu na 1 mieszkańca w województwie lubuskim były mniejsze niż średnio w kraju. W przypadku Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko stanowiły 89,3% średniej krajowej, a w przypadku Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój 62,5%. Wyjątkiem jest Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubuskiego, w przypadku którego wartość całkowita projektów w przeliczeniu na 1 mieszkańca była o 2,8% większa od średniej wartości projektów w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych w kraju.

Dotacje z funduszy europejskich (nie tylko z budżetu Unii Europejskiej, ale także ze środków pochodzących z Norweskiego Mechanizmu Finansowego, Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy) oznaczone są w klasyfikacji dochodów budżetowych czterema paragrafami:

- §§ 200 i 620 dotyczą ram finansowych okresu 2007–2013 oraz źródeł pozaunijnych,
- §§ 205 i 625 dotyczą ram finansowych okresu 2014–2020.

Dotacje z tytułu §§ 200 i 205 odnoszą się do projektów i zadań o charakterze nieinwestycyjnym, a dotacje z §§ 620 i 625 – do zadań inwestycyjnych. Dotacje te wchodzi do budżetów jednostek samorządu terytorialnego, gdy jednostki te skutecznie aplikują o ich przyznanie.

Wykres 76. Dotacje otrzymane przez jednostki samorządu terytorialnego na realizację projektów europejskich^a
Chart 76. Grants received by local government units for the implementation of European projects^a

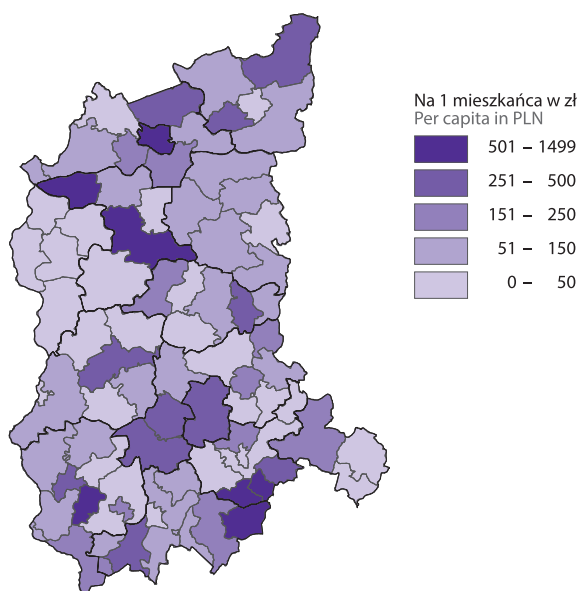

a Dane dotyczą dotacji z §§ 200, 620, 205 i 625 klasyfikacji budżetowej. b Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Data relate to grants from §§ 200, 620, 205 and 625 of the budget classification. b Excluding gminas which are also cities with powiat status.

W strukturze całkowitych dotacji otrzymanych przez jednostki samorządu terytorialnego na realizację projektów europejskich w 2021 r. najwięcej środków otrzymały samorządy miast na prawach powiatu (34,5%), a ich udział był o ok. 10 p. proc. wyższy niż w poprzednim roku. Kolejne 28,4% ogółu dotacji przypadło na projekty realizowane przez gminy, a ich udział był niższy niż przed rokiem. Samorząd województwa otrzymał 27,5% ogółu środków, a jego udział w strukturze był zbliżony do stanu z 2019 r. (27,2%), natomiast niższy niż w 2020 r. (37,2%). Najmniej dotacji na realizację projektów europejskich otrzymały powiaty. W 2021 r. ich udział wyniósł 9,7% i był najmniejszy w ostatnich czterech latach.

Mapa 52. Dotacje otrzymane przez gminy^a na realizację projektów europejskich^b w 2021 r.
Map 52. Grant received by gminas^a for the implementation of European project^b in 2021

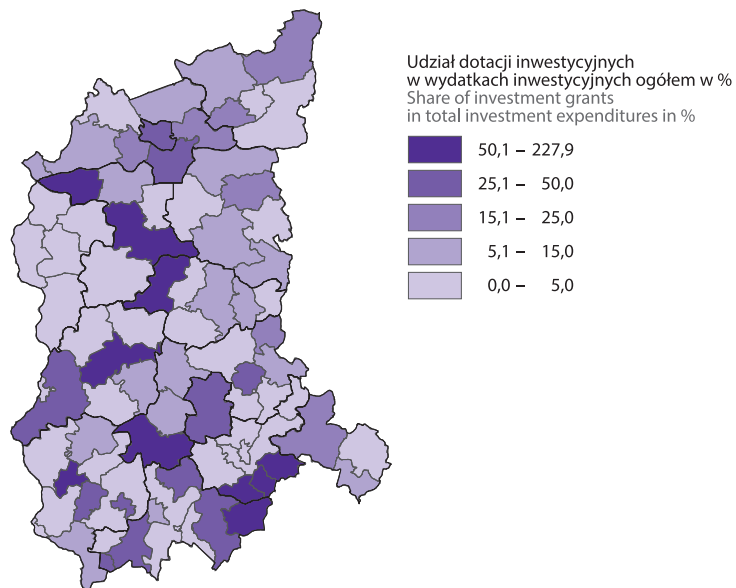
a Dotacje dla miast na prawach powiatu obejmują środki otrzymywane w ramach części gminnej i powiatowej. b Dane dotyczą dotacji z §§ 200, 620, 205 i 625 klasyfikacji budżetowej.

a Grants for cities with powiat status include funds received under the gmina and powiat parts. b Data relate to grants from §§ 200, 620, 205 and 625 of the budget classification.

Dotacje na projekty europejskie (dotacje §§ 200 i 620 oraz 205 i 625) na 1 mieszkańca wyniosły 387 zł, w tym inwestycyjne 265 zł. Największe dotacje na projekty europejskie na 1 mieszkańca zanotowano w miastach na prawach powiatu (510 zł). Znacznie mniejsze były w gminach (148 zł), w budżecie województwa (106 zł) i w budżetach powiatów (51 zł). W stosunku do poprzedniego roku dotacje na projekty europejskie na 1 mieszkańca zmniejszyły się. Największy spadek notowano w budżecie województwa (o 51,6%) i budżecie gmin (39,1%). Następnie w budżetach powiatów (o 13,6%) oraz miast na prawach powiatu (o 8,1%). Dotacje inwestycyjne na projekty europejskie na 1 mieszkańca spadły o 33,9% w relacji do poprzedniego roku. Spadek odnotowano w budżecie województwa (o 60,4%), gmin (o 39,7%) i miast na prawach powiatu (o 4,9%). Wzrost zanotowano w budżecie powiatów (o 37,5%).

W 2021 r. dotacje inwestycyjne z paragrafów 200, 620, 205 i 625 klasyfikacji budżetowej stanowiły 68,6% ogółu dotacji z funduszy europejskich. Największy udział dotacji inwestycyjnych w ogóle dotacji europejskich notowano w budżetach miast na prawach powiatu (42,2%) oraz gmin (32,6%). Udział województwa osiągnął poziom 19,8%. Natomiast najniższy udział odnotowano w powiatach (5,3%).

Mapa 53. Udział europejskich dotacji inwestycyjnych w wydatkach inwestycyjnych ogółem w 2021 r.
Map 53. Share of the European investment grants in total investment expenditure in 2021

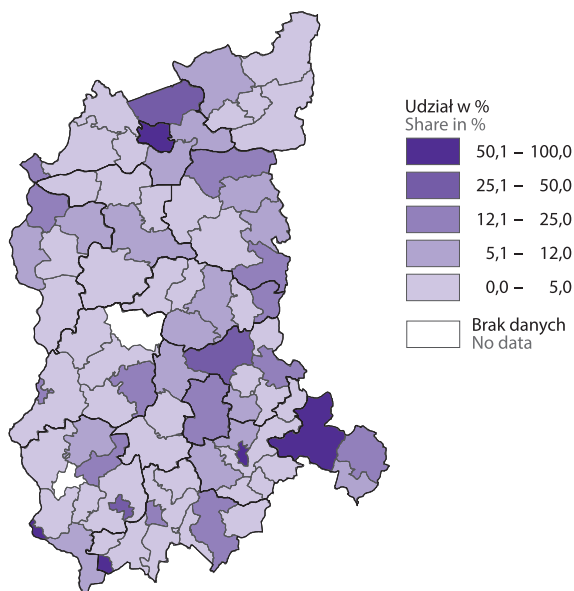
7.5. Planowanie przestrzenne

7.5. Spatial planning

W województwie lubuskim w 2021 r. odnotowano 1798 obowiązujących planów zagospodarowania przestrzennego ogółem. Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem w 2021 r. wyniósł 9,3% (wobec 9,2% w 2020 r.).

Mapa 54. Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem w 2021 r.

Map 54. Share of the area covered by binding local spatial management plans in total area in 2021

W 2021 r. w województwie lubuskim liczba miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na podstawie ustawy z 27 marca 2003 r. wyniosła 1203 i wzrosła o 6,0% względem roku poprzedniego. Powierzchnia terenów wskazanych do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wyniosła 105,6 tys. ha., tj. zwiększyła się o 1,7% w stosunku do 2020 r.

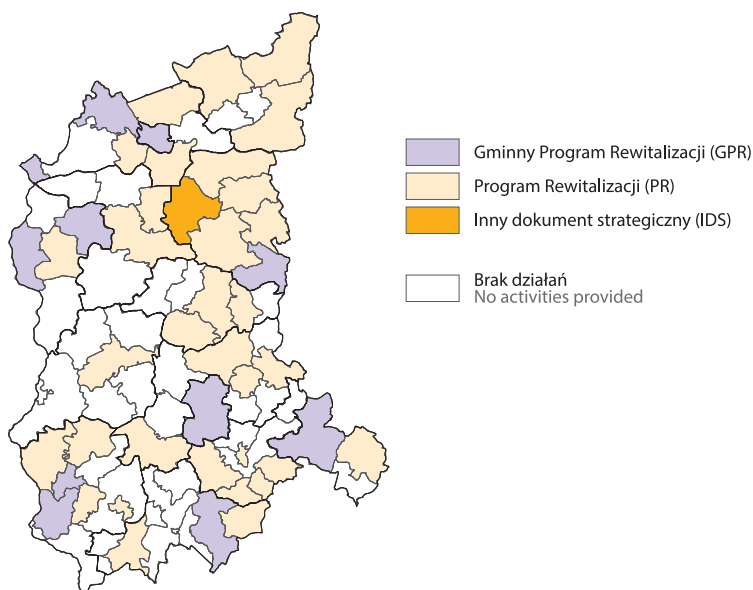
Rewitalizacja stanowi jeden z obszarów działań władz lokalnych skierowanych na poprawę stanu zagospodarowania i jakości życia na obszarach będących w stanie kryzysowym. Potrzeba rewitalizacji wynika z narastających problemów o charakterze przestrzennym i infrastrukturalnym, jak i społecznym oraz gospodarczym. Jej efektem powinno być przywrócenie funkcji danego obszaru z uwzględnieniem nowych uwarunkowań i potrzeb poprzez np. likwidację zagrożeń środowiska naturalnego, przywrócenie wartości użytkowych terenu, stwarzanie nowych miejsc pracy, spadek zagrożenia przestępczością, zachowanie dziedzictwa kulturowego, poprawę dostępu do usług kulturalnych lub edukacyjnych, przeciwdziałanie trudnościom gospodarczym tych terenów oraz złemu stanowi technicznemu budynków.

W 2021 r. zarówno liczba miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, jak i powierzchnia terenów wskazanych do sporządzenia miejscowego planu przestrzennego wzrosła w skali roku. Spadła natomiast liczba gmin posiadająca program rewitalizacji oraz powierzchnia obszaru zdegradowanego.

Rewitalizacja to proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji, na podstawie działań przygotowanych przez gminy i prowadzonych na podstawie dokumentu strategicznego (gminnego programu rewitalizacji, programu rewitalizacji lub innego dokumentu strategicznego).

W 2021 r. program rewitalizacji posiadało 56,3% gmin województwa lubuskiego (tj. o 6,3 p. proc. mniej w stosunku do 2020 r.), z tego: 42,9% gmin miejskich (tj. o 28,6 p. proc. mniej niż w 2020 r.), 41,0% gmin wiejskich (tj. o 5,1 p. proc. mniej) i 70,6% gmin miejsko-wiejskich (tj. o 2,9 p. proc. mniej).

Mapa 55. Aktywność gmin w zakresie rewitalizacji w 2021 r.
Map 55. Activity of the gminas in the field of revitalization in 2021

Obszar zdegradowany to obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- gospodarczych (m.in.: niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
- środowiskowych (m.in.: przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska),
- przestrzenno-funkcjonalnych (m.in.: niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych),
- technicznych (m.in.: degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, niefunkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

Zaangażowanie w działania rewitalizacyjne było zróżnicowane - 24,4% gmin deklarujących prowadzenie działań rewitalizacyjnych robiło to na podstawie GPR (gminnego programu rewitalizacji uchwalonego na podstawie ustawy o rewitalizacji), 73,3% na podstawie PR (Programu rewitalizacji uchwalonego na podstawie ustawy o samorządzie gminnym) a 1 gmina wskazała prowadzenie działań na podstawie innego dokumentu strategicznego (IDS).

Wyznaczenie obszaru zdegradowanego stanowi pierwszy etap działań prowadzących do wskazania terytorium gminy, na którym będzie prowadzona rewitalizacja. W 2021 r. 43 gminy (w tym 2 miasta na prawach powiatu), tj. 52,4% ogółu województwa lubuskiego, podały informację o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego (o 6,1 p. proc. mniej niż w 2020 r.).

Powierzchnia obszaru zdegradowanego w 2021 r. wyniosła 114,8 tys. ha, tj. 8,2% obszaru województwa (o 0,4 p. proc. mniej niż w 2020 r.).

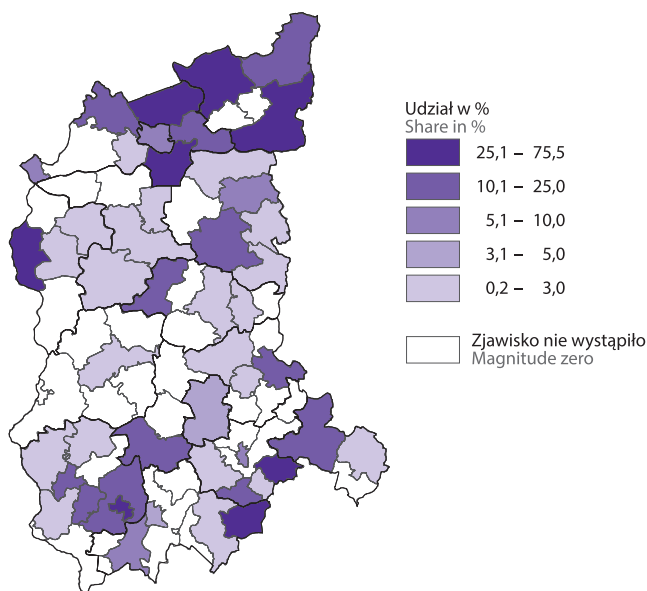
Tablica 52. Obszary zdegradowane w gminach

Table 52. Degraded area in gminas

Wyszczególnienie Specification	2020	2021		2020	2021	
		liczba gmin, które wyznaczyły obszar zdegradowany number of gminas which have designated degraded area		powierzchnia obszaru zdegradowanego area of degraded area		
		w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	w % in %	w ha in ha	w % in %	
Ogółem Total	48	43	52,4	120464	114844	8,2
gminy miejskie urban gminas	5	3	42,9	1627	1401	6,9
miasta na prawach powiatu cities with powiat status	2	2	100	1535	1535	4,2
gminy wiejskie rural gminas	25	24	61,5	59454	65126	10,2
gminy miejsko-wiejskie urban-rural gminas	16	14	41,2	57848	46782	6,6

Mapa 56. Udział powierzchni obszaru zdegradowanego w powierzchni ogółem gmin w 2021 r.

Map 56. Share of area of degraded area in total areas of gminas in 2021

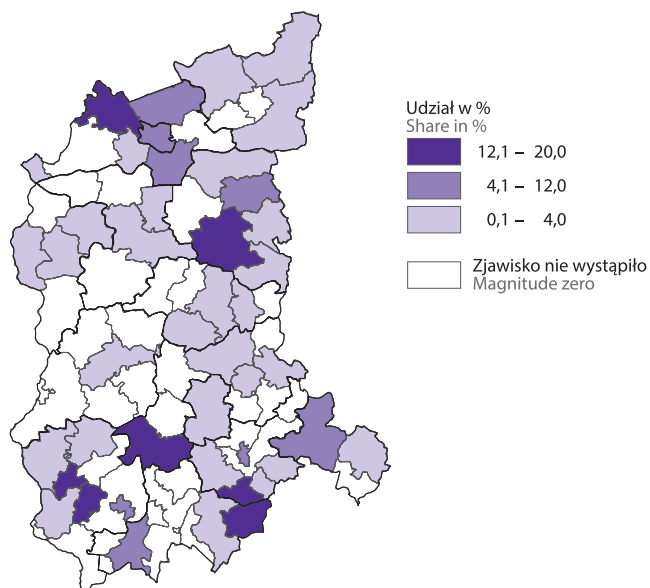
Populacja zamieszkująca obszar zdegradowany w 2021 r. wyniosła 229,9 tys., tj. 23,3% ogółu ludności województwa lubuskiego (wobec 24,1% w 2020 r.). Największy udział stanowili mieszkańcy miast na prawach powiatu (33,5% wobec 33,1% w 2020 r.), następnie gmin miejsko-wiejskich (22,0% wobec 21,7% w 2020 r.), gmin wiejskich (17,1% wobec 18,4% w 2020 r.). Najmniejszy udział ludności zamieszkującej obszar zdegradowany odnotowano w przypadku gmin miejskich (16,8% wobec 22,0% w 2020 r.).

Obszar rewitalizacji to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk społecznych oraz co najmniej jednego o charakterze gospodarczym lub środowiskowym lub technicznym lub przestrzenno-funkcjonalnym, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji powinien być wyznaczony na podstawie zapisów uchwały rady gminy lub przynajmniej wskazany w dokumentach strategicznych uchwalonych przez radę gminy.

W 2021 r. w województwie lubuskim obszar rewitalizacji obejmował 35,3 tys. ha, tj. 2,5% powierzchni województwa ogółem (wobec 2,4% w 2020 r.). W gminach posiadających GPR powierzchnia rewitalizacji wyniosła 9,5 tys. ha (tak, jak w 2020 r.), a PR 25,8 tys. ha (wobec 24,1 tys. ha w 2020 r.). Największy wzrost powierzchni obszaru rewitalizacji ogółem zaobserwowano na terenach gmin miejsko-wiejskich (o 0,8 p. proc. do 2,6%). Brak zmian w skali roku odnotowano w miastach na prawach powiatu (3,1%). Natomiast spadek powierzchni obszaru rewitalizacji ogółem zanotowano w przypadku gmin wiejskich i miejskich (odpowiednio o 0,6 i 1,1 p. proc.).

Mapa 57. Udział powierzchni obszaru rewitalizacji w powierzchni ogółem gmin, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR w 2021 r.

Map 57. Share of area of revitalisation area in total areas of gminas which have carried out revitalisation activities on the basis of GPR or PR in 2021

Populacja zamieszkująca obszar rewitalizacji w 2021 r. wyniosła 128,6 tys., tj. 13,1% ogółu ludności województwa lubuskiego (wobec 13,6% w 2020 r.). Największy udział stanowili mieszkańcy gmin miejskich (18,7% wobec 20,7% w 2020 r.) oraz gmin miejsko-wiejskich (15,8%, tak jak w 2020 r.). Ludność miast na prawach powiatu zamieszkująca obszar rewitalizacji stanowiła 9,6% ogółu ludności (wobec 10,0% w 2020 r.), a gmin wiejskich 8,0% (wobec 8,7% w 2020 r.).

Wśród typu funkcjonalnego terenów, na których ustanowiono obszar rewitalizacji dominowały tereny mieszkaniowe wraz z towarzyszącymi terenami usługowymi i komunikacyjnymi na wsi i w mieście (odpowiednio 31,2% i 27,3% powierzchni obszaru rewitalizacji ogółem w województwie). Kolejne 24,4% stanowił udział terenów niezamieszkałych zabudowanych, a 6,4% tereny zieleni, tj. parki, zieleńce, cmentarze.

Udział poszczególnych typów terenów różnił się pod względem rodzaju gmin. W miastach na prawach powiatu i gminach miejskich dominowały tereny mieszkaniowe łącznie z towarzyszącymi terenami usługowymi i komunikacyjnymi w mieście i stanowiły one odpowiednio 87,1% i 71,9%. W przypadku gmin wiejskich przeważały tereny mieszkaniowe łącznie z towarzyszącymi terenami usługowymi i komunikacyjnymi na wsi i stanowiły 27,2%. Natomiast w gminach miejsko-wiejskich tereny mieszkaniowe łącznie z towarzyszącymi terenami usługowymi i komunikacyjnymi obejmowały w mieście 44,1%, a we wsi 37,2%.

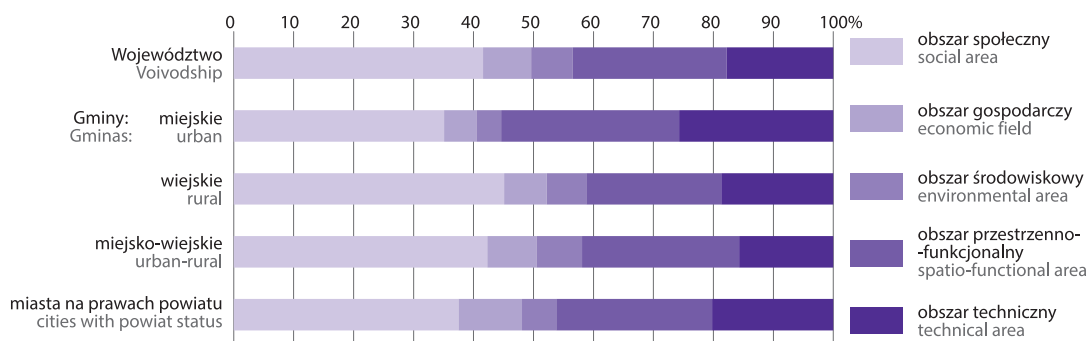
Przedsięwzięcia z zakresu rewitalizacji to sformalizowana i zdefiniowana w programach rewitalizacji forma aktywności podmiotów zaangażowanych w procesy rewitalizacji służąca realizacji celów rewitalizacji. Przedsięwzięcia realizowane mogą być przez gminę (jej jednostki organizacyjne) lub inny podmiot publiczny lub prywatny. Przedsięwzięcia podstawowe to takie, dla których zawarto: nazwy przedsięwzięć i podmioty je realizujące, zakres realizowanych zadań, lokalizację, szacowaną wartość środków finansowych, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji. Przedsięwzięcia, dla których nie ma możliwości wskazania powyższych informacji – zgodnie z ustawą o rewitalizacji - stanowią przedsięwzięcia dopuszczalne.

W obowiązujących w 2021 r. programach rewitalizacji zaplanowanych było 845 przedsięwzięć (tj. o 1,9% więcej niż w 2020 r.). Największy udział stanowiły interwencje w obszarze społecznym (41,7% wobec 41,1% w 2020 r.), przestrzenno-funkcyjnym (25,7% wobec 24,1% w 2020 r.) i technicznym (17,8% wobec 20,5% w 2020 r.).

Interwencje w obszarze społecznym były dominującą grupą działań rewitalizacyjnych na każdym szczeblu podziału administracyjnego województwa; stanowiły 45,1% działań gmin wiejskich, 42,3% gmin miejsko-wiejskich, 37,5% miast na prawach powiatu i 35,1% gmin miejskich. Wysokim udziałem cechowały się także interwencje w obszarze przestrzenno-funkcyjnym – 29,7% działań gmin miejskich, 26,2% gmin miejsko-wiejskich, 26% miast na prawach powiatu i 22,5% gmin wiejskich oraz w obszarze technicznym – 25,7% działań gmin miejskich, 20,2% miast na prawach powiatu, 18,7% gmin wiejskich i 15,7% gmin miejsko-wiejskich.

Wykres 77. Struktura przedsięwzięć z zakresu rewitalizacji zaplanowanych w programach rewitalizacji GPR/PR według obszaru interwencji w % w 2021 r.

Chart 77. Structure of revitalisation undertakings planned of revitalisation in programme GPR/PR by intervention areas in % in 2021

W 2021 r. zaplanowano 845 działań rewitalizacyjnych na terenie województwa lubuskiego (wobec 829 w 2020 r.). Największy udział stanowiły działania zaplanowane w gminach miejsko-wiejskich (57,4% wobec 54,4% w 2020 r.). W gminach wiejskich zaplanowano 21,5% ogółu działań (wobec 22,9% w 2020 r.), w miastach na prawach powiatu 12,3% (wobec 12,5% w 2020 r.). Najmniejszy udział stanowiły działania zaplanowane na terenach gmin miejskich i wyniósł on 8,8% (wobec 10,1% w 2020 r.).

Działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR w województwie lubuskim rozpoczęte lub realizowane w 2021 r. stanowiły 19,1% działań zaplanowanych na cały okres obowiązywania programu (wobec 20,6% w 2020 r.). Udział miast na prawach powiatu wyniósł 41,3% (wobec 39,4% w 2020 r.), gmin miejskich 28,4% (wobec 26,2% w 2020 r.), gmin miejsko-wiejskich 17,5% (wobec 20,0% w 2020 r.), a gmin wiejskich 6,6% (wobec 9,5% w 2020 r.). Podobnie jak w 2020 r. przeważały działania, dla których dominowały interwencje w obszarze społecznym (41,0%), przestrzenno-funkcjonalnym (23,6%) oraz technicznym (21,7%).

Działania zakończone w roku sprawozdawczym stanowiły 4,1% działań zaplanowanych na cały okres obowiązywania programu (wobec 6,5% w 2020 r.). Udział miast na prawach powiatu stanowił 5,8% (wobec 4,8% w 2020 r.), gmin miejskich i miejsko-wiejskich po 4,1% (wobec odpowiednio 13,1% i 6,4% w 2020 r.), natomiast gmin wiejskich 3,3% (wobec 4,7% w 2020 r.). Największym udziałem charakteryzowały się interwencje w obszarze społecznym (51,4% wobec 46,3% w 2020 r.), przestrzenno-funkcjonalnym (28,6% wobec 24,1% w 2020 r.) oraz technicznym (17,1% wobec 20,4% w 2020 r.).

Rozdział 8

Chapter 8

Wybrane dane o województwie lubuskim

Selected data on Lubuskie voivodship

Lp.	Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018
1	Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska w tys. zł (ceny bieżące)	429797,7	188200,9	156899,2	222706,8
2	Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej w tys. zł (ceny bieżące)	100191,3	19690,7	50152,9	44395,1
3	Ścieki komunalne odprowadzone na 1 mieszkańca w dm ³	30,3	31,6	32,5	31,6
4	Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w odpadach komunalnych zebranych ogółem w %	18,8	21,5	22,4	23,3
5	Przyrost naturalny na 1000 ludności	-0,72	-0,22	0,01	-1,49
6	Urodzenia żywe na 1000 ludności	9,24	9,57	10,13	9,32
7	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	-1,53	-0,82	-0,94	-0,96
8	Wskaźnik starości demograficznej w %	14,8	15,5	16,2	16,9
9	Dzieci w wieku 3-6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat w roku szkolnym 2021/2022	.	795,5	843	876,6
10	Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w %	51,0	53,1	53,7	53,7
11	Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL w %	54,5	55,7	55,7	55,3
12	Stopa bezrobocia według BAEL w %	6,4	4,7	3,6	3,0
13	Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy (stan w dniu 31 grudnia)	15	11	9	9
14	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^b w zł	3447,08	3657,36	3900,9	4221,48
15	Przeciętna w roku liczba emerytów i rencistów w tys.	214,8	215,7	216,9	224,5
16	Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł	1810,13	1845,46	1905,03	1998,41
17	Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym w zł	1419,58	1498,52	1591,21	1664,89
18	Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych w %
19	Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w %	8,1	7,3	6,5	5,8
20	Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3	79	93	101	127
21	Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności	359,2	362,8	366,7	371,6
22	Zużycie wody z sieci wodociągowej w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) na 1 mieszkańca w m ³	29,5	29,1	28,6	30,8

a Przy obliczaniu salda migracji uwzględniono: w przypadku migracji wewnętrznych – dane za 2015 r., w przypadku migracji zagranicznych – dane dotyczą 2014 r.
a In calculating the net migration was taken into account: in case of the internal migration – data for 2015, in case of the international migration - data relate to 2014.

2019	2020	2021	2022	Specification	No.
269933,2	280114,9	368415,7	.	Outlays on fixed assets in environmental protection (current prices) in thousand PLN	1
45622,3	29672,7	131278,5	.	Outlays on fixed assets in water management (current prices) in thousand PLN	2
31,7	32,7	36,3	.	Municipal wastewater discharged per capita in dam ³	3
26,3	32,5	36,3	.	Share of municipal waste collected separately in total municipale waste in %	4
-2,01	-4,01	-5,97	-4,65	Natural increase per 1000 population	5
8,92	8,67	8,01	7,22	Live births per 1000 population	6
-1,09	-0,72	-0,97	-0,78	Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population	7
17,6	18,3	18,9	19,6	Old age ratio in %	8
894,7	866,2	896,9	.	Children aged 3-6 in pre-primary education establishments per 1000 children aged 3-6 in the 2021/22 school year	9
54,1	54,0	54,3	55,2	Employment rate by LFS in %	10
55,1	55,2	55,5	56,1	Acitivity rate by LFS in %	11
2,1	.	.	.	Unemployment rate by LFS in %	12
11	16	7	11	Unemployed persons per a job offer (as of 31 December)	13
4457,86	4624,90	5140,32	5910,45	Average monthly gross wages and salaries in enterprise ^b sector in PLN	14
226,4	227,6	226,6	226,1	Annual average number of retirees and pensioners in thousand	15
2098,93	2224,21	2384,65	2616,25	Average monthly retirement and other pension paid from non-agricultural social security system in PLN	16
1794,12	1971,47	2126,85	.	Average monthly per capita available income in households in PLN	17
11,60	11,68	12,80	.	At-risk-of-poverty rate after social transfers in %	18
5,1	4,8	4,3	.	Beneficiaries benefiting from social assistance in number of total population in %	19
145	155	192	.	Children staying in nurseries and children's clubs per 1000 children up to the age of 3	20
376,6	393,4	400,7	.	Dwelling stocks per 1000 population	21
30,9	32,3	31,9	.	Consumption of water from water supply system in households (during the year) per capita w m ³	22

b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

b Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

Lp.	Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018
1	Porady lekarskie udzielone w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca	6,7	6,8	6,7	6,8
2	Liczba ludności na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (stan w dniu 31 grudnia)	1317	1281	1292	1321
3	Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych ^a w %	94,9	94,7	95,3	95,8
4	Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych ^a w %	4,5	4,5	4,0	3,7
5	Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych ^a w mln zł (ceny bieżące)	1947,1	1852,3	1471,1	1811,6
6	Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych ^a (rok poprzedni=100; ceny bieżące)	157,9	95,1	79,4	123,1
7	Nakłady ^b wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca w zł (ceny bieżące)	87,7	82,4	161,6	219,3
8	Sprzedaż detaliczna towarów ^c (rok poprzedni=100; ceny bieżące)	106,5	111,9	114,4	113,6
9	Drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej	43,7	44,4	45,4	46,2
10	Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej w %	14,4	21,3	21	19,9
11	Udział dochodów własnych w dochodach ogółem jednostek samorządu terytorialnego w %				
12	Ogółem	49,5	45,8	45,7	46,1
13	Gminy ^d	53,8	47,0	46,5	46,8
14	Miasta na prawach powiatu	57,7	53,3	52,9	51,7
15	Powiaty	34,5	35,5	34,7	36,4
16	Województwo	28,7	31,7	34,5	36,9
17	Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem jednostek samorządu terytorialnego w %				
18	Ogółem	14,8	11,3	15,3	20,9
19	Gminy ^d	14,3	9,9	13,9	18,8
20	Miasta na prawach powiatu	7,7	11,8	14,3	25,9
21	Powiaty	9,7	8,8	11,8	12,8
22	Województwo	40,8	24,2	33,0	32,4
23	Dotacje inwestycyjne ogółem ^e dla jednostek samorządu terytorialnego w mln zł				
24	Ogółem	317,6	182,7	288,0	421,1
25	Gminy ^d	99,2	52,5	91,3	155,3
26	Miasta na prawach powiatu	27,3	41,5	74,9	140,7
27	Powiaty	39,1	30,4	44,1	52,7
28	Województwo	152,0	58,3	77,7	72,3
29	Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego w mln zł				
30	Ogółem	85,8	232,0	28,7	-278,5
31	Gminy ^d	73,7	103,8	11,7	-122,7
32	Miasta na prawach powiatu	37,8	61,5	49,6	-133,7
33	Powiaty	-23,7	22,4	3,9	2,4
34	Województwo	-2,0	44,3	-36,5	-24,6

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. b Bez amortyzacji środków trwałych. c Dane dotyczą podmiotów a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons. b Excluding depreciation of fixed assets. c Data concern economic

2019	2020	2021	2022	Specification	No.
6,7	5,9	6,6	.	Doctor's consultation provided within the scope of out-patient health care per capita	1
1358	1376	1371	.	Population per out-patient health care unit (as of 31 December)	2
95,2	93,8	93,7	93,9	Cost level indicator in non-financial enterprises ^a in %	3
4,1	5,4	5,3	5,1	Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises ^a in %	4
2093,3	1647,7	2128,1	2442,4	Investment outlays of non-financial enterprises ^a in million PLN (current prices)	5
115,5	78,7	129,2	114,8	Investment outlays of non-financial enterprises ^a (previous year=100; current prices)	6
232	213,1	189,3	.	Intramural expenditures ^b on research and development per capita in PLN (current prices)	7
109,8	95,2	123,9	111,3	Retail sale of goods ^c (previous year=100; current prices)	8
46,5	51,3	46,7	.	Communal and district roads with hard surface per 100 km ² of total area	9
21,6	22,5	25,6	.	Share of renewable energy sources in production of electricity in %	10
				Share of own revenue in total revenue of local government units in %	11
45,5	44,4	45,6	.	Total	12
47,0	46,0	46,4	.	Gminas ^d	13
48,6	47,0	48,0	.	Cities with powiat status	14
39,3	40,4	37,7	.	Powiaty	15
32,5	31,2	44,9	.	Voivodship	16
				Share of investment expenditure in total expenditure of local government units in %	17
18,0	16,0	15,1	.	Total	18
15,6	14,3	13,6	.	Gminas ^d	19
19,2	14,1	16,1	.	Cities with powiat status	20
13,9	9,7	11,4	.	Powiaty	21
38,1	41,5	29,1	.	Voivodship	22
				Total investment grants ^e for local government units in milion PLN	23
518,4	465,7	378,8	.	Total	24
163,2	165,7	155,3	.	Gminas ^d	25
196,1	128,4	120,4	.	Cities with powiat status	26
51,3	27,4	48,2	.	Powiaty	27
107,7	144,2	54,9	.	Voivodship	28
				Result of budgets of local government units in milion PLN	29
25,5	219,6	460,4	.	Total	30
50,9	156,9	282,2	.	Gminas ^d	31
-17,2	-5,0	31,5	.	Cities with powiat status	32
27,7	74,2	77,0	.	Powiaty	33
-36,0	-6,6	69,7	.	Voivodship	34

gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. d Bez gmin mających również status miast na prawach powiatu. e Suma wszystkich typów dotacji inwestycyjnych. entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. d Excluding gminas which are also cities with powiat status. e Sum of all types of investment grants.

Rozdział 9

Chapter 9

Wybrane dane o Gorzowie Wielkopolskim

Selected data on Gorzów Wielkopolski

Lp.	Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018
1	Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tonach/rok:				
2	gazowych	439668	511141	470245	484967
3	pyłowych	19	31	40	28
4	Odpady wytworzone ^a w tys. t	56,4	62,1	54,7	48,1
5	Zmieszane odpady komunalne zebrane na 1 mieszkańca w kg	286	281	325	299
6	Ludność (stan w dniu 31 grudnia)	123762	123995	124295	123921
7	Przyrost naturalny na 1000 ludności	-0,55	-0,04	0,14	-1,80
8	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	-1,64 ^b	1,08	-0,35	-0,53
9	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 1000 osób w wieku produkcyjnym (stan w dniu 31 grudnia)	622,2	649,1	674,8	699,7
10	Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego ^c na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat	.	886,8	952	968,9
11	Stopa bezrobocia rejestrowanego (stan w dniu 31 grudnia) w %	5,1	3,9	2,7	2,6
12	Długotrwanie bezrobotni w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych (stan w dniu 31 grudnia) w %	33,2	35,0	32,7	26,6
13	Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy (stan w dniu 31 grudnia)	15	5	5	4
14	Liczba osób na 1 przychodnię ^d (stan w dniu 31 grudnia)	1263	1265	1231	1252
15	Porady lekarskie udzielone w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej ^d na 1 mieszkańca	9,5	9,6	9,4	9,4
16	Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności w %	4,6	4,3	3,6	3,1
17	Odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką w żłobkach ^e i klubach dziecięcych w %	12,8	12,4	15,6	18,3
18	Miejsca w żłobkach ^e i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 (stan w dniu 31 grudnia)	132	129	169	181
19	Liczba osób na 1 mieszkanie w zasobach mieszkaniowych (stan w dniu 31 grudnia)	2,40	2,38	2,37	2,33
20	Podmioty gospodarki narodowej na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	144,1	143,6	144,4	141,6
21	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	99,5	97,6	97,5	99,3
22	Spółki handlowe na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	16,2	17,3	18,1	14,3
23	Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych ^f w %	3,0	2,1	1,6	2,2
24	Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach (ceny bieżące) ^g na 1 mieszkańca w zł	4824	5805	5033	5684
25	Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	4,5	4,1	4,1	5,8
26	Dochody własne budżetu miasta na 1 mieszkańca w zł	2371	2609	2654	2852
27	Wydatki majątkowe budżetu miasta na 1 mieszkańca w zł	283	654	578	1189

a W ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych. b Do obliczenia ogólnego salda migracji w przypadku migracji zagranicznych przyjęto dane za 2014 r. c Łącznie spraw wewnętrznych i administracji. e Łącznie z oddziałami żłobkowymi oraz w latach 2017-2021 żłobkami przykładowymi. f Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, a During the year; excluding municipal waste. b In calculating the total net migration in case of the international migration data for 2014 was adopted. c Including children Administration. e Including nursery wards as well as in 2017-2021 workplace nurseries. f Data concern economic entities employing more than 49 persons. g Data concern

2019	2020	2021	2022	Specification	No.
				Emissions of air pollutants from plants especially noxious to air purity in tonnes/year:	1
471384	444356	444070	.	gaseous	2
28	19	15	.	particulates	3
50,3	32,4	33,5	.	Waste generated ^a in thousand tonnes	4
286	269	246	.	Mixed municipal waste collected per capita in kg	5
123609	120526	118011	116436	Population (as of 31 December)	6
-2,86	-4,65	-8,05	-5,35	Natural increase per 1,000 population	7
-1,99	-3,10	-4,42	-5,55	Internal and international net migration for permanent residence per 1,000 population	8
721,6	717,5	724,6	739,1	Non-working age population per 1,000 persons of working age (as of 31 December)	9
980,3	1014,1	1099,2	.	Children attending pre-primary education establishments ^c per 1,000 children aged 3–6	10
2,3	4,0	2,6	2,2	Registered unemployment rate (as of 31 December) in %	11
22,2	25,4	36,9	31,0	Long-term unemployed persons in the total number of registered unemployed persons (as of 31 December) in %	12
5	14	3	5	Registered unemployed persons per job offer (as of 31 December)	13
1315	1310	1283	.	Population per 1 out-patients departments ^d (as of 31 December)	14
8,9	7,8	9,0	.	Medical consultations provided in out-patient health care ^d per capita	15
2,9	2,8	2,5	.	Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in %	16
19,0	24,5	33,5	.	Percent of children up to the age of 3 in care in nurseries ^e and children's club in %	17
198	260	370	.	Places in nurseries ^e and children's clubs per 1,000 children up to the age of 3 (as of 31 December)	18
2,31	2,18	2,11	.	Population per 1 dwelling in dwelling stocks (as of 31 December)	19
143,7	150,3	156,2	158,9	Entities of the national economy per 1,000 population (as of 31 December)	20
100,6	104,8	108,5	110,0	Natural persons conducting economic activity per 1,000 population (as of 31 December)	21
15,2	16,4	17,7	18,3	Commercial companies per 1,000 population (as of 31 December)	22
2,4	2,6	2,6	2,3	Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises ^f in %	23
5433	4987	4654	.	Investment outlays in enterprises (current prices) ^g per capita in PLN	24
3,1	6,6	7,5	4,4	Dwellings completed per 1,000 population	25
3041	3318	3484	.	Own revenue of the city budget per capita in PLN	26
1413	1535	1810	.	Property expenditure of the city budget per capita in PLN	27

z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą. d Łącznie z danymi o placówkach podległych resortom obrony narodowej, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. g Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji. in units performing health care activities throughout the school year. d Data have included health care of the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior and economic entities employing more than 9 persons; according to investment location.

Wybrane dane o Zielonej Górze

Selected data on Zielona Gora

Lp.	Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018
1	Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tonach/rok:				
2	gazowych	527705	546101	568074	596301
3	pyłowych	29	27	32	36
4	Odpady wytworzone ^a w tys. t	21,3	28,8	71,6	32,2
5	Zmieszane odpady komunalne zebrane na 1 mieszkańca w kg	298	310	309	312
6	Ludność (stan w dniu 31 grudnia)	138711	139330	139819	140297
7	Przyrost naturalny na 1000 ludności	0,07	0,51	0,73	0,20
8	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	3,63b	3,30	3,91	4,30
9	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 1000 osób w wieku produkcyjnym (stan w dniu 31 grudnia)	620,2	644,2	669,8	691,6
10	Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego ^c na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat	.	920,3	957,7	991
11	Stopa bezrobocia rejestrowanego (stan w dniu 31 grudnia) w %	6,3	4,6	3,4	3,3
12	Długotrwale bezrobotni w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych (stan w dniu 31 grudnia) w %	49,7	46,4	40,7	39,4
13	Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy (stan w dniu 31 grudnia)	5	3	5	6
14	Liczba osób na 1 przychodnię d (stan w dniu 31 grudnia)	970	948	951	968
15	Porady lekarskie udzielone w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej ^d na 1 mieszkańca	10,1	10,3	10,0	10,2
16	Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności w %	4,2	3,4	2,9	3,1
17	Odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką w żłobkach ^e i klubach dziecięcych w %	21,4	25,3	23,5	27,3
18	Miejsca w żłobkach ^e i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 (stan w dniu 31 grudnia)	243	266	262	283
19	Liczba osób na 1 mieszkanie w zasobach mieszkaniowych (stan w dniu 31 grudnia)	2,41	2,37	2,32	2,29
20	Podmioty gospodarki narodowej na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	150,9	151,7	152,9	150,9
21	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	100,1	99,0	99,0	102,3
22	Spółki handlowe na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	23,3	25,1	26,2	21,8
23	Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych ^f w %	7,1	5,0	4,6	2,9
24	Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach (ceny bieżące) ^g na 1 mieszkańca w zł	3485	4282	3041	4558
25	Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	5,3	8,2	10,6	8,7
26	Dochody własne budżetu miasta na 1 mieszkańca w zł	2668	2860	3359	3668
27	Wydatki majątkowe budżetu miasta na 1 mieszkańca w zł	522	511	995	2310

a W ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych. b Do obliczenia ogólnego salda migracji w przypadku migracji zagranicznych przyjęto dane za 2014 r. c Łącznie spraw wewnętrznych i administracji. e Łącznie z oddziałami żłobkowymi oraz w latach 2017-2021 żłobkami przyzakładowymi. f Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, a During the year; excluding municipal waste. b In calculating the total net migration in case of the international migration data for 2014 was adopted. c Including children Administration. e Including nursery wards as well as in 2017-2021 workplace nurseries. f Data concern economic entities employing more than 49 persons. g Data concern

2019	2020	2021	2022	Specification	No.
				Emissions of air pollutants from plants especially noxious to air purity in tonnes/year:	1
603784	604560	609503	.	gaseous	2
36	34	26	.	particulates	3
35,7	30,8	21,0	.	Waste generated ^a in thousand tonnes	4
306	303	323	.	Mixed municipal waste collected per capita in kg	5
141222	140148	139667	139278	Population (as of 31 December)	6
-0,64	-3,34	-3,89	-3,10	Natural increase per 1,000 population	7
6,15	2,50	2,00	0,99	Internal and international net migration for permanent residence per 1,000 population	8
714,1	704,1	721,3	736,8	Non-working age population per 1,000 persons of working age (as of 31 December)	9
1028,5	1028,7	1043,2	.	Children attending pre-primary education establishments ^c per 1,000 children aged 3–6	10
2,4	4,0	3,5	2,5	Registered unemployment rate (as of 31 December) in %	11
36,9	34,5	49,7	42,0	Long-term unemployed persons in the total number of registered unemployed persons (as of 31 December) in %	12
4	14	6	6	Registered unemployed persons per job offer (as of 31 December)	13
1016	1008	1005	.	Population per 1 out-patients departments ^d (as of 31 December)	14
10,0	8,9	9,5	.	Medical consultations provided in out-patient health care ^d per capita	15
2,5	2,5	2,4	.	Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in %	16
26,1	27,7	35,6	.	Percent of children up to the age of 3 in care in nurseries ^e and children's club in %	17
265	300	374	.	Places in nurseries ^e and children's clubs per 1,000 children up to the age of 3 (as of 31 December)	18
2,26	2,19	2,14	.	Population per 1 dwelling in dwelling stocks (as of 31 December)	19
155,2	162,2	168,9	174,7	Entities of the national economy per 1,000 population (as of 31 December)	20
105,4	110,0	113,6	117,6	Natural persons conducting economic activity per 1,000 population (as of 31 December)	21
22,8	24,4	26,8	28,2	Commercial companies per 1,000 population (as of 31 December)	22
3,2	8,2	6,3	4,7	Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises ^f in %	23
5883	4960	6201	.	Investment outlays in enterprises (current prices) ^g per capita in PLN	24
7,5	10,2	9,2	12,9	Dwellings completed per 1,000 population	25
3843	3607	4249	.	Own revenue of the city budget per capita in PLN	26
1412	657	1004	.	Property expenditure of the city budget per capita in PLN	27

z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą. d Łącznie z danymi o placówkach podległych resortom obrony narodowej, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. g Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji. in units performing health care activities throughout the school year. d Data have included health care of the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior and economic entities employing more than 9 persons; according to investment location.

Rozdział 10

Chapter 10

Wybrane dane o miastach na prawach powiatu

Selected data on cities with powiat status

Wyszczególnienie	Zielona Góra	Gorzów Wlkp.	Specification
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2021 r. w tonach/rok:			Emissions of air pollutants from plants especially noxious to air purity in 2021 in tonnes/year:
gazowych	609503	444070	gases
pyłowych	26	15	particulates
Odpady wytworzone ^a w 2021 r. w tys. t	21	33,5	Waste generated ^a in 2021 in thousand tonnes
Zmieszane odpady komunalne zebrane na 1 mieszkańca w 2021 r. w kg	323	246	Mixed municipal waste collected per capita in 2021 in kg
Ludność ^b w 2022 r.	139278	116436	Population ^b in 2022
Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2022 r.	-3,10	-5,35	Natural increase per 1,000 population in 2022
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2022 r.	0,99	-5,55	Internal and international net migration for permanent residence per 1,000 population in 2022
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 1000 osób w wieku produkcyjnym ^b w 2022 r.	736,8	739,1	Non-working age population per 1,000 persons of working age ^b in 2022
Dzieci w wieku 3–6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat w roku szkolnym 2021/22	1043,2	1099,2	Children aged 3–6 in pre-primary education establishments per 1,000 children aged 3–6 in 2021/22 school year
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^b w 2022 r. w %	2,5	2,2	Registered unemployment rate ^b in 2022 in %
Długotrwale bezrobotni w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych ^b w 2022 r. w %	42,0	31,0	Long-term unemployed persons in the total number of registered unemployed persons ^b in 2022 in %
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy ^b w 2022 r.	6	5	Registered unemployed persons per job offer ^b in 2022
Liczba osób na 1 przychodnię ^b w 2021 r.	1005	1283	Population per 1 out-patients departments ^b in 2021
Porady lekarskie udzielone w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej na 1 mieszkańca w 2021 r.	9,5	9,0	Medical consultations provided in out-patient health care per capita in 2021
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności w 2021 r. w %	2,4	2,5	Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in 2021 in %
Odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką w żłobkach ^c i klubach dziecięcych w 2021 r. w %	35,6	33,5	Percent of children up to the age of 3 in care in nurseries ^c and children's club in 2021 in %
Miejsca w żłobkach ^c i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 ^b w 2021 r.	374	370	Places in nurseries ^c and children's clubs per 1,000 children up to the age of 3 ^b in 2021
Liczba osób na 1 mieszkanie w zasobach mieszkaniowych ^b w 2021 r.	2,14	2,11	Population per dwelling in dwelling stocks ^b in 2021
Podmioty gospodarki narodowej ^b na 1000 ludności w 2022 r.	174,7	158,9	Entities of the national economy ^b per 1,000 population in 2022
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą ^b na 1000 ludności w 2022 r.	117,6	110,0	Natural persons conducting economic activity ^b per 1,000 population in 2022
Spółki handlowe ^b na 1000 ludności w 2022 r.	28,2	18,3	Commercial companies ^b per 1,000 population in 2022
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach (ceny bieżące) ^d na 1 mieszkańca w 2021 r. w zł	6201	4654	Investment outlays in enterprises (current prices) ^d per capita in 2021 in PLN
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w 2022 r.	12,9	4,4	Dwellings completed per 1,000 population in 2022
Dochody własne budżetu miasta na 1 mieszkańca w 2021 r. w zł	4249	3484	Own revenue of the city budget per capita in 2021 in PLN
Wydatki majątkowe budżetu miasta na 1 mieszkańca w 2021 r. w zł	1004	1810	Property expenditure of the city budget per capita in 2021 in PLN

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych. b Stan w dniu 31 grudnia. c Łącznie z oddziałami żłobkowymi i żłobkami przyzakładowymi. d Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.

a Excluding municipal waste. b As of 31 December. c Including nursery wards and workplace nurseries. d Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investment location.